

การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของ
นักศึกษาครูสังคมศึกษา

โดย
นางสาวณดาภัก กิจทวี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน(การสอนสังคมศึกษา) แบบ 2.1 ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2560

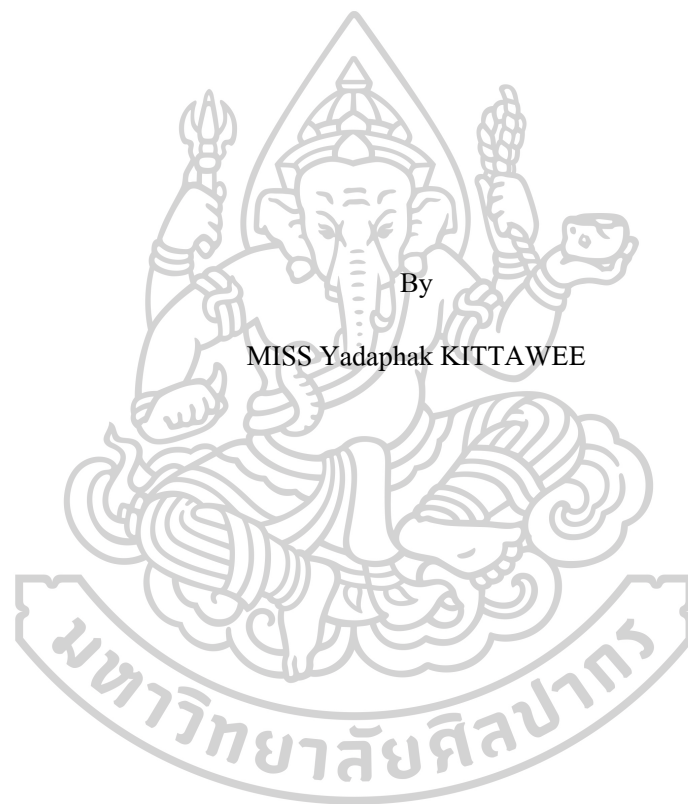
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของ
นักศึกษาครูสังคมศึกษา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน(การสอนสังคมศึกษา) แบบ 2.1 ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2560
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

THE DEVELOPMENT OF AN INSTRUCTIONAL MODEL TO
ENHANCE PROFESSIONAL SKILLS OF SOCIAL STUDIES
STUDENT TEACHERS

By

MISS Yadaphak KITTAWEE

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for Doctor of Philosophy (CURRICULUM AND INSTRUCTION)

Department of Curriculum and Instruction

Graduate School, Silpakorn University

Academic Year 2017

Copyright of Graduate School, Silpakorn University

55262902 : หลักสูตรและการสอน(การสอนสังคมศึกษา) แบบ 2.1 ปรัชญาคุณฐิบัณฑิต

คำสำคัญ : รูปแบบการเรียนการสอน / ทักษะวิชาชีพ/ นักศึกษาคณะสังคมศึกษา

นางสาว ญดาภัก กิจทวี: การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาคณะสังคมศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปรณัฐ กิจรุ่งเรือง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาคณะสังคมศึกษา 2) ทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาคณะสังคมศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์ย่อย เพื่อ 2.1) ประเมินทักษะวิชาชีพของนักศึกษาคณะสังคมศึกษา หลังการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาคณะสังคมศึกษา 2.2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา 102301 การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ของนักศึกษาคณะสังคมศึกษาก่อนและหลังการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาคณะสังคมศึกษา 2.3) ประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาคณะสังคมศึกษาที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาคณะสังคมศึกษาที่พัฒนาขึ้น 3) ขยายผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาคณะสังคมศึกษา โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 4 ตามหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ของภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2560 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test for dependent) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาคณะสังคมศึกษามีองค์ประกอบ คือ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) กระบวนการเรียนการสอน 4) เงื่อนไขของการนำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้ ซึ่งกระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบ มี 5 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ขั้นวิเคราะห์ประสบการณ์ (Analyze Experience) ขั้นที่ 2 ขั้นเชื่อมโยงความรู้ (Connect Knowledge) ขั้นที่ 3 ขั้นประยุกต์ตามบริบท (Apply Context) ขั้นที่ 4 ขั้นฝึกปฏิบัติ (Practice) ขั้นที่ 5 ขั้นสะท้อนการปฏิบัติ (Reflect Practice) 2) ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาคณะสังคมศึกษา 2.1) ผลการประเมินทักษะวิชาชีพของนักศึกษาคณะสังคมศึกษา หลังการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาคณะสังคมศึกษา มีทักษะวิชาชีพของนักศึกษาคณะสังคมศึกษา อยู่ในระดับดี 2.2) ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา 102301 การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาของนักศึกษาคณะสังคมศึกษา หลังการทดลองใช้รูปแบบสูงกว่าก่อนการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาคณะสังคมศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2.3) ผลการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาคณะสังคมศึกษาที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาคณะสังคมศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด 3) การขยายผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาคณะสังคมศึกษา มีผลการประเมินทักษะวิชาชีพของนักศึกษาคณะสังคมศึกษา อยู่ในระดับพอใช้

55262902 : Major (CURRICULUM AND INSTRUCTION)

Keyword : INSTRUCTIONAL MODEL/ PROFESSIONAL SKILLS / SOCIAL STUDIES STUDENT TEACHERS

MISS YADAPHAH KITTAWEE : THE DEVELOPMENT OF AN INSTRUCTIONAL MODEL TO ENHANCE PROFESSIONAL SKILLS OF SOCIAL STUDIES STUDENT TEACHERS THESIS ADVISOR : ASSISTANT PROFESSOR PORANAT KITROONGRUENG, Ph.D.

This research aimed to 1) develop the instructional model to enhance professional skills of Social Studies student teachers 2) to experiment the instructional model to enhance professional skills of Social Studies student teachers which sub-objectives were 2.1) to evaluate the professional skills of Social Studies student teachers after the experiment of the instructional model to enhance professional skills of Social Studies student teachers, 2.2) to compare the learning achievements in 102301 learning process in Social Studies of Social Studies student teachers using pre-experiment and post-experiment of the instructional model to enhance professional skills of Social Studies student teachers and 2.3) to evaluate the Social Studies student teachers' satisfaction toward the instructional model to enhance professional skills of Social Studies student teachers 3) to extend the results of the instructional model to enhance professional skills of Social Studies student teachers. The sample of the research consisted of 30 fourth-year Social Studies student teachers studying in the faculty of education of Kanchanaburi Rajabhat University during the first semester of the academic year 2560. The data were analyzed by the average, the standard deviation, t-test for dependent and content analysis.

The research findings revealed that 1) the instructional model to enhance professional skills of Social Studies student consisted of four elements 1) the principles of the instructional model 2) the objectives of the instructional model 3) the process of instruction 4) the conditions of the application of the instructional model in relation with five stages of the instructional model, which were Stage 1) Analyze Experience, Stage 2) Connect Knowledge, Stage 3) Apply Context, Stage 4) Practice and Stage 5) Reflect Practice, 2) the results of the experiment of the instructional model to enhance professional skills of Social Studies student teachers 2.1) the professional skills of Social Studies student teachers after the experiment of the instructional model were at good level 2.2) The Social Studies student teachers' learning achievement in 102301 learning process in Social Studies after the experiment of the instructional model was significantly higher than before the experiment of the instructional model to enhance professional skills of Social Studies student teachers at the .05 level. 2.3) The Social Studies student teachers' satisfaction toward the instructional model to enhance professional skills of Social Studies student teachers was at the highest level 3) the results of disseminating the instructional model to enhance professional skills of Social Studies student teachers revealed that the professional skills of Social Studies student teachers were at fair level.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี เพราะผู้วิจัยได้รับความกรุณาอย่างสูงจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรณัฐ กิจรุ่งเรือง อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ให้คำแนะนำ คำปรึกษา ตลอดจนดูแลอย่างใกล้ชิดจนวิทยานิพนธ์เสร็จสมบูรณ์ ศาสตราจารย์ ดร.สิริวรรณ ศรีพล และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรพิน ศิริสัมพันธ์ กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ผู้คอยช่วยเหลือและให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้วิจัย อาจารย์ ดร.บำรุง ชำนาญเรือ ประธานกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ ดร.พลวัต วุฒิประจักษ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่กรุณาให้คำปรึกษา คำแนะนำ และแก้ไขข้อบกพร่อง ทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้ถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่ให้ความกรุณาตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอนให้มีความสมบูรณ์ขึ้น ได้แก่ ศาสตราจารย์ ดร.วิชัย ศรีคำ รองศาสตราจารย์สุทิน สนองผัน รองศาสตราจารย์ ดร.พรชัย หนูแก้ว ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธีระพันธ์ โชคอุดมชัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์เชิดชาย ดวงภมร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มารุต พัฒนาผล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มณฑล กงแถวทอง และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรากรณ์ พูลสวัสดิ์ และขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญที่ให้ความกรุณาตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ รองศาสตราจารย์อนงค์พร สมานชาติ รองศาสตราจารย์ ดร.สมจิต จันทรฉาย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุจิราพร รามศิริ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กรณีย์พล วิวรรณมงคล และ ดร.ทัศนีย์ ทองไชย ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตรวจแก้ไข และให้ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวิจัย ทำให้เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่ให้ความกรุณาในการสนทนากลุ่มเฉพาะศาสตร์ในการพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ และรับรองตัวแปรตามที่นำมาใช้ในการวิจัย อันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวิจัย

ขอขอบคุณคณะผู้บริหาร และอาจารย์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี คณะครุศาสตร์ และสาขาวิชาสังคมศึกษา ที่ให้การสนับสนุน และความร่วมมืออย่างดียิ่งในการทำการศึกษาวิจัย รวมทั้งขอขอบคุณอาจารย์ในเขตจังหวัดกาญจนบุรี และนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษาชั้นปีที่ 4 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทุกคน และปีที่ 5 ที่ให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่องานวิจัยครั้งนี้ และบัณฑิตศิษย์เก่าที่ได้เข้าร่วมการอบรมขยายผลข้อมูลงานวิจัย

ท้ายที่สุดขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อวินทร์ คุณแม่ทวีพร กิจทวี และเด็กหญิงณิชา สุกใส และคุณธิดิพงษ์ สุกใส ที่เป็นกำลังใจในการทำงาน ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อครูผู้สอน ตลอดจนผู้ที่สนใจโดยทั่วไป

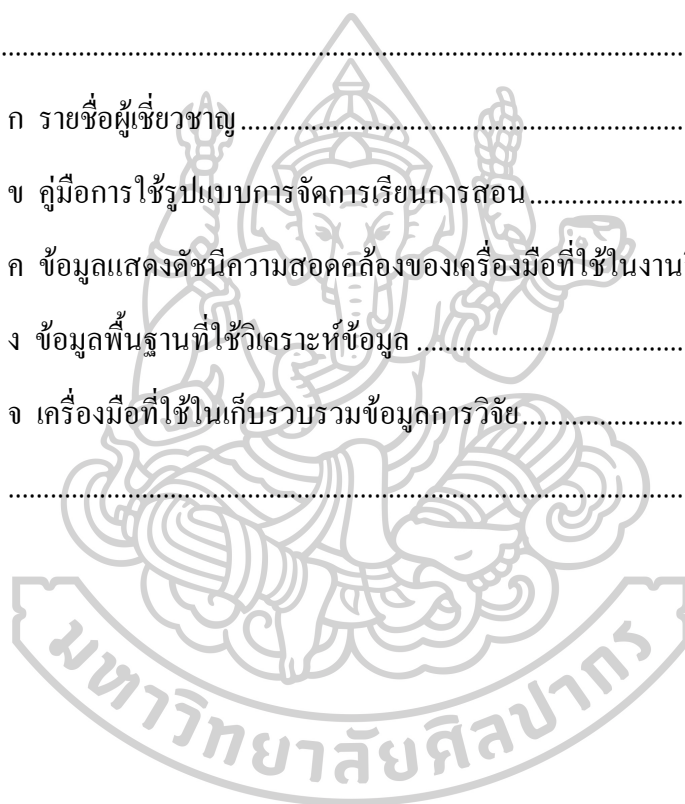
ญดาภัก กิจทวี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญภาพ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
กรอบแนวคิด ทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย.....	6
แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนา.....	7
แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการออกแบบระบบการเรียนการสอน.....	7
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะพิสัย.....	8
ทฤษฎีเกี่ยวกับทฤษฎีการเรียนรู้.....	10
กรอบแนวคิด ทฤษฎีที่นำมาใช้ในการวิจัย.....	12
คำถามของการวิจัย.....	13
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	13
สมมติฐานของการวิจัย.....	14
ขอบเขตของการวิจัย	14
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	16
ประโยชน์ของการวิจัย	18
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	19

หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2555	19
ขอบข่ายของวิชาสังคมศึกษา	29
ทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา	37
รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาทักษะพิสัย	49
หลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อ เสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา	53
การออกแบบระบบการเรียนการสอน	61
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	70
งานวิจัยในประเทศไทย	70
งานวิจัยในต่างประเทศ	76
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	80
ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Research (R ₁) : Analysis (A))	82
ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบและพัฒนารูปแบบ (Development (D ₁) : Design and Development (D&D))	87
ขั้นตอนที่ 3 การนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นไปใช้ (Research (R ₂) : Implementation (I))	106
ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา ประเมินผลรูปแบบ (Development (D ₂) : Evaluation (E))	110
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	114
ตอนที่ 1 ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของ นักศึกษาครูสังคมศึกษา	115
ตอนที่ 2 ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของ นักศึกษาครูสังคมศึกษา	129
ตอนที่ 3 การขยายผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของ นักศึกษาครูสังคมศึกษา	135
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	138

สรุปผลการวิจัย	138
อภิปรายผล.....	140
ข้อเสนอแนะ.....	145
ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้	145
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป	146
รายการอ้างอิง	147
ภาคผนวก	154
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ.....	155
ภาคผนวก ข คู่มือการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอน.....	159
ภาคผนวก ค ข้อมูลแสดงดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย	174
ภาคผนวก ง ข้อมูลพื้นฐานที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล	198
ภาคผนวก จ เครื่องมือที่ใช้ในเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย.....	201
ประวัติผู้เขียน	251

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 ขอบข่ายเนื้อหาสาระของสังคมศึกษา.....	34
ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา.....	45
ตารางที่ 3 การดำเนินการขั้นตอนที่ 1 การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน.....	86
ตารางที่ 4 แผนการจัดการเรียนรู้ที่มีการกำหนดทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา	91
ตารางที่ 5 เกณฑ์การให้คะแนนทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา	96
ตารางที่ 6 เกณฑ์การแปลความหมายของการประเมินคุณภาพของแบบประเมินทักษะวิชาชีพของ นักศึกษาครูสังคมศึกษา.....	98
ตารางที่ 7 การกำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมและจำนวนข้อสอบ.....	100
ตารางที่ 8 การดำเนินการขั้นตอนที่ 2 การออกแบบและพัฒนารูปแบบ.....	104
ตารางที่ 9 แบบการวิจัยแบบ The One-Group Pretest–Posttest Design	107
ตารางที่ 10 การดำเนินการขั้นตอนที่ 3 การนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นไปใช้.....	109
ตารางที่ 11 การดำเนินการขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา ประเมินผลรูปแบบ	113
ตารางที่ 12 ทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษาที่นำมาใช้ในการวิจัย.....	118
ตารางที่ 13 การสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีที่นำมาใช้เป็นกระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบการ จัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา.....	120
ตารางที่ 14 สรุปการปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการจัดการเรียนการสอน (ฉบับสมบูรณ์).....	126
ตารางที่ 15 ทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา หลังการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียน การสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา	129
ตารางที่ 16 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา ของนักศึกษาครูสังคมศึกษา ก่อนและหลังการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนการ สอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา.....	131
ตารางที่ 17 ความพึงพอใจของนักศึกษาครูสังคมศึกษาที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อ เสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา.....	132

ตารางที่ 18	ระดับคะแนนทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา หลังการขยายผลโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา....	137
ตารางที่ 19	ดัชนีความสอดคล้องของ (ร่าง) รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา	175
ตารางที่ 20	ดัชนีความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1	177
ตารางที่ 21	ดัชนีความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2	179
ตารางที่ 22	ดัชนีความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3	181
ตารางที่ 23	ดัชนีความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4	183
ตารางที่ 24	ดัชนีความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5	185
ตารางที่ 25	ดัชนีความสอดคล้องของแบบบันทึกสะท้อนการเรียนรู้	187
ตารางที่ 26	ดัชนีความสอดคล้องของแบบประเมินทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา....	188
ตารางที่ 27	ดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา 102301 การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา	190
ตารางที่ 28	ค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา 102301 การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา วิเคราะห์ข้อสอบปรนัย โดยใช้สูตรวิเคราะห์โดยโปรแกรมสำเร็จรูป	193
ตารางที่ 29	ดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาสังคมศึกษาที่มีต่อการเรียนตามรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา.....	194
ตารางที่ 30	ดัชนีความสอดคล้องของประเด็นการสนทนากลุ่ม (Focus Group) นักศึกษาครูสังคมศึกษา อาจารย์ และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้รูปแบบ เพื่อรับรองรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา.....	197
ตารางที่ 31	การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา 102301 การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาก่อนและหลังการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา.....	199

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1	กรอบแนวคิด ทฤษฎีที่นำมาใช้ในการวิจัย	12
ภาพที่ 2	ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	81
ภาพที่ 3	ขั้นตอนการสร้างแบบสัมภาษณ์	84
ภาพที่ 4	ขั้นตอนการสร้างแบบวิเคราะห์เอกสาร	85
ภาพที่ 5	ขั้นตอนการสร้างประเด็นการสนทนากลุ่ม	86
ภาพที่ 6	ขั้นตอนการสร้างรูปแบบการจัดการเรียนการสอน	90
ภาพที่ 7	ขั้นตอนการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้	94
ภาพที่ 8	ขั้นตอนการสร้างแบบบันทึกสะท้อนผลการจัดการเรียนการสอน	95
ภาพที่ 9	ขั้นตอนการสร้างแบบประเมินทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา.....	99
ภาพที่ 10	ขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	102
ภาพที่ 11	ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ.....	104
ภาพที่ 12	ขั้นตอนการสร้างประเด็นการสนทนากลุ่ม	112
ภาพที่ 13	(ร่าง) รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา.....	122
ภาพที่ 14	รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา (ฉบับสมบูรณ์)	128

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โลกยุคปัจจุบันเป็นยุคแห่งการแข่งขันทางสังคม ส่งผลต่อการปรับตัวเพื่อให้ทัดเทียมและเท่าทันกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในบริบททางสังคมทุกมิติรอบด้าน กระแสการปรับเปลี่ยนทางสังคมที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 เป็นยุคแห่งความเป็นโลกาภิวัตน์ที่เกิดวิวัฒนาการความก้าวหน้าในทุก ๆ มิติอย่างรวดเร็ว ส่งผลต่อวิถีการดำรงชีพของสังคมอย่างทั่วถึง ดังนั้นการกำหนดยุทธศาสตร์และการสร้างความพร้อมที่จะรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจึงเป็นสิ่งที่ทำทนาย ศักยภาพและความสามารถของมนุษย์ที่จะสร้างนวัตกรรมทางการเรียนรู้ในลักษณะต่าง ๆ ให้เกิดขึ้น ดังนั้นการเสริมสร้างองค์ความรู้ ทักษะเฉพาะทาง ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน และสมรรถนะของการรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง จึงเป็นตัวแปรสำคัญที่ต้องเกิดขึ้นกับตัวผู้เรียน ในการเรียนรู้ยุคสังคมแห่งการเปลี่ยนแปลงนี้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ซึ่งมีบทบัญญัติที่ว่าด้วยการจัดทำกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ ให้รัฐบาลจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นฐานการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศและสังคมไทยในอนาคต สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ในหมวด 4 แนวการจัดการศึกษา มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคน มีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเอง และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติ เป็นการกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศโดยสร้างภูมิคุ้มกันในทุกมิติ เพื่อให้การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืน ดังภารกิจของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (2555 - 2559: 20) และเชื่อมโยงสู่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (2560 - 2564: 4) ที่มุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพทุนมนุษย์ของประเทศ โดยพัฒนาคนให้เหมาะสมตามช่วงวัย เพื่อให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ พัฒนาทักษะที่สอดคล้องกับความต้องการในตลาดแรงงานและทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษหน้า

สถาบันอุดมศึกษาเป็นสถาบันการศึกษาหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทุนมนุษย์ของประเทศ ในการสร้างบัณฑิตที่พร้อมปรับตัว มีทักษะในการทำงาน สามารถดำรงชีวิตอยู่ท่ามกลางความแตกต่างของเชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรมและภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น และมีศักยภาพสูงเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ (สำนักงานคณะกรรมการ

การอุดมศึกษา, 2556: 1-4) ดังภารกิจของมหาวิทยาลัยและสถาบันอุดมศึกษาที่มีหน้าที่สอนและถ่ายทอดความรู้ให้แก่เยาวชน พร้อมกับทำหน้าที่รวบรวม สังเคราะห์ วิเคราะห์ สร้าง และเผยแพร่ความรู้ ผ่านกระบวนการวิจัย ซึ่งผลที่สังคมได้รับจากมหาวิทยาลัย คือบัณฑิตที่มีความรู้สามารถเข้าสู่ชีวิตการทำงาน เป็นพลเมืองที่ได้รับการขัดเกลาทางสังคมและวัฒนธรรมมาเป็นอย่างดี ส่วนความรู้และองค์ความรู้ที่เป็นผลิตผลจากมหาวิทยาลัย จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศและช่วยนำพาไปสู่ความเป็นอารยประเทศที่ยั่งยืน โดยกำหนดเป้าหมายในอนาคต คือ การผลิตและพัฒนาบุคลากรที่มีคุณภาพสู่ตลาดแรงงานและพัฒนาศักยภาพอุดมศึกษาในการสร้างความรู้และนวัตกรรม เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในโลกาภิวัตน์ ทั้งสนับสนุนการพัฒนาที่ยั่งยืนของท้องถิ่นไทย โดยใช้กลไกของธรรมมาภิบาล การกำกับมาตรฐาน เครือข่ายอุดมศึกษานานาชาติของเสรีภาพทางวิชาการ ความหลากหลาย และเอกภาพเชิงระบบ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2550: 1-23)

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ประสบความสำเร็จ ขึ้นอยู่กับปัจจัยและองค์ประกอบหลายด้าน ที่สำคัญที่สุดคือ ครู ผู้เป็น “โค้ช” ที่คอยออกแบบการเรียนรู้ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนบรรลุผล (นพพร ชลารักษ์, 2558: 64) ครูต้องเปลี่ยนบทบาทจากครูสอนมาเป็นครูฝึก หรือครูผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของผู้เรียน (วิจารณ์ พานิช, 2555: 20) เป็นการยกระดับคุณภาพการศึกษาของชาติ ที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง ที่ต้องดำเนินการอย่างเร่งด่วนที่จะต้องยกระดับคุณภาพครูให้มีความรู้ความสามารถ และทักษะที่เพียงพอ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560: 1-2) ซึ่งแนวปฏิบัติที่ดีของการผลิตครูของสถาบันการศึกษาไทย พบว่า กระบวนการผลิตครูมีส่วนสำคัญ มุ่งเน้นการจัดการศึกษาที่เน้นการปฏิบัติทักษะในวิชาชีพ (ศักดิ์ชาย เพชรช่วย, 2560: 315) และการผลิตครูต้องเน้นคุณลักษณะครูที่สังคมต้องการ เป็นครูที่มีจิตวิญญาณของความเป็นครูและผู้ให้ มีความรู้ความสามารถ และทักษะวิชาชีพ เป็นนวัตกรรม ผู้สร้างแรงบันดาลใจ เท่าทันเทคโนโลยี มีคุณธรรม มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้และเข้าใจอัตลักษณ์ของความเป็นพลเมืองและพลโลก (พิณสุดา สิริรังษศรี, 2557: 8) จากข้อมูลดังกล่าวทำให้ทราบถึงความสำคัญของนักศึกษาครูศาสตร์ที่จะเป็นผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้สู่ชั้นเรียน ดังนั้นบทบาทหน้าที่ของมหาวิทยาลัย และคณะครูศาสตร์จะต้องจัดการศึกษาทั้งศาสตร์และศิลป์เพื่อให้นักศึกษาสามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การฝึกประสบการณ์จะต้องมีการทบทวนความรู้และประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ คอยแนะนำและสอนงานให้กับนักศึกษาอย่างต่อเนื่อง จนนักศึกษาฝึกปฏิบัติการวิชาชีพครูจะสามารถจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากการศึกษาขอบข่าย เนื้อหาสาระของวิชาสังคมศึกษา มีการกำหนดเนื้อหาสาระและประเด็นที่สำคัญ สามารถจัดหมวดหมู่ได้ตามลักษณะของแต่ละสาระ และผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ลักษณะตามขอบข่ายเนื้อหาสาระของสังคมศึกษาที่ประกอบด้วย เนื้อหาความเป็นพลเมืองและวัฒนธรรม เศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ และศาสนา จริยธรรม พร้อมสมรรถนะที่เป็นลักษณะพื้นฐานของบุคคลที่ใช้ในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพตามศักยภาพ ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์องค์ประกอบของสมรรถนะ คือความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) คุณลักษณะส่วนบุคคล (Personal Attribute) และแรงจูงใจและเจตคติ (Motives and Attitude) และในการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำสมรรถนะในองค์ประกอบที่ 2 คือ ทักษะ (Skills) มาใช้ในการวิจัย โดยกำหนดเป็นทักษะวิชาชีพของครูสังคมศึกษา ที่เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกให้เห็นถึงความสามารถ โดยเฉพาะนักศึกษาครูสังคมศึกษามีความจำเป็นต้องพัฒนาทักษะตามขอบข่ายวิชาสังคมศึกษา ดังที่สถาบันหลักสูตรครูผู้สอนสังคมศึกษาประเทศสหรัฐอเมริกา (TCI, 2010: 38) ได้กล่าวถึงทักษะวิชาชีพของครูสังคมศึกษา โดยครูผู้สอนต้องใช้ในการสอนของระดับชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษา คือ ทักษะแผนที่ (Map Skills) การจัดหมวดหมู่ (Categorizing) การวิเคราะห์หลักฐานชั้นต้น (Analyzing primary sources) กราฟ การตีความกราฟ (Graphing and Interpreting) และการอ่านเส้นเวลา (Reading a timeline) และในส่วนของทักษะแผนที่ ทางสภาสังคมศึกษาแห่งชาติของประเทศสหรัฐอเมริกา (NCSS, 2011: 13) และนักวิจัยทางการสอนภูมิศาสตร์ (Gokce, 2015: 1345-1346) (Peter, Dulama, and others, 2016: 41-43) ได้กล่าวไว้เช่นเดียวกันว่า ทักษะวิชาชีพครูสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 สามารถบูรณาการเข้าไปในหลักสูตรวิชาสังคมศึกษา คือ ทักษะแผนที่ สอดคล้องกับตัวแทนสมาคมครูสังคมศึกษาของประเทศสหรัฐอเมริกา (Kelly, 2015: 1-2) ได้กล่าวถึงทักษะในวิชาสังคมศึกษา ที่เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนที่ต้องการประสบความสำเร็จในการเรียนวิชาสังคมศึกษา ประกอบด้วย การใช้แผนที่ (Using Maps) การเข้าใจในการใช้เส้นเวลา (Understanding and Using Timelines) การตีความข้อมูลจากกราฟ ตาราง และภาพ (Interpreting Data from Graphs, Table, and Visuals) ทักษะการเปรียบเทียบและความแตกต่าง (Comparing and Contrasting Skills) การรับรู้ทำความเข้าใจ เชื่อมโยงถึงความสัมพันธ์ (Recognizing and Understanding Connections and Relationships) การวิเคราะห์แหล่งข้อมูลชั้นต้นและชั้นรอง (Critical Analysis of Primary and Secondary Sources) การทำข้อสรุปทั่วไปจากข้อมูลเฉพาะ (Making Generalizations From Specific Information) และ หน่วยงานการจัดการศึกษาและพัฒนาหลักสูตรกลางของรัฐบาลสก็อตแลนด์ (Stewart, 2015: 4) และนักวิจัยทางด้านการสอนศาสนา (McDougall & LaMonica, 2007: 44-60) (Colley, Bilics, & Lerch, 2012: 1-19) (Ilechukwu, 2014: 14-17) ได้กำหนดทักษะของสาระศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม คือ การสะท้อนจากการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การตัดสินใจ และหน่วยงานศูนย์

ข้อมูลและการวิจัยเกี่ยวกับการเรียนรู้ของพลเมืองและการมีส่วนร่วมของประเทศสหรัฐอเมริกา (Kirlin, 2003: 14) ได้กล่าวถึง ทักษะสำคัญสำหรับการศึกษาความเป็นพลเมือง คือ การเรียนรู้เพื่อองค์กร การสื่อสาร ทักษะการตัดสินใจเพื่อแก้ปัญหา และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ นอกจากนี้สมาคมภูมิศาสตร์ของประเทศสหรัฐอเมริกา (Gersmehl and others, 2015: 3) ได้กำหนดถึงทักษะสำคัญทางภูมิศาสตร์ ประกอบด้วย การถามคำถามทางด้านภูมิศาสตร์ (Asking Geographic Questions) การเก็บรวบรวมสารสนเทศภูมิศาสตร์ (Acquiring Geographic Information) การจัดการสารสนเทศภูมิศาสตร์ (Organizing Geographic Information) การวิเคราะห์สารสนเทศภูมิศาสตร์ (Analyzing Geographic Information) และการตอบคำถามทางด้านภูมิศาสตร์ (Answering Geographic Information) และทักษะทางประวัติศาสตร์ ที่กำหนดโดยสมาคมครูประวัติศาสตร์ของประเทศออสเตรเลีย (HTAA, 2015: 1-2) ประกอบด้วย การลำดับเหตุการณ์ (Chronology) การใช้คำศัพท์และแนวคิดทางประวัติศาสตร์ (Use of historical terms and concepts) การใช้คำถามและการวิจัยทางประวัติศาสตร์ (Historical questions and research) การตีความ (Interpretations) การอธิบายและการสื่อสาร (Explanation and communication) และนักวิชาการทางด้านเศรษฐศาสตร์ (Grant, 2015: 5) ได้กล่าวถึง ทักษะที่สำคัญของนักเศรษฐศาสตร์ คือ การติดต่อสื่อสาร ทักษะเชิงตัวเลข การคำนวณ การตีความข้อมูลที่นำเสนอในหลากหลายรูปแบบ การตีความจากแผนภาพ กราฟ (Monteiro, 2002: 361-368) การวิเคราะห์และประเมินปัญหาทางเศรษฐกิจ และการแก้ปัญหา

การศึกษาถึงวัตถุประสงค์ของหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษาลบปรับปรุง พ.ศ.2555 ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตรไว้ว่า 1) พัฒนาระดับบัณฑิตให้มีความรู้และประสบการณ์ทางสังคมศึกษา มีทักษะ เทคนิคในการจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ 2) พัฒนาระดับบัณฑิต ที่มีความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาวิชาชีพ พัฒนาคุณภาพชีวิตของตน และสังคมส่วนรวม 3) การพัฒนาระดับบัณฑิตที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครูสามารถวิเคราะห์ปรากฏการณ์ทางสังคมได้อย่างมีวิจารณญาณบนพื้นฐานของคุณธรรม จริยธรรม ตามครรลองของสังคมประชาธิปไตย ดำรงตนในฐานะพลเมืองไทย พลเมืองโลก ได้อย่างเป็นปกติสุข 4) พัฒนาระดับบัณฑิตให้มีความตระหนัก สนใจต่อปรากฏการณ์ทางสังคมและมีส่วนร่วม เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม มีจิตสาธารณะและท้องถิ่น ชำรงไว้ซึ่งสถาบัน ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ (สาขาวิชาสังคมศึกษา, 2555: 9) และจากการวิจัยเรื่องคุณลักษณะบัณฑิตของผู้ใช้บัณฑิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี : สาขาวิชาสังคมศึกษา จากผู้ใช้บัณฑิตสาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ได้มีแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตของผู้ใช้บัณฑิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี : สาขาวิชาสังคมศึกษา ตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ทั้ง 6 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านคุณธรรม

จริยธรรม ให้มีการพัฒนาทัศนคติที่ดีที่มีต่องานหรือหน่วยงาน จิตอาสา และจรรยาบรรณวิชาชีพครู และการพัฒนาตนในการเป็นแบบอย่างที่ดีเพื่อการอยู่ในสังคมปัจจุบันอย่างมีความสุข 2) ด้านความรู้ เน้นความรอบรู้ในศาสตร์ ทักษะการถ่ายทอดและเชื่อมโยงความรู้ การแสวงหาความรู้จากสิ่งที่อยู่ใกล้ตัว และนำความรู้ที่ได้มาใช้ประโยชน์ 3) ด้านทักษะทางปัญญา โดยการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม เพื่อพัฒนาตนและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน 4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ การพัฒนาตนเพื่อสร้างสัมพันธภาพที่ดีแก่ผู้อื่นอย่างต่อเนื่อง 5) ด้านทักษะการคิดวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและใช้เทคโนโลยี เน้นการพัฒนาการผลิตสื่ออิเล็กทรอนิกส์แบบสร้างสรรค์ 6) ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้ พัฒนาประยุกต์ใช้และบูรณาการกับทุกสาระการเรียนรู้ และพัฒนาการจัดการเรียนรู้ การใช้ทักษะกระบวนการที่เน้นผู้เรียนลงมือปฏิบัติ และการพัฒนาบัณฑิตให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการพัฒนาด้านจิตวิทยา การเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมจิตวิญญาณวิชาชีพครู พัฒนาทั้งรูปลักษณะภายนอกและองค์ความรู้ที่แท้จริงของแต่ละบุคคล สร้างจิตวิญญาณความเป็นครูอย่างแท้จริง มีใจรักในการเรียนครู ใฝ่รู้ อดทน ขยัน พยายามในทุก ๆ เรื่อง อย่างกล้าความกล้าบอกรักเด็ก มีเมตตา เข้าใจ ให้โอกาส และเด็ดขาดในการแก้ปัญหา พัฒนาความรอบรู้ในศาสตร์ที่เรียน การประยุกต์ใช้ ทักษะการถ่ายทอดความรู้ และจรรยาบรรณวิชาชีพต้องให้มีการพัฒนาและนำไปใช้จริง และพัฒนาตนพัฒนาคุณภาพพื้นฐานผู้เรียน และพัฒนางานให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อการประกอบวิชาชีพในอนาคต และให้ความสำคัญกับสภาพปัญหาของนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษาที่ต้องการเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของครูสังคมศึกษาที่เน้นทักษะพื้นฐานของครูสังคมศึกษา (สาขาวิชาสังคมศึกษา, 2557: 35) ไม่ได้กำหนดไว้เป็นจุดเน้นของการพัฒนานักศึกษาคู ของสาขาวิชาสังคมศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

การสร้างอัตลักษณ์และจุดเน้นให้เกิดขึ้นกับบัณฑิตที่จบจากหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี โดยศึกษาจากงานวิจัยคุณลักษณะบัณฑิตของผู้ใช้บัณฑิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี : สาขาวิชาสังคมศึกษา (สาขาวิชาสังคมศึกษา, 2557: 78-81) โดยศึกษาจากการสัมภาษณ์ผู้ใช้บัณฑิตของสาขาวิชาสังคมศึกษา ทำให้เกิดข้อค้นพบว่า ลักษณะเฉพาะที่ควรเกิดกับนักศึกษาคูสาขาวิชาสังคมศึกษา คือ ทักษะวิชาชีพของนักศึกษาคูสังคมศึกษา ซึ่งทักษะวิชาชีพของนักศึกษาคูสังคมศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพของครูสังคมศึกษา หากมีการพัฒนาทักษะวิชาชีพของนักศึกษาคูสังคมศึกษาที่เหมาะสมจะทำให้เกิดการพัฒนานักศึกษาคูสังคมศึกษาที่มีทั้งความรู้ ทักษะกระบวนการ และเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครูสังคมศึกษา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจการพัฒนาทักษะวิชาชีพของนักศึกษาคูสังคมศึกษา และได้ดำเนินการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอน

เพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา โดยจัดในรูปของการพัฒนารูปแบบ การจัดการเรียนการสอนที่เสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา ในรายวิชาการรายวิชา 102301 รายวิชาการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา (Learning Process in Social Studies) จำนวนหน่วยกิต 3 (2-2-5) ในหมวดวิชาเฉพาะ กลุ่มวิชาเอกบังคับ ตามหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2555 โดย โครงสร้างเนื้อหาเกี่ยวกับการศึกษามาตรฐานการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้แกนกลางและตัวชี้วัดกลุ่ม สาระสังคมศึกษา การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ เทคนิคและทักษะ การจัดการเรียนรู้ การใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ การทดลองสอน การวิเคราะห์หลังการสอน การปรับปรุงและพัฒนา การเขียน รายงานผลการจัดการเรียนรู้ที่สามารถบูรณาการกับทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษาได้ อย่างเหมาะสม และพัฒนาทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษาได้ตามขอบข่ายของสาระ การเรียนรู้ทางสังคมศึกษาได้อย่างแท้จริง อีกทั้งรายวิชาดังกล่าว มีประเด็นที่ครอบคลุมเนื้อหาสาระของ สังคมศึกษา สามารถเชื่อมโยงให้นักศึกษาได้ฝึกทักษะและพัฒนาตนเองก้าวสู่วิชาชีพครูในอนาคต โดยคาดหวังว่ารูปแบบการเรียนการสอน ที่พัฒนาขึ้นจะช่วยให้ นักศึกษาวิชาชีพครูของหลักสูตร ครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษาเกิดการพัฒนาทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา และเป็นผู้ประกอบวิชาชีพครูสังคมศึกษาและเป็นต้นแบบของการพัฒนาครูสังคมศึกษาที่มีคุณภาพ

กรอบแนวคิด ทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา คือ การวิจัยและพัฒนา (Research and Development) การออกแบบระบบการเรียนการสอน (ADDIE Model) รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาทักษะพิสัยของแฮร์โรว์ (Harrow's Instructional Model for psychomotor Domain) รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาทักษะพิสัยของเดวิส (Davies' Instructional Model for Psychomotor Domain) รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาทักษะพิสัยของฟิตส์ (Fitts's Instructional Model for psychomotor Domain) รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาทักษะพิสัยของดี เซคโค (De Cecco's Instructional Model for psychomotor Domain) ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของ บรูเนอร์ (Bruner's Cognitive Development theory) ทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความหมาย (A Theory of Meaningful Verbal Learning) ทฤษฎีการสร้างความรู้ (Constructivism Theory) มีรายละเอียด ดังนี้

แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนา

การวิจัยและพัฒนา (Research and Development) (Mahdjoubi, 2009: 10-11) เป็นวิธีวิทยาการวิจัยแบบหนึ่งที่ประยุกต์หลักการวิจัย และพัฒนามาใช้ทางการศึกษา เพื่อสร้างนวัตกรรมหรือประดิษฐ์กรรมทางการศึกษา ที่สามารถเผยแพร่ และนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการศึกษาไทย ทั้งระบบการบริหารจัดการศึกษา หลักสูตรและการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ การสอนและเทคโนโลยีการศึกษา และการวัดและประเมินผลการศึกษา (ศิริชัย กาญจนาวาสี, 2559: 1) และองอาจ นัยวัฒน์ (2551: 232) ได้กล่าวถึงการวิจัยและพัฒนาว่าเป็นกระบวนการศึกษาค้นคว้าที่กระทำอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเพิ่มพูน “คลัง” ความรู้หรือความเข้าใจในแง่มุมใหม่ของมนุษย์ สังคม และวัฒนธรรม แล้วประยุกต์ความรู้หรือความเข้าใจไปส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ การปรับพฤติกรรมของบุคคล กลุ่มบุคคลหรือองค์กร ตลอดจนการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนหรือสังคม ซึ่งในการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ ร่วมกับกระบวนการพัฒนา และเป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R & D) สรุปได้ว่า ขั้นตอนหลักของการดำเนินการวิจัยนั้นประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้คือ ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Research : R₁) เป็นการศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development : D₁) เป็นการพัฒนาและหาประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอน ขั้นตอนที่ 3 การนำไปใช้ (Research : R₂) เป็นการทดลองใช้รูปแบบการสอน และขั้นตอนที่ 4 การประเมินผล และปรับปรุง (Development : D₂) เป็นการประเมินและปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการสอน

แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการออกแบบระบบการเรียนการสอน

การออกแบบระบบการเรียนการสอน (ADDIE Model) (Schlegel, 1995: 5) เป็นแบบจำลองที่ใช้วิธีการเชิงระบบ ประกอบด้วย ขั้นตอนการดำเนินการ 5 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นการวิเคราะห์ (Analysis) การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น ทฤษฎีการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง และขอบเขตในการจัดการเรียนรู้ 2) ขั้นการออกแบบ (Design) การระบุกิจกรรมการเรียนรู้ การประเมินการเรียนรู้ การเลือกสื่อ และวิธีการจัดการเรียนการสอน 3) ขั้นการพัฒนา (Development) การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ การพัฒนานวัตกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้และพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผล 4) ขั้นการนำไปใช้ (Implementation) การนำแผนการจัดการเรียนรู้ นวัตกรรม และเครื่องมือวัดผล การเรียนรู้ไปใช้ในสถานการณ์จริง และ 5) ขั้นการประเมินผล (Evaluation) การประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ ทุกระดับ สำหรับการนำไปใช้ในครั้งต่อไป

สรุปได้ว่า ในการวิจัยครั้งนี้ได้นำการวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R & D) มาเป็นขั้นตอนหลักของการดำเนินการวิจัย และนำการออกแบบระบบการเรียนการสอน

(ADDIE Model) มาเป็นกระบวนการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอน โดยนำมาบูรณาการกระบวนการร่วมกันเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้ คือ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Research (R₁) : Analysis (A)) ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบและพัฒนารูปแบบ (Development (D₁) : Design and Development (D&D)) ขั้นตอนที่ 3 การนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นไปใช้ (Research (R₂) : Implementation (I)) ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา ประเมินผลรูปแบบ (Development (D₂) : Evaluation (E))

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะพิสัย

รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาทักษะพิสัยของฟิตทส์ (Fitts's Instructional Model for psychomotor Domain) (Fitts, 1964: 85) ได้จัดการเรียนรู้ทางด้านทักษะปฏิบัติไว้ 3 ขั้น คือ ขั้นความรู้ความเข้าใจ โดยจะบอกถึงทักษะและความรู้ในทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ผู้สอนให้ข้อมูลแก่ผู้เรียน ขั้นปฏิบัติ เป็นการกระทำเพื่อให้ได้พฤติกรรมในรูปแบบที่ถูกต้อง ทักษะจะเกิดขึ้นได้เมื่อได้ลงมือปฏิบัติการ ขั้นชำนาญ เป็นขั้นที่ปฏิบัติทักษะนั้นอย่างรวดเร็วและถูกต้อง ทักษะที่เกิดขึ้นเป็นการเพิ่มพูนความชำนาญเป็นอัตโนมัติมากขึ้น ในขั้นนี้เรียกว่าขั้นผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งต้องใช้การปฏิบัติอย่างมาก การฝึกทักษะในขั้นนี้ถือว่าได้บรรลุถึงขั้นสุดท้ายของระดับ Taxonomy ในทักษะพิสัย ผู้สอนควรจัดให้ผู้เรียนได้กระทำ ได้ฝึกทักษะ เรียนรู้วิธีการเอาชนะความเครียดและการสอแตรกต่าง ๆ เพิ่มพูนความเร็วและความถูกต้อง และบรรลุถึงประสบการณ์ในระดับมาตรฐานที่ต้องการ ในขั้นนี้ผู้เรียนแต่ละคนอาจจะแสดงผลสำเร็จที่แตกต่างกัน ซึ่งความแตกต่างกันนี้มักจะขึ้นอยู่กับความสามารถ ความสนใจ นิสัย อารมณ์ และความขยันหมั่นเพียรของผู้เรียน

รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาทักษะพิสัยของเดวิส (Davies' Instructional Model for Psychomotor Domain) (Davies, 1971: 50-56) การพัฒนาทักษะส่วนใหญ่จะประกอบไปด้วยทักษะย่อย การฝึกให้ผู้เรียนสามารถทำทักษะย่อย เหล่านั้นได้ก่อนแล้วค่อยเชื่อมโยงต่อกันเป็นทักษะใหญ่ จะช่วยให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จได้ดีและเร็วขึ้น มีกระบวนการเรียนการสอน ดังนี้ ขั้นสาธิตทักษะหรือการกระทำ ขั้นสาธิตและให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย ขั้นให้เทคนิควิธีการ เมื่อผู้เรียนปฏิบัติได้แล้ว ผู้สอนอาจแนะนำเทคนิควิธีการที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถทำงานนั้นได้ดีขึ้น ขั้นเชื่อมโยงทักษะย่อย ๆ เป็นทักษะที่สมบูรณ์ เมื่อผู้เรียนสามารถปฏิบัติแต่ละส่วนได้แล้ว จึงให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย ๆ ต่อเนื่องกันตั้งแต่ต้นจนจบ และฝึกปฏิบัติหลายครั้ง จนกระทั่งสามารถปฏิบัติทักษะที่สมบูรณ์ได้อย่างชำนาญ

รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาทักษะพิสัยของแฮร์โรว์ (Harrow's Instructional Model for psychomotor Domain) (Harrow, 1972: 96-99) ได้จัดลำดับขั้นการเรียนรู้ทางด้านทักษะไว้ 5 ขั้น เริ่มจากระดับที่ซับซ้อนน้อยไปจนถึงระดับที่มีความซับซ้อนมาก ดังนั้น

การกระทำจึงเริ่มจากการเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อใหญ่ไปถึงการเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อย่อย ลำดับขั้นดังกล่าว ได้แก่ การเลียนแบบ การลงมือกระทำตามคำสั่ง การกระทำอย่างถูกต้องสมบูรณ์ การแสดงออก และการกระทำอย่างเป็นธรรมชาติโดยมีกระบวนการเรียนการสอน ดังนี้ ขั้นเลียนแบบให้ผู้เรียนสังเกตการกระทำที่ต้องการให้ผู้เรียนทำได้ ขั้นลงมือกระทำตามคำสั่ง เมื่อผู้เรียนได้เห็นและสามารถบอกขั้นตอนของการกระทำที่ต้องการเรียนรู้แล้ว ให้ผู้เรียนลงมือทำโดยไม่มีแบบอย่างให้เห็น ผู้เรียนอาจลงมือทำตามคำสั่งของผู้สอน หรือทำตามคำสั่งที่ผู้สอนเขียนไว้ในคู่มือก็ได้ ขั้นกระทำอย่างถูกต้องสมบูรณ์ เป็นขั้นที่ผู้เรียนจะต้องฝึกฝนจนสามารถทำสิ่งนั้น ๆ ได้อย่างถูกต้องสมบูรณ์ โดยไม่จำเป็นต้องมีแบบอย่างหรือมีคำสั่งนำทางการกระทำ การกระทำที่ถูกต้อง แม่นตรง พอดี สมบูรณ์แบบ เป็นขั้นที่ผู้เรียนมีโอกาสได้ฝึกฝนและสามารถกระทำสิ่งนั้นได้ถูกต้องสมบูรณ์แบบ ขั้นกระทำอย่างเป็นธรรมชาติ เป็นขั้นที่ผู้เรียนสามารถกระทำสิ่งนั้นอย่างอัตโนมัติ โดยไม่รู้สึกรู้ว่าต้องใช้ความพยายามเป็นพิเศษ ซึ่งต้องอาศัยการปฏิบัติบ่อยครั้งในสถานการณ์ที่แตกต่างกัน

รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาทักษะพิสัยของดี เซคโค (De Cecco's Instructional Model for psychomotor Domain) (De Cecco, 1974: 272-279) ได้จัดลำดับขั้นของการเรียนรู้ทางด้านทักษะปฏิบัติไว้ 5 ขั้น คือ ขั้นวิเคราะห์ทักษะที่จะสอน ผู้สอนต้องวิเคราะห์งานที่จะให้ผู้เรียนปฏิบัติ ว่าประกอบด้วยทักษะย่อยอะไรบ้าง ขั้นประเมินความสามารถเบื้องต้นของผู้เรียนว่าผู้เรียนมีความรู้ความสามารถพื้นฐานเพียงพอที่จะเรียนทักษะใหม่หรือไม่ ถ้ายังขาดความรู้ความสามารถที่จำเป็นต่อการเรียนทักษะต้องเรียนเสริมให้มีพื้นฐานความรู้ก่อน ขั้นการจัดขั้นตอนการฝึก ให้เป็นไปตามลำดับขั้นจากง่ายไปยาก จากทักษะพื้นฐานไปสู่ทักษะที่มีความสลับซับซ้อน จัดให้มีการฝึกทักษะย่อยก่อน แล้วฝึกรวมทั้งหมด ขั้นสาธิตและอธิบายแนะนำ ผู้เรียนเห็นลำดับขั้นตอนการปฏิบัติจากตัวอย่างที่ผู้สอนสาธิตให้ดู หรือจากภาพยนตร์จากวีดิทัศน์ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเห็นรายละเอียดการปฏิบัติในขั้นตอนต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจน ขั้นฝึกปฏิบัติจริง ซึ่งต้องจัดให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติทักษะที่เรียนตามลำดับขั้นต่อเนื่องกัน มีการฝึกหัด และมีการให้แรงเสริม โดยให้ผู้เรียนได้รับผลของการฝึกปฏิบัติ (Feedback) จากผู้สอนสู่ผู้เรียน

สรุปได้ว่า ในการวิจัยครั้งนี้ได้นำแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะพิสัยมาใช้ในการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา โดยนำแนวคิดตามรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาทักษะพิสัยของพิททส์ มาใช้ในขั้นที่ 1 ขั้นวิเคราะห์ประสบการณ์ (Analyze Experience) และ ขั้นที่ 4 ขั้นฝึกปฏิบัติ (Practice) รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาทักษะพิสัยของเดวิส มาใช้ในขั้นที่ 2 ขั้นเชื่อมโยงความรู้ (Connect Knowledge) และขั้นที่ 5 ขั้น

สะท้อนการปฏิบัติ (Reflect Practice) รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาทักษะพิสัยของแฮร์โรว์ มาใช้ในขั้นที่ 4 ขั้นฝึกปฏิบัติ (Practice) และรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาทักษะพิสัยของดี เซคโค มาใช้ในขั้นที่ 3 ขั้นประยุกต์ตามบริบท (Apply Context) และขั้นที่ 5 ขั้นสะท้อนการปฏิบัติ (Reflect Practice)

ทฤษฎีเกี่ยวกับทฤษฎีการเรียนรู้

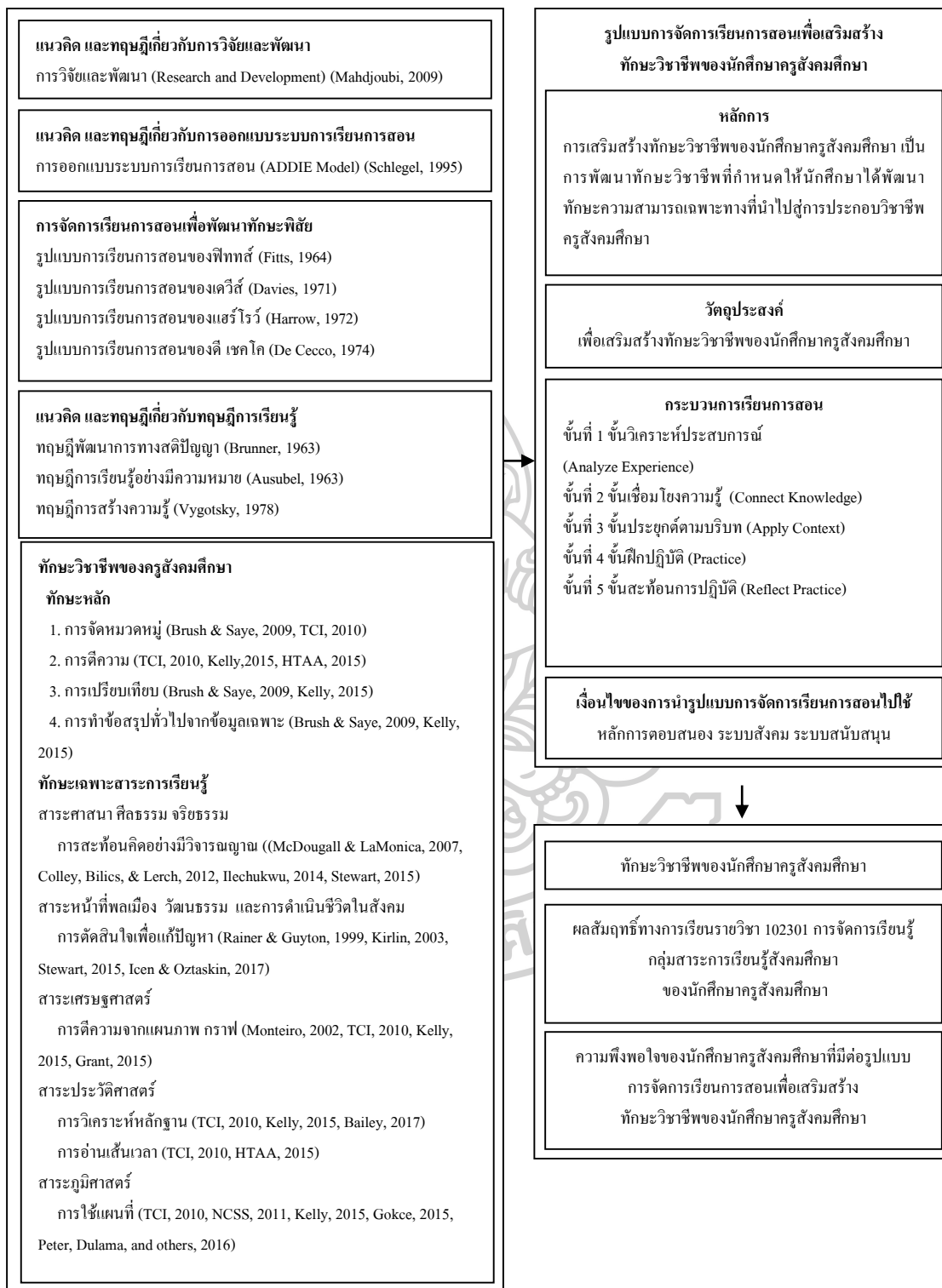
ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของบรูเนอร์ (Bruner's Cognitive Development theory) (Bruner, 1963: 25-29) เชื่อว่ามนุษย์เลือกที่จะรับรู้สิ่งที่ตนเองสนใจและการเรียนรู้เกิดจากกระบวนการค้นพบด้วยตนเอง (Discovery learning) โดยเชื่อว่า กระบวนการค้นพบมีความสำคัญต่อการพัฒนาชาวปัญญา และเสนอให้ใช้การชี้แนะช่วยเหลือ เป็นการควบคุมองค์ประกอบของงานซึ่งอยู่เหนือระดับความสามารถของผู้เรียนที่จะทำได้ด้วยตนเองเพียงลำพัง ให้อยู่ในระดับที่ผู้เรียนสามารถทำได้เมื่อได้รับการชี้แนะแนวทางจากครูหรือผู้ที่มีความรู้ในเรื่องนั้น มีการประยุกต์ใช้ ดังนี้ 1) กระบวนการค้นพบการเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ดีมีความหมายสำหรับผู้เรียน 2) การวิเคราะห์และจัดโครงสร้างเนื้อหาสาระการเรียนรู้ให้เหมาะสมเป็นสิ่งที่จำเป็นที่ต้องทำก่อนการสอน 3) การจัดหลักสูตรแบบเกลียว (Spiral Curriculum) ช่วยให้สามารถสอนเนื้อหาหรือความคิดรวบยอดเดียวกันแก่ผู้เรียนทุกวัยได้ โดยต้องจัดเนื้อหาความคิดรวบยอดและวิธีสอนให้เหมาะสมกับขั้นพัฒนาการของผู้เรียน 4) การเรียนการสอนควรส่งเสริมให้ผู้เรียนได้คิดอย่างอิสระให้มากที่สุด เพื่อช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน 5) การสร้างแรงจูงใจภายในให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน เป็นสิ่งจำเป็นในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แก่ผู้เรียน 6) การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับขั้นพัฒนาการทางสติปัญญาของผู้เรียน จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี 7) การสอนความคิดรวบยอดให้แก่ผู้เรียนเป็นสิ่งจำเป็น การจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้ค้นพบการเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี

ทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความหมาย (A Theory of Meaningful Verbal Learning) (Ausubel, 1963: 77-97) เป็นทฤษฎีที่หาหลักการอธิบายการเรียนรู้ โดยการเชื่อมโยงความรู้ที่ปรากฏในหนังสือกับความรู้เดิมที่อยู่ในสมองของผู้เรียนในโครงสร้างสติปัญญา (Cognitive Structure) หรือการสอนโดยวิธีการให้ข้อมูลข่าวสาร ด้วยถ้อยคำ เน้นความสำคัญของการเรียนรู้ที่มีความเข้าใจและมีความหมาย การเรียนรู้เกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนได้เรียนรวมหรือเชื่อมโยง (Subsumme) สิ่งที่เรียนรู้ใหม่หรือข้อมูลใหม่ ซึ่งอาจจะเป็นความคิดรวบยอด (Concept) หรือความรู้ที่ได้รับใหม่ในโครงสร้างสติปัญญากับความรู้เดิมในสมองของผู้เรียน การเรียนรู้ที่มีความหมาย คือ การที่ผู้เรียนได้เชื่อมโยงสิ่งที่จะต้องเรียนรู้ใหม่หรือข้อมูลใหม่ กับความรู้เดิมที่มีมาก่อนในโครงสร้างทางสติปัญญาของผู้เรียน

ทฤษฎีการสร้างความรู้ (Constructivism Theory) (Vygotsky, 1978: 86-89) เป็นทฤษฎีการสร้างความรู้ที่เน้นวิธีการเรียนรู้มากกว่าการให้ความรู้โดยตรง โดยเชื่อว่าพัฒนาการ การเรียนรู้ของมนุษย์ ขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมและสังคมที่เด็กได้รับการอบรมและเลี้ยงดูตั้งแต่แรกเกิด มนุษย์ได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม ซึ่งวัฒนธรรมแต่ละวัฒนธรรมจะช่วยบ่งชี้ผลผลิตและพัฒนาการของผู้เรียน ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยสถาบันทางสังคมจะมีบทบาทในการสร้างสรรค์ความรู้และเกิดพัฒนาการทางเชาว์ปัญญา ดังนี้ 1) การวิเคราะห์หลักการและความคิดรวบยอดที่เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคน กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เป็นการทำงานร่วมกันระหว่างผู้สอนและผู้เรียน การสอนและการประเมินผล 2) หลักการเรียนรู้ที่ดี ต้องล้าหน้าพัฒนาการที่ผู้เรียนเป็นอยู่ ดังนั้นควรจัดการเรียนการสอนที่ท้าทายการเรียนรู้ของผู้เรียน แต่อยู่ในวิสัยที่ผู้เรียนจะทำได้หากได้รับการชี้แนะช่วยเหลือ 3) การจัดการเรียนการสอนให้อยู่ในช่วงพัฒนาการที่นักเรียนจะพัฒนาไปถึง เป็นกิจกรรมที่ร่วมมือกันระหว่างผู้สอนและผู้เรียน โดยถ่ายโอนการควบคุมการเรียนรู้ไปสู่ผู้เรียน ให้ผู้เรียนค่อยๆ เรียนรู้เพิ่มขึ้นจนในที่สุดผู้เรียนสามารถทำงานได้เอง 4) การจัดหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ควรพิจารณาจากมุมมองของผู้เรียน ดังนั้นการมอบหมายให้ผู้เรียนจึงควรรับฟังความคิดเห็นของผู้เรียน

สรุปได้ว่า ในการวิจัยครั้งนี้ได้นำแนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับทฤษฎีการเรียนรู้ มาใช้ในการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา โดยนำทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของบรูเนอร์ มาใช้ในขั้นที่ 1 ขั้นวิเคราะห์ประสบการณ์ (Analyze Experience) และ ขั้นที่ 3 ขั้นประยุกต์ตามบริบท (Apply Context) ทฤษฎีการเรียนรู้อย่างมีความหมาย มาใช้ในขั้นที่ 2 ขั้นเชื่อมโยงความรู้ (Connect Knowledge) ขั้นที่ 3 ขั้นประยุกต์ตามบริบท (Apply Context) และขั้นที่ 4 ขั้นฝึกปฏิบัติ (Practice) ทฤษฎีการสร้างความรู้ มาใช้ในขั้นที่ 2 ขั้นเชื่อมโยงความรู้ (Connect Knowledge) ขั้นที่ 3 ขั้นประยุกต์ตามบริบท (Apply Context) และขั้นที่ 5 ขั้นสะท้อนการปฏิบัติ (Reflect Practice)

กรอบแนวคิด ทฤษฎีที่นำมาใช้ในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิด ทฤษฎีที่นำมาใช้ในการวิจัย

คำถามของการวิจัย

1. รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครู สังกศศึกษา มีองค์ประกอบและกระบวนการอย่างไร
2. ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของ นักศึกษาครู สังกศศึกษา เป็นอย่างไร ดังนี้
 - 2.1 ทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครู สังกศศึกษา อยู่ในระดับใด
 - 2.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา 102301 การจัดการเรียนรู้ สังกศศึกษา ของ นักศึกษาครู สังกศศึกษา หลังการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะ วิชาชีพของนักศึกษาครู สังกศศึกษา สูงกว่าก่อนการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อ เสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครู สังกศศึกษา หรือไม่
 - 2.3 ความพึงพอใจของนักศึกษาครู สังกศศึกษา ที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนการสอน เพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครู สังกศศึกษา อยู่ในระดับใด และเป็นอย่างไร
3. ผลจากการนำรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของ นักศึกษาครู สังกศศึกษา ไปขยายผลเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษา ครู สังกศศึกษา
2. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของ นักศึกษาครู สังกศศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์ย่อย ดังนี้
 - 2.1 เพื่อประเมินทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครู สังกศศึกษา หลังการทดลองใช้รูปแบบ การจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครู สังกศศึกษา
 - 2.2 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา 102301 การจัดการเรียนรู้ สังกศศึกษา ของนักศึกษาครู สังกศศึกษา ก่อนและหลังการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียน การสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครู สังกศศึกษา
 - 2.3 เพื่อประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาครู สังกศศึกษา ที่มีต่อรูปแบบการจัด การเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครู สังกศศึกษา ที่พัฒนาขึ้น
3. เพื่อขยายผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของ นักศึกษาครู สังกศศึกษา

สมมติฐานของการวิจัย

1. ทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา หลังการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา อยู่ในระดับดี
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา 102301 การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา ของนักศึกษาครูสังคมศึกษา หลังการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา สูงกว่าก่อนการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา
3. ความพึงพอใจของนักศึกษาครูสังคมศึกษาที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา อยู่ในระดับมาก

ขอบเขตของการวิจัย

การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา มีการกำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการทดลอง
ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 ตามหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 2 หมู่เรียน หมู่เรียนที่ 1 จำนวน 30 คน หมู่เรียนที่ 2 จำนวน 29 คนรวมทั้งสิ้น 59 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 หมู่เรียน ที่ 1 ของหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลาก โดยใช้หมู่เรียนเป็นหน่วยสุ่ม
3. ตัวแปรที่ศึกษา
ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย
 - 3.1 ตัวแปรต้น (Independent Variable) ได้แก่ รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา
 - 3.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่
 - 3.2.1 ทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา

3.2.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ของนักศึกษาครูสังคมศึกษา

3.2.3 ความพึงพอใจของนักศึกษาครูสังคมศึกษาที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา

4. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาที่ใช้ในการทดลอง เป็นไปตามรายวิชา 102301 การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา จำนวนหน่วยกิต 3 (2-2-5) ตามหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2560 ประกอบด้วยเนื้อหาจำนวน 12 เรื่อง ได้แก่ 1) การศึกษามาตรฐานการเรียนรู้ 2) สาระการเรียนรู้แกนกลางและตัวชี้วัดกลุ่มสาระสังคมศึกษา 3) การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ 4) กระบวนการจัดการเรียนรู้ 5) เทคนิคและทักษะการจัดการเรียนรู้ 6) การใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ 7) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ 8) การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ 9) การทดลองสอน 10) การวิเคราะห์หลังการสอน 11) การปรับปรุงและพัฒนา และ 12) การเขียนรายงานผลการจัดการเรียนรู้ โดยกำหนดเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 5 แผน ดังนี้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ศึกษาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยกำหนดเนื้อหา คือ การศึกษามาตรฐานการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้แกนกลาง และตัวชี้วัดกลุ่มสาระสังคมศึกษา ใช้เวลาการจัดการเรียนการสอนในสัปดาห์ที่ 1 - 3 รวมจำนวนชั่วโมงที่ใช้ในการทดลอง 12 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของวิชาชีพครูสังคมศึกษา โดยกำหนดเนื้อหา คือ การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ เทคนิคและทักษะการจัดการเรียนรู้ ใช้เวลาการจัดการเรียนการสอนในสัปดาห์ที่ 4 - 6 รวมจำนวนชั่วโมงที่ใช้ในการทดลอง 12 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 ความสำคัญขององค์ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของวิชาชีพครูสังคมศึกษา โดยกำหนดเนื้อหา คือ การใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ใช้เวลาการจัดการเรียนการสอนในสัปดาห์ที่ 7 - 9 รวมจำนวนชั่วโมงที่ใช้ในการทดลอง 12 ชั่วโมงใช้ระยะเวลาอย่างไร

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เสริมทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา โดยกำหนดเนื้อหา คือ การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ การทดลองสอน และการวิเคราะห์หลังการสอน ใช้เวลาการจัดการเรียนการสอนในสัปดาห์ที่ 10 - 13 รวมจำนวนชั่วโมงที่ใช้ในการทดลอง 15 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 สะท้อนการปฏิบัติสู่การปรับปรุงแก้ไข โดยกำหนดเนื้อหา คือ การปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา และการเขียนรายงาน ผลการจัดการเรียนรู้ ใช้เวลาการจัดการเรียนการสอนในสัปดาห์ที่ 14 - 15 รวมจำนวนชั่วโมงที่ใช้ ในการทดลอง 8 ชั่วโมง

5. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการทั้งสิ้น 15 สัปดาห์ โดยจัดการเรียน การสอนสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ครั้งละ 4 ชั่วโมง ตามตารางเรียนของนักศึกษา เริ่มเก็บรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่เดือนสิงหาคม ถึงเดือนธันวาคม 2560

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เข้าใจความหมายเฉพาะของคำที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ให้มีความหมายตรงกัน ผู้วิจัยได้นิยามความหมายของคำต่าง ๆ ไว้ดังนี้

การพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนการสอน หมายถึง กระบวนการสร้างองค์ประกอบ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตามแนวคิดการวิจัยและพัฒนา และแนวคิดแบบจำลอง การออกแบบระบบการเรียนการสอน ดำเนินการพัฒนา รูปแบบ 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Research (R₁) : Analysis) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน สำหรับการพัฒนารูปแบบ ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบและพัฒนารูปแบบ (Development (D₁) : Design and Development) เป็นการออกแบบรูปแบบและพัฒนารูปแบบ ขั้นตอนที่ 3 การนำรูปแบบ ที่พัฒนาขึ้นไปใช้ (Research (R₂) : Implementation) เป็นการทดลองใช้รูปแบบ และขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา ประเมินผลรูปแบบ (Development (D₂) : Evaluation) เป็นการประเมินผลและปรับปรุง แก้ไขรูปแบบ

รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคม ศึกษา หมายถึง แบบแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยดำเนินการพัฒนาภายใต้แนว ทางการออกแบบระบบการเรียนการสอนที่เน้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะ วิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) กระบวนการเรียน การสอน 4) เงื่อนไขของการนำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้ ซึ่งกระบวนการจัดการเรียนการ สอนของรูปแบบมี 5 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ขั้นวิเคราะห์ประสบการณ์ (Analyze Experience) ขั้นที่ 2 ขั้นเชื่อมโยงความรู้ (Connect Knowledge) ขั้นที่ 3 ขั้นประยุกต์ตามบริบท (Apply Context) ขั้นที่ 4 ขั้นฝึกปฏิบัติ (Practice) ขั้นที่ 5 ขั้นสะท้อนการปฏิบัติ (Reflect Practice)

ทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา หมายถึง การกระทำหรือพฤติกรรมที่แสดงออกให้เห็นถึงความสามารถของนักศึกษาครูสังคมศึกษา ประกอบด้วย ทักษะหลัก จำนวน 4 ทักษะ และทักษะเฉพาะสาระการเรียนรู้ จำนวน 6 ทักษะ ดังนี้ ทักษะหลัก คือ 1) การเปรียบเทียบ 2) การจัดหมวดหมู่ 3) การตีความ 4) การทำข้อสรุปทั่วไปจากข้อมูลเฉพาะ และทักษะเฉพาะสาระการเรียนรู้ คือ 1) ศาstrasana ศีลธรรม จริยธรรม ได้แก่ การสะท้อนคิดอย่างมีวิจารณญาณ 2) สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ได้แก่ การตัดสินใจเพื่อแก้ปัญหา 3) สาระเศรษฐศาสตร์ ได้แก่ การตีความจากแผนภาพ กราฟ 4) สาระประวัติศาสตร์ ได้แก่ การวิเคราะห์หลักฐาน และการอ่านเส้นเวลา 5) สาระภูมิศาสตร์ ได้แก่ การใช้แผนที่ ที่ดำเนินการได้อย่างคล่องแคล่ว ชำนาญและถูกต้องชัดเจน สามารถวัดได้โดยใช้แบบประเมินทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา ซึ่งมีลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสามารถทางการเรียนรายวิชา 102301 การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ซึ่งวัดได้จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีลักษณะเป็นคำถามแบบปรนัยจำนวน 30 ข้อ ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น

ความพึงพอใจของนักศึกษาครูสังคมศึกษา หมายถึง ความรู้สึกและความคิดเห็นของนักศึกษาครูสังคมศึกษา ที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนการสอน ในด้านเนื้อหา (ทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอนและสื่อการเรียนการสอนตามรูปแบบ ด้านประโยชน์และความพึงพอใจที่ได้รับ สามารถวัดได้โดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจ ลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

รายวิชาการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา หมายถึง รายวิชาในกลุ่มรายวิชาการสอนวิชาเอกบังคับตามหลักสูตรครูศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2555) ที่กำหนดไว้ในแผนการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ก่อนออกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา

นักศึกษาครู หมายถึง ผู้เรียนที่ศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 ตามหลักสูตรครูศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2560

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ได้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครู
ศึกษาศาสตร์
2. ได้เสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูศึกษาศาสตร์ให้เกิดขึ้นกับนักศึกษาวิชาชีพ
ครูศึกษาศาสตร์
3. ได้แนวทางการเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูศึกษาศาสตร์

บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพ
ของนักศึกษาครูสังคมศึกษา ผู้วิจัยศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2555
2. ขอบข่ายของวิชาสังคมศึกษา
3. ทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา
4. รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาทักษะพิสัย
5. หลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา
6. การออกแบบระบบการเรียนการสอน
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2555

การพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครู
สังคมศึกษา มีการใช้เนื้อหาสาระการเรียนรู้ของรายวิชาที่อยู่ใน โครงสร้างหลักสูตร
ครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ฉบับ
ปรับปรุง พ.ศ. 2555 ที่ดำเนินการปรับปรุงหลักสูตรตั้งแต่ปีการศึกษา 2555 โดยมีการดำเนินการตาม
กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ของสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ที่กำหนด
แนวทางในการพัฒนาหลักสูตรเฉพาะของสาขาวิชาสังคมศึกษา ตาม มคอ. 1 ที่เป็นไปตามกรอบ
มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 ซึ่งกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา
ของประเทศไทย (Thai Qualifications Framework for Higher Education: TQF: HE) ดำเนินการ
โดยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาในฐานะที่เป็นหน่วยงานกำกับและส่งเสริมการ
ดำเนินการของสถาบันอุดมศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2552: 1-25) เพื่อมุ่งเน้น
เป้าหมายการจัดการศึกษาที่ผลการเรียนรู้ (Learning Outcome) ของนักศึกษา เป็นการประกัน
คุณภาพบัณฑิตที่ได้รับคุณวุฒิแต่ละคุณวุฒิและสื่อสารให้สังคม ชุมชน รวมทั้งสถาบันอุดมศึกษาทั้ง

ในและต่างประเทศเข้าใจได้ตรงกันและเชื่อมั่นถึงผลการเรียนรู้ที่บัณฑิตได้รับการพัฒนาว่ามีมาตรฐานสามารถเทียบเคียงกันได้กับสถาบันอุดมศึกษาที่ดีทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ เป็นกรอบที่แสดงระบบคุณวุฒิการศึกษาของประเทศ สรุปได้ว่ากรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ของสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ เป็นการกำหนดแนวทางของการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องตาม มคอ.1 ที่เป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 โดยกำหนดคุณลักษณะบัณฑิตวิชาชีพครูที่พึงประสงค์ และมาตรฐานผลการเรียนรู้ของบัณฑิตวิชาชีพครู 6 ด้าน คือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านทักษะการจัดการเรียนรู้ เพื่อเป็นทิศทางในการพัฒนาหลักสูตรและคุณภาพของการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตร

หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2555 เป็นหลักสูตรระดับปริญญาตรี ของมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ซึ่งเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มีวิสัยทัศน์ เป็นแหล่งเรียนรู้ และเป็นหลักทางวิชาการของท้องถิ่น มีระบบการบริหารจัดการที่ดี มุ่งพัฒนาสังคมให้เกิดความอยู่ดี มีสุข ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ มีบทบาทหน้าที่ตามพันธกิจ 3 ประการ ได้แก่ 1) สร้างโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น 2) จัดระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและยกระดับคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา และ 3) วิจัย สร้างองค์ความรู้ จัดการความรู้ บริการวิชาการและถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่ชุมชน ท้องถิ่น และสังคม (มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี, 2554 : 6) มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ได้พัฒนาและปรับปรุงการจัดหลักสูตรการศึกษาให้มีความก้าวหน้าอยู่เสมอ เพื่อตอบสนองความต้องการของสังคม และตลาดแรงงานที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างไม่หยุดนิ่ง ในการผลิตบัณฑิตของมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี มุ่งหวังให้บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษามีคุณลักษณะตามอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัย คือ “ประพฤติดี มีจิตอาสา” ความหมายของประพฤติดี หมายถึง กิริยาอาการที่แสดงออกมาให้เห็นในทางที่ดี เช่น สุภาพ อ่อนโยน ส่วนจิตอาสา หมายถึง ผู้ที่มีจิตใจที่เป็นผู้ให้ เช่น ให้สิ่งของ ให้เงิน ให้ความช่วยเหลือด้วยกำลังร่างกาย แรงสมอง ซึ่งเป็นการเสียสละสิ่งของตนเองมีและเป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นด้วยความสมัครใจเพื่อส่วนรวม โดยการแสดงออกด้วยการอาสาไม่มีใครบังคับ ดังนั้นบัณฑิตที่ได้รับการพัฒนาตามอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยจะมีคุณลักษณะ ดังนี้ (สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี, 2555: 6) ประกอบด้วย 1) มีความรับผิดชอบ ดูแลรักษาสาธารณสมบัติ ทรัพย์สิน และสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น 2) มีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่น และเสียสละให้กับส่วนรวม 3) มีจิตอาสา เข้าร่วมปฏิบัติงานโดยสมัครใจเพื่อ

ประโยชน์ของส่วนรวม/ท้องถิ่น และไม่หวังผลตอบแทน และ 4) มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตสำนึกในความเป็นไทย ซึ่งสอดคล้องกับคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี คือ 1) มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญาและบุคลิกตรงตามสาขาวิชา 2) มีทักษะในการเรียนรู้ มีทักษะในการใช้ภาษาไทย ภาษาต่างประเทศ และเทคโนโลยี 3) มีความรู้ความสามารถทางวิชาการ วิชาชีพ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน และพัฒนาตนให้ทันโลกาภิวัตน์ และเรียนรู้ด้วยตนเองตลอดชีวิต 4) มีความเป็นผู้นำ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น 5) มีคุณธรรม จริยธรรม สามารถพึ่งตนเองและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข 6) มีจิตสำนึกในการรักษาและใช้สิ่งแวดล้อมอย่างมีคุณค่า และมีความผูกพันกับท้องถิ่น 7) มีจิตสำนึกในการรักษาความเป็นไทย ตระหนักในความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น และ 8) มีจิตสำนึกในการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

1. หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา

หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา เป็นหลักสูตรระดับปริญญาตรีที่อยู่สังกัดคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี มีการประสานงานด้านการจัดการเรียนการสอนที่มีลักษณะรายวิชาที่เป็นศาสตร์เฉพาะร่วมกับคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และคณะวิทยาการจัดการ และในด้านการพัฒนาและบริหารจัดการหลักสูตร มีคณะกรรมการประจำหลักสูตรเป็นผู้รับผิดชอบหลักสูตรตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาแห่งชาติ (สาขาวิชาสังคมศึกษา, 2555: 8-13)

2. ปรัชญาของหลักสูตร

มีคุณภาพ เรียนรู้ คิดวิเคราะห์ ถ่ายทอดความรู้อย่างเป็นระบบ สร้างเยาวชนให้เป็นพลเมืองที่ดีของสังคม

3. วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

3.1 เพื่อพัฒนาบัณฑิตให้มีความรู้และประสบการณ์ทางสังคมศึกษา มีทักษะและเทคนิคในการจัดกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.2 เพื่อพัฒนาบัณฑิตที่มีความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาวิชาชีพ พัฒนาคุณภาพชีวิตของตนและสังคมส่วนรวม

3.3 เพื่อพัฒนาบัณฑิตที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครูสามารถวิเคราะห์ปรากฏการณ์ทางสังคมได้อย่างมีวิจารณญาณบนพื้นฐานของคุณธรรม จริยธรรม ตามครรลองของสังคมประชาธิปไตย ดำรงตนในฐานะพลเมืองไทยพลเมืองโลกได้อย่างเป็นปกติสุข

3.4 เพื่อพัฒนาบัณฑิตให้มีความตระหนักและสนใจต่อปรากฏการณ์ทางสังคมและมีส่วนร่วม เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม มีจิตสาธารณะและท้องถิ่น ชำรงไว้ซึ่งสถาบัน ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

4. จำนวนหน่วยกิตตลอดหลักสูตร

4.1 จำนวนหน่วยกิตรวม ตลอดหลักสูตร 171 หน่วยกิต

4.2 โครงสร้างหลักสูตร แบ่งเป็นหมวดวิชาที่สอดคล้องกับที่กำหนดไว้ในเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ดังนี้

4.2.1	หมวดวิชาศึกษาทั่วไป ไม่น้อยกว่า 30	หน่วยกิต
4.2.1.1	กลุ่มวิชาภาษา	9 หน่วยกิต
4.2.1.2	กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์	6 หน่วยกิต
4.2.1.3	กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์	6 หน่วยกิต
4.2.1.4	กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์	9 หน่วยกิต
4.2.2	หมวดวิชาเฉพาะ ไม่น้อยกว่า 135	หน่วยกิต
4.2.2.1	กลุ่มวิชาชีพครู	50 หน่วยกิต
4.2.2.1.1	วิชาชีพครูบังคับ	30 หน่วยกิต
4.2.2.1.2	วิชาชีพครูเลือก	6 หน่วยกิต
4.2.2.1.3	ฝึกปฏิบัติการวิชาชีพครู	14 หน่วยกิต
4.2.2.2	กลุ่มวิชาเอก	85 หน่วยกิต
4.2.2.2.1	วิชาเอกบังคับ	48 หน่วยกิต
4.2.2.2.2	วิชาเอกเลือก	27 หน่วยกิต
4.2.2.2.3	วิชาการสอนวิชาเอกบังคับ	6 หน่วยกิต
4.2.2.2.4	วิชาการสอนวิชาเอกเลือก	4 หน่วยกิต
4.2.3	หมวดวิชาเลือกเสรี ไม่น้อยกว่า 6	หน่วยกิต

จำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร ไม่น้อยกว่า 171 หน่วยกิต

5. ผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานของหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา

5.1 ด้านคุณธรรม จริยธรรม

5.1.1 มีความเป็นครูที่ก่อปรด้วยมีความเมตตากรุณา ใฝ่รู้ใฝ่เรียน อดทน อดกลั้น สามารถเป็นที่ปรึกษา และเป็นผู้นำที่ดี และไม่ชักจูงผู้อื่นไปในทางที่เสื่อมเสีย

5.1.2 มีความศรัทธาในวิชาชีพครู มีความศรัทธาต่อผู้เรียนและต่อส่วนรวม ตามที่องค์กรวิชาชีพครูกำหนด

5.1.3 มีจรรยาบรรณในวิชาชีพครู ความซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ตรงต่อเวลา และมีความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวม

5.1.4 มีความกล้าหาญทางจริยธรรม

5.1.5 มีความสามารถในการจัดการและคิดแก้ปัญหาทางคุณธรรมจริยธรรม

5.1.6 มีจิตสาธารณะ เสียสละเพื่อส่วนรวม และเป็นแบบอย่างที่ดี

5.2 ด้านความรู้

5.2.1 ความรู้วิชาชีพครู (Pedagogical Knowledge)

5.2.1.1 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการศึกษ ปรัชญาการศึกษา วิชาชีพครูและความเป็นครู

5.2.1.2 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจิตวิทยาพัฒนาการและจิตวิทยาการศึกษา

5.2.1.3 มีความรู้ความเข้าใจและสามารถออกแบบและพัฒนาหลักสูตร

5.2.1.4 มีความรู้ความเข้าใจและสามารถออกแบบและจัดการเรียนรู้

5.2.1.5 มีความรู้ความเข้าใจและสามารถจัดการชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้

5.2.1.6 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสำหรับครู

5.2.1.7 มีความรู้ความเข้าใจและสามารถสร้างนวัตกรรมทางการศึกษา

5.2.1.8 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการศึกษา

5.2.1.9 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษาพิเศษ

5.2.1.10 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยทางการศึกษา

5.2.1.11 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา

5.2.1 มีความรู้เชิงบูรณาการระหว่างวิชาชีพครูกับวิชาเฉพาะ (Pedagogical Content Knowledge) ดังนี้

5.2.2.1 จิตวิทยาครูสำหรับการจัดการเรียนรู้แต่ละระดับการศึกษาและวิชาเอก

5.2.2.2 การพัฒนาหลักสูตรวิชาเฉพาะสำหรับการจัดการเรียนรู้แต่ละระดับการศึกษาและวิชาเอก

5.2.2.3 การจัดการเรียนรู้เฉพาะสำหรับการจัดการศึกษาแต่ละระดับ การศึกษาและวิชาเอก

5.2.2.4 การจัดการชั้นเรียนแต่ละระดับการศึกษาและวิชาเอก

5.2.2.5 นวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารทางการศึกษา สำหรับการจัดการเรียนรู้แต่ละระดับการศึกษาและวิชาเอก

5.2.2.6 การวัดและประเมินผลการศึกษาวิชาเฉพาะสำหรับการจัดการเรียนรู้แต่ละระดับการศึกษาและวิชาเอก

5.2.3 มีความรู้ ความเข้าใจ และบูรณาการความรู้ในศาสตร์พื้นฐานทางสังคมศึกษา ที่ครอบคลุมประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ สิ่งแวดล้อม ประชากร รัฐศาสตร์ นิติศาสตร์ สังคมวิทยา เศรษฐศาสตร์ ศาสนาและปรัชญา ตลอดจนการมีทักษะและรู้ถึงกระบวนการประยุกต์ใช้สรรพศาสตร์สำหรับการดำรงชีวิต

5.2.4 ตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนที่เน้นกระบวนการวิจัยเป็นฐานเพื่อสร้างองค์ความรู้และต่อยอดความรู้ ทั้งการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่าองค์ความรู้ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานวิชาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ

5.3 ด้านทักษะทางปัญญา

5.3.1 สามารถคิดค้นหาข้อเท็จจริงทำความเข้าใจและประเมินข้อมูลสารสนเทศ และแนวคิดจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย เพื่อนำมาใช้ในการปฏิบัติงานสอนและงานครุรวมทั้งการวินิจฉัยผู้เรียนและการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน

5.3.2 สามารถคิดแก้ปัญหาในการจัดการเรียนรู้ที่มีความสลับซับซ้อน เสนอทางออก และนำไปสู่การแก้ไขได้อย่างสร้างสรรค์

5.3.3 มีความเป็นผู้นำทางปัญญาในการคิดพัฒนาการจัดการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์และมีวิสัยทัศน์

5.3.4 สามารถคิดวิเคราะห์อย่างลึกซึ้งและใคร่ครวญอย่างมีวิจารณญาณ การค้นหาข้อเท็จจริง ทำความเข้าใจ และประเมินข้อมูลสารสนเทศและแนวคิดจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย เพื่อใช้ในการปฏิบัติงาน การวินิจฉัย แก้ปัญหา และการทำวิจัย เพื่อพัฒนางานและองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง

5.3.5 มีความเป็นผู้นำทางปัญญาในการคิดพัฒนางานอย่างสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหาที่มีความสลับซับซ้อนทางสังคม เสนอทางออกและนำไปสู่การแก้ไขได้อย่างสร้างสรรค์ โดยคำนึงถึงความรู้ทางภาคทฤษฎี ประสบการณ์ภาคปฏิบัติ และผลกระทบจากการตัดสินใจ สร้างวิสัยทัศน์ ความคิดริเริ่ม การนำนวัตกรรมมาใช้ในการพัฒนาศาสตร์ทางสังคมศึกษา

5.4 ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

5.4.1 มีความไวในการรับรู้ความรู้สึกของผู้เรียนด้วยความเข้าใจและรู้สึกเชิงบวก มีวุฒิภาวะทางอารมณ์และสังคม

5.4.2 มีความเอาใจใส่ มีส่วนช่วยเหลือและเอื้อต่อการแก้ปัญหาความสัมพันธ์ในกลุ่มและระหว่างกลุ่มผู้เรียนอย่างสร้างสรรค์

5.4.3 มีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียน เป็นผู้นำและผู้ตามที่มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวมทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม

5.4.4 มีมุมมองเชิงบวกต่อสังคม และเคารพในสิทธิความเป็นมนุษย์ และการมีวุฒิภาวะทางอารมณ์และสังคม

5.4.5 มีความเอาใจใส่ช่วยเหลือผู้อื่นและสามารถแก้ปัญหาความขัดแย้งได้อย่างสร้างสรรค์ และมีมนุษยสัมพันธ์ ทั้งภาวะผู้นำและผู้ตามที่ดี

5.4.6 มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวมทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ทั้งส่งเสริมสันติภาพในสังคมประชาธิปไตย ดำรงตนด้วยความเป็นกลาง

5.5 ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

5.5.1 มีความไวในการวิเคราะห์และเข้าใจข้อมูลสารสนเทศที่ได้รับจากผู้เรียนอย่างรวดเร็ว ทั้งที่เป็นตัวเลขเชิงสถิติหรือคณิตศาสตร์ ภาษาพูดหรือภาษาเขียน และการวิเคราะห์ให้เข้าใจองค์ความรู้และประเด็นปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว

5.5.2 มีความสามารถในการใช้ดุลพินิจที่ดีในการประมวลผล แปลความหมาย และเลือกใช้ข้อมูลสารสนเทศ เกี่ยวกับวิชาที่สอน และงานครุที่รับผิดชอบ โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศได้ดี

5.5.3 มีความสามารถในการสื่อสารกับผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งการพูด การเขียนและการนำเสนอด้วยรูปแบบที่เหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียน

5.5.4 มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อหาข้อมูลอย่างสม่ำเสมอ มีดุลพินิจในการประมวลผล แปลความหมาย และเลือกใช้ข้อมูลสารสนเทศ นำมาสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพและสามารถนำเสนอข้อมูลด้วยรูปแบบที่เหมาะสม ทั้งการออกแบบและสร้างสรรค์เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางสังคมศึกษา

5.6 ทักษะการจัดการเรียนรู้

5.6.1 มีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้ที่มีรูปแบบหลากหลายทั้งรูปแบบที่เป็นทางการ (Formal) รูปแบบกึ่งทางการ (Non-Formal) และรูปแบบไม่เป็นทางการ (In-Formal) อย่างสร้างสรรค์และการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนที่หลากหลาย ทั้งผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ

ผู้เรียนที่มีความสามารถปานกลาง และผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษอย่างมีนวัตกรรมทั้งการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้วยรูปแบบที่หลากหลายอย่างสร้างสรรค์

5.6.2 มีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้ในวิชาเอกที่จะสอนอย่าง บูรณาการ และการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนที่หลากหลาย โดยการนำนวัตกรรมมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน

5.6.3 มีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้ในศาสตร์ทางสังคมศึกษาการ บูรณาการรูปแบบ วิธีสอน และเทคนิคการสอนที่หลากหลาย

5.6.4 สามารถจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างทักษะเรื่องการเข้าถึงเทคโนโลยีเป็น เครื่องมือในสร้างองค์ความรู้

6. แนวการสอนของรายวิชา 102301 การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา (Learning Process in Social Studies)

6.1 ชื่อรายวิชา 102301 การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา (Learning Process in Social Studies)

6.2 จำนวนหน่วยกิต 3 (2-2-5)

6.3 คำอธิบายรายวิชา คือ ศึกษามาตรฐานการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้แกนกลางและ ตัวชี้วัดกลุ่มสาระสังคมศึกษา การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ เทคนิคและ ทักษะการจัดการเรียนรู้ การใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ การจัดทำ แผนการจัดการเรียนรู้ การทดลองสอน การวิเคราะห์หลังการสอน การปรับปรุงและพัฒนา การเขียนรายงานผลการจัดการเรียนรู้

6.4 มาตรฐานผลการเรียนรู้ของรายวิชาตามแผนที่แสดงการกระจายความรับผิดชอบ ต่อผลการเรียนรู้จากหลักสูตรรายวิชา (Curriculum Mapping)

6.4.1 ด้านคุณธรรม จริยธรรม

6.4.1.1 มีความกล้าหาญทางจริยธรรม

6.4.2 ด้านความรู้

6.4.2.1 ตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนที่เน้นกระบวนการวิจัยเป็น ฐานเพื่อสร้างองค์ความรู้และต่อยอดความรู้ ทั้งการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่าองค์ ความรู้ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานวิชาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ

6.4.3 ด้านทักษะทางปัญญา

6.4.3.1 สามารถคิดค้นหาข้อเท็จจริงทำความเข้าใจและประเมินข้อมูล สารสนเทศและแนวคิดจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย เพื่อนำมาใช้ในการปฏิบัติงานสอนและงานครุ วมทั้งการวินิจฉัยผู้เรียนและการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน

6.4.3.2 สามารถคิดแก้ปัญหาในการจัดการเรียนรู้ที่มีความสลับซับซ้อน เสนอทางออก และนำไปสู่การแก้ไขได้อย่างสร้างสรรค์

6.4.3.3 มีความเป็นผู้นำทางปัญญาในการคิดพัฒนาการจัดการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์และมีวิสัยทัศน์

6.4.3.4 สามารถคิดวิเคราะห์อย่างลึกซึ้งและใคร่ครวญอย่างมีวิจารณญาณ การค้นหาข้อเท็จจริง ทำความเข้าใจ และประเมินข้อมูลสารสนเทศและแนวคิดจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย เพื่อใช้ในการปฏิบัติงาน การวินิจฉัย แก้ปัญหา และการทำวิจัย เพื่อพัฒนางานและองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง

6.4.3.5 มีความเป็นผู้นำทางปัญญาในการคิดพัฒนางานอย่างสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหาที่มีความสลับซับซ้อนทางสังคม เสนอทางออกและนำไปสู่การแก้ไขได้อย่างสร้างสรรค์ โดยคำนึงถึงความรู้ทางภาคทฤษฎี ประสบการณ์ภาคปฏิบัติ และผลกระทบจากการตัดสินใจ สร้างวิสัยทัศน์ ความคิดริเริ่ม การนำนวัตกรรมมาใช้ในการพัฒนาศาสตร์ทางสังคมศึกษา

6.4.4 ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

6.4.4.1 มีความไวในการวิเคราะห์และเข้าใจข้อมูลสารสนเทศที่ได้รับจากผู้เรียนอย่างรวดเร็ว ทั้งที่เป็นตัวเลขเชิงสถิติหรือคณิตศาสตร์ ภาษาพูดหรือภาษาเขียน และการวิเคราะห์ให้เข้าใจองค์ความรู้และประเด็นปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว

6.4.4.2 มีความสามารถในการใช้ดุลยพินิจที่ดีในการประมวลผล แปลความหมายและเลือกใช้ข้อมูลสารสนเทศ เกี่ยวกับวิชาที่สอน และงานครูที่รับผิดชอบ โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศได้ดี

6.4.4.3 มีความสามารถในการสื่อสารกับผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งการพูด การเขียนและการนำเสนอด้วยรูปแบบที่เหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียน

6.4.4.4 มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อหาข้อมูลอย่างสม่ำเสมอ มีดุลยพินิจในการประมวลผล แปลความหมาย และเลือกใช้ข้อมูลสารสนเทศ นำมาสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพและสามารถนำเสนอข้อมูลด้วยรูปแบบที่เหมาะสม ทั้งการออกแบบและสร้างสรรค์เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางสังคมศึกษา

6.4.5 ทักษะการจัดการเรียนรู้

6.4.5.1 มีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้ที่มีรูปแบบหลากหลายทั้งรูปแบบที่เป็นทางการ (Formal) รูปแบบกึ่งทางการ (Non-Formal) และรูปแบบไม่เป็นทางการ (In-Formal) อย่างสร้างสรรค์และการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนที่หลากหลาย ทั้งผู้เรียนที่มี

ความสามารถพิเศษ ผู้เรียนที่มีความสามารถปานกลาง และผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษอย่างมีนวัตกรรมทั้งการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้วยรูปแบบที่หลากหลายอย่างสร้างสรรค์

6.4.5.2 มีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้ในวิชาเอกที่จะสอนอย่างบูรณาการ และการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนที่หลากหลาย โดยการนำนวัตกรรมมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน

6.4.5.3 มีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้ในศาสตร์ทางสังคมศึกษา การบูรณาการ รูปแบบ วิธีสอน และเทคนิคการสอนที่หลากหลาย

6.4.5.4 สามารถจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างทักษะเรื่องการเข้าถึงเทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในสร้างองค์ความรู้

6.5 เนื้อหาที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ของแต่ละสัปดาห์ โดยกำหนดแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 5 แผน ดังนี้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยกำหนดเนื้อหา คือ การศึกษามาตรฐานการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้แกนกลาง และตัวชี้วัดกลุ่มสาระสังคมศึกษา ใช้เวลาการจัดการเรียนการสอนในสัปดาห์ที่ 1 - 3

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของวิชาชีพครูสังคมศึกษา โดยกำหนดเนื้อหา คือ การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ เทคนิคและทักษะการจัดการเรียนรู้ ใช้เวลาการจัดการเรียนการสอนในสัปดาห์ที่ 4 - 6

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 ความสำคัญขององค์ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของวิชาชีพครูสังคมศึกษา โดยกำหนดเนื้อหา คือ การใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ใช้เวลาการจัดการเรียนการสอนในสัปดาห์ที่ 7 - 9

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เสริมทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา โดยกำหนดเนื้อหา คือ การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ การทดลองสอน และการวิเคราะห์หลังการสอน ใช้เวลาการจัดการเรียนการสอนในสัปดาห์ที่ 10 - 13

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 สะท้อนการปฏิบัติสู่การปรับปรุงแก้ไข โดยกำหนดเนื้อหา คือ การปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา และการเขียนรายงานผลการจัดการเรียนรู้ ใช้เวลาการจัดการเรียนการสอนในสัปดาห์ที่ 14 - 15

สรุปได้ว่า การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา ดำเนินการ โดยใช้รายวิชา 102301 การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา (Learning Process in Social Studies) เป็นรายวิชาในหมวดวิชาเฉพาะ กลุ่มวิชาเอกบังคับ ที่ได้กำหนดให้นักศึกษาเรียนรายวิชาเอกบังคับจำนวน 48 หน่วยกิต และในรายวิชานี้ได้

ดำเนินการจัดเนื้อหารายวิชาที่สอดคล้องกับแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 5 แผน ใช้ระยะเวลาในการจัดการเรียนการสอนจำนวน 15 สัปดาห์

ขอบข่ายของวิชาสังคมศึกษา

งานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมขอบข่ายเนื้อหาสาระของสังคมศึกษา ไว้ดังนี้
มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาวิชาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรห้าปี)
(กระทรวงศึกษาธิการ, 2554: 16) กำหนดด้านความรู้ที่เป็นการบูรณาการของความรู้สังคมศึกษาที่ครอบคลุมหัวข้อ ดังนี้

1. ประวัติศาสตร์
 - 1.1 ประวัติศาสตร์ไทย
 - 1.2 ประวัติศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้/ เอเชียตะวันออก/ เอเชียใต้
 - 1.3 ประวัติศาสตร์ยุโรป
 - 1.4 ประวัติศาสตร์อเมริกา
2. ภูมิศาสตร์ สิ่งแวดล้อม ประชากร
 - 2.1 ภูมิศาสตร์ประเทศไทย
 - 2.2 ภูมิศาสตร์กายภาพ
 - 2.3 ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์/ แผนที่
 - 2.4 สิ่งแวดล้อมและประชากร
3. รัฐศาสตร์ นิติศาสตร์ สังคมวิทยา และเศรษฐศาสตร์
 - 3.1 ความรู้พื้นฐานทางรัฐศาสตร์
 - 3.2 ความรู้พื้นฐานทางกฎหมายทั่วไป
 - 3.3 ความรู้พื้นฐานทางสังคมวิทยา
 - 3.4 ความรู้พื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์
 - 3.5 การเมืองการปกครองไทย
 - 3.6 ประเทศไทยกับเศรษฐกิจโลก
 - 3.7 การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม
 - 3.8 ความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง
 - 3.9 พัฒนาการของสังคมสมัยใหม่
4. ศาสนาและปรัชญา
 - 4.1 หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

4.2 พุทธประวัติ คำสอนของพระพุทธเจ้า การเผยแผ่อิทธิพลของพุทธศาสนาในวัฒนธรรมของประเทศต่าง ๆ

4.3 จริยศาสตร์

4.4 จริยธรรมสิ่งแวดล้อม

4.5 ศาสนาเปรียบเทียบหรือศาสนาสากล

สภาสังคมศึกษาแห่งชาติของสหรัฐอเมริกา (NCSS, 2006: 41-52) กำหนดมาตรฐานหลักวิชาทางสังคมศึกษาไว้ ดังนี้ ประวัติศาสตร์ (History) ภูมิศาสตร์ (Geography) ความเป็นพลเมืองและรัฐบาล (Civics and Government) เศรษฐศาสตร์ (Economics) และจิตวิทยา (Psychology) โดยกำหนดหัวเรื่องของมาตรฐานการศึกษาวิชาสังคมศึกษาที่ได้รับการพัฒนาในระดับชาติ แต่ละหัวเรื่องประกอบด้วยหนึ่งหรือมากกว่าหนึ่งประเด็นหัวเรื่องที่เอื้อต่อการศึกษาเนื้อหาทางสังคมศึกษาและแสดงให้เห็นถึงการให้ความสำคัญของหลักวิชาทางสังคมศึกษา (NCSS 2011: 14-23)

1. วัฒนธรรม (Culture) มนุษย์สร้างการเรียนรู้และปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรม วัฒนธรรมเป็นระบบแบบไดนามิกของความเชื่อ ค่านิยม และประเพณีที่แสดงถึงความเหมือนและความแตกต่าง การทำความเข้าใจวัฒนธรรมจะช่วยให้เราเข้าใจตัวเองและคนอื่น ๆ

2. เวลา ความต่อเนื่อง และการเปลี่ยนแปลง (Time, Continuity, and Change) มนุษย์พยายามที่จะเข้าใจประวัติศาสตร์ของพวกเขาและเพื่อค้นหาตัวเอง รู้ว่าสิ่งที่เป็นเหมือนในอดีตที่ผ่านมาและวิธีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาสิ่งๆ ที่ช่วยให้เราตอบคำถามที่สำคัญเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของเรา

3. ประชาชน สถานที่ และสิ่งแวดล้อม (People, Places, and Environments) นักเรียนในวันนี้มีความตระหนักในโลกนอกเหนือจากสถานที่ส่วนตัวของพวกเขา ขณะที่นักเรียนศึกษาเนื้อหา พวกเขาสร้างมุมมองเชิงพื้นที่ของพวกเขาและมุมมองทางภูมิศาสตร์ สังคมวัฒนธรรมเศรษฐกิจและความต้องการของพลเมืองต้องใช้ความรู้ดังกล่าวในการตัดสินใจเกี่ยวและที่สำคัญเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างคนและสภาพแวดล้อมของพวกเขา

4. การพัฒนารายบุคคลและอัตลักษณ์ (Individual development and Identity) ตัวตนของบุคคลเป็นรูปจากวัฒนธรรมหนึ่งของกลุ่มและมีอิทธิพลต่อสถาบัน การตรวจสอบรูปแบบต่างๆ ของพฤติกรรมของมนุษย์ช่วยเพิ่มความเข้าใจในความสัมพันธ์ระหว่างบรรทัดฐานทางสังคมที่เกิดขึ้นใหม่ และอัตลักษณ์ส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการทางสังคม และมีอิทธิพลต่อการสร้างความเป็นตัวตนและหลักจริยธรรมภายใต้การดำเนินการของแต่ละบุคคล

5. รายบุคคล กลุ่ม และสถาบัน (Individuals, Groups and Institutions) สถาบันมีอิทธิพลอย่างมากกับเรา สถาบันเป็นองค์กรที่รวบรวมและส่งเสริมค่านิยมของสมาชิกในสังคม เป็น

สิ่งสำคัญสำหรับนักเรียนที่จะรู้วิธีการที่สถาบันการศึกษาจะเกิดขึ้น สิ่งที่ควบคุมและมีอิทธิพลต่อพวกเขาว่าพวกเขาควบคุมและบุคคลที่มีอิทธิพลและวัฒนธรรมและวิธีการที่สถาบันสามารถรักษาหรือมีการเปลี่ยนแปลง

6. พลัง อำนาจ และรัฐบาล (Power, Authority and Governance) การทำความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาของโครงสร้างอำนาจของผู้มีอำนาจและการกำกับดูแลและฟังก์ชันการพัฒนาของพวกเขาเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการเกิดขึ้นของความสามารถขององค์กรการปกครอง

7. การผลิต การจัดจำหน่ายและการบริโภค (Production, Distribution and Consumption) การตัดสินใจเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนการค้าและนโยบายทางเศรษฐกิจและความเป็นอยู่ที่มีอยู่ในขอบเขตทั่วโลก บทบาทของรัฐบาลในการกำหนดนโยบายที่แตกต่างกันในช่วงเวลาและจากสถานที่ ระบบการศึกษาของเศรษฐกิจโลกพึ่งพากันและบทบาทของเทคโนโลยีในการตัดสินใจทางเศรษฐกิจเป็นสิ่งจำเป็น

8. วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสังคม (Science, Technology and Society) เทคโนโลยีการค้นพบ ความคิด โดยมนุษย์ยุคก่อนประวัติศาสตร์ทำให้มีชีวิตที่ทันสมัย แต่ในบางครั้งเราก็ไม่จำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์ที่มาสนับสนุนการดำรงชีวิตในสังคม

9. การเชื่อมโยงโลก (Global Connections) ความเป็นจริงของการพึ่งพาซึ่งกันและกันทั่วโลกจำเป็นต้องมีความเข้าใจในการเชื่อมต่อทั่วโลก ความหลากหลายในหมู่สังคม และที่เกิดขึ้นใหม่ ปัญหาโลกจำเป็นต้องมีการแก้ปัญหา

10. อุดมการณ์ ความเป็นพลเมือง (Civic ideals and Practices) และการปฏิบัติ ทุกคนมีส่วนร่วมในอุดมการณ์ความเป็นพลเมืองและการปฏิบัติตนในสังคมที่มีความหลากหลาย การกำหนดวิธีการที่จะปิดช่องว่างระหว่างการปฏิบัติในปัจจุบันและอุดมคติที่สาธารณรัฐประชาธิปไตยของเราเป็นไปตาม ความเข้าใจในอุดมการณ์ความเป็นพลเมืองและการปฏิบัติของการเป็นพลเมืองที่มีความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมในสังคมอย่างเต็มรูปแบบ

คณะกรรมการการจัดการศึกษาแห่งชาติประเทศฟินแลนด์ (FNBE, 2004: 202-227) กำหนดศาสตร์ทางสังคมศึกษาเป็นศาสตร์ต่าง ๆ ดังนี้

1. ศาสนา (Religion)

1.1 ศาสนาทั่วไป (General religion)

1.2 ปรัชญาของชีวิต (Philosophy of life)

2. หลักจริยธรรม (Ethics)

2.1 ปฏิสัมพันธ์ของมนุษย์และการปลูกฝังศีลธรรม (Human relations and moral growth)

2.2 ความรู้ของตนเองและอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม (Self-knowledge and cultural identity)

2.3 ชุมชนและสิทธิมนุษยชน (The community and human rights)

2.4 รายบุคคลและโลก (The individual and the world)

3. ประวัติศาสตร์ (History)

4. สังคมศึกษา (Social Studies)

4.1 สังคมฟินแลนด์ (Finnish society)

4.2 ชีวิตเศรษฐกิจ (Economic life)

4.3 สหภาพยุโรป (European Union)

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2551: 1-2) ได้กำหนดขอบข่ายเนื้อหาสาระของสังคมศึกษา โดยระบุเนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ที่ว่าด้วยการอยู่ร่วมกันในสังคม ที่มีความเชื่อมสัมพันธ์กัน และมีความแตกต่างกันอย่างหลากหลาย เพื่อช่วยให้สามารถปรับตนเองกับบริบทสภาพแวดล้อม เป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ มีความรู้ ทักษะ คุณธรรม และค่านิยมที่เหมาะสม โดยได้กำหนดสาระไว้ 5 สาระ ดังนี้

1. ศาสนา ศีลธรรมและจริยธรรม แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ การนำหลักธรรมคำสอนไปปฏิบัติในการพัฒนาตนเอง และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข เป็นผู้กระทำความดี มีค่านิยมที่ดีงาม พัฒนาตนเองอยู่เสมอ รวมทั้งบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมและส่วนรวม

2. หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต ระบบการเมืองการปกครองในสังคม ปัจจุบันการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ลักษณะและความสำคัญ การเป็นพลเมืองดี ความแตกต่างและความหลากหลายทางวัฒนธรรม ค่านิยม ความเชื่อ ปลูกฝังค่านิยมด้านประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สิทธิ หน้าที่ เสรีภาพการดำเนินชีวิตอย่างสันติสุขในสังคมไทยและสังคมโลก

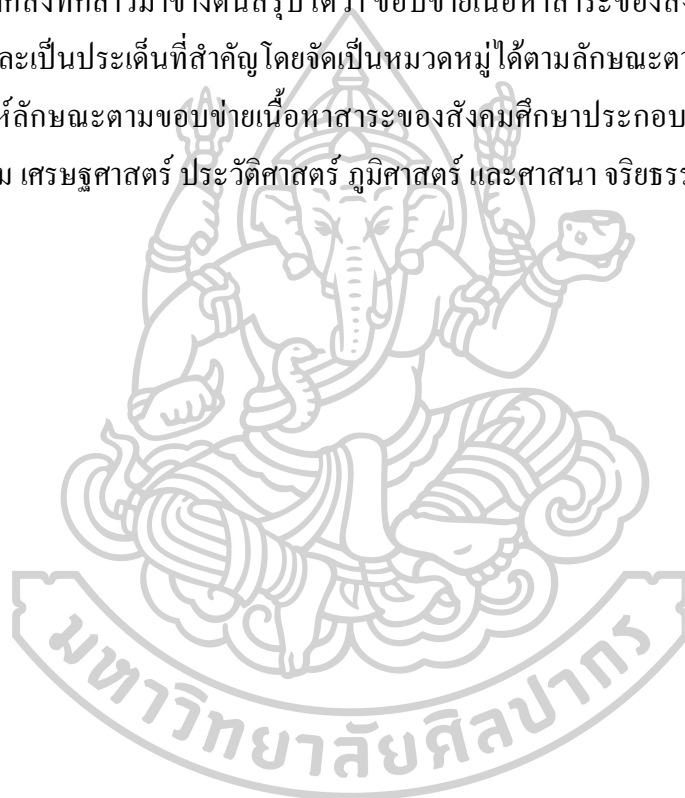
3. เศรษฐศาสตร์ การผลิต การแจกจ่าย และการบริโภคสินค้าและบริการ การบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดอย่างมีประสิทธิภาพ การดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ และการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน

4. ประวัติศาสตร์ เวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ วิธีการทางประวัติศาสตร์ พัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตถึงปัจจุบัน ความสัมพันธ์และเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ

ผลกระทบที่เกิดจากเหตุการณ์สำคัญในอดีต บุคคลสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในอดีต ความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย แหล่งอารยธรรมที่สำคัญของโลก

5. ภูมิศาสตร์ ลักษณะของโลกทางกายภาพ ลักษณะทางกายภาพ แหล่งทรัพยากร และภูมิอากาศของประเทศไทย และภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก การใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ความสัมพันธ์กันของสิ่งต่าง ๆ ในระบบธรรมชาติ ความสัมพันธ์ของมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น การนำเสนอข้อมูลภูมิสารสนเทศ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

จากสิ่งที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า ขอบข่ายเนื้อหาสาระของสังคมศึกษามีการกำหนดเนื้อหาสาระและเป็นประเด็นที่สำคัญโดยจัดเป็นหมวดหมู่ได้ตามลักษณะตามสาระ และผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ลักษณะตามขอบข่ายเนื้อหาสาระของสังคมศึกษาประกอบด้วย ความเป็นพลเมือง และวัฒนธรรม เศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ และศาสนา จริยธรรม ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ขอบข่ายเนื้อหาของสาระของสังคมศึกษา

ขอบข่ายเนื้อหาของสาระของสังคมศึกษา					
<p>การศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2551 : 132-133)</p>	<p>มาตรฐานคุณวุฒิ ระดับปริญญาตรี (วิชาเอกสังคมศึกษา) กระทรวงศึกษาธิการ (2554 : 18-19)</p>	<p>ศึกษาระดับมัธยมศึกษา ของประเทศไทย (NCSS, 2006: 41-52)</p>	<p>คณะกรรมการ การศึกษาแห่งชาติ ประเทศไทย (FNBE, 2004: 201-227)</p>	<p>ศึกษาระดับมัธยมศึกษา ของประเทศ สหรัฐอเมริกา (NCSS, 2011: 14-23)</p>	<p>การสังเคราะห์ของ ผู้วิจัย</p>
<p>1. หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนิน ชีวิต</p>	<p>1. รัฐศาสตร์ 2. นิติศาสตร์ 3. ประชากร 4. สังคมวิทยา</p>	<p>1. ความเป็นพลเมืองและ รัฐบาล (Civics and Government)</p>	<p>1. ความรู้ของตนเอง และอัตลักษณ์ทาง วัฒนธรรม (Self- knowledge and cultural identity) 2. ชุมชนและสิทธิ มนุษยชน (The community and human rights)</p>	<p>1. พลัง อำนาจ และ รัฐบาล (Power, Authority and Governance) 2. วัฒนธรรม (Culture) 3.อุดมการณ์ความเป็น พลเมือง และการปฏิบัติ (Civic ideals and Practices)</p>	<p>1. ความเป็นพลเมือง 2. วัฒนธรรม</p>
<p>2. เศรษฐศาสตร์</p>	<p>5. เศรษฐศาสตร์</p>	<p>2. เศรษฐศาสตร์ (Economics)</p>	<p>3. ชีวิตเศรษฐกิจ (Economic life)</p>	<p>4. การผลิต การจัด จำหน่ายและการบริโภค (Production, Distribution and Consumption)</p>	<p>3. เศรษฐศาสตร์</p>

ตารางที่ 1 ขอบข่ายเนื้อหาสาระของสังคมศึกษา (ต่อ)

ขอบข่ายเนื้อหาสาระของสังคมศึกษา					
3. ประวัติศาสตร์	6. ประวัติศาสตร์	3. ประวัติศาสตร์ (History)	4. ประวัติศาสตร์ (History)	5. เวลา ความต่อเนื่อง และการเปลี่ยนแปลง (Time, Continuity, and Change)	4. ประวัติศาสตร์
4. ภูมิศาสตร์	7. ภูมิศาสตร์ 8. สิ่งแวดล้อม	4. ภูมิศาสตร์ (Geography)	5. สังคมฟินแลนด์ (Finnish society)	6. ประชาชน สถานที่ และสิ่งแวดล้อม (People, Places, and Environments)	5. ภูมิศาสตร์
4. ภูมิศาสตร์ (ต่อ)			6. สหภาพยุโรป (European Union) 7. รายบุคคลและโลก (The individual and the world)	7. การเชื่อมโยงโลก (Global Connections) 8. วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสังคม (Science, Technology and Society)	

ตารางที่ 1 ขอบข่ายเนื้อหาสาระของสังคมศึกษา (ต่อ)

ขอบข่ายเนื้อหาสาระของสังคมศึกษา				
5. ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม	9. ศาสนา 10. ปรัชญา	8. ศาสนา (Religion) ศาสนาทั่วไป (General religion) 9. ปรัชญาของชีวิต (Philosophy of life) 10. หลักจริยธรรม (Ethics) 11. ปฏิสัมพันธ์ของมนุษย์ และการปลูกฝังศีลธรรม (Human relations and moral growth)	9. การพัฒนา รายบุคคล และอัตลักษณ์ (Individual development and Identity) 10. รายบุคคล กลุ่ม และสถาบัน (Individuals, Groups and Institutions)	6. ศาสนา 7. จริยธรรม
	5. จิตวิทยา (Psychology)			

ทักษะวิชาชีพของนักศึกษาระดับมัธยมศึกษา

ทักษะจัดเป็นสมรรถนะหนึ่งที่แสดงถึงลักษณะพื้นฐานของบุคคลที่ใช้ในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพตามศักยภาพของตน โดยองค์ประกอบของสมรรถนะ ประกอบด้วย ความรู้ (knowledge) ทักษะ (skills) คุณลักษณะส่วนบุคคล (personal attribute) และแรงจูงใจและเจตคติ (motives and attitude) ซึ่งทักษะวิชาชีพครูผู้สอนที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา เป็นไปตามสาระการเรียนรู้ของวิชาสังคมศึกษา (McClelland, 1973: 1-14) ดังนี้

สถาบันหลักสูตรครูผู้สอนสังคมศึกษา (TCI, 2010: 38) ได้กล่าวถึงทักษะวิชาชีพของครูสังคมศึกษา ที่ครูผู้สอนต้องใช้ในการสอนในระดับชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ประกอบด้วย ทักษะดังนี้

1. แผนที่ (Map)
2. จัดหมวดหมู่ (Categorizing)
3. วิเคราะห์หลักฐานชั้นต้น (Analyzing Primary sources)
4. กราฟ การตีความกราฟ (Graphing and Interpreting)
5. อ่านเส้นเวลา (Reading a Timeline)

ซึ่งในส่วนของทักษะแผนที่ ทางสภาสังคมศึกษาแห่งชาติของประเทศสหรัฐอเมริกา (NCSS, 2011: 13) และนักวิจัยทางการสอนภูมิศาสตร์ (Gokce, 2015: 1345-1346), (Peter, Dulama, and others, 2016: 41-43) ได้กล่าวไว้เช่นเดียวกันว่า ทักษะสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่สามารถบูรณาการเข้าไปในหลักสูตรวิชาสังคมศึกษา คือ ทักษะแผนที่

ตัวแทนสมาคมครูสังคมศึกษาของประเทศสหรัฐอเมริกา (Kelly, 2015: 1-2) ได้กล่าวถึงทักษะวิชาสังคมศึกษา ที่เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนที่ต้องการประสบความสำเร็จในการเรียนวิชาสังคมศึกษา ประกอบด้วย

1. การใช้แผนที่ (Using Maps)
2. เข้าใจในการใช้เส้นเวลา (Understanding and Using Timelines)
3. การตีความข้อมูลจากกราฟ ตาราง และภาพ (Interpreting Data from Graphs, Table, and Visuals)
4. ทักษะการเปรียบเทียบและความแตกต่าง (Comparing and Contrasting Skills)
5. การรับรู้ ทำความเข้าใจ เชื่อมโยงถึงความสัมพันธ์ (Recognizing and Understanding Connections and Relationships)
6. การวิเคราะห์แหล่งข้อมูลชั้นต้นและชั้นรอง (Critical Analysis of Primary and Secondary Sources)

7. การทำข้อสรุปทั่วไปจากข้อมูลเฉพาะ (Making Generalizations from Specific Information)

ตัวแทนหน่วยงานการจัดการศึกษาและพัฒนาหลักสูตรกลางของรัฐบาลสก็อตแลนด์ (Stewart, 2015: 4) ได้กล่าวถึงการเรียนรู้ผ่านการศึกษาศาสนาและศีลธรรมว่าเป็นการแสดงออกที่สำคัญของประสบการณ์ของมนุษย์ มีการตรวจสอบและทำความเข้าใจกับการตอบสนองที่เกี่ยวกับธรรมชาติและ ความหมายของชีวิต เป็นการรับรู้และเข้าใจความหลากหลายทางศาสนา และความสำคัญของศาสนาในสังคม สามารถพัฒนาให้ความเคารพผู้อื่น เข้าใจความเชื่อและการปฏิบัติที่แตกต่างจากตัวเอง พัฒนาการสำรวจและการสร้างค่านิยม เช่น สติปัญญา ความยุติธรรม ความเมตตา ความซื่อสัตย์ การมีส่วนร่วมในการพัฒนา และการสะท้อนอยู่กับค่านิยมทางศีลธรรม พัฒนาความเชื่อ ทศนคติ ค่านิยม และการปฏิบัติที่ได้จากการสะท้อน และการประเมินผลจากการค้นพบ ต้องมีการพัฒนาทักษะของการสะท้อนจากการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการตัดสินใจเลือกวิถีที่จะทำหน้าที่ เมื่อการตัดสินใจทางศีลธรรม สร้างความแตกต่างในเชิงบวกต่อโลกโดยการใส่ความเชื่อและค่านิยมของพวกเขาไปสู่การปฏิบัติ สร้างรากฐานที่มั่นคงสำหรับการเรียนรู้ตลอดชีวิต การเรียนรู้ต่อไปและชีวิตในวัยผู้ใหญ่ การศึกษาศาสนาและศีลธรรมจึงเป็นส่วนสำคัญของเด็กทุกคนหรือประสบการณ์การศึกษาของมนุษย์ สอดคล้องกับนักวิจัยทางการสอนศาสนา (McDougall & LaMonica, 2007: 44-60), (Colley, Bilics, & Lerch, 2012: 1-19), (Ilechukwu, 2014: 14-17) ที่ต้องการให้มีการพัฒนาทักษะของการสะท้อนจากการคิดอย่างมีวิจารณญาณเช่นกัน

สมาคมภูมิศาสตร์ของประเทศสหรัฐอเมริกา (Gersmehl and others, 2015: 3) ได้กำหนดถึงทักษะสำคัญของภูมิศาสตร์มี 5 ประเด็นหลัก ประกอบด้วย การถามคำถามทางด้านภูมิศาสตร์ (Asking Geographic Questions) การเก็บรวบรวมสารสนเทศภูมิศาสตร์ (Acquiring Geographic Information) การจัดการสารสนเทศภูมิศาสตร์ (Organizing Geographic Information) การวิเคราะห์สารสนเทศภูมิศาสตร์ (Analyzing Geographic Information) และการตอบคำถามทางด้านภูมิศาสตร์ (Answering Geographic Information)

1. การถามคำถามทางด้านภูมิศาสตร์ (Asking Geographic Questions) การค้นหาความรู้ทางภูมิศาสตร์จะประสบผลสำเร็จ ต้องอาศัยความสามารถและความสนใจที่จะตั้งคำถามอย่างใคร่ครวญเกี่ยวกับสิ่งนั้น ๆ และหาคำตอบ เพราะเหตุใดสิ่งต่าง ๆ จึงปรากฏและเป็นอยู่ที่ตรงนั้น นักศึกษาจำเป็นต้องตั้งคำถามกับสิ่งต่าง ๆ รอบตัว บางสิ่งบางอย่างปรากฏอยู่ที่ไหนบ้าง (Where is something located?) เพราะเหตุใดมันจึงอยู่ที่นั่น (Why is it there?) บางสิ่งบางอย่างนั้นสัมพันธ์กับ

อะไรบ้าง (With what is it associated?) อะไรที่จะเกิดขึ้นเนื่องจากทำเลที่ตั้งและความสัมพันธ์เหล่านี้ (What are the consequences of its location and associations?) ปรัชญาการณืที่เกิดขึ้น ตรงนี้คล้ายกับที่ไหนบ้าง (What is this place like?) สำหรับคำถามต่าง ๆ นักศึกษาจะต้องทดลองหาคำตอบที่เป็นไปได้ เพื่อให้ได้คำตอบของทางเลือกเหล่านั้นและนำไปพัฒนาเป็นสมมติฐานที่จะเชื่อมโยงกับขั้นตอนของกระบวนการตั้งคำถามและหาคำตอบ โดยสมมติฐานที่ว่านี้จะนำไปสู่การสืบค้นสารสนเทศต่อไป วิชาภูมิศาสตร์ถูกแบ่งออกด้วยประเภทของคำถามที่เป็นเอกลักษณ์ของตัวเอง โดยเป็นปัญหาเกี่ยวกับคำถามที่ถามว่า ที่ไหน และเพราะเหตุใดจึงต้องเป็นที่นั้น (Where and Why There) จึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่นักศึกษาจะต้องพัฒนาและฝึกทักษะเกี่ยวกับการตั้งคำถามดังกล่าวด้วยตัวเอง ซึ่งสามารถฝึกได้ไม่ยาก ด้วยการเริ่มต้นแยกคำถามทางด้านภูมิศาสตร์ออกจากคำถามที่ไม่ใช่ภูมิศาสตร์ จากนั้นครูผู้สอนก็นำเสนอให้นักศึกษากำหนดประเด็นและฝึกตั้งคำถามทางด้านภูมิศาสตร์ สำหรับนักศึกษาจะต้องจัดให้ฝึกทักษะให้สามารถจำแนกคำถามและวิธีทางด้านภูมิศาสตร์ เพื่อให้เกิดการประยุกต์เอาความรู้ทางด้านภูมิศาสตร์ไปช่วยแก้ปัญหา

2. การเก็บรวบรวมสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ สารสนเทศภูมิศาสตร์ (Geographic Information) เป็นข่าวสารข้อมูลที่มีรายละเอียดเกี่ยวกับทำเลที่ตั้ง คุณลักษณะทางกายภาพและมนุษย์ ทำเลที่ตั้ง และกิจกรรม สถานการณ์ทางภูมิศาสตร์ของประชาชนที่อาศัยอยู่ในสถานที่นั้น เมื่อย้อนกลับไปมองที่การตอบคำถามทางภูมิศาสตร์ นักศึกษาควรเริ่มต้นด้วยการเก็บรวบรวมสารสนเทศจากแหล่งต่าง ๆ ทั้งจากการอ่านและแปลความหมายให้ได้ สารสนเทศจากแผนที่ทุกชนิด ทำการรวบรวมและใช้ข้อมูลขั้นต้นและขั้นรอง เพื่อเตรียมการบรรยายเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ รวมถึงการเก็บข้อมูลจากการสอบถาม การสำรวจภาคสนาม การใช้เอกสารอ้างอิง และการทบทวนงานวิจัยในห้องสมุด ทักษะเหล่านี้จะทำให้ได้มาซึ่งสารสนเทศภูมิศาสตร์ ที่ผ่านกระบวนการกำหนดทำเลที่ตั้ง และรายละเอียดของปรากฏการณ์ การสังเกต และการบันทึกสารสนเทศอย่างมีระบบระเบียบ การอ่าน และแปลความหมายแผนที่ หรือภาพแสดงพื้นที่และสถานที่ การสัมภาษณ์ และการใช้วิธีการทางสถิติ แหล่งข้อมูลขั้นต้นของสารสนเทศ โดยเฉพาอย่างยิ่งผลลัพธ์ที่ได้จากการสำรวจภาคสนามของนักศึกษา นับว่ามีความสำคัญเป็นอย่างมากในการศึกษาทางภูมิศาสตร์ โดยการสำรวจภาคสนามเป็นส่วนที่นักศึกษาจะต้องดำเนินการจริงในพื้นที่ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการวิจัยด้วยการนำแบบสอบถามออกไปในชุมชน มีการบันทึกสภาพบันทึกสิ่งที่สำคัญในพื้นที่ สัมภาษณ์ประชาชน และเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง งานสำรวจภาคสนามจะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้อยากเห็น และทำการศึกษาเกี่ยวกับปรากฏการณ์

ทางภูมิศาสตร์ด้วยความสนุกสนานเพลิดเพลิน ช่วยให้เกิดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) จากการสังเกต การตั้งคำถาม การจำแนกประเด็นปัญหา และรับรู้ถึงลักษณะทางกายภาพและ กิจกรรมของมนุษย์ที่เกิดขึ้นในที่ต่าง ๆ นอกจากนี้การสำรวจภาคสนามยังจะช่วยเชื่อมโยงกิจกรรม ในโรงเรียนของผู้เรียนกับโลกที่พวกเขาอาศัยอยู่

3. การจัดการสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ เมื่อสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ถูกเก็บรวบรวม มาแล้ว ก็ควรจะมีการจัดการและนำเสนอออกไปด้วยวิธีการต่าง ๆ ที่จะทำให้ง่ายต่อการนำไปวิเคราะห์ และแปลความหมายในขั้นตอนต่อไป ข้อมูลต่าง ๆ ควรจะถูกจัดระเบียบอย่างเป็นระบบ ความแตกต่างของข้อมูลแต่ละประเภทจะต้องถูกแบ่งแยกออก และจัดกลุ่มให้อยู่ในรูปแบบแผนภาพที่ มองเห็นและเข้าใจได้ชัดเจน เช่น รูปภาพ ภาพถ่ายทางอากาศ กราฟ ภาพตัดขวาง กราฟอากาศ ประจำปี แผนที่ผัง ตาราง แผนที่ผัง และแผนที่ ทั้งนี้การนำเสนอสารสนเทศจากเอกสารหรือจากการ สัมภาษณ์มาเขียนนั้น ควรจะจัดการในลักษณะการคัดลอกมาไว้ในเครื่องหมายคำพูดหรือในรูปของ ตารางแสดงสารสนเทศ มีวิธีการหลายอย่างในการจัดการกับสารสนเทศภูมิศาสตร์ เช่น แผนที่ที่เป็น เครื่องมือหลักของการศึกษาหาความรู้ทางภูมิศาสตร์ รวมถึงยังมีวิธีการอื่น ๆ ในการแปลข้อมูลให้ อยู่ในรูปแบบที่มองเห็นเป็นภาพได้ (Visual Form) เช่น การใช้กราฟทุกชนิด ตาราง แผ่นแสดง ข้อมูล (Spreadsheets) และเส้นแสดงเหตุการณ์ตามลำดับเวลา (Timeline) โดยวิธีการเหล่านี้จะเป็น ประโยชน์อย่างมาก เพราะทำให้เห็นภาพสรุปที่ชัดเจน รวมทั้งสามารถแสดงข้อความที่ต้องการ อธิบายเพิ่มเติมได้อย่างเหมาะสม ในการจัดการสารสนเทศภูมิศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นต้องใช้ความคิดสร้างสรรค์และทักษะ การตัดสินใจเกี่ยวกับการออกแบบ การให้สี การแสดง ภาพ การกำหนดขนาด และการสร้างความชัดเจน ทั้งหลายเหล่านี้เป็นประเด็นสำคัญในการพัฒนา แผนที่และสื่อแสดงข้อมูลเชิงพื้นที่ชนิดอื่น ให้สามารถสะท้อนข้อมูลออกไปได้ชัดเจนตาม วัตถุประสงค์ วิชาภูมิศาสตร์นั้น ถูกเรียกขานบ่อยครั้งว่า เป็นวิชาที่ว่าด้วยศิลปะการเขียนแผนที่ ดังนั้นการทำแผนที่ จึงควรจะจัดให้เป็นกิจกรรมปกติพื้นฐานอย่างหนึ่งของผู้เรียนทุกคน พวกเขา ควรจะอ่านแผนที่ด้วยการตีความสัญลักษณ์ เพื่อให้ได้สารสนเทศที่เก็บบันทึกไว้ในนั้น และทำการ วิเคราะห์รูปแบบต่าง ๆ ของสารสนเทศเหล่านั้น จัดทำสัญลักษณ์ในแผนที่เพื่อให้สอดคล้องกับการ จัดการสารสนเทศ ซึ่งการทำแผนที่ หมายถึงการใช้ระบบการร่างแผนที่ เพื่อสร้างจุด ๆ หนึ่งในการ แสดงข้อความ หรือบันทึกจากการสำรวจที่ต้องการนำเสนอไว้ในแผนที่ หมายถึงการใช้สัญลักษณ์ แสดงข้อมูลในแผนที่เกี่ยวกับทำเลที่ตั้งของทรัพยากรที่มีอยู่บน โลกหรือแสดงระดับรายได้ของเมือง ต่าง ๆ ในประเทศหนึ่ง หรืออาจหมายถึงการทำแผนที่การกระจายของรังมดในจุดตั้งถึงขยะใน

สนามของโรงเรียน เหล่านี้ก็เป็นได้ทั้งนั้น ดังนั้นผู้เรียนจึงจะต้องเกี่ยวข้องกับการทำแผนที่ในฐานะที่เป็นกิจกรรมพื้นฐาน พวกเขาควรที่จะมีทักษะในการแปลความหมายและสร้างสรรค์สัญลักษณ์ในแผนที่ การค้นหาทำเลที่ตั้งบนแผนที่ที่ใช้ระบบอ้างอิงเชิงพื้นที่ที่หลากหลาย การจัดวางแผนที่และการกำหนดทิศทางที่เหมาะสม การใช้ขนาดและมาตราส่วนเพื่อกำหนดระยะทางในแผนที่ และการคิดเกี่ยวกับสารสนเทศที่ปรากฏอยู่ในแผนที่

4. การวิเคราะห์สารสนเทศทางภูมิศาสตร์ เป็นการค้นหารูปแบบ ความสัมพันธ์ และความเชื่อมโยงที่เกิดขึ้นของปรากฏการณ์ต่าง ๆ เมื่อได้มีการวิเคราะห์ และแปลความหมายสารสนเทศแล้ว รูปแบบหรือกระบวนการบางอย่างก็จะผุดขึ้นมาให้เห็น จากนั้นผู้เรียนก็ทำการสังเคราะห์ผลจากการสังเกตของตัวเองให้เข้ากับระบบการบรรยายของตน ในขั้นตอนนี้อาจจะทำการบันทึกเกี่ยวกับความสัมพันธ์ ความสอดคล้องกัน และลักษณะที่คล้ายกันระหว่างพื้นที่ที่มีการพิจารณารูปแบบด้วยการเปรียบเทียบกับข้อมูลจากแผนที่ กราฟ แผนภาพ ตาราง และอื่น ๆ ด้วยการใช้สติกติดอย่างง่าย ผู้เรียนสามารถระบุถึงแนวโน้ม ความสัมพันธ์ และความต่อเนื่องของปรากฏการณ์ได้ การวิเคราะห์ทางภูมิศาสตร์เกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่หลากหลาย มีบางครั้งที่เกิดความยุ่งยากที่จะแบ่งแยกกระบวนการที่จะใช้ในการจัดการสารสนเทศภูมิศาสตร์ออกจากขั้นตอนที่ใช้ในการวิเคราะห์ กระบวนการทั้งสองดังกล่าวคงเกิดขึ้นกับหลายกรณี แต่ในบางสถานการณ์การวิเคราะห์ก็ทำไปด้วยความรู้และความเข้าใจแบบง่าย ซึ่งผู้เรียนควรจะตรวจสอบและพินิจพิเคราะห์แผนที่เพื่อค้นหาและเปรียบเทียบรูปแบบ และความสัมพันธ์ทางพื้นที่ ศึกษาตารางและกราฟ เพื่อกำหนดแนวโน้มและความสัมพันธ์ระหว่างประเด็น ตรวจสอบข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติ เพื่อระบุชี้แนวโน้ม ความต่อเนื่อง สหสัมพันธ์ และความสัมพันธ์ในรูปแบบต่าง ๆ ศึกษาจากเอกสารตำราเพื่อแปลความหมาย อธิบาย และสังเคราะห์คุณลักษณะของแต่ละสิ่งที่สนใจ ด้วยกระบวนการวิเคราะห์นี้จะทำให้ได้คำตอบสำหรับคำถามมาเป็นลำดับแรก จากนั้นจะนำไปสู่การพัฒนาแบบจำลอง และคำอธิบายที่เป็นสากลทางภูมิศาสตร์ (GMG: Geographic Models and Generalizations) คือ ทักษะในการวิเคราะห์ที่ผู้เรียนทุกคนจำเป็นต้องพัฒนาขึ้นมาในตัวเองให้ได้

5. การตอบคำถามทางด้านภูมิศาสตร์ เป้าหมายสูงสุดของการแสวงหาความรู้ทางภูมิศาสตร์ จะประสบผลสำเร็จและนำไปสู่การพัฒนาคำอธิบายที่เป็นสากล และการสรุปบนฐานข้อมูลที่ถูกเก็บรวบรวมมา มีการจัดการและการวิเคราะห์เป็นขั้นตอน ทักษะทั้งหลายที่สัมพันธ์กับการตอบคำถามทางภูมิศาสตร์ด้วยรูปแบบการกล่าวอ้างถึงสารสนเทศในลักษณะภาพ (ทั้งที่เป็นแผนที่ ตาราง และกราฟ) ควบคู่ไปกับการบอกกล่าวด้วยวาจาและข้อเขียนต่าง ๆ ทักษะเหล่านี้

เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับความสามารถในการแยกแยะคำอธิบายที่เป็นสากล เพื่อประยุกต์ใช้ในระดับท้องถิ่นจนถึงระดับโลก การสร้างคำอธิบายที่เป็นสากล ถือเป็นเป้าหมายสูงสุดของกระบวนการแสวงหาความรู้ และยังช่วยสร้างความเข้าใจในเชิงสัญลักษณ์ได้มากขึ้น การพัฒนาเพื่อสร้างคำอธิบายที่เป็นสากลนั้น ต้องการให้ผู้เรียนได้ใช้สารสนเทศที่พวกเขาเก็บรวบรวมวิเคราะห์ เพื่อสร้างคำอธิบายทางภูมิศาสตร์ในรูปแบบทั่วไป และบางครั้งอาจจะใช้เหตุการณ์ช่วยในการตัดสินใจแก้ปัญหา หรือสร้างข้อยืนยันเกี่ยวกับการตอบปัญหา การกำหนดประเด็น หรือการบ่งชี้ความสำคัญของปัญหาต่าง ๆ ได้ การสร้างคำอธิบายที่เป็นสากลทางภูมิศาสตร์ สามารถสร้างขึ้นด้วยการใช้วิธีการให้เหตุผลเชิงอุปนัยหรืออนุมาน โดยวิธีให้เหตุผลเชิงอุปนัย ผู้เรียนจะต้องทำการสังเคราะห์สารสนเทศทางภูมิศาสตร์เพื่อตอบคำถามและให้ได้ข้อสรุปเฉพาะเรื่องที่กำลังให้ความสนใจอยู่ในขณะนั้น ขณะที่วิธีให้เหตุผลเชิงอนุมานนั้น พวกเขาจะต้องระบุชี้ชัดในส่วนที่เกี่ยวข้องกับข้อคำถาม การสังเกต การประเมินเหตุการณ์ และการตัดสินใจหาคำอธิบายที่เป็นสากลที่เหมาะสมด้วยการทดสอบข้อสรุปเหล่านั้นเปรียบเทียบกับโลกที่เป็นจริง ซึ่งผู้เรียนควรจะได้รับการศึกษาฝึกฝนให้มีประสบการณ์ในทั้งสองวิธี นอกจากนี้ผู้เรียนจะต้องมีความสามารถในการสื่อสารที่ชัดเจนและมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับการเรียนรู้เพื่อที่จะตอบปัญหาทางภูมิศาสตร์ ในประเด็นนี้ มีทักษะสำคัญที่เชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดกับการเป็นพลเมืองที่ดี (Good Citizenship) ซึ่งสามารถพัฒนาความรู้สึกรักใคร่ในด้านความรับผิดชอบในฐานะพลเมืองด้วยการเผยแพร่คำตอบที่ได้รับจากการศึกษาค้นคว้าออกไปสู่สังคม เพราะผู้เรียนได้ใช้สารสนเทศภูมิศาสตร์ที่หลากหลายวิธี เช่น การใช้มัลติมีเดียที่ผสมผสานรูปภาพ แผนที่ กราฟ เชื่อมโยงไปพร้อมกับการนำเสนอเรื่องราวหรือถ้อยแถลงที่เข้าใจได้อย่างเป็นสากล นอกจากนี้สารสนเทศทางภูมิศาสตร์ยังสามารถนำเสนอได้ด้วยวินิพนธ์ ศิลปะตัดต่อ การละเล่น บทความ และเรียงความ โดยสื่อทุกสื่อที่ถูกเลือกใช้ในการนำเสนอสารสนเทศภูมิศาสตร์ ล้วนแล้วแต่เป็นไปเพื่อให้ได้คำตอบ และการบ่งชี้ประเด็นหรือปัญหาที่จะต้องค้นหาความรู้มาเป็นคำตอบและทำการสื่อสารให้เกิดความเข้าใจกระจ่างชัดมากขึ้น จึงสรุปได้ว่า การเลือกวิธีที่ดีที่สุดในการตอบคำถามทางภูมิศาสตร์ ถือเป็นทักษะที่สำคัญอย่างยิ่ง ผู้เรียนจะต้องเข้าใจว่ายังคงมีวิธีการที่เป็นทางเลือกอีกหลายวิธี สำหรับการอธิบายและสรุปที่เป็นสากล เพราะมีความรู้ ความจริง และความหมายของสิ่งต่าง ๆ อยู่หลายประเภทหลายระดับ

ทักษะทางประวัติศาสตร์ ที่กำหนดโดยสมาคมครูประวัติศาสตร์ของประเทศออสเตรเลีย (HTAA, 2015: 1-2) ประกอบด้วย ดังนี้

1. การลำดับเหตุการณ์ (Chronology) การลำดับเหตุการณ์เป็นสิ่งสำคัญในการศึกษาประวัติศาสตร์ การจัดลำดับเหตุการณ์ทำให้ผู้เรียนได้เกิดแผนที่ทางความคิดจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีต ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้เรียนจะต้องทำก่อนที่พวกเขาจะเชื่อมโยงและทำความเข้าใจสิ่งที่เกิดขึ้น ที่มีความต่อเนื่อง ความเปลี่ยนแปลง หรือผลกระทบที่เกิดขึ้น การลำดับเหตุการณ์ถูกนำมาใช้งานเพื่อให้เกิดข้อตกลงและการจัดระบบในการอธิบายช่วงเวลาในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทางประวัติศาสตร์

2. การใช้คำศัพท์และแนวคิดทางประวัติศาสตร์ (Use of historical terms and concepts) ประวัติศาสตร์มีคำศัพท์สำหรับการเรียกชื่อของวัตถุที่เกิดขึ้นมาในอดีต เช่น อนุสาวรีย์ สิ่งประดิษฐ์ คำศัพท์สำหรับการอธิบายช่วงเวลาทางประวัติศาสตร์ เช่น ทศวรรษ ศตวรรษ คำศัพท์สำหรับคำที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการทางประวัติศาสตร์ เช่น ประวัติบุคคล การวิเคราะห์แหล่งโบราณคดี และแนวคิดทางประวัติศาสตร์ เช่น การล่าอาณานิคมของลัทธิจักรวรรดินิยม การถูกรุกราน และการปฏิวัติ ซึ่งในแต่ละคำเป็นคำเฉพาะ หรือเป็นแนวคิดที่ต้องมีการอธิบายที่ชัดเจน โดยสามารถทำได้หลายกลยุทธ์

3. การใช้คำถามและการวิจัยทางประวัติศาสตร์ (Historical questions and research) เป็นการดำเนินการกระตุ้นให้เกิดการคิดทางประวัติศาสตร์ โดยการซักถามและดำเนินการหาคำตอบ โดยใช้ฐานแนวคิดทางประวัติศาสตร์ มีการรวบรวมหลักฐานข้อมูล วิเคราะห์ และตรวจสอบข้อมูลเพื่อการสรุปผลข้อมูล

4. การตีความ (Interpretations) ประวัติศาสตร์มีการตีความ เพื่อที่จะให้คำอธิบายสิ่งที่เกิดขึ้นบนพื้นฐานหลักฐาน ในการศึกษาทางประวัติศาสตร์มีหลายประเด็นที่มีความหลากหลายของสิ่งที่ศึกษา เกิดช่องว่างในการอธิบายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น หลากหลายนุ่มมอง หลากหลายแง่มุม ก่อให้เกิดการสืบสวนสอบสวน และตีความข้อมูลหลักฐานที่ปรากฏ

5. การอธิบายและการสื่อสาร (Explanation and communication) เกิดขึ้นภายหลังจากที่ให้ผู้เรียนได้ดำเนินการสืบสวนที่หลากหลายรูปแบบในการสื่อสาร เพื่อให้เกิดความเข้าใจในสิ่งที่ค้นพบ

ตัวแทนหน่วยงานศูนย์ข้อมูลและการวิจัยเกี่ยวกับการเรียนรู้ของพลเมืองและการมีส่วนร่วมของประเทศสหรัฐอเมริกา (Kirlin, 2003: 14) ได้กล่าวถึง ทักษะสำคัญสำหรับการศึกษาคือความเป็นพลเมือง เป็นการระบุถึงสิ่งที่พลเมืองแสดงในเชิงประจักษ์ ประกอบด้วย 4 ทักษะ คือ 1) การเรียนรู้เพื่อองค์กร 2) การสื่อสาร 3) ทักษะการตัดสินใจเพื่อแก้ปัญหา และ 4) การคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยนักวิจัยทางด้านการสอนหน้าที่พลเมือง (Rainer & Guyton, 1999: 121-132) ได้ให้

ความสนใจในการพัฒนาทักษะการตัดสินใจ(decision making) และการแก้ปัญหา(problem solving) และนักวิจัยทางการสอนสังคมศึกษา (Icen & Oztaskin, 2017: 221) เน้นความสำคัญของการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาสังคม (Social problem solving) ให้เกิดขึ้นกับตัวนักศึกษาระดับมัธยมศึกษา

นักวิชาการทางด้านเศรษฐศาสตร์ (Grant, 2015: 5) ได้กล่าวถึง ทักษะที่สำคัญของนักเศรษฐศาสตร์ โดยกำหนดข้อบ่งชี้ของทักษะที่ผู้เรียนเศรษฐศาสตร์ต้องได้รับ คือ การติดต่อสื่อสารที่สามารถเชื่อมโยงความคิดที่ซับซ้อน และเข้าใจได้ถึงทฤษฎี กฎต่าง ๆ ทางเศรษฐศาสตร์ ทักษะเชิงตัวเลข การคำนวณ และการตีความข้อมูลที่นำเสนอในหลากหลายรูปแบบ การตีความจากแผนภาพ กราฟ การวิเคราะห์และประเมินปัญหาทางเศรษฐกิจ การแก้ปัญหา การพัฒนาทักษะเหล่านี้จะเป็นประโยชน์ที่จะทำให้เกิดความหลากหลายของการเรียนการสอน วิธีการ และกิจกรรม เพิ่มแรงจูงใจของผู้เรียน และเข้าใจถึงความแตกต่างตามบริบทของผู้เรียน มีแนวโน้มที่จะตอบสนองได้ดีกับกิจกรรมที่แตกต่างกัน ผู้เรียนจะได้เรียนรู้ที่จะเป็นนักเศรษฐศาสตร์ และใช้เครื่องมือของนักเศรษฐศาสตร์ในการตีความจากแผนภาพ กราฟ สอดคล้องกับนักวิจัยด้านการสอนเศรษฐศาสตร์ (Monteiro, 2002: 361-368) กล่าวถึงการตีความสื่อกราฟ (Interpreting media graphs) มีความจำเป็นต่อการจัดการเรียนการสอนเศรษฐศาสตร์

สรุปได้ว่า จากการวิเคราะห์ทักษะวิชาชีพของนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาของผู้วิจัย ได้กำหนดทักษะวิชาชีพของนักศึกษาระดับมัธยมศึกษา คือการกระทำหรือพฤติกรรมที่แสดงออกให้เห็นถึงความสามารถ ประกอบด้วย ทักษะหลัก จำนวน 4 ทักษะ และทักษะเฉพาะสาระการเรียนรู้ จำนวน 6 ทักษะ ดังนี้ ทักษะหลัก คือ 1) การจัดหมวดหมู่ 2) การตีความ 3) การเปรียบเทียบ 4) การทำข้อสรุปทั่วไปจากข้อมูลเฉพาะ และทักษะเฉพาะสาระการเรียนรู้ คือ 1) สาระศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ได้แก่ การสะท้อนคิดอย่างมีวิจารณญาณ 2) สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ได้แก่ การตัดสินใจเพื่อแก้ปัญหา 3) สาระเศรษฐศาสตร์ ได้แก่ การตีความจากแผนภาพ กราฟ 4) สาระประวัติศาสตร์ ได้แก่ การวิเคราะห์หลักฐาน และการอ่านเส้นเวลา 5) สาระภูมิศาสตร์ ได้แก่ การใช้แผนที่ โดยนำมาใช้ในเป็นตัวแปรในการวิจัยครั้งนี้

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา

ทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา	ความคิดเห็นของนักการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา				ทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษาที่ผู้วิจัยวิเคราะห์
	ผู้เชี่ยวชาญทางการสอนสังคมศึกษา (Brush & Saye, 2009: 46-59)	สถาบันหลักสูตรครูผู้สอนสังคมศึกษาของประเทศสหรัฐอเมริกา (TCL, 2010: 38)	สมาคมครูสอนสังคมศึกษาของประเทศสหรัฐอเมริกา (Kelly, 2015: 1-2)	สมาคมครูประวัติศาสตร์ของประเทศออสเตรเลีย (HTAA, 2015: 1-2)	
ทักษะหลัก	1. ทักษะการเปรียบเทียบ (Comparing Skills) 2. การจัดหมวดหมู่ (Categorizing) 3. การทำข้อสรุปทั่วไป (Making Generalizations)	1. แผนที่ (Map) 2. จัดหมวดหมู่ (Categorizing) 3. วิเคราะห์หลักฐานขั้นต้น (Analyzing primary sources) 4. กราฟการตีความกราฟ (Graphing and interpreting) 5. อ่านเส้นเวลา (Reading a timeline) Information)	1. ทักษะการเปรียบเทียบและความแตกต่าง (Comparing and Contrasting Skills) 2. การทำข้อสรุปทั่วไปจากข้อมูลเฉพาะ (Making Generalizations From Specific	1. การลำดับเหตุการณ์ (Chronology) 2. การใช้คำศัพท์และแนวคิดทางประวัติศาสตร์ 3. การใช้คำถามและการวิจัยทางประวัติศาสตร์ (Historical questions and research) 4. การตีความ (Interpretations) 5. การอธิบายและการสื่อสาร (Explanation and communication)	ทักษะการเปรียบเทียบ ทักษะการจัดหมวดหมู่ ทักษะการตีความ ทักษะการทำข้อสรุปทั่วไปจากข้อมูลเฉพาะ

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา (ต่อ)

ทักษะวิชาชีพ ของ นักศึกษาครู สังคมศึกษา	ความคิดเห็นของนักการศึกษาที่เกี่ยวกับทักษะวิชาชีพ ของนักศึกษาครูสังคมศึกษา				ทักษะ วิชาชีพของ นักศึกษาครู สังคมศึกษา ที่ผู้วิจัย วิเคราะห์
	นักวิจัย ทางการ สอนศาสนา (McDougall & La Monica, 2007: 44-60)	นักวิจัย ทางการ สอนศาสนา (Colley, Bilics, & Lerch, 2012: 1-19)	นักวิจัย ทางการ สอนศาสนา (Ilechukwu, 2014: 14-17)	หน่วยงานการ จัดการศึกษา และพัฒนา หลักสูตรของ ประเทศ สก็อตแลนด์ (Stewart, 2015: 4)	
ทักษะเฉพาะ สาระการ เรียนรู้ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม	การสะท้อน และการคิด อย่างมี วิจารณญาณ (Reflection and Critical Thinking)	สะท้อนการ คิดอย่างมี วิจารณญาณ (Reflect of think critically)	การคิดอย่างมี วิจารณญาณ (Critical Thinking)	การสะท้อน จากการคิด อย่างมี วิจารณญาณ	ทักษะการ สะท้อนคิด อย่างมี วิจารณญาณ
ทักษะเฉพาะ การเรียนรู้หน้าที่ พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนิน ชีวิต	นักวิจัย ทางการ สอน หน้าที่ พลเมือง (Rainer & Guyton, 1999: 121-132).	ศูนย์ข้อมูล และการวิจัย เกี่ยวกับการ เรียนรู้ของ พลเมืองและ การมีส่วน ร่วมของ ประเทศ สหรัฐอเมริกา (Kirlin, 2003: 14)	หน่วยงานการ จัดการศึกษา และพัฒนา หลักสูตรของ ประเทศ สก็อตแลนด์ (Stewart, 2015: 4)	นักวิจัย ทางการ สอน สังคมศึกษา (Icen & Oztaskin, 2017: 221)	ทักษะการ ตัดสินใจเพื่อ แก้ปัญหา
	การตัดสินใจ (decision making) และ การแก้ปัญหา (problem solving)	1. การเรียนรู้ เพื่อองค์กร 2. การสื่อสาร 3. การ ตัดสินใจเพื่อ แก้ปัญหา 4. การคิด อย่างมี วิจารณญาณ	การตัดสินใจ แก้ปัญหา	การแก้ปัญหา สังคม (Social problem solving)	

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา (ต่อ)

ทักษะวิชาชีพ ของ นักศึกษาครู สังคมศึกษา	ความคิดเห็นของนักการศึกษาที่เกี่ยวกับทักษะวิชาชีพ ของนักศึกษาครูสังคมศึกษา				ทักษะ วิชาชีพ ของ นักศึกษา ครูสังคม ศึกษาที่ ผู้วิจัย วิเคราะห์
	นักวิจัยด้าน การสอน เศรษฐศาสตร์ (Monteiro, 2002: 361-368)	สถาบัน หลักสูตร ครูผู้สอน สังคมศึกษา ของประเทศ สหรัฐอเมริกา (TCL, 2010:38)	สมาคมครู สอนสังคม ศึกษาของ ประเทศ สหรัฐอเมริกา (Kelly, 2015: 1-2)	นักวิชาการ ด้าน เศรษฐศาสตร์ (Grant, 2015: 5)	
ทักษะเฉพาะ สาระการ เรียนรู้ เศรษฐศาสตร์	การตีความสื่อ กราฟ (Interpreting media graphs)	กราฟ การตีความ กราฟ (Graphing and interpreting)	การตีความ ข้อมูลจาก กราฟ ตาราง และภาพ (Interpreting Data from Graphs, Table, and Visuals)	1. การ ติดต่อสื่อสาร 2. ทักษะเชิง ตัวเลข 3. การคำนวณ 4. การตีความ ข้อมูลที่ นำเสนอใน หลากหลาย รูปแบบ 5. การตีความ จากแผนภาพ กราฟ 6. การ วิเคราะห์และ ประเมินปัญหา ทางเศรษฐกิจ 7. การ แก้ปัญหา	ทักษะ การ ตีความ จาก แผนภาพ กราฟ

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา (ต่อ)

ทักษะวิชาชีพ ของ นักศึกษาครู สังคมศึกษา	ความคิดเห็นของนักการศึกษาที่เกี่ยวกับทักษะวิชาชีพ ของนักศึกษาครูสังคมศึกษา				ทักษะวิชาชีพ ของนักศึกษา ครูสังคม ศึกษาที่ผู้วิจัย วิเคราะห์
	สถาบัน หลักสูตร ครูผู้สอนสังคม ศึกษา ของ ประเทศ สหรัฐอเมริกา (TCI, 2010:38)	สมาคมครู ประวัติศาสตร์ ของประเทศ ออสเตรเลีย (HTAA, 2015: 1-2)	สมาคมครู สอนสังคม ศึกษาของ ประเทศ สหรัฐอเมริกา (Kelly, 2015: 1-2)	นักวิจัย ทางการสอน ประวัติศาสตร์ (Bailey, 2017: 2)	
ทักษะเฉพาะ สาระการ เรียนรู้ ประวัติศาสตร์	1. วิเคราะห์ หลักฐานขั้นต้น (Analyzing primary sources) 2. อ่านเส้นเวลา (Reading a timeline)	1. การลำดับ เหตุการณ์ (Chronology) 2. การใช้ คำศัพท์และ แนวคิดทาง ประวัติศาสตร์ 3. การใช้คำถาม และการวิจัยทาง ประวัติศาสตร์ (Historical questions and research) 4. การตีความ (Interpretations) 5. การอธิบาย และการสื่อสาร (Explanation and communication)	การวิเคราะห์ แหล่งข้อมูล ขั้นต้นและชั้น รอง (Critical Analysis of Primary and Secondary Sources)	การวิเคราะห์ แหล่งข้อมูล (analysis of sources)	ทักษะการ วิเคราะห์ หลักฐาน การอ่านเส้น เวลา
ทักษะเฉพาะ สาระการ เรียนรู้ ภูมิศาสตร์	สถาบัน หลักสูตร ครูผู้สอน สังคมศึกษา ของประเทศ สหรัฐอเมริกา (TCI, 2010:38)	สมาคมครู สอนสังคม ศึกษาของ ประเทศ สหรัฐอเมริกา (Kelly, 2015: 1- 2)	นักวิจัยทาง การสอน ภูมิศาสตร์ (Gokce, 2015: 1345-1346)	นักวิจัยทาง การสอน ภูมิศาสตร์ (Peter, Dulama, and others, 2016: 41-43)	ทักษะการใช้ แผนที่
	แผนที่ (Map)	การใช้แผนที่ (Using Maps)	ทักษะแผนที่ (Map Skills)	ทักษะการวาด แผนที่ (Map Drawing Skill)	

รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาทักษะพิสัย

รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาทักษะวิชาชีพเป็นรูปแบบที่มุ่งช่วยพัฒนาความสามารถของผู้เรียนในด้านการปฏิบัติ การกระทำ หรือการแสดงออกซึ่งจำเป็นต้องใช้หลักการ วิธีการ ที่แตกต่างไปจากการพัฒนาทางด้านจิตพิสัยหรือพุทธิพิสัย รูปแบบที่สามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาทางด้านนี้ ที่สำคัญ ซึ่งจะนำเสนอ 4 รูปแบบดังนี้

รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาทักษะพิสัยของฟิททส์ (Fitts)

รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาทักษะพิสัยของเดวิส (Davies)

รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาทักษะพิสัยของแฮร์โรว์ (Harrow)

รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาทักษะพิสัยของดี เซคโค (De Cecco)

1. รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาทักษะพิสัยของฟิททส์ (Fitts's Instructional Model for psychomotor Domain) (Fitts, 1964: 85) ได้จัดลำดับขั้นของการเรียนรู้ทางด้านทักษะปฏิบัติไว้ 3 ขั้น คือ

กระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบ

ขั้นที่ 1 ขั้นความรู้ความเข้าใจ (The Cognitive Phase) เป็นขั้นตอนที่บอกถึงทักษะและความรู้ทางทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้สอนควรให้ข้อมูลแก่ผู้เรียนในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ต้องทำอะไรบ้าง ต้องดูแลและหลีกเลี่ยงในเรื่องอะไรบ้าง กระบวนการที่ต้องทำงาน อะไรที่จำเป็นที่ต้องรู้ ต้องระมัดระวังอะไรบ้าง และระดับมาตรฐานที่ต้องการ ผู้เรียนควรจะให้ความสนใจเป็นพิเศษในด้านการวิเคราะห์ข้อผิดพลาดต่าง ๆ ขั้นความรู้ความเข้าใจนี้ควรจะทำในช่วงเวลาสั้น ๆ

ขั้นที่ 2 ขั้นปฏิบัติ (The Associative Phase) เป็นการกระทำเพื่อให้ได้พฤติกรรมในรูปแบบที่ถูกต้อง ทักษะจะเกิดขึ้นได้เมื่อได้ลงมือปฏิบัติการ ข้อผิดพลาดหรือพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้องควรได้รับการจำกัด ขั้นปฏิบัติการณ์นี้ผู้สอนควรจัดให้ผู้เรียนในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การสาธิต ทักษะที่จะฝึก เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลียนแบบทักษะ ฝึกหัดทักษะนั้นด้วยสถานการณ์จริงและสถานการณ์จำลอง ให้ความรู้และข้อมูลเกี่ยวกับผลของทักษะ และให้คำแนะนำและช่วยเหลือตามความจำเป็น ขั้นตอนนี้ควรจะเริ่มต้นต่อจากขั้นความรู้ความเข้าใจ และควรกระทำติดต่อกันไปเป็นระยะ

ขั้นที่ 3 ขั้นชำนาญ (The Autonomous Phase) เป็นขั้นที่ปฏิบัติทักษะนั้นรวดเร็วและถูกต้อง ตลอดจนโอกาสจะทำผิดก็จะไม่เกิดขึ้น ทักษะที่เกิดขึ้นเป็นการเพิ่มพูนความชำนาญเป็นอัตโนมัติมากขึ้น ในขั้นนี้เราเรียกว่าขั้นผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งต้องใช้เวลาปฏิบัติมาก ๆ การฝึกทักษะในขั้นนี้ถือว่าได้บรรลุถึงขั้นสุดท้ายของระดับ Taxonomy ในทักษะพิสัย ซึ่งในขั้นนี้ผู้สอนควรจัดให้ผู้เรียนได้กระทำในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การฝึกทักษะจนถึงระดับเกินพอ เรียนรู้วิธีการเอาชนะ

ความเครียดและการสอแตกต่าง ๆ เพิ่มพูนความเร็วและความถูกต้อง และบรรลุถึงประสบการณ์ในระดับมาตรฐานที่ต้องการ ในขั้นนี้ผู้เรียนแต่ละคนอาจจะแสดงผลสำเร็จที่แตกต่างกัน ซึ่งความแตกต่างกันนี้มักจะขึ้นอยู่กับความสามารถ ความสนใจ นิสัย อารมณ์ และความขยันหมั่นเพียรของผู้เรียน

2. รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาทักษะพิสัยของเดวิส (Davies' Instructional Model for Psychomotor Domain) (Davies, 1971: 50-56) ได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะปฏิบัติไว้ว่าทักษะส่วนใหญ่จะประกอบไปด้วยทักษะย่อยจำนวนมาก การฝึกให้ผู้เรียนสามารถทำทักษะย่อย เหล่านั้นได้ก่อนแล้วค่อยเชื่อมโยงต่อกันเป็นทักษะใหญ่ จะช่วยให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จได้ดีและเร็วขึ้น

วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

รูปแบบนี้มุ่งช่วยพัฒนาความสามารถด้านทักษะปฏิบัติของผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะที่ประกอบด้วยทักษะย่อยจำนวนมาก

กระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบ

ขั้นที่ 1 ขั้นสาธิตทักษะหรือการกระทำ ขั้นนี้เป็นขั้นที่ให้ผู้เรียนได้เห็นทักษะหรือการกระทำที่ต้องการให้ผู้เรียนทำได้ในภาพรวม โดยสาธิตให้ผู้เรียนดูทั้งหมดตั้งแต่ต้นจนจบ ทักษะหรือการกระทำที่สาธิตให้ผู้เรียนดูนั้น จะต้องเป็นการกระทำในลักษณะที่เป็นธรรมชาติ ไม่ซ้ำหรือเร็วเกินปกติ ก่อนการสาธิต ครูควรให้คำแนะนำแก่ผู้เรียนในการสังเกตควรชี้แนะจุดสำคัญที่ควรให้ความสนใจเป็นพิเศษในการสังเกต

ขั้นที่ 2 ขั้นสาธิตและให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย เมื่อผู้เรียนได้เห็นภาพรวมของการกระทำหรือทักษะทั้งหมดแล้ว ผู้สอนควรแตกทักษะทั้งหมดให้เป็นทักษะย่อย หรือแบ่งสิ่งที่กระทำออกเป็นส่วนย่อย และสาธิตส่วนย่อยแต่ละส่วนให้ผู้เรียนสังเกตและทำตามไปที่ละส่วนอย่างช้า ๆ

ขั้นที่ 3 ขั้นให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย ผู้เรียนลงมือปฏิบัติทักษะย่อยโดยไม่มี การสาธิตหรือมีแบบอย่างให้ดู หากคิดขัดจุดใด ผู้สอนควรให้คำชี้แนะ และช่วยแก้ไขจนกระทั่งผู้เรียนทำได้ เมื่อได้แล้วผู้สอนจึงเริ่มสาธิตทักษะย่อยส่วนต่อไป และให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อยนั้นจนทำได้ ทำเช่นนี้เรื่อยไปจนกระทั่งครบทุกส่วน

ขั้นที่ 4 ขั้นให้เทคนิควิธีการ เมื่อผู้เรียนปฏิบัติได้แล้ว ผู้สอนอาจแนะนำเทคนิควิธีการที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถทำงานนั้นได้ดีขึ้น เช่น ทำได้ประณีตสวยงามขึ้น ทำได้รวดเร็วขึ้น ทำได้ง่ายขึ้น หรือสิ้นเปลืองน้อยลง เป็นต้น

ขั้นที่ 5 ขั้นให้ผู้เรียนเชื่อมโยงทักษะย่อย ๆ เป็นทักษะที่สมบูรณ์ เมื่อผู้เรียนสามารถปฏิบัติแต่ละส่วนได้แล้ว จึงให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย ๆ ต่อเนื่องกันตั้งแต่ต้นจนจบ และฝึกปฏิบัติหลาย ๆ ครั้ง จนกระทั่งสามารถปฏิบัติทักษะที่สมบูรณ์ได้อย่างชำนาญ

ผลที่ผู้เรียนจะได้รับจากการเรียนตามรูปแบบ

ผู้เรียนจะสามารถปฏิบัติทักษะได้เป็นอย่างดี มีประสิทธิภาพ

3. รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาทักษะพิสัยของแฮร์โรว์ (Harrow's Instructional Model for psychomotor Domain) (Harrow, 1972: 96-99) ได้จัดลำดับขั้นของการเรียนรู้ทางด้านทักษะปฏิบัติไว้ 5 ขั้น โดยเริ่มจากระดับที่ซับซ้อนน้อยไปจนถึงระดับที่มีความซับซ้อนมาก ดังนั้นการกระทำจึงเริ่มจากการเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อใหญ่ไปถึงการเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อย่อย ลำดับขั้นดังกล่าว ได้แก่ การเลียนแบบ การลงมือกระทำตามคำสั่ง การกระทำอย่างถูกต้องสมบูรณ์ การแสดงออก และการกระทำอย่างเป็นธรรมชาติ

วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

รูปแบบนี้มุ่งให้ผู้เรียนเกิดความสามารถทางด้านทักษะปฏิบัติ กล่าวคือผู้เรียนสามารถปฏิบัติหรือกระทำอย่างถูกต้องสมบูรณ์และชำนาญ

กระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบ

ขั้นที่ 1 ขั้นการเลียนแบบ เป็นขั้นที่ให้ผู้เรียนสังเกตการกระทำที่ต้องการให้ผู้เรียนทำได้ ซึ่งผู้เรียนย่อมจะรับรู้หรือสังเกตเห็นรายละเอียดต่าง ๆ ได้ไม่ครบถ้วน แต่อย่างน้อยผู้เรียนจะสามารถบอกได้ว่าขั้นตอนหลักของการกระทำนั้น มีอะไรบ้าง

ขั้นที่ 2 ขั้นการลงมือกระทำตามคำสั่ง เมื่อผู้เรียนได้เห็นและสามารถบอกขั้นตอนของการกระทำที่ต้องการเรียนรู้แล้ว ให้ผู้เรียนลงมือทำโดยไม่มีแบบอย่างให้เห็น ผู้เรียนอาจลงมือทำตามคำสั่งของผู้สอน หรือทำตามคำสั่งที่ผู้สอนเขียนไว้ในคู่มือก็ได้ การลงมือปฏิบัติตามคำสั่งนี้แม้ผู้เรียนจะยังไม่สามารถทำได้อย่างสมบูรณ์ แต่อย่างน้อยผู้เรียนก็ได้ประสบการณ์ในการลงมือทำ และค้นพบปัญหาต่าง ๆ ซึ่งช่วยให้เกิดการเรียนรู้และปรับการกระทำให้ถูกต้องสมบูรณ์ขึ้น

ขั้นที่ 3 ขั้นการกระทำอย่างถูกต้องสมบูรณ์ ขั้นนี้เป็นขั้นที่ผู้เรียนจะต้องฝึกฝนจนสามารถทำสิ่งนั้นได้อย่างถูกต้องสมบูรณ์ โดยไม่จำเป็นต้องมีแบบอย่างหรือมีคำสั่งนำ ซึ่งการกระทำที่ถูกต้อง แม่น ตรง พอดี สมบูรณ์แบบ เป็นสิ่งที่ผู้เรียนจะต้องสามารถทำได้

ขั้นที่ 4 ขั้นการแสดงออก ขั้นนี้เป็นขั้นที่ผู้เรียนมีโอกาสได้ฝึกฝนมากขึ้น จนกระทั่งสามารถกระทำสิ่งนั้นได้ถูกต้องสมบูรณ์แบบ อย่างคล่องแคล่ว รวดเร็ว ราบรื่น และด้วยความมั่นใจ

ขั้นที่ 5 ขั้นการกระทำอย่างเป็นธรรมชาติ ขั้นนี้เป็นขั้นที่ผู้เรียนสามารถกระทำสิ่งนั้น ๆ อย่างสบาย ๆ เป็นไปอย่างอัตโนมัติโดยไม่รู้สึกรู้ว่าต้องใช้ความพยายามเป็นพิเศษ ซึ่งต้องอาศัยการปฏิบัติบ่อย ๆ ในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่หลากหลาย

ผลที่ผู้เรียนจะได้รับจากการเรียนตามรูปแบบ

ผู้เรียนจะเกิดการพัฒนาทางด้านทักษะปฏิบัติ จนสามารถกระทำได้อย่างถูกต้อง สมบูรณ์

4. รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาทักษะพิสัยของดี เซลโค (De Cecco's Instructional Model for psychomotor Domain) (De Cecco, 1974: 272-279) ได้จัดลำดับขั้นของการเรียนรู้ทางด้านทักษะปฏิบัติไว้ 5 ขั้น คือ

กระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบ

ขั้นที่ 1 วิเคราะห์ทักษะที่จะสอน เป็นขั้นแรกของการสอนทักษะ โดยที่ผู้สอนต้องวิเคราะห์งานที่จะให้ผู้เรียนปฏิบัติ ว่าประกอบด้วยทักษะย่อยอะไรบ้าง

ขั้นที่ 2 ประเมินความสามารถเบื้องต้นของผู้เรียน ว่าผู้เรียนมีความรู้ความสามารถพื้นฐานเพียงพอที่จะเรียนทักษะใหม่หรือไม่ ถ้ายังขาดความรู้ความสามารถที่จำเป็นต่อการเรียนทักษะต้องเรียนเสริมให้มีพื้นฐานความรู้เพียงพอเสียก่อน

ขั้นที่ 3 จัดขั้นตอนการฝึกให้เป็นไปตามลำดับขั้นจากง่ายไปยาก จากทักษะพื้นฐานไปสู่ทักษะที่มีความสลับซับซ้อน จัดให้มีการฝึกทักษะย่อยก่อน แล้วฝึกรวมทั้งหมด

ขั้นที่ 4 สาธิต และอธิบายแนะนำ เป็นขั้นให้ผู้เรียนได้เห็นลำดับขั้นตอนการปฏิบัติ จากตัวอย่างที่ผู้สอนสาธิตให้ดู หรือจากภาพยนตร์จากวีดิทัศน์ ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเห็นรายละเอียดการปฏิบัติในขั้นตอนต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจน

ขั้นที่ 5 จัดให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง โดยคำนึงถึงหลักการต่อไปนี้

5.1 ความต่อเนื่อง จัดให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติทักษะที่เรียนตามลำดับขั้นตอนอย่างต่อเนื่องกัน

5.2 การฝึกหัด ให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะ เน้นทักษะย่อยที่สำคัญ ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องในส่วนที่ผิด ในการฝึกนี้ต้องจัดแบ่งเวลาฝึก เวลาพักให้เหมาะสม

5.3 การให้แรงเสริม โดยให้ผู้เรียนได้รู้ผลของการฝึกปฏิบัติ (Feedback) ซึ่งมี 2 ทาง คือ การรู้ผลจากภายนอก (Extrinsic Feedback) คือ จากคำบอกกล่าวของครูว่าดีหรือบกพร่องอย่างไร ควรแก้ไขอย่างไร เมื่อผู้เรียนเกิดความก้าวหน้าไปถึงขั้นที่จะเพิ่มพูนความชำนาญผู้เรียนจะรู้ได้โดยการสังเกตด้วยตนเอง เป็นการรู้ผลจากภายในตนเอง (Intrinsic Feedback)

หลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนารูปแบบการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา คือ การวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของบรูเนอร์ (Bruner's Cognitive Development theory) ทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความหมาย (A Theory of Meaningful Verbal Learning) ทฤษฎีการสร้างความรู้ (Constructivism Theory) มีรายละเอียดดังนี้

การวิจัยและพัฒนา (Research and Development) (Mahdjoubi, 2009: 10-11) เป็นวิธีวิทยาการวิจัยแบบหนึ่งที่อยู่คู่หลักการวิจัย และพัฒนามาใช้ทางการศึกษา เพื่อสร้างนวัตกรรมหรือประดิษฐ์กรรมทางการศึกษา ที่สามารถเผยแพร่ และนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการศึกษาไทย ทั้งระบบการบริหารจัดการศึกษา หลักสูตรและการสอน การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการสอน และเทคโนโลยีการศึกษา และการวัดและประเมินผลการศึกษา (ศิริชัย กาญจนาวาสี, 2559: 1) และองอาจ นัยพัฒน์ (2554: 232) ได้กล่าวถึงการวิจัยและพัฒนาว่า เป็นกระบวนการศึกษาค้นคว้าที่กระทำอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเพิ่มพูน “คลัง” ความรู้หรือความเข้าใจในแง่มุมใหม่ ๆ ของมนุษย์ สังคม และวัฒนธรรม แล้วประยุกต์ความรู้หรือความเข้าใจดังกล่าวไปส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ การปรับพฤติกรรมของบุคคล กลุ่มบุคคลหรือองค์กร ตลอดจนการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนหรือสังคม ซึ่งในการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ ร่วมกับกระบวนการพัฒนา ดังนั้นการวิจัยในครั้งนี้จึงเป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R & D) สรุปได้ว่า ขั้นตอนหลักของการดำเนินการวิจัยนั้นประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้คือ ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Research : R₁) เป็นการศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development : D₁) เป็นการพัฒนาและหาประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอน ขั้นตอนที่ 3 การนำไปใช้ (Research : R₂) เป็นการทดลองใช้รูปแบบการสอน และขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลและปรับปรุง (Development : D₂) เป็นการประเมินและปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการสอน

การออกแบบระบบการเรียนการสอน (ADDIE Model) (Schlegel, 1995: 5) เป็นแบบจำลองที่ใช้วิธีการเชิงระบบ ประกอบด้วย ขั้นตอนการดำเนินการ 5 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นการวิเคราะห์ (Analysis) การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น ทฤษฎีการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง และขอบเขตในการจัดการเรียนรู้ 2) ขั้นการออกแบบ (Design) การระบุกิจกรรมการเรียนรู้ การประเมินการเรียนรู้ การเลือกสื่อ และวิธีการจัดการเรียนการสอน 3) ขั้นการพัฒนา (Development) การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ การพัฒนานวัตกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้และพัฒนาเครื่องมือวัดและ

ประเมินผล 4) ขั้นการนำไปใช้ (Implementation) การนำแผนการจัดการเรียนรู้ นวัตกรรม และ เครื่องมือวัดผลการเรียนรู้ไปใช้ในสถานการณ์จริง และ 5) ขั้นการประเมินผล (Evaluation) การประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ ทุกระดับ สำหรับการนำไปใช้ในครั้งต่อไป

ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของบรูเนอร์ (Bruner's Cognitive Development theory) (Bruner, 1963: 25-29) เชื่อว่ามนุษย์เลือกที่จะรับรู้สิ่งที่ตนเองสนใจและการเรียนรู้และการเรียนรู้ เกิดจากกระบวนการค้นพบด้วยตนเอง (discovery learning) โดยเชื่อว่า กระบวนการค้นพบมีความสำคัญต่อการพัฒนาหาความรู้ และเสนอให้ใช้การชี้แนะช่วยเหลือ หมายถึง การควบคุมองค์ประกอบของงานซึ่งอยู่เหนือระดับความสามารถของผู้เรียนที่จะทำได้ด้วยตนเองเพียงลำพัง ให้อยู่ในระดับที่ผู้เรียนสามารถทำได้เมื่อได้รับการชี้แนะแนวทางจากครูหรือผู้ที่มีความรู้ในเรื่องนั้น ๆ โดยมีแนวคิดสำคัญ ดังนี้

1. การจัดโครงสร้างของความรู้ให้มีความสัมพันธ์และสอดคล้องกับพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็ก มีผลต่อการเรียนรู้ของเด็ก
2. การจัดหลักสูตรและการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับระดับความพร้อมของผู้เรียน และสอดคล้องกับพัฒนาการทางสติปัญญาของผู้เรียนจะช่วยให้การเรียนรู้เกิดประสิทธิภาพ
3. การคิดแบบหยั่งรู้ (intuition) เป็นการคิดหาเหตุผลอย่างอิสระที่สามารถช่วยพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้
4. แรงจูงใจภายในเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้
5. ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของมนุษย์แบ่งได้เป็น 3 ขั้นใหญ่ ๆ คือ
 - 5.1 ขั้นการเรียนรู้จากการกระทำ (Enactive Stage) คือ ขั้นการเรียนรู้จากการใช้ประสบการณ์สัมผัสรับรู้สิ่งต่าง ๆ การลงมือกระทำทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ดี การเรียนรู้เกิดจากการกระทำ
 - 5.2 ขั้นการเรียนรู้จากการคิด (Iconic Stage) เป็นขั้นที่เด็กสามารถสร้างมโนภาพในใจได้ และสามารถเรียนรู้จากภาพแทนของจริงได้
 - 5.3 ขั้นการเรียนรู้สัญลักษณ์และนามธรรม (Symbolic Stage) เป็นขั้นการเรียนรู้สิ่งที่ซับซ้อนและเป็นนามธรรมได้
6. การเรียนรู้เกิดขึ้นได้จากการที่คนเราสามารถสร้างความคิดรวบยอด หรือสามารถจัดประเภทของสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม
7. การเรียนรู้ที่ได้ผลดีที่สุด คือการให้ผู้เรียนค้นพบการเรียนรู้ด้วยตนเอง (discovery learning)

การนำทฤษฎีการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้

1. กระบวนการค้นพบการเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ดีมีความหมาย
สำหรับผู้เรียน

2. การวิเคราะห์และจัดโครงสร้างเนื้อหาสาระการเรียนรู้ให้เหมาะสมเป็นสิ่งที่จะต้อง
ทำก่อนการสอน

3. การจัดหลักสูตรแบบเกลียว (Spiral Curriculum) ช่วยให้สามารถสอนเนื้อหาหรือ
ความคิดรวบยอดเดียวกันแก่ผู้เรียนทุกวัยได้ โดยต้องจัดเนื้อหาความคิดรวบยอดและวิธีสอนให้
เหมาะสมกับขั้นพัฒนาการของผู้เรียน

4. ในการเรียนการสอนควรส่งเสริมให้ผู้เรียนได้คิดอย่างอิสระให้มาก เพื่อช่วยส่งเสริม
ความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน

5. การสร้างแรงจูงใจภายในให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน เป็นสิ่งจำเป็นในการจัดประสบการณ์
การเรียนรู้แก่ผู้เรียน

6. การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับขั้นพัฒนาการทางสติปัญญาของผู้เรียน จะ
ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี

7. การสอนความคิดรวบยอดให้แก่ผู้เรียนเป็นสิ่งจำเป็น การจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียน
ได้ค้นพบการเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี

การเรียนการสอนควรส่งเสริมให้ผู้เรียนค้นพบทางเลือกในการแก้ปัญหา โดยผู้สอนควร
ดำเนินการ ดังนี้

1. กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้อยากเห็นในการค้นพบให้มากที่สุด
2. หล่อเลี้ยงความอยากรู้ของผู้เรียนให้ดำรงอยู่ ทำให้ผู้เรียนเห็นว่าความผิดพลาดเป็น
เรื่องธรรมดาที่เกิดขึ้นได้จากการเรียนรู้ ดังนั้นจึงไม่ควรละทิ้งความพยายาม

3. ชี้แนะแนวทางให้ผู้เรียนเข้าใจเป้าหมายของการค้นพบว่าเป็นอย่างไร

ทฤษฎีของบรูเนอร์ได้เสนอสาระสำคัญในเรื่องต่อไปนี้

1. ตัวแทนของความรู้ (knowledge representation) ความรู้ความสามารถของบุคคล
สามารถนำเสนอในรูปแบบของตัวแทนต่าง ๆ ได้ 3 ทางคือ

1.1 ตัวแทนความรู้ที่เป็นการกระทำ (enactive representation) ผู้เรียนสามารถ
นำเสนอตัวแทนความรู้ด้วยการกระทำ

1.2 ตัวแทนความรู้ที่เป็นภาพหรือแผนภูมิ (iconic representation) ผู้เรียนสามารถ
นำเสนอตัวแทนความคิดรวบยอด หรือความสัมพันธ์ของความคิดรวบยอดที่รู้หรือเข้าใจด้วยภาพ
หรือแผนภูมิโดยไม่ต้องอธิบายความหมายที่สมบูรณ์

1.3 ตัวแทนความรู้ที่เป็นสัญลักษณ์ (symbolic representation) ผู้เรียนสามารถใช้จุดของสัญลักษณ์ที่เสนออย่างเป็นเหตุเป็นผล เป็นระบบ มีกฎ กติกาควบคุมเป็นตัวแทนความรู้ ความคิดรวบยอด หรือความสัมพันธ์ของความคิดรวบยอด

2. ลำดับขั้นของเนื้อหา (sequence) การเรียนการสอนจะต้องระบุว่าลำดับขั้นในการนำเสนอ วัสดุการเรียนรู้อันผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพทำได้อย่างไร

3. การเสริมแรง (reinforcement) การเสริมแรงต้องมีความเฉพาะเจาะจง การเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพต้องทำให้ผู้เรียนรู้ว่าถึงที่หมายแล้วหรือยัง โดยการให้ข้อมูลย้อนกลับและรางวัลกับพฤติกรรมการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น

ทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความหมาย (A Theory of Meaningful Verbal Learning) (Ausubel, 1963: 77-97) เป็นทฤษฎีที่หาหลักการอธิบายการเรียนรู้ โดยการเชื่อมโยงความรู้ที่ปรากฏในหนังสือกับความรู้เดิมที่อยู่ในสมองของผู้เรียนในโครงสร้างสติปัญญา (Cognitive Structure) หรือการสอนโดยวิธีการให้ข้อมูลข่าวสาร ด้วยถ้อยคำ เน้นความสำคัญของการเรียนรู้ที่มีความเข้าใจและมีความหมาย การเรียนรู้เกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนได้เรียนรวมหรือเชื่อมโยง (Subsumme) สิ่งที่ยังไม่รู้ใหม่หรือข้อมูลใหม่ ซึ่งอาจจะเป็นความคิดรวบยอด (Concept) หรือความรู้ที่ได้รับใหม่ในโครงสร้างสติปัญญากับความรู้เดิมในสมองของผู้เรียน การเรียนรู้ที่มีความหมาย คือ การที่ผู้เรียนได้เชื่อมโยงสิ่งที่จะต้องเรียนรู้ใหม่หรือข้อมูลใหม่ กับความรู้เดิมที่มีมาก่อนในโครงสร้างทางสติปัญญาของผู้เรียน มีการแบ่งเรียนรู้ออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. การเรียนรู้โดยการรับอย่างมีความหมาย
2. การเรียนรู้โดยการรับแบบท่องจำโดยไม่คิด
3. การเรียนรู้โดยการค้นพบอย่างมีความหมาย
4. การเรียนรู้โดยการค้นพบแบบท่องจำโดยไม่คิด

ดังนั้นการเรียนรู้ที่มีความหมาย เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้รับมาจากการที่ผู้สอนอธิบายสิ่งที่จะต้องเรียนรู้ให้ทราบและผู้เรียนรับฟังด้วยความเข้าใจ โดยผู้เรียนเป็นความสัมพันธ์ของสิ่งที่เรารู้กับโครงสร้างพุทธิปัญญาที่ได้เก็บไว้ในความทรงจำ และจะสามารถนำมาใช้ในอนาคตโดยตัวแปรที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย คือ

1. สิ่ง (Materials) ที่จะต้องเรียนรู้และต้องมีความหมาย จะต้องเป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์กับสิ่งที่เคยเรียนรู้และเก็บไว้ใน โครงสร้างพุทธิปัญญา

2. ผู้เรียนจะต้องมีประสบการณ์และมีความคิดที่จะเชื่อมโยงหรือจัดกลุ่มสิ่งที่เรียนรู้ใหม่ให้สัมพันธ์กับความรู้หรือสิ่งที่เรารู้เก่า

3. ความตั้งใจของผู้เรียนและการที่ผู้เรียนมีความรู้ คิดที่จะเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนรู้ใหม่ให้มีความสัมพันธ์กับโครงสร้างพุทธิปัญญา ที่อยู่ในความทรงจำแล้ว

ประเภทของการเรียนรู้ที่มีความหมาย คือ

1. Subordinate learning เป็นการเรียนรู้โดยการรับอย่างมีความหมาย มีวิธีการ 2 ประเภท คือ

1.1 Derivation Subsumption เป็นการเชื่อมโยงสิ่งที่จะต้องเรียนรู้ใหม่กับหลักการหรือกฎเกณฑ์ที่เคยเรียนมาแล้ว โดยการได้รับข้อมูลมาเพิ่ม เช่น มีคนบอก แล้วสามารถดูซึมเข้าไปในโครงสร้างทางสติปัญญาที่มีอยู่แล้วอย่างมีความหมาย โดยไม่ต้องท่องจำ

1.2 Correlative Subsumption เป็นการเรียนรู้ที่มีความหมายเกิดจากการขยายความหรือปรับโครงสร้างทางสติปัญญาที่มีมาก่อนให้สัมพันธ์กับสิ่งที่เรียนรู้ใหม่

2. Superordinate learning เป็นการเรียนรู้โดยการอนุมาน การจัดกลุ่มสิ่งที่เรียนใหม่เข้ากับความคิดรวบยอดที่กว้างและครอบคลุมความคิดรวบยอดของสิ่งที่เรียนใหม่

3. Combinatorial learning เป็นการเรียนรู้หลักการ กฎเกณฑ์ต่าง ๆ เชิงผสม โดยการใช้เหตุผล หรือการสังเกต

ทฤษฎีการสร้างความรู้ (Constructivism Theory) (Vygotsky, 1978: 86-89) เป็นทฤษฎีการสร้างความรู้ ที่เน้นวิธีการเรียนรู้มากกว่าการให้ความรู้โดยตรง มีความเชื่อว่า พัฒนาการในการเรียนรู้ของมนุษย์ขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมและสังคมที่เด็กได้รับการอบรมและเลี้ยงดูตั้งแต่แรกเกิด มนุษย์จะได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม วัฒนธรรมแต่ละวัฒนธรรมจะช่วยบ่งชี้ผลผลิตและพัฒนารูปแบบของผู้เรียน และพัฒนาการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยสถาบันต่าง ๆ ทางสังคมจะมีบทบาทในการสร้างสรรค์ความรู้และเกิดพัฒนาการทางวิชาชีพปัญหา สามารถอธิบายตามทฤษฎีพัฒนาการ ว่าพัฒนาการการเรียนรู้ของมนุษย์ว่าเกิดจากประสบการณ์ 3 แบบ ได้แก่

1. ประสบการณ์ที่ได้รับจากบรรพบุรุษ ซึ่งรวมประสบการณ์ทางชีวภาพ และประสบการณ์ที่ตั้งสมมาของคนรุ่นก่อน ทำให้การตอบสนองของมนุษย์กว้างขวางกว่าสัตว์

2. ประสบการณ์ทางสังคม ได้รับจากการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น

3. ประสบการณ์ที่มนุษย์ปรับให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม ซึ่งแตกต่างจากสัตว์ตรงที่สัตว์มีการปรับตัวแบบเชิงรับ (passive adaptation) คือการใช้ธรรมชาติ ในขณะที่มนุษย์ปรับตัวเชิงรุก (active adaptation) คือเปลี่ยนแปลงธรรมชาติให้ตอบสนองความต้องการของตนเอง โดยมนุษย์สร้างงานจากความคิดในสมองก่อน ดังนั้นการถกทอของมนุษย์จึงเปลี่ยนแปลงไปตามจินตนาการซึ่งมาจากประสบการณ์ที่ทำซ้ำ ๆ ซึ่งไวคอตสกี (Vygotsky) เห็นว่าการพัฒนาการคิดของมนุษย์ เช่น การคิดเชิงตรรกะ การเข้าใจ และการควบคุมตนเองได้ มีหลักการพื้นฐาน ดังนี้ (Gredler, 1997: 245)

3.1 สื่อกลางในการพัฒนาความคิด คือ การใช้เครื่องหมาย สัญลักษณ์ และภาษา เป็นเครื่องมือในการสื่อสารความคิด และควบคุมความคิดของตนเอง

3.2 กระบวนการทางสังคมมีผลต่อการพัฒนาสติปัญญา การพัฒนาความคิดของมนุษย์มาจากประสบการณ์ทางสังคมซึ่งได้จากปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

3.3 ศักยภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียน สามารถพัฒนาให้สูงกว่าระดับที่ผู้เรียนมีอยู่ ไปสู่ศักยภาพที่ผู้เรียนจะพัฒนาไปให้ถึง ได้ด้วยความร่วมมือ ช่วยเหลือจากผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจมากกว่า ดังนั้น การเรียนรู้ควรสร้างขึ้นด้วยความร่วมมือ โดยครูช่วยเสริมต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

การประยุกต์สู่การสอน โดยนำแนวคิดทฤษฎีพัฒนาการไปใช้ในการเรียนการสอนได้ ดังนี้

1. การประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน ผู้เรียนแต่ละคนมีพัฒนาการทางสติปัญญาอยู่ในระดับไม่เท่ากัน ครูจำเป็นต้องรู้ว่านักเรียนแต่ละคนมีพัฒนาการทางความคิดเป็นอย่างไร เพื่อวางแผนช่วยเหลือให้นักเรียนแต่ละคนพัฒนาไปถึงระดับศักยภาพที่แต่ละคนจะไปให้ถึงได้ สำหรับขั้นตอนในการเรียนการสอนตามแนวคิดนี้ สามารถแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ การวิเคราะห์หลักการและความคิดรวบยอดที่เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคน การกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้อันเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างผู้สอนและผู้เรียน การสอนและการประเมินผล ครูควรพิจารณาถึงงานที่ค่อยๆ เพิ่มให้กับนักเรียนในขณะที่เริ่มเรียนว่าควรเป็นอย่างไร จะให้นักเรียนทำงานด้วยตนเองอย่างไร และควรให้ให้นักเรียนนำทักษะไปประยุกต์ใช้กับสถานการณ์อื่น

2. หลักการเรียนรู้ที่ดี ต้องล้าหน้าพัฒนาการที่ผู้เรียนเป็นอยู่ ดังนั้นควรจัดการเรียนการสอนที่ทำทลายการเรียนรู้ของผู้เรียน คือล้าหน้ากว่าพัฒนาการที่ผู้เรียนทำตัวเอง แต่อยู่ในวิสัยที่ผู้เรียนจะทำได้หากได้รับการชี้แนะช่วยเหลือ

3. การจัดการเรียนการสอนให้อยู่ในช่วงพัฒนาการที่นักเรียนจะพัฒนาไปถึงนั้น ควรเป็นกิจกรรมร่วมมือกันระหว่างผู้สอนและผู้เรียน โดยค่อย ๆ ถ่ายโอนการควบคุมการเรียนรู้ไปสู่ผู้เรียน ให้ผู้เรียนค่อย ๆ เรียนรู้เพิ่มขึ้นจนในที่สุดผู้เรียนสามารถทำงานได้เอง

4. การจัดหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนควรพิจารณาจากมุมมองของผู้เรียน ดังนั้นการมอบหมายให้ผู้เรียนจึงควรรับฟังความคิดเห็นของผู้เรียน

ดังนั้นการเรียนรู้จึงเป็นการสร้างความรู้โดยผู้เรียนเป็นผู้ลงมือทำด้วยตนเองมากกว่า การรับถ่ายทอดความรู้จากผู้อื่น สิ่งที่เรียนรู้ขึ้นอยู่กับวิธีการที่บุคคลแต่ละคนสร้างความหมายจากการรับรู้ในสิ่งนั้น

แนวคิดการสร้างความรู้ สามารถแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะดังนี้ (Greadler, 1997: 57-58)

1. การสร้างความรู้เป็นกระบวนการทางปัญญาของแต่ละบุคคล (cognitive constructivism) การสร้างความรู้ที่เกิดขึ้นเมื่อบุคคลเผชิญกับประสบการณ์หรือสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติที่ทำให้เกิดภาวะสับสน สงสัย ไม่เข้าใจหรือที่เรียกว่าภาวะไม่สมดุล (disequilibrium) เพื่อให้เข้าสู่ภาวะหายสงสัยหรือภาวะสมดุล (equilibrium) บุคคลจำเป็นต้องปรับโครงสร้างทางปัญญา (schema) ด้วยกระบวนการทางปัญญา (cognitive process) ซึ่งประกอบด้วยกระบวนการรับเข้าสู่โครงสร้างทางปัญญาเดิม (assimilation) ซึ่งเกิดขึ้นเมื่อประสบการณ์ใหม่ที่ได้รับสอดคล้องกับประสบการณ์เดิม บุคคลจะรับความรู้นั้นเข้าสู่โครงสร้างทางปัญญาเดิม ทำให้ความรู้ความเข้าใจในโครงสร้างทางปัญญาเดิมขยายขอบเขตกว้างขวางมากขึ้น และกระบวนการปรับโครงสร้างทางปัญญาเดิมสู่โครงสร้างทางปัญญาใหม่ (accommodation) เกิดขึ้นเมื่อประสบการณ์ใหม่ไม่สอดคล้องกับประสบการณ์เดิม จำเป็นต้องมีการปรับหรือสร้างโครงสร้างทางปัญญาขึ้นใหม่ กระบวนการทางปัญญานี้ทำให้บุคคลมีการปรับ เพิ่ม และขยายความรู้และประสบการณ์ คำว่าโครงสร้างทางปัญญา (schema) เป็นคำที่ใช้เพื่อเป็นตัวแทนขององค์ประกอบของความคิดที่เป็นหน่วยย่อยที่สุดของโครงสร้างทางปัญญา ซึ่งอาจอยู่ในรูปของวัตถุ เหตุการณ์ ภาพ และโครงสร้างภาษา เป็นต้น

2. การสร้างความรู้เป็นกระบวนการทางสังคม (social constructivism) ความรู้เป็นผลผลิตจากการสะสมประสบการณ์ทางสังคมและวัฒนธรรมตั้งแต่บรรพบุรุษ การเรียนรู้เกิดขึ้นผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่น โดยใช้ภาษา สัญลักษณ์ ที่ใช้อยู่ในสังคมเป็นสื่อกลางในการจัดการกับความคิด เราสามารถเรียนรู้จากผู้อื่นที่อยู่ในสังคมโดยผ่านวิธีการช่วยเหลือชี้แนะการคิดเมื่ออยู่ในระดับพัฒนาการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีศักยภาพจะไปให้ถึง หรือที่เรียกว่า “Zone of Proximal Development (ZPD)” ซึ่งหมายถึงช่องว่างระหว่างระดับพัฒนาการทางสติปัญญาที่บุคคลเป็นอยู่ หรือสิ่งที่บุคคลสามารถทำงานโยลำพังด้วยตนเองกับพัฒนาการทางสติปัญญาที่บุคคลมีศักยภาพจะไปให้ถึง หรือสิ่งที่บุคคลสามารถทำได้ต่อเมื่อได้รับความช่วยเหลือชี้แนะจากผู้ที่มีความรู้และทักษะมากกว่า ดังนั้นการมอบหมายงานที่ผู้เรียนสามารถทำได้เองอยู่แล้วหรืองานที่ผู้เรียนทำโดยใช้ระดับสติปัญญาที่เป็นอยู่จึงไม่ได้เป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ แต่การมอบหมายงานที่ท้าทายความสามารถของผู้เรียนหรืองานที่ต้องใช้ความสามารถทางสติปัญญาที่สูงกว่าที่ผู้เรียนเป็น จึงจะถือว่าส่งเสริมการเรียนรู้ การเรียนรู้จึงหมายถึงการที่ผู้เรียนได้บรรลุถึงระดับพัฒนาการทางสติปัญญาที่ผู้เรียนมีศักยภาพจะไปถึง หรือสามารถทำสิ่งที่ท้าทายได้โดยได้รับความช่วยเหลือชี้แนะการคิดจากครู ผู้ใหญ่ และเพื่อนที่รู้มากกว่า แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เสนอว่าครูควรสอนสิ่งที่ล้ำหน้าระดับพัฒนาการทางสติปัญญาของผู้เรียน (ทิสนา แชมมณี, 2555: 92)

สรุปได้ว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการทางปัญญาที่เกิดขึ้นในแต่ละบุคคลและกระบวนการทางสังคมร่วมกัน เป็นหลักการสำคัญในการเรียนรู้ได้ดังนี้ (Eggen and Kauchak, 2006: 27-29) คือ

1. การเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่ขึ้นอยู่กับประสบการณ์เดิมของผู้เรียน
2. การเรียนรู้คือการสร้างความหมาย ความเข้าใจของผู้เรียนจากประสบการณ์ที่ได้รับ
3. การสร้างความเข้าใจของผู้เรียนมีพื้นฐานมาจากสิ่งที่ผู้เรียนรู้อยู่ก่อน
4. การสร้างความเข้าใจของบุคคลเกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่น
5. ผู้เรียนเรียนรู้ได้ดีในสิ่งที่ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ การเรียนรู้เป็นกระบวนการเชิงรุก ไม่ใช่กระบวนการเชิงรับ

6. ประสบการณ์การเรียนรู้ที่เป็นรูปธรรมและมีความเชื่อมโยงกับสภาพจริงทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งมากกว่าสิ่งที่เป็นนามธรรมและไม่มีความเชื่อมโยงกับสภาพจริง

การประยุกต์สู่การสอน คือ 1) การเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่ขึ้นอยู่กับประสบการณ์เดิมของผู้เรียน ดังนั้นก่อนเรียนเรื่องใหม่ ผู้สอนควรสำรวจความรู้และประสบการณ์เดิมของผู้เรียนที่จำเป็นต่อการเรียนรู้เรื่องใหม่ เพื่อให้ผู้เรียนได้เชื่อมโยงความรู้และประสบการณ์เดิมสู่การเรียนรู้เรื่องใหม่ทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจการเรียนรู้เรื่องใหม่ได้ดีขึ้น 2) การเรียนรู้คือการสร้างความหมาย ความเข้าใจของผู้เรียนจากประสบการณ์ที่ได้รับ 3) ก่อนการจัดการเรียนรู้เรื่องใหม่ ควรตรวจสอบความรู้เดิมของผู้เรียนว่าเป็นความรู้ที่ถูกต้องหรือไม่ หากเป็นความรู้ที่ไม่ถูกต้องหรือเป็นความเข้าใจผิด ต้องแก้ไขให้ถูกต้อง เพราะในการสร้างความเข้าใจใหม่นั้น ผู้เรียนจะแปลความหมายของสิ่งที่เรียนรู้ใหม่จากความรู้และประสบการณ์เดิมที่มีอยู่ 4) การเรียนรู้เป็นปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ดังนั้นควรจัดผู้เรียนได้ทำงานเป็นกลุ่มเล็ก เพื่อให้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างผู้เรียนด้วยกัน และผู้เรียนหรือการจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้กับผู้ทรงภูมิความรู้ที่อยู่ในท้องถิ่น 5) ลดการบรรยาย จัดกิจกรรมหรือสถานการณ์ที่ท้าทายสติปัญญาและศักยภาพของผู้เรียน ให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติจริง ฝึกปฏิบัติและประยุกต์ใช้ความรู้ในสถานการณ์จริงและสะท้อนผลการเรียนรู้ของตนเอง 6) จัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสถานการณ์และปัญหาที่เกิดขึ้นตามสภาพจริงในสังคม เพื่อให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าและประโยชน์ของการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนเป็นผู้รับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเอง โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการเรียนรู้และทิศทางการเรียนรู้ของตนเอง 8) บทบาทของครู คือ ส่งเสริม สนับสนุนและให้ความช่วยเหลือ ชี้นำการเรียนรู้ให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียน

การออกแบบระบบการเรียนการสอน

การพัฒนากระบวนการเรียนการสอน มีแนวคิดเกี่ยวกับระบบที่นำมาใช้ 2 ลักษณะ คือ การคิดเป็นระบบ (systematic thinking) และวิธีการเชิงระบบ (system approach)

การคิดเป็นระบบ เป็นการกำหนดองค์ประกอบและการจัดองค์ประกอบของระบบให้มีความสัมพันธ์กันอย่างเป็นลำดับขั้นตอน เพื่อนำไปสู่จุดมุ่งหมายที่กำหนด ระบบในลักษณะนี้จะมีลักษณะเป็นผังการดำเนินงานหรือการทำงานอย่างเป็นลำดับขั้นตอน (ทิสนา แจมมณี, 2555: 200)

วิธีการเชิงระบบ เป็นแนวคิดเชิงปฏิบัติ ที่ใช้ในการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นลำดับ ขั้นตอน จะสมเหตุสมผลตามหลักวิทยาศาสตร์ ต้องมองความสัมพันธ์ในเชิงสาเหตุและผลซึ่งนำไปใช้ในการตรวจผลลัพธ์ที่ได้ หากผลที่ได้ไม่สมบูรณ์ ก็สามารถปรับปรุงแก้ไขใหม่จนกว่าจะได้ผลลัพธ์ที่สมบูรณ์ (Romiszowski, 1981: 5) วิธีการเชิงระบบประกอบด้วยกระบวนการพื้นฐาน 2 กระบวนการ คือ การวิเคราะห์และการสังเคราะห์ การวิเคราะห์เป็นการพิจารณาองค์ประกอบของระบบเดิมที่ต้องการปรับปรุงให้ดีขึ้น ส่วนการสังเคราะห์ เป็นกระบวนการที่ใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการค้นหาทางเลือกหรือกลวิธีต่าง ๆ ในการแก้ปัญหา ซึ่งอาจทำได้โดยการปรับปรุงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบในระบบใหม่ หรือสร้างองค์ประกอบใหม่และสร้างความสัมพันธ์ขององค์ประกอบใหม่นั้น

ระบบการเรียนการสอนของทิสนา แจมมณี (2555: 215) ได้เสนอระบบการเรียนการสอนเพื่อใช้ในการวางแผนการสอน ดังนี้

1. ขั้นการคิดออกแบบการเรียนการสอน เป็นการพิจารณาหลักสูตร ปัญหาความต้องการของผู้เรียน ผู้สอน แล้วนำมากำหนดเนื้อหาและมโนทัศน์ (contents and concept) ตั้งวัตถุประสงค์ (objectives) ยุทธศาสตร์/ยุทธวิธีในการสอน (instructional strategies) กิจกรรมการเรียนการสอนและสื่อ (instructional activities and media) และการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน (instructional measurement and evaluation) โดยคำนึงถึงเงื่อนไขและข้อจำกัดต่าง ๆ (conditions in teaching and learning) ทั้งด้านผู้เรียน สังคม โรงเรียน สถานที่ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ สิ่งแวดล้อม งบประมาณ ชุมชน ผู้ปกครอง นโยบายของรัฐ เป็นต้น

2. ขั้นการเขียนแผนการสอน ที่ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ เนื้อหาสาระ มโนทัศน์ กิจกรรม สื่อ การวัดและประเมินผล และการบันทึกผลการสอน

ระบบการเรียนการสอนของไทเลอร์ (Tyler, 1949: 1) โดยมีการตั้งคำถามพื้นฐานสำหรับการหาคำตอบในการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน 1) What knowledge is the most worth for most students? ความรู้หรือเนื้อหาที่ดีที่สุดสำหรับนักเรียนควรจะเป็นความรู้และเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันที่สามารถนำพฤติกรรมการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ ให้บรรลุ

วัตถุประสงค์ เป็นการกำหนดแนวทางในการเลือกประสบการณ์การเรียนรู้และการวางแผนการสอนเนื้อหาให้ผู้เรียนได้มีการพัฒนาพฤติกรรมตามที่คาดหวัง โดยสิ่งที่เลือกมาเป็นความรู้จะมีหลักเกณฑ์สำคัญ 4 ประการ คือ ขอบเขต (scope) หมายถึง ขอบเขตที่ต้องการให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้เนื้อหาอย่างน้อยเพียงใด ความสำคัญ (sequence) หมายถึง สิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ว่าให้ความรู้แก่ผู้เรียนในตอนใดก่อนหรือหลัง ความต่อเนื่อง (continuity) ในการสอนเนื้อหาในลักษณะที่มีความต่างระดับกัน ความต่อเนื่องจะทำให้หัวข้อที่เหมือนกันแตกต่างกันในด้านรายละเอียดและความลึกซึ่งไม่เท่ากัน ความกลมกลืน (integration) หมายถึง ความสัมพันธ์ในแนวนอนของเนื้อหาในหลักสูตร 2) What instructional methods may be employed most effectively to transmit this knowledge? การเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ที่ช่วยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ คือผู้เรียนต้องมีโอกาสในการฝึกปฏิบัติกิจกรรม ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่ระบุไว้ในวัตถุประสงค์ ประสบการณ์การเรียนรู้นั้นควรจะทำให้ผู้เรียนได้มีความพึงพอใจที่จะปฏิบัติ และมีความเหมาะสมกับผู้เรียนที่สามารถนำไปปฏิบัติได้ ซึ่งประสบการณ์การเรียนรู้จะต้องประกอบด้วยหลาย ๆ ด้าน 3) What kind of school should our society have? โรงเรียนที่มีการวางแผน โครงสร้างหลักสูตร โดยใช้วิธี Means – Ends Approach เป็นหลักการและเหตุผลในการสร้างหลักสูตรและการสอน ซึ่งโรงเรียนจะต้องเน้นการตอบคำถามพื้นฐาน 4 ประการ คือ

1. มีจุดมุ่งหมายทางการศึกษาอะไรบ้าง ที่สถาบันการศึกษาจะต้องกำหนดให้ผู้เรียน
2. มีประสบการณ์ทางการศึกษาอะไรบ้าง ที่สถาบันการศึกษาควรจัดขึ้นเพื่อช่วยให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้
3. จะจัดประสบการณ์ทางการศึกษาอย่างไร จึงจะทำให้การสอนมีประสิทธิภาพ
4. จะประเมินผลประสิทธิภาพของประสบการณ์ในการศึกษาอย่างไร จึงจะตัดสินใจได้ว่าบรรลุถึงจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

จากคำถามทั้ง 4 ข้อ ซึ่งชี้ให้เห็นว่าโรงเรียนที่เหมาะสมที่สุดสำหรับสังคม คือ โรงเรียนที่มีการสร้างหรือพัฒนาหลักสูตร ที่คำนึงถึงการกำหนดจุดมุ่งหมาย การกำหนดประสบการณ์ทางการศึกษา การจัดประสบการณ์ทางการศึกษาให้แก่ผู้เรียน และการประเมินสัมฤทธิ์ผลของหลักสูตร ซึ่งนำไปสู่การกำหนดองค์ประกอบของระบบการเรียนการสอนที่เรียกว่าไทเลอร์ลูป (Tyler Loop) ไว้ 3 ส่วน คือ จุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน กิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผล การเรียนการสอน ซึ่งข้อมูลจากการประเมินผลจะใช้เป็นข้อมูลป้อนกลับไปยังกิจกรรมการเรียนการสอนและจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนเพื่อการปรับปรุง

ประโยชน์ของการใช้ระบบการเรียนการสอนต่อการจัดการเรียนการสอน (Smith and Ragan, 1999: 8-9) ดังนี้

1. ระบบการเรียนการสอนเปรียบเสมือนพิมพ์เขียวที่จัดวางองค์ประกอบของการเรียนการสอนต่าง ๆ ไว้อย่างเป็นระเบียบ ทำให้ครูผู้จัดมุ่งหมายของการเรียนการสอน การดำเนินการจัดการเรียนการสอนและการวัดผลผู้เรียน ซึ่งอำนวยความสะดวกแก่ครูในการเตรียมการสอน ทำให้เกิดความพร้อมในการดำเนินงาน

2. ส่งเสริมให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ คือสามารถควบคุมการดำเนินงานให้บรรลุจุดมุ่งหมายได้อย่างสะดวก รวดเร็ว มีคุณภาพ และประหยัดทรัพยากร รวมทั้งเวลา ดีกว่าการจัดการเรียนการสอนที่ขาดระบบ เพราะจะทำให้เกิดความสับสน เพราะไม่ทราบจุดมุ่งหมายชัดเจน และไม่สามารถควบคุมการดำเนินงานได้

3. ช่วยให้ครูทราบปัญหาและหาแนวทางในการแก้ปัญหาการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม เพราะมีระบบควบคุมกระบวนการดำเนินการทำให้ทราบว่าผลการเรียนรู้ของนักเรียนเกิดจากปัญหาการดำเนินการในส่วนใด เพื่อหาทางแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

4. ช่วยให้ครูได้ผลการประเมิน และข้อเสนอแนะต่าง ๆ ไปใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีคุณภาพดีขึ้น

5. การนำวิธีเชิงระบบไปใช้ในการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน ก่อให้เกิดผลิตภัณฑ์ทางการศึกษา

สรุปได้ว่า ระบบการเรียนการสอน เป็นองค์ประกอบของการเรียนการสอนที่ได้รับการจัดให้มีความสัมพันธ์กันและส่งเสริมกันอย่างเป็นระบบ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายการเรียนการสอนที่ต้องการ ระบบการเรียนการสอนยังช่วยในการวางแผนการเรียนการสอน การประเมินแผนการเรียนการสอน และการออกแบบการเรียนการสอน ซึ่งองค์ประกอบเชิงระบบ คือ ปัจจัยป้อนเข้า (input) กระบวนการ (process) ผลผลิต (output) การควบคุม (control) และการให้ข้อมูลป้อนกลับ (feedback) การพัฒนาระบบจะช่วยให้การดำเนินการเรียนการสอนดำเนินอย่างมีประสิทธิภาพ

การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ต้องมีการนำแนวคิด หลักการเชิงระบบ การออกแบบและการเรียนการสอนจึงเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ ที่ทำให้เกิดพัฒนาการและความก้าวหน้าทางการศึกษา นักการศึกษาด้านการออกแบบการเรียนการสอนได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

ความหมายของการออกแบบการเรียนการสอน

Dick & Carey, (1985: 5) ได้ให้ความหมาย การออกแบบการเรียนการสอน คือ กระบวนการวางแผนการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการเรียนการสอนที่

ต้องการ โดยตอบคำถามให้ได้ว่าจะสอนอะไรและสอนอย่างไรจึงจะบรรลุเป้าหมาย และจะทราบได้อย่างไรว่าบรรลุเป้าหมายแล้ว

Seels & Glasgow, (1990: 4) ให้ความหมาย การออกแบบการเรียนการสอน คือ กระบวนการพัฒนาอย่างเป็นระบบที่นำเอาทฤษฎีการเรียนรู้และทฤษฎีการสอนมาทำให้การเรียนการสอนมีคุณภาพ

Shambaugh & Magliaro, (1997: 24) ให้ความหมายของการออกแบบการเรียน การสอน คือ กระบวนการเชิงระบบที่ใช้ในการวิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียน เพื่อจัดหาสิ่งที่จะช่วยให้นักออกแบบการเรียนการสอนสร้างสิ่งที่เป็นไปได้เพื่อสนองความต้องการของผู้เรียน

Gagne, Wager, Golas & Keller, (2005: 1) ให้ความหมายของการออกแบบการเรียน การสอน เป็นการนำหลักการเรียนรู้ไปออกแบบเหตุการณ์ ที่ประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้นอย่างมีเป้าหมายชัดเจน หรือที่เรียกว่า การเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามที่คาดหวัง

การออกแบบระบบการสอน (ADDIE Model) (Schlegel, 1995: 5) เป็นแบบจำลองที่ใช้วิธีการเชิงระบบ ประกอบด้วย ขั้นตอนการดำเนินการ 5 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นตอนการวิเคราะห์ (Analysis) เป็นการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น ทฤษฎีการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง และขอบเขตในการจัดการเรียนรู้ 2) ขั้นตอนการออกแบบ (Design) เป็นการระบุกิจกรรมการเรียนรู้ การประเมินการเรียนรู้ การเลือกสื่อ และวิธีการจัดการจัดการเรียนการสอน 3) ขั้นตอนการพัฒนา (Development) เป็นการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ การพัฒนานวัตกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ และพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผล 4) ขั้นตอนการนำไปใช้ (Implementation) เป็นการนำแผนการจัดการเรียนรู้ นวัตกรรม และเครื่องมือวัดผลการเรียนรู้ไปใช้ในสถานการณ์จริง และ 5) ขั้นตอนการประเมินผล (Evaluation) เป็นการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ ทุกระดับ สำหรับการนำไปใช้ในครั้งต่อไป

สรุปได้ว่า การออกแบบการเรียนการสอนเป็นกระบวนการที่เป็นระบบที่นำมาใช้ในการศึกษาความต้องการของผู้เรียนและปัญหาการเรียนการสอน เพื่อหาแนวทางที่จะช่วยแก้ปัญหาการเรียนการสอน ซึ่งอาจเป็นการปรับปรุงสิ่งที่มีอยู่หรือสร้างสิ่งใหม่ โดยนำหลักการเรียนรู้และหลักการสอนมาใช้ในการดำเนินการ โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน

หลักการพื้นฐานของการออกแบบการเรียนการสอน

การออกแบบการเรียนการสอนมีหลักการพื้นฐานที่ผู้ออกแบบการเรียนการสอนควรคำนึงถึงเพื่อช่วยให้การออกแบบการเรียนการสอนมีคุณภาพ ดังนี้ (Gagne, Wager, Golas & Keller, 2005: 2-3 , Smith & Ragan, 1999: 18)

1. คำนึงถึงผลการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นเป้าหมายสำคัญ การออกแบบการเรียนการสอน มีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ มากกว่ากระบวนการสอน ผู้ออกแบบการเรียนการสอนจะต้องพิจารณาผลการเรียนรู้อย่างชัดเจน เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางสำหรับการเลือกกระบวนการเรียนการสอน กิจกรรมการเรียนการสอนที่ช่วยผู้เรียนบรรลุผลการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ อย่างมีประสิทธิภาพ

2. คำนึงถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ ได้แก่ การอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ให้กับผู้เรียน เวลาที่ใช้ คุณภาพการสอน เจตคติและความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียน ปัจจัยเหล่านี้ควรนำมาพิจารณาในการออกแบบการเรียนการสอน

3. รู้จักประยุกต์ใช้หลักการเรียนการสอน วิธีสอน รูปแบบการเรียนการสอน ให้เหมาะสมกับระดับวัยของผู้เรียนและเนื้อหาสาระ เพื่อให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้น ในการเรียนรู้ และมีส่วนร่วมทั้งทางร่างกาย สติปัญญาและจิตใจในกิจกรรมการเรียนการสอน

4. ใช้วิธีการและสื่อที่หลากหลาย ผู้ออกแบบการเรียนการสอน ควรเลือกใช้สื่อที่ช่วย ให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และความแตกต่างในการเรียนรู้ของ ผู้เรียน ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนมีความสนใจและกระตือรือร้นในการเรียนมากขึ้น

5. มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การเรียนการสอนที่มีคุณภาพควรได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เริ่มจากการวางแผน การนำไปทดลองใช้จริง และนำผลการทดลองและข้อเสนอแนะจาก ผู้เรียนมาปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีคุณภาพมากขึ้น การพัฒนาอย่างต่อเนื่องเช่นนี้จะทำให้ การเรียนการสอนมีคุณภาพ

6. มีการประเมินผลครอบคลุมทั้งกระบวนการเรียนการสอนและการประเมินผลผู้เรียน ทั้งนี้เพื่อนำการประเมินไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และ น่าสนใจมากขึ้น การประเมินผลผู้เรียน ไม่ควรมีจุดมุ่งหมายเพียงเพื่อทราบผลการเรียนรู้ของผู้เรียน เท่านั้น แต่ควรได้ข้อมูลนำไปพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้

7. องค์ประกอบการเรียนการสอนมีความสัมพันธ์กัน เช่น จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดประเมินผล ควรมีความสัมพันธ์สอดคล้องกัน และเหมาะสม กับผู้เรียนและบริบทการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ต้องการ

รูปแบบการออกแบบการเรียนการสอน (Instructional design model)

รูปแบบการออกแบบการเรียนการสอนแบบสามัญ (A common model of instructional design) (Mager, 1975: 2) ที่ได้ตั้งคำถามพื้นฐานสำหรับนักออกแบบการเรียนการสอนที่จะต้องหาคำตอบ ดังนี้

1. เรากำลังไปไหน (อะไรคือเป้าหมายของการเรียนการสอน)
2. เราจะบรรลุเป้าหมายได้อย่างไร (อะไรคือกลยุทธ์และสื่อกลาง)
3. เราจะรู้ได้อย่างไรว่าบรรลุเป้าหมายแล้ว (เครื่องมือการประเมินเป็นอย่างไร เราจะประเมินและปรับปรุงวัสดุอุปกรณ์การสอนอย่างไร)

4. จากคำถามข้างต้นนำมากำหนดเป็นกิจกรรมที่จะต้องปฏิบัติในกระบวนการออกแบบการเรียนการสอนเป็น 3 ขั้นตอน ที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์การเรียนการสอน เพื่อกำหนดเป้าหมายที่จะไป สิ่งที่คุณประเมินควรวิเคราะห์ ได้แก่ สภาพแวดล้อมหรือบริบทในการเรียนรู้ (learning contexts) ตัวผู้เรียน (learner) และภาระงาน (learning task) หรือสิ่งที่ผู้เรียนควรรู้และทำได้

ขั้นที่ 2 การออกแบบการเรียนการสอน เพื่อตอบคำถามว่าเราจะไปถึงเป้าหมายได้อย่างไร ขั้นนี้เป็นขั้นที่ผู้ออกแบบการเรียนการสอนจะต้องพิจารณาถึงสื่อและกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่ใช้สร้างประสบการณ์ให้กับผู้เรียน นอกจากนี้ยังต้องคำนึงถึงการลำดับก่อนหลังของการนำเสนอกิจกรรมและการบริหารชั้นเรียน ขั้นนี้จึงเป็นขั้นที่ผู้ออกแบบต้องพิจารณาว่าจะดำเนินการเรียนการสอนอย่างไร

ขั้นที่ 3 การประเมินผลการเรียนการสอน เพื่อตอบคำถามว่าจะรู้ได้อย่างไรว่าไปถึงเป้าหมายแล้ว ขั้นนี้เป็นการประเมินทั้งการเรียนการสอนและผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น การประเมินผลสามารถแบ่งได้เป็น 2 ระยะ คือการประเมินระหว่างดำเนินการหรือการประเมินความก้าวหน้า (formative evaluation) และการประเมินผลสรุป (summative evaluation) คือการประเมินหลังเสร็จสิ้นการดำเนินการ การประเมินความก้าวหน้ามีจุดมุ่งหมายเพื่อนำข้อมูล มาใช้ในการพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอน ส่วนการประเมินผลสรุปมีจุดมุ่งหมายเพื่อตัดสินผลการดำเนินการและตัดสินการเรียนรู้ว่าได้บรรลุเป้าหมายอย่างไร

รูปแบบการออกแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบ ADDIE Model มีวิธีการเชิงระบบ 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นการวิเคราะห์ (Analysis) วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นและแนวคิด หลักการ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
2. ขั้นการออกแบบ (Design) ระบุกิจกรรมการเรียนรู้ การประเมินการเรียนรู้ การเลือกสื่อและวิธีการจัดการเรียนการสอน
3. ขั้นการพัฒนา (Development) การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้และพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผล

4. **ขั้นการนำไปใช้ (Implementation)** การนำแผนการจัดการเรียนรู้ นวัตกรรมและเครื่องมือไปใช้ในสถานการณ์จริง

5. **ขั้นการประเมินผล (Evaluation)** การประเมินแผนการจัดการเรียนรู้และประเมินผลการจัดการเรียนการสอน

กิจกรรมที่จะต้องปฏิบัติในแต่ละขั้นตอนของการออกแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบ ADDIE Model มีดังต่อไปนี้

1. **ขั้นการวิเคราะห์ (Analysis)** มีกิจกรรมที่ปฏิบัติในขั้นนี้ คือ

1.1 การวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการในการเรียนการสอน หรือการฝึกอบรม

1.2 การวิเคราะห์ระบบ สิ่งแวดล้อม และสภาพขององค์กรเพื่อพิจารณาถึงทรัพยากรและอุปสรรค

1.3 การศึกษาลักษณะของประชากร

1.4 การวิเคราะห์เป้าหมายและจุดประสงค์ว่าเป็นการเรียนรู้ในลักษณะใด

2. **ขั้นการออกแบบ (Design)** มีกิจกรรมที่ปฏิบัติในขั้นนี้ คือ

2.1 การกำหนดเป้าหมาย จุดประสงค์ที่สามารถสังเกตได้ วัดได้

2.2 การจัดลำดับเป้าหมายและจุดประสงค์ให้ง่ายต่อการเรียนและการปฏิบัติ

2.3 การวางแผนการประเมินผลการเรียนรู้และการปฏิบัติ

2.4 การพิจารณาวิธีการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหา การจัดกลุ่มการทำกิจกรรมของผู้เรียนในลักษณะต่าง ๆ ในลักษณะกลุ่มและรายบุคคล

2.5 การคัดเลือกสื่อการเรียนการสอน

3. **ขั้นการพัฒนา (Development)** มีกิจกรรมที่ปฏิบัติในขั้นนี้ คือ

3.1 การสร้างสื่อ/กิจกรรม หรือรูปแบบการเรียนการสอน

3.2 การทดสอบ (Try out) สื่อ/กิจกรรม หรือรูปแบบการเรียนการสอน

3.3 การปรับปรุงสื่อ/กิจกรรม หรือรูปแบบการเรียนการสอน

4. **ขั้นการนำไปใช้ (Implementation)** มีกิจกรรมที่ปฏิบัติในขั้นนี้ คือ

4.1 การเผยแพร่สื่อ/กิจกรรม หรือรูปแบบการเรียนการสอนที่สร้างขึ้นและนำไปใช้

5. **ขั้นการประเมินผล (Evaluation)** มีกิจกรรมที่ปฏิบัติในขั้นนี้ คือ

5.1 การสร้างเครื่องมือเพื่อประเมินสื่อ/กิจกรรม หรือรูปแบบการเรียนการสอนตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้

5.2 การประเมินภายหลังการนำสื่อ/กิจกรรม หรือรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้

รูปแบบการออกแบบการเรียนการสอนของ Dick, Carey and Carey, (1985: 6-9) ซึ่งเหมาะสำหรับการปฏิบัติงานและเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางเพราะมีขั้นตอนชัดเจนในการดำเนินการ ดังนี้

1. กำหนดเป้าหมายการเรียนการสอน (Identify Instructional Goals) โดยกำหนดผลลัพธ์ที่คาดหวัง โดยวิเคราะห์การปฏิบัติงาน (Analyze Performance) และวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Conduct Needs Assessment) เป็นการประเมินความต้องการเพื่อใช้ในการกำหนดเป้าหมาย ขั้นตอนแรกของการออกแบบการสอน คือการพิจารณาเป้าหมายของการเรียนรู้ ว่าต้องการให้ผู้เรียนทำอะไรได้ภายหลังจากที่ผู้เรียนได้รับการจัดการเรียนการสอนที่เสร็จสิ้น การกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้สามารถนำข้อมูลจากการประเมินความต้องการของผู้เรียน ปัญหาในการเรียนรู้ของผู้เรียน ข้อมูลจากผู้ทำงานในด้านที่เรียนมา และการวิเคราะห์บทเรียนใหม่ ว่าต้องการให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะในด้านใด

2. วิเคราะห์การเรียนการสอน (Analyze Instruction) เพื่อวิเคราะห์ว่าจำเป็นต้องดำเนินการอย่างไรให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ในขั้นตอนนี้ครูต้องพิจารณาถึงลำดับขั้นตอนการเรียนการสอนที่ทำให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ จากนั้นจึงพิจารณาว่าทักษะความรู้และเจตคติ ซึ่งเป็นพฤติกรรมพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนในการเรียนคืออะไร

3. วิเคราะห์ผู้เรียนและบริบท (Analyze Learners and Context) นอกจากการวิเคราะห์เป้าหมายในการเรียนรู้แล้ว สิ่งที่จะต้องวิเคราะห์ คือผู้เรียน ได้แก่ ทักษะ ความชอบ และเจตคติของผู้เรียน และสภาพของสิ่งแวดล้อมในการเรียนการสอน และการนำทักษะที่เรียนไปใช้ ข้อมูลเหล่านี้มีประโยชน์ต่อการสร้างยุทธศาสตร์การสอน

4. เขียนวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม (Write Performance Objective) โดยระบุให้ชัดเจนว่าผู้เรียนสามารถทำอะไรได้บ้างในด้านความรู้และการปฏิบัติ ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์การเรียนการสอน การวิเคราะห์ผู้เรียน และบริบทการเรียนรู้ จะนำไปใช้ในการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้เชิงปฏิบัติ ซึ่งเป็นข้อความที่ต้องเขียนอย่างชัดเจนว่าภายหลังจากที่ผู้เรียนได้รับการจัดการเรียนการสอนแล้ว ผู้เรียนจะต้องมีทักษะใด เงื่อนไขในการแสดงทักษะเป็นอย่างไร และระบุเกณฑ์ของการปฏิบัติที่วัดความสำเร็จของผู้เรียนเป็นอย่างไร

5. พัฒนาเครื่องมือประเมินผล (Develop Assessment Instrument) การประเมินความสามารถในการปฏิบัติของผู้เรียนหลังจากได้รับการจัดการเรียนการสอนในบทเรียนแล้ว จะต้องเป็นการประเมินตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ได้กำหนดไว้ เครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลต้องวัดการปฏิบัติของผู้เรียนได้

6. พัฒนากลยุทธ์การสอน (Develop Instructional Strategy) จากข้อมูลทั้ง 5 ขั้นตอนนำไปใช้ในการกำหนดขั้นตอนในการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุจุดประสงค์ปลายทางที่ตั้งไว้ ขั้นตอนการเรียนการสอนโดยทั่วไป ประกอบด้วย กิจกรรมก่อนการเรียนการสอน นำเสนอข้อมูล การฝึกฝนและให้ข้อมูลย้อนกลับ การทำแบบทดสอบและกิจกรรมหลังการเรียน การสร้างกลยุทธ์การเรียนการสอนอยู่บนพื้นฐานของทฤษฎีการเรียนรู้ งานวิจัย ด้านการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน เนื้อหาที่เรียน และลักษณะของผู้เรียน ข้อมูลเหล่านี้นำมาใช้ในการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน และสร้างปฏิสัมพันธ์ของผู้เรียนในการเรียนรู้

7. พัฒนาการเลือกสื่อการเรียนการสอน (Develop and Select Instructional Materials) ในขั้นนี้ครูจะใช้กลยุทธ์การเรียนการสอนเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน และสื่อการเรียนการสอนที่รวมถึง สื่อการเรียนรู้ของผู้เรียนและสื่อที่ครูใช้ในการสอน เช่น ใบงาน ชุดการเรียน เครื่องฉายสไลด์ วิดีโอเทป และสื่อที่ใช้ผ่านคอมพิวเตอร์ การที่ครูจะตัดสินใจว่าพัฒนาสื่อการเรียนการสอนใหม่หรือไม่ ขึ้นอยู่กับประเภทของบทเรียน สื่อการเรียนการสอนที่มีอยู่แล้ว และทรัพยากรที่หาได้ในสถานศึกษา

8. ออกแบบและประเมินผลระหว่างการเรียนการสอน (Design and Conduct Formation Evaluation) การประเมินในระหว่างการเรียนการสอน มีจุดประสงค์เพื่อรวบรวมข้อมูลไปใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน การประเมินความก้าวหน้า แบ่งได้เป็น 3 ลักษณะ คือ การประเมินผู้เรียนเป็นรายบุคคลแบบตัวต่อตัว การประเมินผู้เรียนเป็นรายกลุ่มย่อย และการประเมินภาคสนาม แต่ละวิธีทำให้ได้ข้อมูลที่น่าไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนเป็นลำดับ

9. ทบทวนการจัดการเรียนการสอน (Revise Instruction) การปรับปรุงการสอน ข้อมูลจากการประเมินความก้าวหน้ามาใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงการเรียนการสอน ข้อมูลเหล่านี้ทำให้ทราบอุปสรรคของผู้เรียนที่พบในระหว่างการเรียนซึ่งทำให้ผู้เรียนไม่สามารถบรรลุจุดประสงค์การเรียนที่กำหนดไว้ได้ นอกจากนำข้อมูลจากการประเมินมาปรับปรุงการเรียนการสอนแล้ว ข้อมูลดังกล่าวยังช่วยในการตรวจสอบความถูกต้องของการวิเคราะห์พฤติกรรมและคุณลักษณะของผู้เรียนที่จำเป็นต้องมีก่อนเริ่มการเรียนอีกด้วย ซึ่งนำไปสู่การปรับปรุงจุดประสงค์การเรียนรู้เชิงปฏิบัติให้มีความเหมาะสมมากขึ้น ทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ

10. ออกแบบและประเมินผลภายหลังการเรียนการสอน (Design and Conduct Summative Evaluation) การประเมินภายหลังสิ้นสุดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นการประเมินประสิทธิภาพและคุณภาพโดยรวมของการเรียนการสอนทั้งหมด การประเมินผลสรุปไม่ได้มีการพัฒนาปรับปรุงจากผลการประเมินความก้าวหน้า โดยทั่วไปการประเมินสรุปนี้มักเป็นการประเมินจากผู้ประเมินอิสระภายนอก ไม่เกี่ยวข้องกับผู้ออกแบบการเรียนการสอน

การออกแบบการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบดำเนิน โดยผู้ที่มีความรู้ความชำนาญ ในการออกแบบและได้รับการฝึกฝนมาโดยเฉพาะ การนำแนวคิดเชิงระบบมาใช้ในการออกแบบ การเรียนการสอนนั้น จุดประสงค์หลักคือ การนำสิ่งที่ออกแบบไว้ไปใช้ได้อย่างกว้างขวาง เป็น ประโยชน์ต่อคนจำนวนมาก ช่วยให้ประหยัดทั้งเวลาและทรัพยากร เกิดผล การปฏิบัติที่ดีเลิศซึ่ง สามารถตรวจสอบผลได้ (Dick, Carey and Carey, 2001: 11) และสำหรับแนวคิดการออกแบบ การเรียนการสอนเชิงระบบที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ย่อมเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา การเรียนการสอนให้มีคุณภาพ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ดำเนินการทบทวนวรรณกรรม และ ได้รวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา ดังนี้

งานวิจัยในประเทศไทย

เพ็ญพนา พ่วงแพ (2557: 241-243) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบการเรียน การสอน เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษา สำหรับนักศึกษา วิชาชีพครู มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมสมรรถนะ การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษา สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู 2) ศึกษาประสิทธิผลของ รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษา สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู 3) ขยายผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมสมรรถนะ การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษา แบบแผนการทดลองแบบกลุ่มเดียวสอบก่อนหลัง (One Group Pretest – Posttest Design) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาวิชาชีพครูชั้นปีที่ 4 ภาคการศึกษาปลาย ปีการศึกษา 2556 จำนวน 39 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย รูปแบบการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษา สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู คู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอน แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ แบบประเมินความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้สังคม ศึกษา แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ แบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมจัดการเรียนรู้ แบบ ประเมินคุณลักษณะของครูสังคมศึกษาในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ และแบบประเมินความ พึงพอใจของนักศึกษาวิชาชีพครูที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าทีแบบไม่อิสระ และการวิเคราะห์ เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการออกแบบกิจกรรม

การเรียนรู้สังคมศึกษา สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู (RLSA Model) มีองค์ประกอบ คือ หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการจัดการเรียนการสอน และเงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ กระบวนการจัดการเรียนการสอนมี 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นที่ 1 ขั้นทบทวนความรู้ (Reviewing of knowledge) ขั้นที่ 2 ขั้นเรียนรู้การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษา (Learning instructional activities design of Social Studies) ขั้นที่ 3 ขั้นออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ตามธรรมชาติของสาระวิชาและกระบวนการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา (Activities design based on nature of subjects matters and process of learning management of Social Studies) ขั้นที่ 4 ขั้นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Sharing of Learning) และขั้นที่ 5 ขั้นประเมินผลงาน (Assessment of outcomes) 2) ผลการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอน พบว่า นักศึกษาครูมีคะแนนผลการเรียนรู้ เรื่อง การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษาสูงขึ้นกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักศึกษาครูมีพัฒนาการด้านความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องอยู่ในระดับสูง มีคุณลักษณะของครูสังคมศึกษาในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ก่อนและหลังการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการเรียนการสอนอยู่ในระดับมากที่สุด 3) ผลจากการขยายผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอน พบว่า นักศึกษาครูมีคะแนนผลการเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษามีพัฒนาการสูงขึ้นในช่วงเวลาเรียน และคุณลักษณะของครูสังคมศึกษาในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ก่อนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ทัศนีย์ ทองไชย (2556: 225) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการจัดการความรู้กับภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา มีวัตถุประสงค์ การวิจัยเพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการจัดการความรู้กับภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา 2) เพื่อประเมินประสิทธิผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการจัดการความรู้กับภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา 2.1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอน 2.2) ศึกษาทักษะการจัดการความรู้หลังเรียนตามรูปแบบการเรียนการสอน 2.3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอน 3) เพื่อถอดบทเรียนการจัดการความรู้ หลังการใช้รูปแบบการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการจัดการความรู้กับภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา โดยยึดหลักการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนได้ปฏิบัติทั้งในระดับบุคคลและระดับกลุ่ม มุ่งเน้นให้นักเรียนสร้างความรู้จากการปฏิบัติร่วมกัน และมีการเก็บความรู้ที่มีอยู่ในตัวตนของนักเรียนเปลี่ยนเป็นความรู้ที่ชัดเจนด้วยการแลกเปลี่ยนความรู้ เรียกรูปแบบการเรียนการสอน

ว่า PHOSAI Model มีองค์ประกอบสำคัญ คือ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) กระบวนการจัดการเรียนรู้ 4) การวัดและประเมินผล 5) ปัจจัยที่เอื้อต่อการจัดการความรู้ 2) ผลการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอน กลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทักษะการจัดการความรู้กับภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 3) ผลการถอดบทเรียน จากการบันทึกความรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

พิจิตรา ทีสุกะ (2556: 148) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนโดยใช้วิจัยเป็นฐาน วิชาการพัฒนาหลักสูตร สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน โดยใช้วิจัยเป็นฐาน วิชาการพัฒนาหลักสูตร สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู โดยเป็นการวิจัยและพัฒนา มีขั้นตอนการวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ 1) การวิเคราะห์ 2) การออกแบบและพัฒนา 3) การนำไปใช้ และ 4) การประเมินผล กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาครูปีที่ 2 จำนวน 30 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบทดสอบวัดความรู้ในการพัฒนาหลักสูตร แบบประเมินความสามารถในการพัฒนาหลักสูตร แบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอน การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที แบบ dependent และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการเรียนการสอน NPU Model โดยใช้แนวคิดการสร้างความรู้ด้วยตนเอง คือ 1) การวิเคราะห์ความจำเป็นในการเรียนรู้ 2) การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ และ 3) การตรวจสอบความเข้าใจในการเรียนรู้ 2) ประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอน โดยใช้วิจัยเป็นฐาน พบว่า ความรู้ในการพัฒนาหลักสูตรก่อนและหลังการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอน โดยใช้วิจัยเป็นฐาน แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยหลังทดลองรูปแบบการเรียนการสอน นักศึกษามีความรู้หลังสูงกว่าก่อนใช้รูปแบบ 3) ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรของนักศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับสูง 4) ความคิดเห็นของนักศึกษาวิชาชีพครูที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากทุกด้าน

วินัยธร วิชัยดิษฐ์ (2555: 196-197) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนกลุ่มภูมิศาสตร์ที่ส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักศึกษาครุศาสตร์ สาขาวิชาสังคมศึกษา มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ 1) พัฒนาและหาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนกลุ่มวิชาภูมิศาสตร์ที่ส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักศึกษาครุศาสตร์ สาขาวิชาสังคมศึกษา 2) เปรียบเทียบผลการเรียนรู้วิชาภูมิศาสตร์กายภาพของนักศึกษาที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนการสอนก่อนและหลังการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอน 3) เปรียบเทียบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักศึกษาที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนการสอนก่อนและหลัง

การทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอน และ 4) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนการสอน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษาศาสาวิชาสังคมศึกษา ชั้นปีที่ 1 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี จำนวน 50 คน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย รูปแบบการจัดการเรียนการสอนกลุ่มวิชาภูมิศาสตร์ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้วิชาภูมิศาสตร์กายภาพ แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และแบบสอบถามความพึงพอใจ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่แบบไม่อิสระ และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น (EPCPAFE Model) มีองค์ประกอบ คือ หลักการวัตถุประสงค์ กระบวนการเรียนการสอน สารความรู้และการปฏิบัติ สิ่งส่งเสริมการเรียนรู้ ระบบสังคม สิ่งสนับสนุนและหลักการสอบสนอง ซึ่งมีกระบวนการเรียนการสอน 7 ขั้น คือ 1) ขั้นสร้างความสนใจ (E: Encouragement) 2) ขั้นให้ความรู้และฝึกปฏิบัติ (P: Presentation and Practice) 3) ขั้นสร้างความคิดรวบยอด (C: Conceptualization of Knowledge) 4) ขั้นดำเนินการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (P: Proceeding of Characteristics Development) 5) ขั้นประเมินความก้าวหน้า (A: Assessment of Growth Development) 6) ขั้นส่งเสริมพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (F: Fostering of Higher Level Characteristics Development) และ 7) ขั้นประเมินผล (E: Evaluation) 2) ผลการเรียนรู้วิชาภูมิศาสตร์กายภาพของนักศึกษาที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนการสอน ก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน 3) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักศึกษาที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอน ก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน 3) ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

สุเทพ ธรรมะตระกูล (2555: 58-59) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาคุณลักษณะของครูยุคใหม่ มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ 1) ศึกษาคุณลักษณะของครูยุคใหม่ 2) วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของครูยุคใหม่ ตามโมเดลสมมุติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษามีทั้งหมด 1,388 คน ประกอบด้วย นักศึกษาคณะครุศาสตร์ จำนวน 386 คน ครูผู้สอนจำนวน 602 คน และนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 400 คน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามคุณลักษณะของครูยุคใหม่ วิเคราะห์องค์ประกอบขั้นต้น โดยการวิเคราะห์ห้วงองค์ประกอบเชิงสำรวจ โดยวิธีหมุนแกนแบบตั้งฉาก โดยใช้โปรแกรม SPSS for windows และวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันคุณลักษณะของครูยุคใหม่ ด้วยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันโดยใช้โปรแกรม LISREL 8.72 ผลการวิจัย

พบว่า 1) ผลการวิเคราะห์ห้องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory factor analysis) ของคุณลักษณะของครูยุคใหม่ ได้จำนวนองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านบุคลิกภาพ ด้านทักษะการสอน ด้านอารมณ์ และด้านความรู้ความสามารถ 2) ผลการวิเคราะห์ห้องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง (Second order confirmatory analysis) ของคุณลักษณะของครูยุคใหม่ พบว่า โมเดลการวิจัยสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.78 ถึง 0.93 เรียงลำดับค่าน้ำหนักองค์ประกอบจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านบุคลิกภาพ ด้านทักษะการสอน ด้านอารมณ์ และด้านความรู้ความสามารถ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.93, 0.92, 0.90, 0.85 และ 0.78 ตามลำดับ

ฉัฐพล ราไพ (2554: 167-182) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาารูปแบบการจัดการความรู้ผ่านเว็บที่เสริมสร้างสมรรถนะของนักศึกษาครู มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษา พัฒนา และประเมินรูปแบบการจัดการความรู้ผ่านเว็บที่เสริมสร้างสมรรถนะของนักศึกษาครู โดยมีประชากรเป้าหมาย แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มเป้าหมายในการศึกษารูปแบบ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ประสบการณ์ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อสารการศึกษา และด้านหลักสูตรวิชาชีพครู จำนวน 18 คน กลุ่มเป้าหมายในการพัฒนารูปแบบ ได้แก่ นักศึกษาครูที่เรียนในหลักสูตรวิชาชีพครูของสาขาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2/2553 ที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 37 คน และกลุ่มเป้าหมายในการประเมินรูปแบบ ได้แก่ นักศึกษาครูที่เรียนในหลักสูตรวิชาชีพครูสาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2/2553 จำนวน 64 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ รูปแบบการจัดการความรู้ผ่านเว็บที่เสริมสร้างสมรรถนะของนักศึกษาครูที่พัฒนาขึ้น และแบบประเมินสมรรถนะของนักศึกษาครู ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการจัดการความรู้ผ่านเว็บที่เสริมสร้างสมรรถนะของนักศึกษาครู (I-Can do model) ซึ่งเป็นการผสมผสานแนวคิดและหลักการของการจัดการความรู้และการเรียนรู้ผ่านเว็บเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของนักศึกษาครู โดยรูปแบบดังกล่าวได้รับการพัฒนาขึ้นอย่างเป็นระบบ ประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้ 1) ปัจจัยนำเข้า ซึ่งเป็นองค์ประกอบของการเรียนรู้ผ่านเว็บ คือ การเรียนการสอน ปฏิสัมพันธ์ และเครือข่ายอินเทอร์เน็ต โดยอาศัยเทคโนโลยีการเรียนรู้ผ่านเว็บ 3 ลักษณะได้แก่ เทคโนโลยีการสื่อสาร เทคโนโลยีการเรียนรู้ร่วมกัน และเทคโนโลยีฐานข้อมูล 2) กระบวนการ ซึ่งเป็นองค์ประกอบหรือรูปแบบการจัดการความรู้ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การคิดค้นและสรรค์สร้าง การพินิจและคิดวิเคราะห์ การประยุกต์ใช้และนำไปปฏิบัติ การโอนถ่ายและการกระจายแบ่งปัน และการประเมินและปรับปรุง และ 3) ผลผลิต ซึ่งเป็นผลการประเมินสมรรถนะของผู้เรียนจากการบวนการจัดการความรู้ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ

ได้แก่ สมรรถนะของผู้เรียนด้านความรู้ ทักษะคิด และทักษะการปฏิบัติงาน ทั้งนี้รูปแบบดังกล่าว มีผลการประเมินความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับมากที่สุด และมีประสิทธิภาพที่เป็นไปตามเกณฑ์ 85/85 รวมทั้งสามารถเสริมสร้างสมรรถนะของนักศึกษาครู โดยกลุ่มที่เรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการความรู้ผ่านเว็บมีสมรรถนะสูงกว่ากลุ่มที่เรียนรู้ผ่านเว็บแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บัณฑิต นัฏโรจน์ (2550: 183-188) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบการจัดการความรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการสอนของนักศึกษาครู มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสมรรถนะการสอนของนักศึกษาครู 2) พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบการจัดการความรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการสอนของนักศึกษาครู 3) ศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบการจัดการความรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการสอนของนักศึกษาครู โดยรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ประกอบด้วยนักศึกษาครูจำนวน 920 คน และอาจารย์นิเทศก์จำนวน 130 คน จากมหาวิทยาลัยราชภัฏจำนวน 7 แห่ง โดยสุ่มตัวอย่างจากประชากรที่ประกอบด้วยนักศึกษาครูและอาจารย์นิเทศก์มหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศ ผลการศึกษา พบว่า 1) ศึกษาสมรรถนะการสอนของนักศึกษาครู คือ สมรรถนะด้านการเตรียมการสอนและการวางแผนการสอน ด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นอาจารย์นิเทศก์กับนักศึกษาครูเกี่ยวกับสมรรถนะการสอนของนักศึกษาครูทั้ง 3 ด้านพบว่ามี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบการจัดการความรู้ ซึ่งได้รับการประเมินความเหมาะสมโดยผู้เชี่ยวชาญที่ระดับมากที่สุด มีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ ทฤษฎีแนวคิดพื้นฐาน หลักการ จุดมุ่งหมาย กระบวนการเรียนการสอน การนำรูปแบบไปใช้ และผลที่เกิดจากการใช้รูปแบบ มีขั้นตอนหลักของการดำเนินการตามรูปแบบการจัดการความรู้ (KML) 4 ขั้นตอน (PPCA) ได้แก่ กำหนดปัญหา/สิ่งที่ต้องเรียนรู้ (Problem) การวางแผนและเป้าหมายการเรียนรู้ (Plan) การสร้างความรู้ (Co-Create) และการนำเสนอและการนำไปใช้ (Apply) รูปแบบนี้มีลักษณะเด่น คือ การบูรณาการการจัดการความรู้ กระบวนการกลุ่ม และเรียนรู้แบบร่วมมือ การเรียนรู้แนวสร้างสรรค์นิยม การนำความรู้ไปสู่ การปฏิบัติ และการประเมินผลตามสภาพจริง 3) การนำรูปแบบการจัดการความรู้ไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็น นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ในรายวิชาการพัฒนาความเป็นครูวิชาชีพ จำนวน 60 คนต่อกลุ่มทดลอง จำนวน 30 คน จากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ t-test พบว่า กลุ่มทดลอง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและสมรรถนะการสอนสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

งานวิจัยในต่างประเทศ

Bourke, Lidston. (2015: 1-13) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ความรู้ในการทำแผนที่ทางภูมิศาสตร์ และทักษะที่จำเป็นสำหรับนักศึกษาครูในการศึกษาวิชาชีพครู มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยคือ การตรวจสอบหลักสูตรของประเทศออสเตรเลีย : เอกสารทางภูมิศาสตร์ที่จำเป็นสำหรับนักศึกษาครู เพื่อให้การสอนภูมิศาสตร์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพตามบริบทของสภาพแวดล้อม มีการดำเนินการวิจัย เริ่มจากการวิเคราะห์เอกสาร และสร้างแบบสอบถาม แล้วดำเนินการสำรวจทางออนไลน์กับนักศึกษาครู ผลการวิจัย พบว่า ครูในอนาคตต้องมีความรู้ และทักษะในการตีความ การจัดทำ และนำเสนอหลักสูตรภูมิศาสตร์แนวใหม่สำหรับห้องเรียนในชั้นประถมศึกษา และในฐานะนักการศึกษา มีความสนใจ เกี่ยวกับการเตรียมนักศึกษาครูที่มีความพร้อม และมีประสิทธิภาพ สำหรับชั้นเรียน หลักสูตรการสอนวิชาชีพครู ต้องมีการสอน โดยอาจารย์/ครูผู้สอนที่มีความชำนาญ ด้านภูมิศาสตร์ในสาขาวิชา และความรู้ด้านการสอน จำเป็นต้องมีความเข้าใจในแนวคิดเกี่ยวกับ ความแตกต่างพื้นที่และความสำคัญของการเชื่อมต่อระหว่างโลกทางกายภาพและมนุษย์ โดยการ จัดทำแผนที่ ครูผู้สอนจำเป็นต้องมีตัวอย่างและสอนผ่านนวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์จาก ประสบการณ์ที่มีอยู่เดิมจากศึกษาภาคสนาม สามารถใช้เทคโนโลยีออนไลน์ เป็นการเรียนรู้นอก กรอบ กระตุ้นประสบการณ์จากการอยากรู้ อยากลอง นอกจากนี้ครูผู้สอนจะต้องพัฒนาขีด ความสามารถของนักศึกษาครูให้เกิดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และความคิดสร้างสรรค์ผลงาน สามารถปลูกฝังความสามารถ ความรับผิดชอบและนำไปใช้งาน เพื่อให้ผู้เรียนที่เรียนจากนักศึกษา ครู มีความพลเมืองที่สามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาโลกอย่างยั่งยืนและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

Dolan, Waldron, and others. (2014: 314-330) ได้ ทำ การ วิจัย เรื่อง การ สะ ท้อ น ประสบการณ์ของนักศึกษาครูก่อนการเรียนวิชาภูมิศาสตร์ มีการดำเนินการวิจัย ออกแบบมาเพื่อให้ ได้ข้อมูลเกี่ยวกับมุมมองที่เปลี่ยนแปลงไปของนักศึกษาครู เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถามก่อนและหลังจากการการอบรม สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างจำนวน 32 คน เป็นการเก็บ ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผลการวิจัย พบว่า การศึกษาวิชาภูมิศาสตร์เบื้องต้น ให้ความสำคัญกับ ประสบการณ์ก่อนการพัฒนาของนักศึกษาครูที่มีการรับรู้มาอย่างยาวนาน และจะเพิ่มมากขึ้นตาม ธรรมชาติของประสบการณ์ การสำรวจประสบการณ์ของนักศึกษาครูก่อนการเรียนรู้ในฐานะผู้เรียน ของวิชาภูมิศาสตร์ และการรับรู้เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว แม้ว่าจะมีความแตกต่างระหว่างนักศึกษาครู จากสาธารณรัฐไอร์แลนด์และจากไอร์แลนด์เหนือ ทักษะที่เกี่ยวกับวิชาภูมิศาสตร์ส่วนใหญ่เป็น แนวคิดเชิงบวก ประสบการณ์เชิงบวก คือ เน้นครูที่น่าสนใจ มีทักษะทางด้านภูมิศาสตร์ มีความ กระตือรือร้น ในการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม และมีการใช้สื่อทางภูมิศาสตร์ที่น่าสนใจ ประสบการณ์เชิงลบของวิชาภูมิศาสตร์ คือ การควบคุมชั้นเรียนโดยการเรียนการสอนตามตำราและ

การท่องจดจำเนื้อหา ซึ่งการนำเสนอภาพลักษณ์เชิงบวกและเชิงลบในการสอนวิชาภูมิศาสตร์ของ นักศึกษาคู จะช่วยให้เข้าใจถึงการปฏิบัติที่ส่งเสริมการเรียนรู้อย่างลึกซึ้งซึ่งช่วยอำนวยความสะดวก ในการผสมผสานมิติส่วนบุคคลและวิชาชีพในการจัดการเรียนการสอน

Ahrari, Othman, and others. (2013: 1-8) ได้ทำการศึกษา เรื่องบทบาทของสังคมศึกษาใน การศึกษาความเป็นพลเมือง สำหรับนักศึกษาคู โดยทำการศึกษาจากการสังเคราะห์เอกสาร เกี่ยวกับการพัฒนาความเป็นพลเมืองในนักศึกษาคู ว่าเป็นสิ่งจำเป็นที่สุด สังคมศึกษาเป็นศาสตร์ที่ เกี่ยวกับมนุษยวิทยามากกว่าศาสตร์อื่น ๆ เพราะเป้าหมายของสังคมศึกษามุ่งเน้นที่ประเด็นเนื้อหา ความเป็นพลเมือง นักศึกษาคูสามารถได้รับทักษะความรู้และลักษณะของการเป็นพลเมืองที่ดีผ่าน หลักสูตรและกิจกรรมตามหลักสูตร โดยการเข้าเรียนในชั้นเรียนสังคมศึกษา และให้ความสำคัญกับ โรงเรียนในการปลูกฝังค่านิยมความเป็นพลเมือง ที่มุ่งเน้นไปที่ครูผู้มีโอกาสเป็นผู้แทนของการ เปลี่ยนแปลงทางสังคมสำหรับคนรุ่นใหม่ ความเป็นพลเมืองในวิชาสังคมศึกษา จึงขึ้นอยู่กับเทคนิค เฉพาะที่นำมาใช้สอนในห้องเรียน ซึ่งหวังว่าอาจจะมีการกำหนดเป็นนโยบายของการศึกษาเพื่อ การพัฒนาครูในอนาคต จะได้ให้ความรู้เรื่องความเป็นพลเมืองที่มีคุณค่าเพื่อสังคมประชาธิปไตย และการเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบได้อย่างดีขึ้น ผลการศึกษา พบว่า นักศึกษาคูได้รับทักษะ ด้านความเป็นพลเมืองตามหลักประชาธิปไตย คือ ทักษะการแก้ปัญหา การมีส่วนร่วมทางสังคม และความรู้ด้านสื่อ ผ่านหลักสูตรสังคมศึกษาที่มากกว่าสังคมศาสตร์ สังคมศึกษาไม่เพียงแต่สอน แนวคิดเกี่ยวกับการเป็นพลเมืองเท่านั้น แต่ยังสอนเกี่ยวกับเรื่องราวระดับชาติที่เน้นองค์ประกอบหลัก คือ ความเสมอภาค ความยุติธรรม และความรับผิดชอบต่อพลเมือง การเรียนรู้เกี่ยวกับสังคมศึกษา เป็นการพัฒนานักศึกษาคูให้มีจริยธรรมและหลักการของตนเอง เพื่อสอนให้นักเรียนในอนาคตมี ความคิดเชิงบวกในสถานการณ์ที่ต้องเผชิญ นักศึกษาคูจะได้รับความรู้ ทักษะและเห็นคุณค่าของ การเรียนสังคมศึกษาถ้าพวกเขายังคงเรียนรู้สังคมศึกษานอกห้องเรียนด้วย สังคมศึกษาจะเป็น ประโยชน์แก่บุคคลและนักเรียนเมื่อพวกเขาใช้วิธีคิดเชิงสังคมเข้าไปสู่การสอนของพวกเขา

Gencturk, Akbas, and others. (2012: 1569-1572) ได้ทำการวิจัยเรื่องคุณสมบัติของผู้ที่ เหมาะสมกับความเป็นครูตามวิชาเอกสังคมศึกษา ในการศึกษานี้ได้มีการกำหนดคำถามเกี่ยวกับ คุณสมบัติของครูสังคมศึกษาในอนาคต และได้ทำการตรวจสอบโดยให้นักศึกษาวิชาชีพครูสังคม ศึกษาได้นำเสนอเกี่ยวกับแนวคิดของ "ครูอุดมคติ" โดยทำการสำรวจ การศึกษาครั้งนี้ได้รับการ ออกแบบที่ใช้การวิเคราะห์จากเอกสาร โดยใช้วิธีการเชิงคุณภาพ ศึกษาจากนักศึกษาวิชาชีพครูสังคม ศึกษา รวม 234 คน ที่เป็นนักศึกษาฝึกสอน เพศหญิง จำนวน 111 คนและเพศชาย จำนวน 123 คน ที่ กำลังศึกษาอยู่ใน คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัย Karadeniz Technical ทำการเก็บข้อมูลเมื่อวันที่ 27 และ 28 ตุลาคม 2010 ในสัปดาห์แรกของการศึกษา 2010-2011 ก่อนที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล

นักวิจัยแจ้งให้ผู้เข้าร่วมทราบเกี่ยวกับข้อมูลการเข้าร่วมในวิจัยและวัตถุประสงค์ของการศึกษา จากนั้นผู้เข้าร่วมเริ่มที่จะเขียนเรียงความเป็นรายบุคคลเพื่ออธิบายคุณสมบัติของผู้ที่เหมาะสมกับความเป็นครูตามวิชาเอกสังคมศึกษา มีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ในกรณีนี้ การรับรู้ของผู้เข้าร่วมมีการนำเสนอที่แสดงเป็นความถี่ร้อยละและการอ้างอิงโดยตรงจากเอกสาร ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าคุณสมบัติของผู้ที่เหมาะสมกับความเป็นครูตามวิชาเอกสังคมศึกษา คือ การสื่อสารที่ดีกับนักเรียน ที่ทำให้ประสบความสำเร็จในการเรียนการสอน การเข้าร่วมกิจกรรมและความเห็นอกเห็นใจ มีความประพฤติดีและใจกว้าง

Filiz Evran ACAR (2008: 77-106) ได้ทำการวิจัยเรื่องการประเมินสมรรถนะของครูในชั้นเรียนสังคมศึกษา มีจุดมุ่งหมายของการศึกษาคั้งนี้คือ การกำหนดความสำคัญของความสามารถที่ได้รับระดับในเรื่องของการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นครูที่จบการศึกษาจากคณะศึกษาศาสตร์ ภาควิชาประถมศึกษา สาขาวิชาสังคมศึกษา โดยได้รับมอบหมายได้จากกระทรวงการศึกษาแห่งชาติ (MEB) จำนวน 270 คน ถูกกำหนดด้วยวิธีการวิเคราะห์ รูปแบบการเก็บข้อมูลจัดทำเป็นแบบสอบถาม เกี่ยวกับความสามารถ ความมุ่งมั่น ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของวิชาสังคมศึกษา ความสามารถในการดำเนินการของกิจกรรม การศึกษา การฝึกอบรมดำเนินการตามรูปแบบในการตอบแบบสอบถามด้วยส่งผ่านทางเอกสารออนไลน์ พบว่า สิ่งที่สำคัญที่สุดครุคือ การมุ่งมั่นในการพัฒนาความสามารถและทักษะในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนสังคมศึกษา

สรุปได้ว่า จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา ผู้วิจัยได้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอน ซึ่งการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา โดยศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง คือ การวิจัยและพัฒนา (Research and Development) การออกแบบระบบการเรียนการสอน (ADDIE Model) รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาทักษะพิสัยของแฮร์โรว์ (Harrow's Instructional Model for psychomotor Domain) รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาทักษะพิสัยของเดวิส (Davies' Instructional Model for Psychomotor Domain) รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาทักษะพิสัยของฟิตทส์ (Fitts's Instructional Model for psychomotor Domain) รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาทักษะพิสัยของดี เซคโค (De Cecco's Instructional Model for psychomotor Domain) ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของ บรูเนอร์ (Bruner's Cognitive Development theory) ทฤษฎีการเรียนรู้อย่างมีความหมาย (A Theory of Meaningful Verbal Learning) ทฤษฎีการสร้างความรู้ (Constructivism Theory) ซึ่งมีการกำหนดขอบข่ายเนื้อหาสาระ

ของสังคมศึกษามีการกำหนดเนื้อหาสาระและเป็นประเด็นที่สำคัญ โดยจัดเป็นหมวดหมู่ได้ตาม ลักษณะเนื้อหาของสาระการเรียนรู้ และผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ลักษณะตามขอบข่ายเนื้อหาของ สาระของสังคมศึกษาประกอบด้วย ความเป็นพลเมืองและวัฒนธรรม เศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ และศาสนา จริยธรรม จากการวิเคราะห์ทักษะวิชาชีพของนักศึกษาคณะสังคมศึกษาของ ผู้วิจัย ได้กำหนดทักษะวิชาชีพของนักศึกษาคณะสังคมศึกษา คือการกระทำหรือพฤติกรรมที่ แสดงออกให้เห็นถึงความสามารถ ประกอบด้วย ทักษะหลัก จำนวน 4 ทักษะ และทักษะเฉพาะ สาระการเรียนรู้ จำนวน 6 ทักษะ ดังนี้ ทักษะหลัก คือ 1) การจัดหมวดหมู่ 2) การตีความ 3) การ เปรียบเทียบ 4) การทำข้อสรุปทั่วไปจากข้อมูลเฉพาะ และทักษะเฉพาะสาระการเรียนรู้ คือ 1) สาระ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ได้แก่ การสะท้อนคิดอย่างมีวิจารณญาณ 2) สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ได้แก่ การตัดสินใจเพื่อแก้ปัญหา 3) สาระเศรษฐศาสตร์ ได้แก่ การตีความจากแผนภาพ กราฟ 4) สาระประวัติศาสตร์ ได้แก่ การวิเคราะห์หลักฐาน และการอ่าน เส้นเวลา 5) สาระภูมิศาสตร์ ได้แก่ การใช้แผนที่ โดยนำมาใช้ในเป็นตัวแปรในการวิจัยครั้งนี้ และ นำไปดำเนินการทดลองใช้รายวิชา 102301 การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา (Learning Process in Social Studies) ซึ่งเป็นรายวิชาในหมวดวิชาเฉพาะ กลุ่มวิชาเอกบังคับ โดย รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นในครั้งนี้ เป็นการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อ พัฒนาทักษะพิสัย คือ ทักษะวิชาชีพของนักศึกษาคณะสังคมศึกษา ที่เป็นคุณสมบัติของผู้ที่เหมาะสม กับความเป็นครูสังคมศึกษา ทำให้เกิดมุมมองและทิศทางในการบริหารจัดการพัฒนารูปแบบ การเรียนการสอนให้เกิดคุณภาพและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา ใช้แนวคิดการวิจัยและพัฒนา (R&D : Research and Development) และแนวคิดแบบจำลองการออกแบบการเรียนการสอน (ADDIE Model) 4 ขั้นตอน มีตรวจสอบความเหมาะสมของร่างรูปแบบการจัดการเรียนการสอน ความเป็นไปได้และการนำไปใช้โดยวิธีการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) จำนวน 8 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบบันทึกสะท้อนผลการเรียนรู้ แบบประเมินทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาครูสังคมศึกษาที่มีต่อรูปแบบ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยผ่านการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน จากนั้นนำมาเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 ตามหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2560 ทั้งนี้เพื่อให้บรรลุผลในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัยและพัฒนา 4 ขั้นตอน ดังนี้

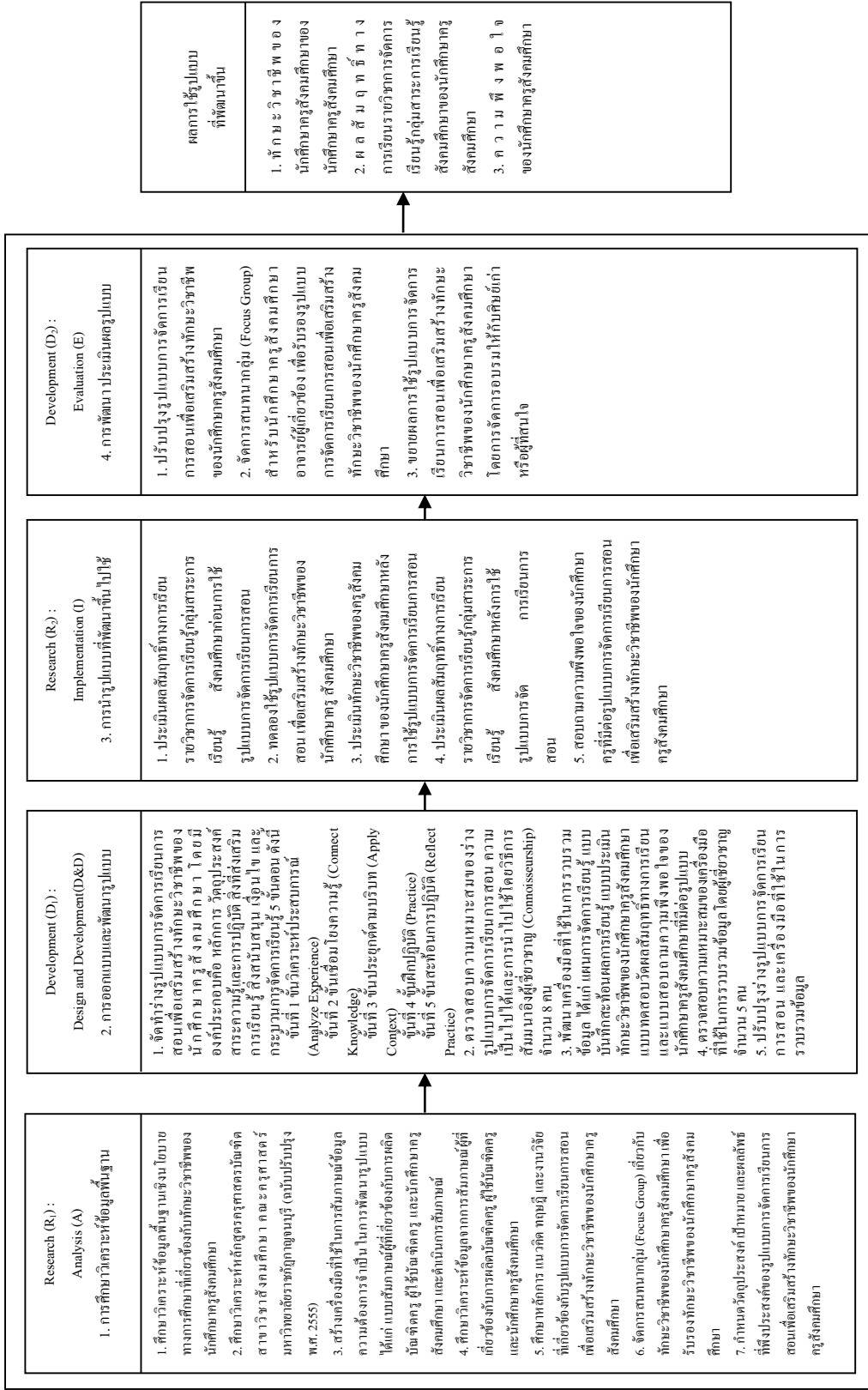
ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Research (R₁) : Analysis (A))

ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบและพัฒนารูปแบบ (Development (D₁) : Design and Development (D&D))

ขั้นตอนที่ 3 การนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นไปใช้ (Research (R₂) : Implementation (I))

ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา ประเมินผลรูปแบบ (Development (D₂) : Evaluation (E))

แสดงขั้นตอนการวิจัยและพัฒนา 4 ขั้นตอน ดังแผนภูมิที่ 2

ภาพที่ 2 ขั้นตอนการทำนิทานวิจัย

ผู้วิจัยจึงดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Research (R₁) : Analysis (A))

1.1 วัตถุประสงค์เพื่อศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังกัดมหาวิทยาลัย โดยศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังกัดมหาวิทยาลัย มีวิธีการดำเนินการดังนี้

1.1.1 การศึกษาเอกสาร

1.1.1.1 ศึกษาข้อมูลเชิงนโยบายการศึกษาของระดับอุดมศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังกัดมหาวิทยาลัย

1.1.1.2 ศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2555 เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษากำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดการเรียนการสอน และขอบเขตในการศึกษาวิจัย

1.1.2 การสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ผู้บริหารคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ผู้รับผิดชอบหลักสูตร คณะกรรมการประจำหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ผู้ใช้บัณฑิต ผู้บริหารสถานศึกษา อาจารย์ผู้สอนวิชาสังคมศึกษาในสถาบันการศึกษาขั้นพื้นฐาน และนักศึกษาครูหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

1.1.3 การสนทนากลุ่ม (Focus Group) ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังกัดมหาวิทยาลัย เพื่อรับรองทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังกัดมหาวิทยาลัย

1.1.4 วิเคราะห์สิ่งที่คาดหวังกับสภาพที่เป็นจริงตามที่ปรากฏจากข้อมูลพื้นฐานเชิงนโยบาย และเป้าหมายเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังกัดมหาวิทยาลัย และวิเคราะห์มาตรฐานผลการเรียนรู้กับสภาพจริงที่ปรากฏ ตามหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2555

1.1.5 กำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังกัดมหาวิทยาลัย

1.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1.2.1 ผู้บริหารคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

1.2.2 ผู้รับผิดชอบหลักสูตร คณะกรรมการประจำหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

1.2.3 ผู้ใช้บัณฑิต ผู้บริหารสถานศึกษา อาจารย์ผู้สอนวิชาสังคมศึกษาในสถาบันการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.2.4 นักศึกษาครูหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

1.2.5 ผู้เชี่ยวชาญทางสังคมศึกษา จำนวน 7 คน ประกอบด้วย

1.2.5.1 ผู้เชี่ยวชาญด้านภูมิศาสตร์ จำนวน 1 คน

1.2.5.2 ผู้เชี่ยวชาญด้านประวัติศาสตร์ จำนวน 1 คน

1.2.5.3 ผู้เชี่ยวชาญด้านเศรษฐศาสตร์ จำนวน 1 คน

1.2.5.4 ผู้เชี่ยวชาญด้านหน้าที่พลเมือง จำนวน 1 คน

1.2.5.5 ผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมาย และศาสนา จำนวน 1 คน

1.2.5.6 ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนสังคมศึกษา จำนวน 2 คน

1.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1.3.1 แบบสัมภาษณ์ เรื่องแนวทางการพัฒนาทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา

1.3.2 แบบวิเคราะห์เอกสาร ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา

1.3.3 ประเด็นการสนทนากลุ่ม

1.4 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

1.4.1 แบบสัมภาษณ์ เรื่องแนวทางการพัฒนาทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา มีลักษณะเป็นแบบบันทึกเชิงคุณภาพแบบพรรณนาความ สำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐาน ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตบัณฑิตครู ดำเนินการสร้าง โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1.4.1.1 ศึกษาเอกสาร ตำราเกี่ยวกับการสร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview)

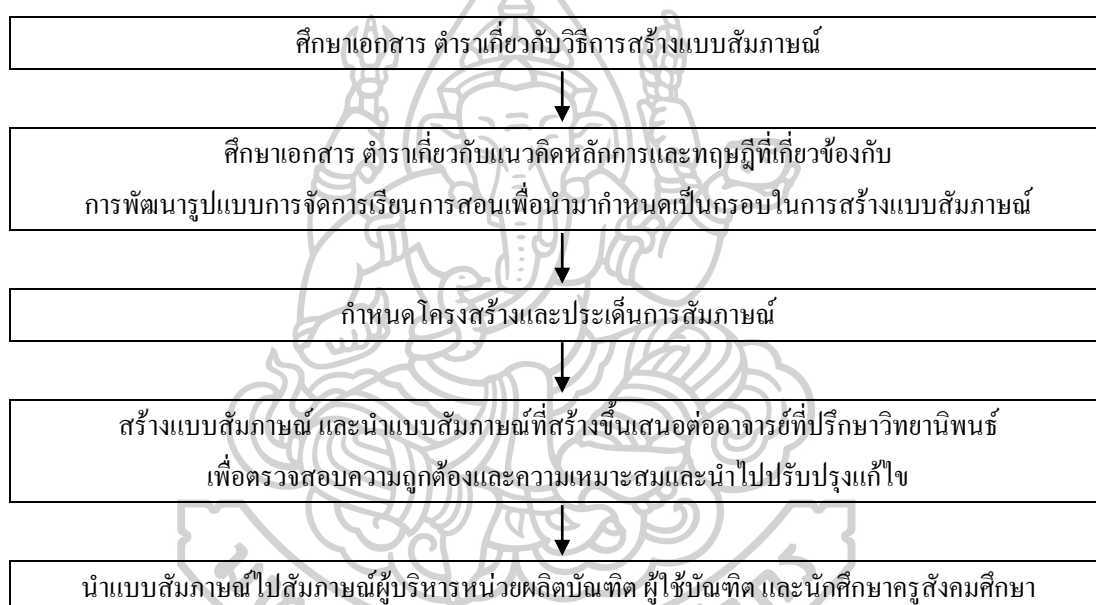
1.4.1.2 ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับแนวคิด หลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา เพื่อนำมากำหนดเป็นกรอบในการสัมภาษณ์

1.4.1.3 กำหนดโครงสร้างและประเด็นการสัมภาษณ์

1.4.1.4 สร้างแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของนักศึกษาและการจัดการเรียนการสอนที่เสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา แล้วนำแบบสัมภาษณ์ที่สร้าง

ขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสม และนำไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

1.4.1.5 นำแบบสัมภาษณ์ไปสัมภาษณ์ผู้บริหารคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ผู้รับผิดชอบหลักสูตร คณะกรรมการประจำหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ผู้ใช้บัณฑิต ผู้บริหารสถานศึกษา อาจารย์ผู้สอน วิชาสังคมศึกษาในสถาบันการศึกษาขั้นพื้นฐาน และนักศึกษาครูหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี จากขั้นตอนการสร้างแบบสัมภาษณ์ สรุปได้ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 ขั้นตอนการสร้างแบบสัมภาษณ์

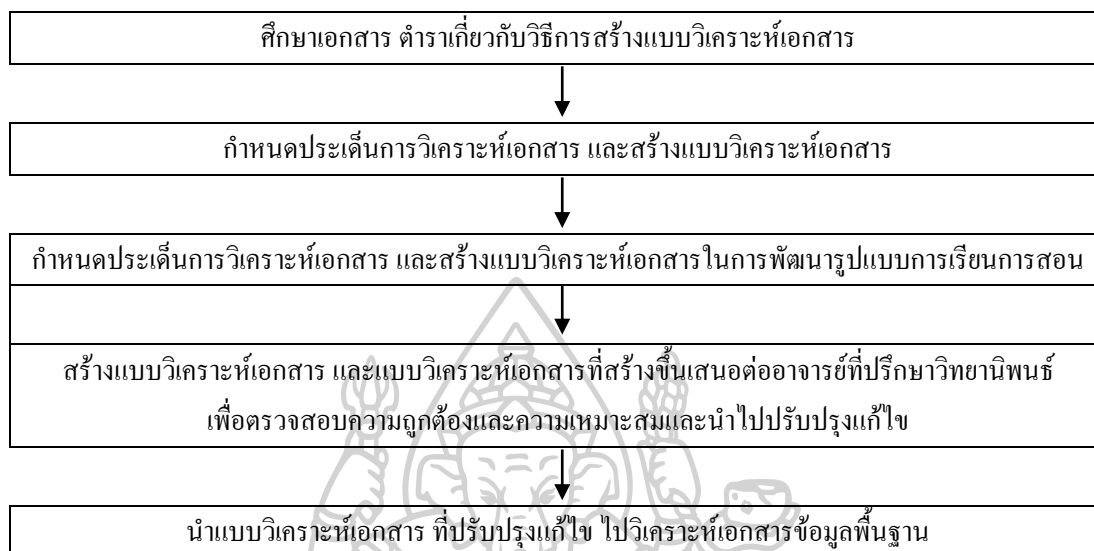
1.4.2 แบบวิเคราะห์เอกสาร ข้อมูลพื้นฐาน ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา ดำเนินการสร้างโดยมีขั้นตอนดังนี้

1.4.2.1 ศึกษาเอกสาร ตำราเกี่ยวกับวิธีการสร้างแบบวิเคราะห์เอกสาร

1.4.2.2 กำหนดประเด็นการวิเคราะห์เอกสาร และสร้างแบบวิเคราะห์เอกสาร

1.4.2.3 สร้างแบบวิเคราะห์เอกสาร เกี่ยวกับข้อมูลการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา แล้วนำแบบวิเคราะห์เอกสารที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสม และนำไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

1.4.2.4 นำแบบวิเคราะห์เอกสาร ที่ปรับปรุงแก้ไข ไปวิเคราะห์เอกสารข้อมูลพื้นฐานต่อไป สรุปได้ดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4 ขั้นตอนการสร้างแบบวิเคราะห์เอกสาร

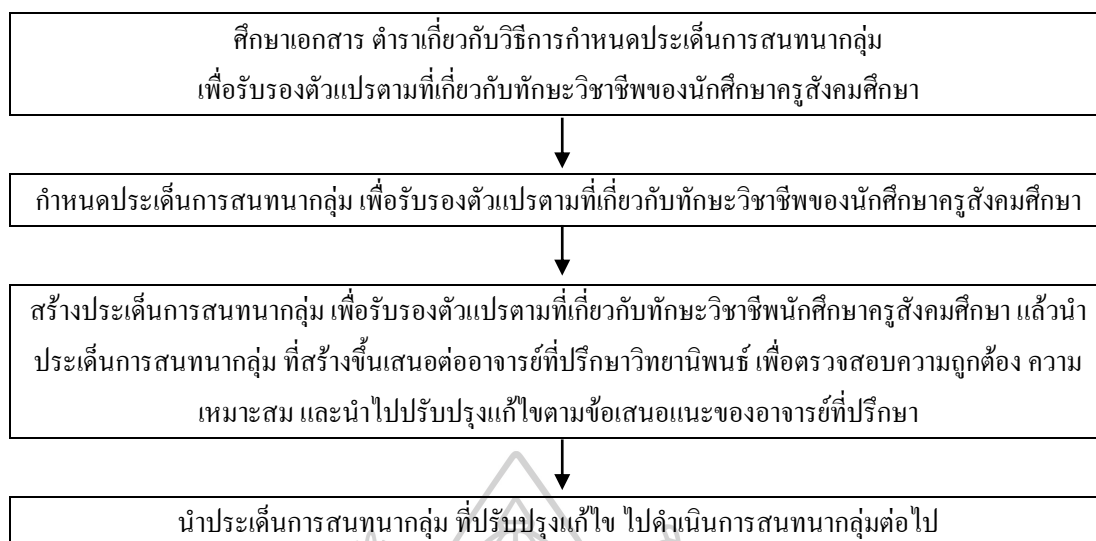
1.4.3 ประเด็นการสนทนากลุ่ม ดำเนินการสร้าง โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1.4.3.1 ศึกษาเอกสาร ดำเนินการเกี่ยวกับวิธีการกำหนดประเด็นการสนทนากลุ่มเพื่อรับรองตัวแปรตามที่เกี่ยวกับทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา

1.4.3.2 กำหนดประเด็นการสนทนากลุ่ม เพื่อรับรองตัวแปรตามที่เกี่ยวกับทักษะวิชาชีพนักศึกษาครูสังคมศึกษา

1.4.3.3 สร้างประเด็นการสนทนากลุ่ม เพื่อรับรองตัวแปรตาม ที่เกี่ยวกับทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา แล้วนำประเด็นการสนทนากลุ่ม ที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสม และนำไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

1.4.3.4 นำประเด็นการสนทนากลุ่ม ที่ปรับปรุงแก้ไขไปดำเนินการสนทนากลุ่มต่อไป สรุปได้ดังภาพที่ 5

ภาพที่ 5 ขั้นตอนการสร้างประเด็นการสนทนากลุ่ม

1.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ตารางที่ 3 การดำเนินการขั้นตอนที่ 1 การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน

วัตถุประสงค์	วิธีการ	กลุ่มเป้าหมาย	เครื่องมือ / การวิเคราะห์ข้อมูล	ผลที่ได้
เพื่อวิเคราะห์ข้อมูล ในการพัฒนา รูปแบบการจัดการ เรียนการสอนเพื่อ เสริมสร้างทักษะ วิชาชีพของนักศึกษา ครูสังคมศึกษา การศึกษาขอบเขต และเป้าหมายของ การพัฒนา รูปแบบ โดยการศึกษาข้อมูล เกี่ยวกับทักษะ วิชาชีพ ของนักศึกษาครู สังคมศึกษา	การวิเคราะห์ เอกสาร การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม (Focus Group)	1.ผู้บริหารคณะ ครุศาสตร์ มหาวิทยาลัย ราชภัฏกาญจนบุรี 2.ผู้รับผิดชอบ หลักสูตร คณะกรรมการประจำ หลักสูตร 3.ผู้ใช้บัณฑิต อาจารย์ ผู้สอนวิชาสังคม ศึกษาใน สถาบันการศึกษาชั้น พื้นฐาน 4. นักศึกษาครู สาขาวิชาสังคมศึกษา 5. ผู้เชี่ยวชาญทาง สังคมศึกษา	1.แบบสัมภาษณ์ เรื่อง แนวทางการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียน การสอนเพื่อเสริมสร้าง ทักษะวิชาชีพของ นักศึกษาครูสังคมศึกษา 2.แบบวิเคราะห์เอกสาร ข้อมูลพื้นฐานในการ พัฒนารูปแบบการ จัดการเรียนการสอน เพื่อเสริมสร้างทักษะ วิชาชีพของนักศึกษาครู สังคมศึกษา 3.ประเด็นการสนทนา กลุ่ม 4.การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)	แนวทางการพัฒนา รูปแบบการจัดการ เรียนการสอนเพื่อ เสริมสร้างทักษะ วิชาชีพของนักศึกษา ครูสังคมศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบและพัฒนารูปแบบ (Development (D₁) : Design and Development (D&D))

2.1 มีวัตถุประสงค์เพื่อออกแบบและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา มีวิธีการดำเนินการดังนี้

2.1.1 พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา

2.1.2 พัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบบันทึกสะท้อนผลการเรียนรู้ แบบประเมินทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาครูสังคมศึกษาที่มีต่อรูปแบบ

2.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

2.2.1 ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจร่างรูปแบบ จำนวน 8 คน ประกอบด้วย

ผู้เชี่ยวชาญด้านภูมิศาสตร์

ผู้เชี่ยวชาญด้านประวัติศาสตร์

ผู้เชี่ยวชาญด้านเศรษฐศาสตร์

ผู้เชี่ยวชาญด้านหน้าที่พลเมือง

ผู้เชี่ยวชาญด้านปรัชญาและศาสนา

ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนสังคมศึกษา

ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล

ผู้เชี่ยวชาญด้านวิจัยและพัฒนาหลักสูตร

2.2.2 ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 5 คน ประกอบด้วย

2.2.2.1 ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา จำนวน 2 คน

2.2.2.2 ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบการเรียนการสอน จำนวน 1 คน

2.2.2.3 ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและการประเมินผล จำนวน 1 คน

2.2.2.4 ผู้เชี่ยวชาญด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน จำนวน 1 คน

2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.3.1 รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา

2.3.2 แผนการจัดการเรียนรู้

2.3.3 แบบบันทึกสะท้อนผลการจัดการเรียนการสอน

2.3.4 แบบประเมินทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา

2.3.5 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.3.6 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาครูสังคมศึกษา

2.4 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

2.4.1 รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา ดำเนินการสร้าง โดยมีขั้นตอน ดังนี้

2.4.1.1 การสังเคราะห์รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา

นำข้อมูลพื้นฐานที่ได้ศึกษาวิเคราะห์ในขั้นตอนที่ 1 มาใช้ในการสังเคราะห์รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา โดยมีองค์ประกอบ 3 ส่วน คือ องค์ประกอบเชิงหลักการและวัตถุประสงค์ องค์ประกอบเชิงกระบวนการ และองค์ประกอบเชิงเงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้

1. องค์ประกอบเชิงหลักการและวัตถุประสงค์

หลักการ คือ การเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา เป็นการพัฒนาทักษะวิชาชีพที่กำหนดให้นักศึกษาได้พัฒนาทักษะความสามารถเฉพาะทางที่นำไปสู่การประกอบวิชาชีพครูสังคมศึกษา

วัตถุประสงค์ คือ เพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน

2. องค์ประกอบเชิงกระบวนการ

การจัดการเรียนการสอน ดำเนินงานตามกระบวนการ 5 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 ขั้นวิเคราะห์ประสบการณ์ (Analyze Experience) ขั้นที่ 2 ขั้นเชื่อมโยงความรู้ (Connect Knowledge) ขั้นที่ 3 ขั้นประยุกต์ตามบริบท (Apply Context) ขั้นที่ 4 ขั้นฝึกปฏิบัติ (Practice) ขั้นที่ 5 ขั้นสะท้อนการปฏิบัติ (Reflect Practice)

3. องค์ประกอบเชิงเงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้

เงื่อนไขของการนำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้

หลักการตอบสนอง คือ การกระตุ้นและให้ข้อมูลแก่ผู้เรียนในทุกขั้นตอน เพื่อช่วยเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา

ระบบสังคม คือ

1. อาจารย์ผู้สอนให้นักศึกษาร่วมกันเรียนรู้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน เพื่อฝึกการทำงานร่วมกับผู้อื่น
2. อาจารย์ผู้สอนให้นักศึกษามีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างผู้สอนและผู้เรียน

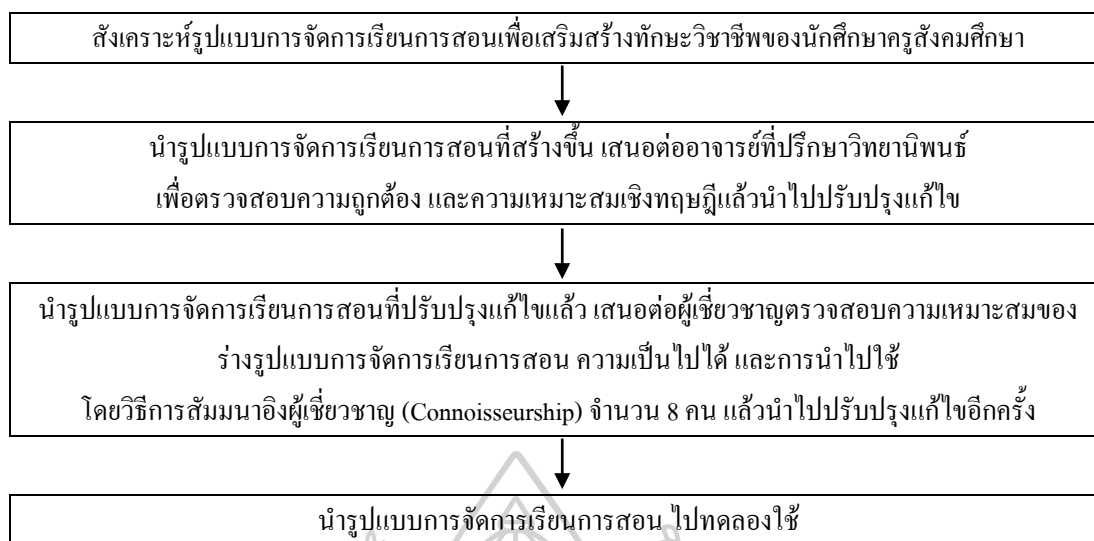
สิ่งสนับสนุน คือ

1. เพื่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพอาจารย์ผู้สอนต้องจัดเตรียมวัสดุและอุปกรณ์การเรียนการสอนให้เพียงพอและเหมาะสมกับกิจกรรมทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม
2. อาจารย์ผู้สอนจัดเตรียมสถานที่ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน
3. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีความยืดหยุ่น และเหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน

2.4.1.2 นำรูปแบบการจัดการเรียนการสอน เพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา ที่สร้างขึ้น เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และความเหมาะสมเชิงทฤษฎีแล้วนำไปปรับปรุงแก้ไข

2.4.1.3 นำรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสมของร่างรูปแบบการจัดการเรียนการสอน ความเป็นไปได้และการนำไปใช้โดยวิธีการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) จำนวน 8 คน และให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสม ความถูกต้องทางภาษา และความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) พบว่ามีค่าเฉลี่ยความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 แสดงว่ารูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษามีประสิทธิภาพ สามารถนำไปใช้ได้ จากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้ ปรับรายละเอียด และชื่อหัวข้อที่อยู่ในรูปแบบการจัดการเรียนการสอน ก่อนนำไปใช้

2.4.1.4 นำรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ไปทดลองใช้ สรุปได้ดังภาพที่ 6

ภาพที่ 6 ขั้นตอนการสร้างรูปแบบการจัดการเรียนการสอน

2.4.2 แผนการจัดการเรียนรู้ ดำเนินการสร้าง โดยมีขั้นตอน ดังนี้

2.4.2.1 ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ตำรา และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้

2.4.2.2 สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ให้ครอบคลุมและตรงตามประเด็น จำนวน 5 แผน มีระยะเวลาดำเนินการสอนทั้งสิ้น 15 สัปดาห์ โดยจัดการเรียนการสอนสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ครั้งละ 4 ชั่วโมงดังนี้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ศึกษาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยกำหนดเนื้อหา คือ การศึกษามาตรฐานการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้แกนกลาง และตัวชี้วัดกลุ่มสาระสังคมศึกษา ใช้เวลาการจัดการเรียนการสอนในสัปดาห์ที่ 1 - 3 รวมจำนวนชั่วโมงที่ใช้ในการทดลอง 12 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของวิชาชีพครู สังคมศึกษา โดยกำหนดเนื้อหา คือ การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ เทคนิค และทักษะการจัดการเรียนรู้ ใช้เวลาการจัดการเรียนการสอนในสัปดาห์ที่ 4 - 6 รวมจำนวนชั่วโมงที่ใช้ในการทดลอง 12 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 ความสำคัญขององค์ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของวิชาชีพครูสังคมศึกษา โดยกำหนดเนื้อหา คือ การใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้อการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ใช้เวลาการจัดการเรียนการสอนในสัปดาห์ที่ 7 - 9 รวมจำนวนชั่วโมงที่ใช้ในการทดลอง 12 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เสริมทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา โดยกำหนดเนื้อหา คือ การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ การทดลองสอน และการวิเคราะห์ หลังการสอนใช้เวลาการจัดการเรียนการสอนในสัปดาห์ที่ 10 - 13 รวมจำนวนชั่วโมงที่ใช้ในการทดลอง 15 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 สะท้อนการปฏิบัติสู่การปรับปรุงแก้ไข โดยกำหนดเนื้อหา คือ การปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา และการเขียนรายงานผลการจัดการเรียนรู้ ใช้เวลาการจัดการเรียนการสอนในสัปดาห์ที่ 14 - 15 รวมจำนวนชั่วโมงที่ใช้ในการทดลอง 8 ชั่วโมง

โดยในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ได้กำหนดทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แผนการจัดการเรียนรู้ที่มีการกำหนดทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา

แผนการจัดการเรียนรู้	กระบวนการเรียนการสอน				
	ขั้นที่ 1 ขั้นวิเคราะห์ประสบการณ์ (Analyze Experience)	ขั้นที่ 2 ขั้นเชื่อมโยงความรู้ (Connect Knowledge)	ขั้นที่ 3 ขั้นประยุกต์ตามบริบท (Apply Context)	ขั้นที่ 4 ขั้นฝึกปฏิบัติ (Practice)	ขั้นที่ 5 ขั้นสะท้อนการปฏิบัติ (Reflect Practice)
1. ศึกษาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	ทักษะการเปรียบเทียบ ทักษะการจัดหมวดหมู่	ทักษะการตีความ ทักษะการทำข้อสรุปทั่วไปจากข้อมูลเฉพาะ ทักษะการตีความจากแผนภาพ	ทักษะการวิเคราะห์ หลักฐาน ทักษะการอ่านเส้นเวลา	ทักษะการตัดสินใจเพื่อแก้ไขปัญหา ทักษะการใช้แผนที่	ทักษะการสะท้อนคิดอย่างมีวิจารณญาณ
2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของวิชาชีพครูสังคมศึกษา	ทักษะการเปรียบเทียบ	ทักษะการจัดหมวดหมู่ ทักษะการทำข้อสรุปทั่วไปจากข้อมูลเฉพาะ	ทักษะการตีความจากแผนภาพ ทักษะการตีความ ทักษะการวิเคราะห์หลักฐาน	-	ทักษะการสะท้อนคิดอย่างมีวิจารณญาณ

ตารางที่ 4 แผนการจัดการเรียนรู้ที่มีการกำหนดทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา (ต่อ)

แผนการจัดการเรียนรู้	กระบวนการเรียนการสอน				
	ขั้นที่ 1 วิเคราะห์ ประเด็น (Analyze)	ขั้นที่ 2 เชื่อมโยง ความรู้ (Connect Knowledge)	ขั้นที่ 3 ประยุกต์ ตามบริบท (Apply Context)	ขั้นที่ 4 ฝึก ปฏิบัติ (Practice)	ขั้นที่ 5 สะท้อน การปฏิบัติ (Reflect Practice)
2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของ วิชาชีพครูสังคมศึกษา (ต่อ)			ทักษะการ อ่านเส้น เวลา ทักษะการ ใช้แผนที่		
3. ความสำคัญขององค์ประกอบ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของ วิชาชีพครูสังคมศึกษา	ทักษะการ จัดหมวดหมู่ ทักษะการ เปรียบเทียบ)	ทักษะการ วิเคราะห์ หลักฐาน ทักษะการ อ่านเส้นเวลา ทักษะการ ตีความ ทักษะการทำ ข้อสรุปทั่วไป จากข้อมูล เฉพาะ ทักษะ การตีความ จากแผนภาพ	ทักษะการ วิเคราะห์ หลักฐาน ทักษะการ อ่านเส้น เวลา	ทักษะการ ตัดสินใจ เพื่อแก้ไข ปัญหา ทักษะการ ใช้แผนที่	ทักษะการ สะท้อนคิด อย่างมี วิจารณญาณ
4. เสริมทักษะวิชาชีพของ นักศึกษาครูสังคมศึกษา	ทักษะการ ตีความ ทักษะการ เปรียบเทียบ	ทักษะการจัด หมวดหมู่ ทักษะการทำ ข้อสรุปทั่วไป จากข้อมูล เฉพาะ	ทักษะการ วิเคราะห์ หลักฐาน ทักษะการ อ่านเส้น เวลา	ทักษะการ ใช้แผนที่ ทักษะการ ตัดสินใจ เพื่อแก้ไข ปัญหา ทักษะการ ตีความจาก แผนภาพ	ทักษะการ สะท้อนจาก การคิดอย่าง มี วิจารณญาณ
5. สะท้อนการปฏิบัติสู่การ ปรับปรุงแก้ไข	ทักษะการ เปรียบเทียบ	ทักษะการ ตีความ ทักษะการทำ ข้อสรุปทั่วไป จากข้อมูล เฉพาะ	ทักษะการ วิเคราะห์ หลักฐาน ทักษะการ ตีความจาก แผนภาพ	ทักษะการ ตัดสินใจเพื่อ แก้ไขปัญหา, ทักษะการใช้ แผนที่ ทักษะการ อ่านเส้นเวลา	ทักษะการ สะท้อนจาก การคิดอย่าง มี วิจารณญาณ

โดยในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้จะดำเนินการสอนตามกระบวนการจัดการเรียนการสอนของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูศึกษาศาสตร์ 5 ชั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 ขั้นวิเคราะห์ประสบการณ์ (Analyze Experience)

ขั้นที่ 2 ขั้นเชื่อมโยงความรู้ (Connect Knowledge)

ขั้นที่ 3 ขั้นประยุกต์ตามบริบท (Apply Context)

ขั้นที่ 4 ขั้นฝึกปฏิบัติ (Practice)

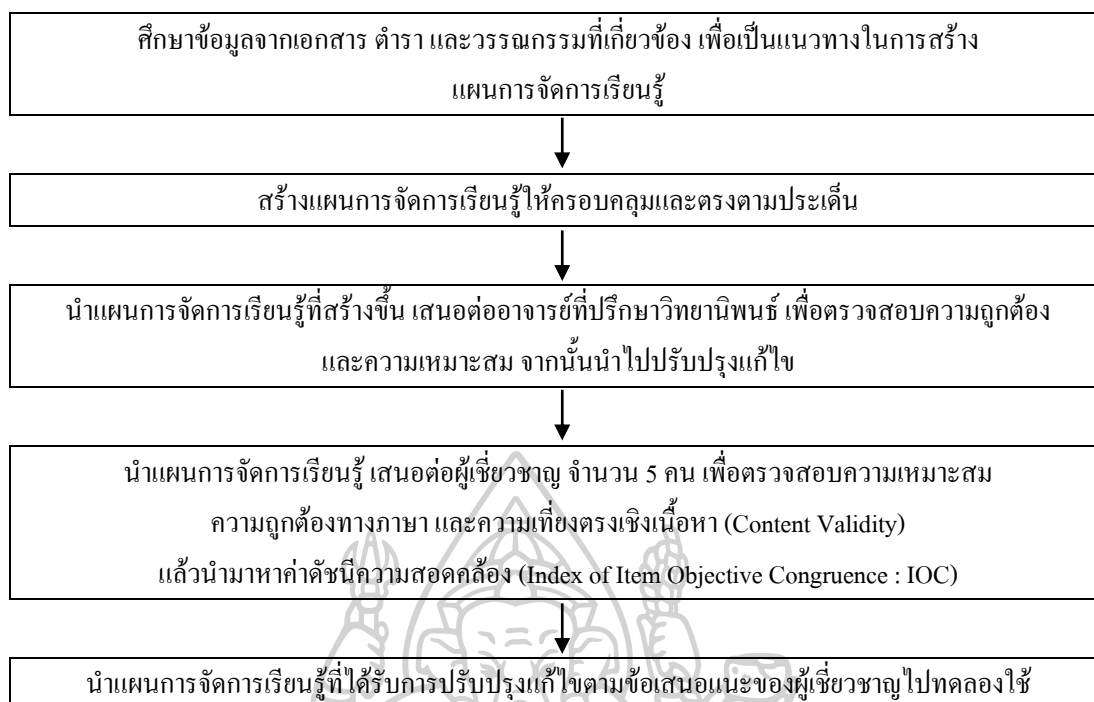
ขั้นที่ 5 ขั้นสะท้อนการปฏิบัติ (Reflect Practice)

และในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้จะมีการพัฒนาทักษะวิชาชีพของครูศึกษาศาสตร์ ทั้ง 10 ทักษะ ดังนี้ ทักษะหลัก ประกอบด้วย 1) การจัดหมวดหมู่ 2) การตีความ 3) การเปรียบเทียบ 4) การทำข้อสรุปทั่วไปจากข้อมูลเฉพาะ และทักษะเฉพาะสาระการเรียนรู้ คือ 1) สารระคายเคือง ศีลธรรม จริยธรรม ได้แก่ การสะท้อนคิดอย่างมีวิจารณญาณ 2) สารหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ได้แก่ การตัดสินใจเพื่อแก้ปัญหา 3) สารเศรษฐศาสตร์ ได้แก่ การตีความจากแผนภาพ กราฟ 4) สารประวัติศาสตร์ ได้แก่ การวิเคราะห์หลักฐาน และการอ่านเส้นเวลา 5) สารภูมิศาสตร์ ได้แก่ การใช้แผนที่

2.4.2.3 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสม จากนั้นนำไปปรับปรุงแก้ไข

2.4.2.4 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสม ความถูกต้องทางภาษา และความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) พบว่ามีค่าเฉลี่ยความสอดคล้องระหว่าง 0.80-1.00 แสดงว่าแผนการจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ สามารถนำไปใช้ได้ จากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้ เพิ่มรายละเอียดของกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ และระบุทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูที่ต้องการพัฒนาลงไป ในแผนการจัดการเรียนรู้ ก่อนนำไปทดลองใช้

2.4.2.5 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ สรุปได้ดังภาพที่ 7

ภาพที่ 7 ขั้นตอนการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้

2.4.3 แบบบันทึกสะท้อนการเรียนรู้จากการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา มีลักษณะเป็นแบบบันทึกเชิงคุณภาพแบบพรรณานความ ใช้สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู เขียนสะท้อนผลการเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอนที่เกิดขึ้นจากการใช้รูปแบบการเรียนการสอน เพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา ดำเนินการสร้าง โดยมีขั้นตอน ดังนี้

2.4.3.3 ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบบันทึกสะท้อนผลการจัดการเรียนการสอน

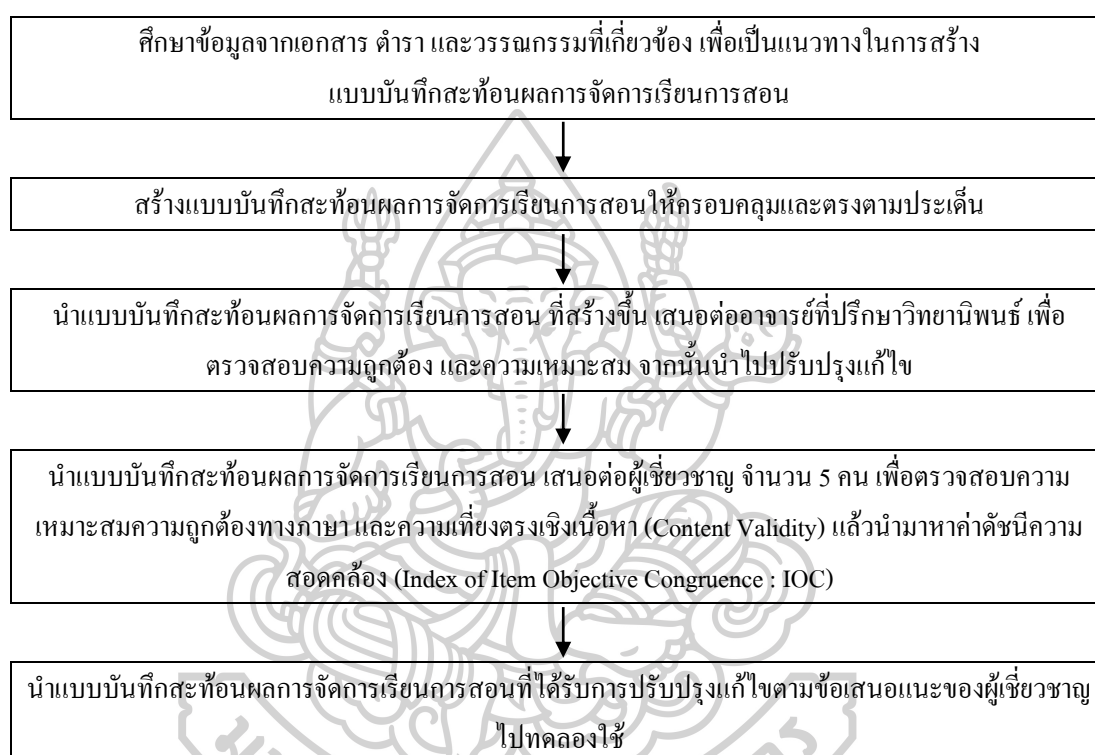
2.4.3.4 สร้างแบบบันทึกสะท้อนผลการจัดการเรียนการสอนให้ครอบคลุมและตรงประเด็น

2.4.3.5 นำแบบบันทึกสะท้อนผลการจัดการเรียนการสอนที่สร้างขึ้น เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสม จากนั้นนำไปปรับปรุงแก้ไข

2.4.3.6 นำแบบบันทึกสะท้อนผลการจัดการเรียนการสอนที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสม ความถูกต้องทางภาษา และความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)

แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) พบว่ามีค่าเฉลี่ยความสอดคล้องระหว่าง 0.80-1.00 แสดงว่าแบบบันทึกสะท้อนผลการจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ สามารถนำไปใช้ได้

2.4.3.7 นำแบบบันทึกสะท้อนผลการจัดการเรียนการสอนที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ สรุปได้ดังภาพที่ 8

ภาพที่ 8 ขั้นตอนการสร้างแบบบันทึกสะท้อนผลการจัดการเรียนการสอน

2.4.4 แบบประเมินทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา ดำเนินการสร้างโดยมีขั้นตอน ดังนี้

2.4.4.3 ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบประเมินทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา

2.4.4.4 สร้างแบบประเมินทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา ให้ครอบคลุมและตรงประเด็น โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 เกณฑ์การให้คะแนนทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา

รายการประเมิน ทักษะวิชาชีพ ของนักศึกษาครูสังคมศึกษา	ตัวบ่งชี้ระดับคุณภาพ		
	3 คะแนน (ดี)	2 คะแนน (พอใช้)	1 คะแนน (ควรปรับปรุง)
ทักษะหลัก			
การเปรียบเทียบ ความสามารถในการพิจารณา ลักษณะของสิ่งต่าง ๆ สอง องค์ประกอบที่มีลักษณะ แตกต่างกัน	สามารถเปรียบเทียบและ ระบุถึงลักษณะความ แตกต่างขององค์ประกอบ ที่พบ ได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน และครบทุก ประเด็น	สามารถเปรียบเทียบและ ระบุถึงลักษณะความ แตกต่างของ องค์ประกอบที่พบได้ อย่างถูกต้อง แต่ไม่ครบ ทุกประเด็น	สามารถเปรียบเทียบ และระบุถึงลักษณะ ความแตกต่างของ องค์ประกอบที่พบ ไม่ถูกต้องตามประเด็น ที่กำหนด
การจัดหมวดหมู่ ความสามารถในการจัดสิ่ง ต่าง ๆ ตามคุณลักษณะหรือ คุณสมบัติที่เหมือนกัน	สามารถจัดสิ่งต่าง ๆ ตาม คุณลักษณะหรือคุณสมบัติ ที่เหมือนกัน ให้เป็น หมวดหมู่ได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน และครบทุก ประเด็น	สามารถจัดสิ่งต่าง ๆ ตาม คุณลักษณะหรือ คุณสมบัติที่เหมือนกัน ให้เป็นหมวดหมู่ได้อย่าง ถูกต้อง แต่ไม่ครบทุก ประเด็น	สามารถจัดสิ่งต่าง ๆ ตามคุณลักษณะหรือ คุณสมบัติที่เหมือนกัน ให้เป็นหมวดหมู่ได้ ไม่ถูกต้องตามประเด็น ที่กำหนด
การตีความ ความสามารถในการแปล ความหมายโดยการบรรยาย ลักษณะข้อมูลที่มีอยู่	สามารถแปลความหมาย โดยการบรรยายลักษณะ ข้อมูลที่มีอยู่ได้อย่าง ถูกต้อง ชัดเจน และครบ ทุกประเด็น	สามารถแปลความหมาย โดยการบรรยายลักษณะ ข้อมูลที่มีอยู่ได้ถูกต้อง ไม่ครบทุกประเด็น	สามารถแปล ความหมายโดยการ บรรยายลักษณะข้อมูล ที่มีอยู่ไม่ถูกต้องตาม ประเด็นที่กำหนด
การทำข้อสรุปทั่วไปจาก ข้อมูลเฉพาะ ความสามารถในการแสดง ความคิดเห็น ให้เหตุผลจาก หลักทั่วไปเพื่อนำไปสู่เรื่อง เฉพาะ	สามารถแสดงความคิดเห็น ให้เหตุผลจากหลักทั่วไปเพื่อ นำไปสู่เรื่องเฉพาะได้อย่าง ถูกต้อง ชัดเจน และครบทุก ประเด็น	สามารถแสดงความคิดเห็น ให้เหตุผลจากหลักทั่วไป เพื่อนำไปสู่เรื่องเฉพาะได้ อย่างถูกต้องไม่ครบทุก ประเด็น	สามารถแสดงความคิด เห็น ให้เหตุผลจาก หลักทั่วไปเพื่อนำไปสู่ เรื่องเฉพาะได้ไม่ถูกต้อง ตามประเด็นที่กำหนด

ตารางที่ 5 เกณฑ์การให้คะแนนทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา (ต่อ)

รายการประเมิน ทักษะวิชาชีพ ของนักศึกษาครูสังคมศึกษา	ตัวบ่งชี้ระดับคุณภาพ		
	3 คะแนน (ดี)	2 คะแนน (พอใช้)	1 คะแนน (ควรปรับปรุง)
ทักษะเฉพาะตามสาระการเรียนรู้			
การสะท้อนคิดอย่างมี วิจรรย์ญาณ ความสามารถในการไตร่ตรอง ทบทวน พิจารณาส่งต่าง ๆ อย่างรอบคอบ จากความเข้าใจ และเกิดการเรียนรู้จาก ประสบการณ์	สามารถระบุถึงขั้นตอน กระบวนการทบทวน พิจารณาส่งต่าง ๆ อย่าง รอบคอบ จากความเข้าใจ และเกิดการเรียนรู้จาก ประสบการณ์ได้อย่าง ถูกต้อง และครบทุกประเด็น	สามารถระบุถึงขั้นตอน กระบวนการทบทวน พิจารณาส่งต่าง ๆ อย่าง รอบคอบ จากความเข้าใจ และเกิดการเรียนรู้จาก ประสบการณ์ได้อย่าง ถูกต้อง ไม่ครบทุกประเด็น	สามารถระบุถึงขั้นตอน กระบวนการทบทวน พิจารณาส่งต่าง ๆ อย่าง รอบคอบ จากความ เข้าใจและเกิดการเรียนรู้ จากประสบการณ์ได้ไม่ ถูกต้องตามประเด็นที่ กำหนด
การตัดสินใจเพื่อแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ข้อมูล พื้นฐานและข้อสรุปที่เป็นที่ ยอมรับ จากเรื่องที่กำลัง พิจารณาผสมผสานกับ การสรุปอ้างอิง และนำไปสู่ การแก้ไขปัญหา	สามารถบอกวิธีการ แก้ปัญหาและเหตุผลของ การตัดสินใจในการเลือก วิธีการของการแก้ปัญหาได้ อย่างถูกต้อง และครบทุก ประเด็น	สามารถบอกวิธีการ แก้ปัญหาและเหตุผลของ การตัดสินใจในการเลือก วิธีการของการแก้ปัญหา ได้อย่างถูกต้อง ไม่ครบทุก ประเด็น	สามารถบอกวิธีการ แก้ปัญหาและเหตุผล ของการตัดสินใจในการ เลือกวิธีการของการ แก้ปัญหาได้ไม่ถูกต้อง ตามประเด็นที่กำหนด
การตีความจากแผนภาพ กราฟ ความสามารถในการแปล ความหมายโดยการบรรยาย ลักษณะข้อมูลที่มีอยู่จากสิ่ง ที่พบ	สามารถแปลความหมายโดย การบรรยายลักษณะข้อมูลที่ มีอยู่จากสิ่งที่พบได้อย่าง ถูกต้อง และครบทุกประเด็น	สามารถแปลความหมาย โดยการบรรยายลักษณะ ข้อมูลที่มีอยู่จากสิ่งที่พบ ได้อย่างถูกต้อง ไม่ครบทุก ประเด็น	สามารถแปลความหมาย โดยการบรรยายลักษณะ ข้อมูลที่มีอยู่จากสิ่งที่พบ ได้ไม่ถูกต้องตาม ประเด็นที่กำหนด
การวิเคราะห์หลักฐาน ความสามารถในการพิจารณา องค์ประกอบของหลักฐานที่ แสดงถึงความสัมพันธ์ของ องค์ประกอบในหลักฐาน นั้น ได้อย่างถูกต้อง และครบ ทุกประเด็น	สามารถระบุถึงองค์ประกอบ ของหลักฐานที่แสดงถึง ความสัมพันธ์ของ องค์ประกอบในหลักฐาน นั้น ได้อย่างถูกต้อง และครบ ทุกประเด็น	สามารถระบุถึง องค์ประกอบของหลักฐาน ที่แสดงถึงความสัมพันธ์ ขององค์ประกอบใน หลักฐานนั้น ได้อย่างถูกต้อง ไม่ครบทุกประเด็น	สามารถระบุถึง องค์ประกอบของ หลักฐานที่แสดงถึง ความสัมพันธ์ของ องค์ประกอบใน หลักฐานนั้น ได้ไม่ ถูกต้องตามประเด็นที่ กำหนด

ตารางที่ 5 เกณฑ์การให้คะแนนทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังกัดมศึกษา (ต่อ)

รายการประเมิน ทักษะวิชาชีพ ของนักศึกษาครูสังกัดมศึกษา	ตัวบ่งชี้ระดับคุณภาพ		
	3 คะแนน (ดี)	2 คะแนน (พอใช้)	1 คะแนน (ควรปรับปรุง)
การอ่านเส้นเวลา ความสามารถในการแปล ความหมายจากแผนผัง การ พัฒนา ลำดับเหตุการณ์ที่ เกิดขึ้นตามลำดับเวลา	สามารถจัดทำและแปล ความหมายของแผนผัง การพัฒนา ลำดับ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ตามลำดับเวลาได้อย่าง ถูกต้อง และครบทุก ประเด็น	สามารถจัดทำและแปล ความหมายของแผนผัง การพัฒนา ลำดับ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ตามลำดับเวลาได้อย่าง ถูกต้อง ไม่ครบทุก ประเด็น	สามารถจัดทำและ แปลความหมายของ แผนผัง การพัฒนา ลำดับเหตุการณ์ที่ เกิดขึ้นตามลำดับเวลา ได้ไม่ถูกต้องตาม ประเด็นที่กำหนด
การใช้แผนที่ ความสามารถในการเลือกใช้ และทำความเข้าใจข้อมูล ความหมายขององค์ประกอบ และเนื้อหาของแผนที่แต่ละ ประเภท	สามารถสร้าง เลือกใช้ และทำความเข้าใจข้อมูล ความหมายของ องค์ประกอบ และเนื้อหา ของแผนที่แต่ละประเภท ได้อย่างถูกต้อง และครบ ทุกประเด็น	สามารถสร้าง เลือกใช้ และทำความเข้าใจข้อมูล ความหมายของ องค์ประกอบ และ เนื้อหาของแผนที่แต่ละ ประเภทได้อย่างถูกต้อง ไม่ครบทุกประเด็น	สามารถสร้าง เลือกใช้ และทำความเข้าใจ ข้อมูล ความหมายของ องค์ประกอบ และ เนื้อหาของแผนที่แต่ละ ประเภทได้ไม่ ถูกต้องตามประเด็นที่ กำหนด

สำหรับการให้ความหมายของค่าที่วัดคุณภาพของแบบประเมินทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังกัดมศึกษา ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์โดยอาศัยแนวคิดของเทคิน (Tekin, 1993: 198) โดยการให้ค่าเฉลี่ยตามระดับ ดังตารางที่ 6

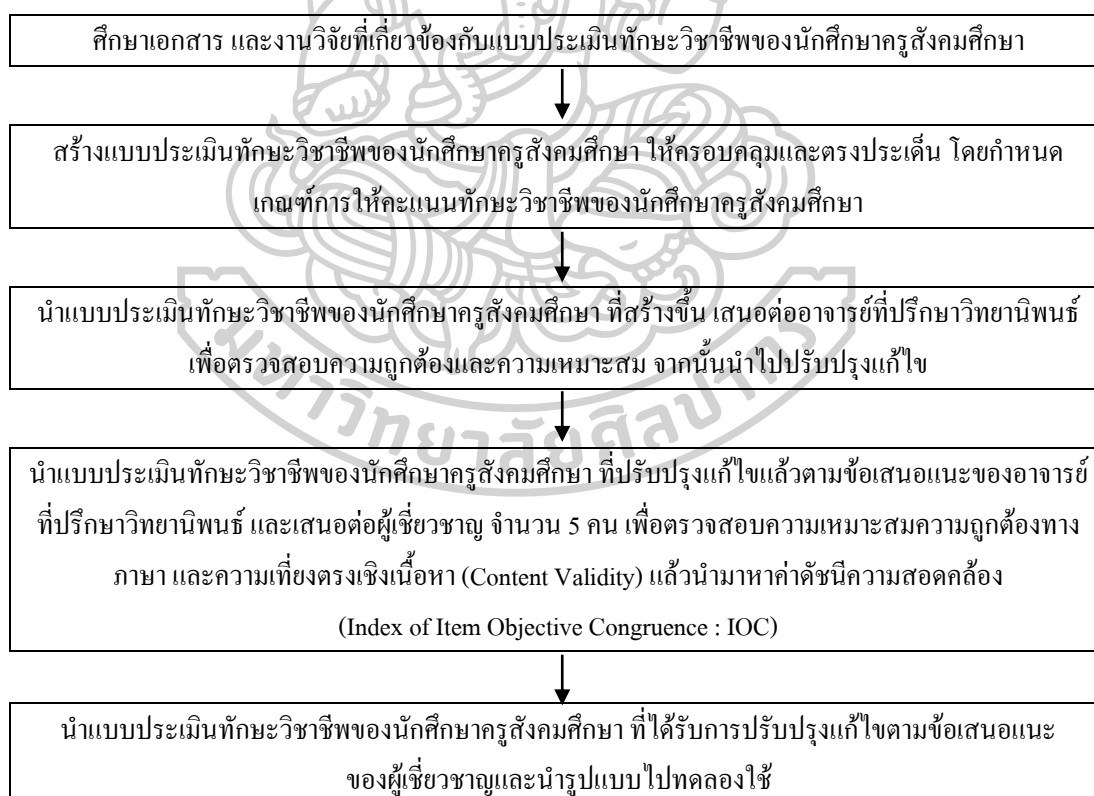
ตารางที่ 6 เกณฑ์การแปลความหมายของการประเมินคุณภาพของแบบประเมินทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังกัดมศึกษา

ระดับคะแนน	ความหมาย
คะแนนเฉลี่ย 2.34 - 3.00	ทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังกัดมศึกษามีคุณภาพระดับดี
คะแนนเฉลี่ย 1.67 - 2.33	ทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังกัดมศึกษามีคุณภาพระดับพอใช้
คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.66	ทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังกัดมศึกษามีคุณภาพระดับควรปรับปรุง

2.4.4.3 นำแบบประเมินทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา ที่สร้างขึ้น เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสม จากนั้นนำไปปรับปรุงแก้ไข

2.4.4.4 นำแบบประเมินทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษาที่ ปรับปรุงแก้ไขแล้วตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสม ความถูกต้องทางภาษา และความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) พบว่ามีค่าเฉลี่ยความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 แสดงว่าแบบทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษามีประสิทธิภาพ สามารถนำไปใช้ได้ จากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้ คำที่ระบุเป็นเกณฑ์ที่ใช้ในตัวบ่งชี้ระดับคุณภาพ ก่อนนำไปทดลองใช้

2.4.4.5 นำแบบประเมินทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา ที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ สรุปได้ดังภาพที่ 9

ภาพที่ 9 ขั้นตอนการสร้างแบบประเมินทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา

2.4.5 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา เป็นแบบทดสอบวัดความรู้ ความเข้าใจของนักศึกษาแบบปรนัย มีจำนวน 1 ฉบับ จำนวน 30 ข้อ 30 คะแนน โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน คือ ตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิดหรือไม่ตอบให้ 0 คะแนน

2.4.5.1 ศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา และโครงสร้างเนื้อหา คำอธิบายรายวิชา จุดประสงค์การเรียนรู้ รายวิชาการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา

2.4.5.2 ศึกษาแนวคิด หลักการ ทฤษฎี และวรรณกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมากำหนดประเด็นที่ต้องการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา

2.4.5.3 ศึกษาระดับของพฤติกรรมที่ต้องการวัดตามหน่วยการเรียนรู้ เพื่อใช้ในการกำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมและจำนวนข้อสอบ ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 การกำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมและจำนวนข้อสอบ

หน่วยที่	เนื้อหา	ระดับพฤติกรรม						รวม
		จำ	เข้าใจ	นำไปใช้	วิเคราะห์	ประเมินค่า	สร้างสรรค์	
1	ศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	5	-	-	-	-	-	5
2	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของวิชาชีพครูสังคมศึกษา	2	2	-	3	-	-	7
3	ความสำคัญขององค์ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของวิชาชีพครูสังคมศึกษา	3	1	-	1	-	-	5
4	เสริมทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา	2	1	1	2	1	-	7
5	การเขียนรายงานผลการเรียนรู้	2	3	-	1	-	-	6
รวม		14	7	1	7	1	-	30

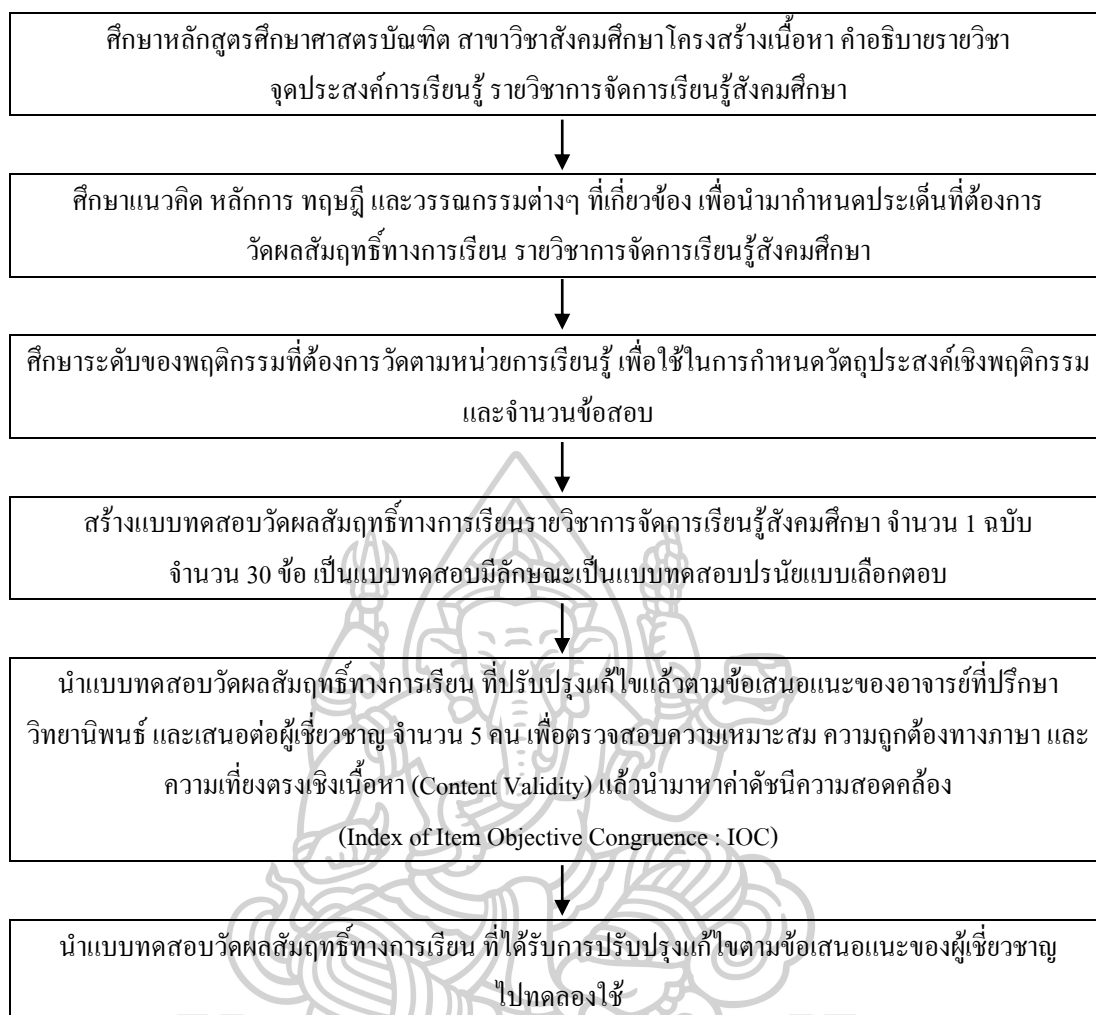
2.4.5.4 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา จำนวน 1 ฉบับ จำนวน 30 ข้อ เป็นแบบทดสอบ มีลักษณะเป็นแบบทดสอบปรนัยแบบเลือกตอบ

2.4.5.5 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสม ความถูกต้องทางภาษา และความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) พบว่ามีค่าเฉลี่ยความสอดคล้อง ระหว่าง 0.80-1.00 แสดงว่าแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีประสิทธิภาพสามารถนำไปใช้ได้ จากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้ ปรับคำที่ใช้ในประเด็นคำถาม และคำตอบ ก่อนนำไปใช้

2.4.5.6 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ไปทดลองใช้ (Try out) เพื่อตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือกับนักศึกษา ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งเป็นนักศึกษา ชั้นปีที่ 5 ที่เรียนรายวิชาการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษามาแล้ว เพื่อหาคุณภาพของแบบทดสอบ โดยการวิเคราะห์ข้อสอบรายข้อ เพื่อตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบเป็นรายข้อ ในด้านความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.28-0.72 และอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.20-0.89 จากนั้นปรับปรุงแก้ไขแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในเรื่องของความชัดเจนของข้อคำถาม ตัวเลือก คำตอบ และภาษาที่ใช้ให้เหมาะสม เพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนต่อไป

2.4.5.7 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้สูตรของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน KR-20 ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ เท่ากับ 0.7011

2.4.5.8 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไปทดลองใช้ สรุปได้ดังภาพที่ 10

ภาพที่ 10 ขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.4.6 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาครูสังคมศึกษา ที่มีต่อการใช้รูปแบบการเรียนการสอน ดำเนินการสร้าง โดยมีขั้นตอน ดังนี้

2.4.6.1 ศึกษาหลักการ แนวคิด วิธีการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาครูสังคมศึกษา ที่มีต่อการใช้รูปแบบการเรียนการสอน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.4.6.2 กำหนดโครงสร้างของแบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาครูสังคมศึกษา ที่มีต่อการใช้รูปแบบการเรียนการสอน

2.4.6.3 สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาครูสังคมศึกษา ที่มีต่อการใช้รูปแบบการเรียนการสอน จำนวน 1 ฉบับ โดยให้เลือก 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

พึงพอใจมากที่สุด	ให้ค่าระดับเท่ากับ	5
พึงพอใจมาก	ให้ค่าระดับเท่ากับ	4
พึงพอใจปานกลาง	ให้ค่าระดับเท่ากับ	3
พึงพอใจน้อย	ให้ค่าระดับเท่ากับ	2
พึงพอใจน้อยที่สุด	ให้ค่าระดับเท่ากับ	1

ในการแปลความหมายของแบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษา
ครูสังคมศึกษา ที่มีต่อการใช้รูปแบบการเรียนการสอน โดยใช้คะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการวิเคราะห์
ข้อมูลเทียบกับเกณฑ์ของเบสท์ (Best, 1986: 182) โดยการให้ค่าเฉลี่ยตามระดับ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00	หมายถึง	พึงพอใจระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50	หมายถึง	พึงพอใจระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50	หมายถึง	พึงพอใจระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50	หมายถึง	พึงพอใจระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50	หมายถึง	พึงพอใจระดับน้อยที่สุด

2.4.6.4 นำแบบสอบถามความพึงพอใจที่สร้างขึ้น ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์ ตรวจสอบความถูกต้องและปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

2.4.6.5 นำแบบสอบถามความพึงพอใจที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วตามข้อเสนอแนะ
ของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความ
เหมาะสม ความถูกต้องทางภาษา และความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำมาหาค่า
ดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) พบว่ามีค่าเฉลี่ยความสอดคล้อง
เท่ากับ 1.00 แสดงว่าแบบสอบถามความพึงพอใจมีประสิทธิภาพ สามารถนำไปใช้ได้ จากนั้นนำมา
ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้ ปรับการใช้ค่าในรายการประเมินให้ชัดเจนขึ้น
ก่อนนำไปใช้

2.4.6.6 นำแบบสอบถามความพึงพอใจที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขตาม
ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ สรุปได้ดังภาพที่ 11

ภาพที่ 11 ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ

2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

2.5.5 ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบตรวจสอบร่างรูปแบบการจัดการเรียนการสอน เพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา และแบบตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และคำถามปลายเปิด ผู้วิจัยวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ตารางที่ 8 การดำเนินการขั้นตอนที่ 2 การออกแบบและพัฒนารูปแบบ

วัตถุประสงค์	วิธีการ	กลุ่มเป้าหมาย	เครื่องมือ / การวิเคราะห์ข้อมูล	ผลที่ได้
เพื่อออกแบบและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา	สร้างร่างรูปแบบและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ	1.ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจร่างรูปแบบ 2.ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	1.แบบตรวจสอบร่างรูปแบบ 2.แบบตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	ได้รูปแบบการจัดการเรียนการสอน และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ตารางที่ 8 การดำเนินการขั้นตอนที่ 2 การออกแบบและพัฒนารูปแบบ (ต่อ)

วัตถุประสงค์	วิธีการ	กลุ่มเป้าหมาย	เครื่องมือ / การวิเคราะห์ข้อมูล	ผลที่ได้
			3.แผนการจัดการ เรียนการสอน 4.แบบบันทึก สะท้อนผล การจัดการเรียน การสอน 5.แบบประเมิน ทักษะวิชาชีพของ นักศึกษาคูสัจคม ศึกษา 6.แบบประเมิน คุณลักษณะของผู้ที่ มีทักษะวิชาชีพของ นักศึกษาคูสัจคม ศึกษา 7.แบบสอบถาม ความพึงพอใจของ นักศึกษาคูสัจคม ศึกษาที่มีต่อรูปแบบ 8.ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) 9.ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.) 10.การวิเคราะห์ เนื้อหา (Content Analysis)	

ขั้นตอนที่ 3 การนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นไปใช้ (Research (R)₂ : Implementation (I))

3.1 มีวัตถุประสงค์เพื่อทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา มีวิธีการดำเนินการดังนี้

3.1.1 นำรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา ไปทดลองใช้กับนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย มีการดำเนินการ ดังนี้

3.1.2 ขออนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ถึงคณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการทดลองใช้รูปแบบ

3.1.3 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้นักศึกษาทำก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา

3.1.4 ผู้วิจัยจัดการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดไว้กับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 ตามหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2560 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยของตนเอง

3.1.5 ดำเนินการทดลองใช้รูปแบบตามแผนการจัดการกิจกรรมการเรียน การสอนที่กำหนดไว้ ทั้งนี้หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบในแต่ละครั้ง นักศึกษาจะดำเนินการทำแบบสะท้อนผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

3.1.6 นำแบบประเมินทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา ประเมินนักศึกษาหลังการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาครูสังคมศึกษา

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 ตามหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 2 หมู่เรียน หมู่เรียนที่ 1 จำนวน 30 คน หมู่เรียนที่ 2 จำนวน 29 คนรวมทั้งสิ้น 59 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 หมู่เรียนที่ 1 ของหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลาก โดยใช้หมู่เรียนเป็นหน่วยสุ่ม

3.3 แบบแผนการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา (R&D : research and development) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองแบบแผนการวิจัยแบบ The One-Group Pretest–Posttest Design (John and James, 2006: 177) ดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9 แบบการวิจัยแบบ The One-Group Pretest–Posttest Design

ทดลองก่อน	ทดสอบหลัง	ทดสอบหลัง
O ₁	X	O ₂

ความหมายของสัญลักษณ์

O₁ แทน การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา

X แทน การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา

O₂ แทน การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา

3.4 เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาที่ใช้ในการทดลอง เป็นไปตามรายวิชา 102301 การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา จำนวนหน่วยกิต 3(2-2-5) ตามหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2560 ประกอบด้วยเนื้อหาจำนวน 12 เรื่อง ได้แก่ การศึกษามาตรฐานการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้แกนกลางและตัวชี้วัดกลุ่มสาระสังคมศึกษา การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ เทคนิคและทักษะการจัดการเรียนรู้ การใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ การทดลองสอน การวิเคราะห์หลังการสอน การปรับปรุงและพัฒนา การเขียนรายงานผลการจัดการเรียนรู้ โดยกำหนดเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 5 แผน ดังนี้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ศึกษาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยกำหนดเนื้อหา คือ การศึกษามาตรฐานการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้แกนกลาง และตัวชี้วัดกลุ่มสาระสังคมศึกษา

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของวิชาชีพครูสังคัมศึกษา โดยกำหนดเนื้อหา คือ การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ เทคนิคและทักษะการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 ความสำคัญขององค์ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของวิชาชีพครูสังคัมศึกษา โดยกำหนดเนื้อหา คือ การใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เสริมทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคัมศึกษา โดยกำหนดเนื้อหา คือ การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ การทดลองสอน และการวิเคราะห์หลังการสอน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 สะท้อนการปฏิบัติสู่การปรับปรุงแก้ไข โดยกำหนดเนื้อหา คือ การปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคัมศึกษา และการเขียนรายงานผลการจัดการเรียนรู้

3.5 ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการทั้งสิ้น 15 สัปดาห์ โดยจัดการเรียนการสอน สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ครั้งละ 4 ชั่วโมง ตามตารางเรียนของนักศึกษา เริ่มเก็บรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่เดือนสิงหาคม ถึงเดือนธันวาคม 2560

3.6 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.6.1 รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคัมศึกษา

3.6.2 แบบทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา 102301 การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคัมศึกษา สาขาวิชาสังคัมศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

3.6.3 แบบบันทึกสะท้อนผลการเรียนรู้จากการเรียนการสอน โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคัมศึกษา

3.6.4 แบบประเมินทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคัมศึกษา

3.6.5 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนตามรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคัมศึกษา

ตารางที่ 10 การดำเนินการขั้นตอนที่ 3 การนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นไปใช้

วัตถุประสงค์	วิธีการ	กลุ่มเป้าหมาย	เครื่องมือ / การวิเคราะห์ข้อมูล	ผลที่ได้
เพื่อทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา	1.ขอหนังสือเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการทดลองใช้รูปแบบ 2.ผู้วิจัยจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ 3.ดำเนินการทดลองใช้รูปแบบ 4.นำแบบประเมินทักษะวิชาชีพของ	1.นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 ตามหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครูศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2560	1.รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา 2.แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3.แบบบันทึกสะท้อนผลการเรียนรู้	ข้อมูลผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษาที่เหมาะสมต่อการนำไปใช้
	นักศึกษาครูสังคมศึกษาประเมินนักศึกษาหลังการจัดการเรียนรู้และสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาครูสังคมศึกษาที่มีต่อรูปแบบ	จำนวน 30 คน 2.อาจารย์ผู้เกี่ยวข้อง	4.แบบประเมินทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา 5.แบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาครูสังคมศึกษาที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา 6.ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) 7.ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 8.การวิเคราะห์เนื้อหา(Content Analysis)	

ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา ประเมินผลรูปแบบ (Development (D₂) : Evaluation (E))

4.1 มีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุง และประเมินรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา ให้สามารถนำไปใช้และเผยแพร่รูปแบบ มีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

4.1.1 นำข้อมูลผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา มาพิจารณา ประเมินผล และปรับปรุงรูปแบบการจัดการสอน มีการดำเนินการ ดังนี้

4.1.1.1 ศึกษาผลการประเมินทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษาที่เกิดขึ้นจากรูปแบบการจัดการเรียนการสอน

4.1.1.2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

4.1.1.3 ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาครูสังคมศึกษา

4.1.1.4 ศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาครูสังคมศึกษา และอาจารย์ที่เกี่ยวข้องที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา

4.1.2 การสนทนากลุ่ม (Focus Group) สำหรับนักศึกษาครูสังคมศึกษา อาจารย์ผู้เกี่ยวข้อง เพื่อรับรองรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา

4.1.3 ประมวลข้อมูลเพื่อปรับปรุงรายละเอียดของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา ให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้นและพร้อมนำไปใช้ต่อไป

4.1.4 การขยายผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา โดยการจัดการอบรมให้กับศิษย์เก่า หรือผู้ที่สนใจ โดยใช้ระยะเวลา 1 วัน เป็นเวลา 6 ชั่วโมง

4.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

4.2.1 ผู้รับผิดชอบหลักสูตร คณะกรรมการประจำหลักสูตร ครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

4.2.2 อาจารย์ผู้สอนรายวิชาการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา

4.2.3 นักศึกษาครู สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

4.2.4 ศิษย์เก่า หรือผู้ที่สนใจในการเข้าร่วมกิจกรรม

4.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.3.1 ประเด็นการสนทนากลุ่ม

4.3.2 คู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอน

4.4 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

4.4.1 ประเด็นการสนทนากลุ่ม ดำเนินการสร้าง โดยมีขั้นตอน ดังนี้

4.4.1.1 ศึกษาเอกสาร ตำราเกี่ยวกับวิธีการกำหนดประเด็นการสนทนากลุ่ม เพื่อรับรองรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครู สังกศศึกษา

4.4.1.2 กำหนดประเด็นการสนทนากลุ่ม เพื่อรับรองรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครู สังกศศึกษา

4.4.1.3 สร้างประเด็นการสนทนากลุ่ม เพื่อรับรองรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครู สังกศศึกษา แล้วนำประเด็นการสนทนากลุ่ม ที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสม และนำไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

4.4.1.4 นำประเด็นการสนทนากลุ่ม เพื่อรับรองรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครู สังกศศึกษา ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสม ความถูกต้องทางภาษา และความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) พบว่ามีค่าเฉลี่ยความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 แสดงว่าแบบสอบถามความพึงพอใจมีประสิทธิภาพ สามารถนำไปใช้ได้ จากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ อีกครั้งก่อนนำไปใช้

4.4.1.5 นำประเด็นการสนทนากลุ่ม เพื่อรับรองรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครู สังกศศึกษา ที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ไปทดลองใช้ สรุปได้ดังภาพที่ 12

ภาพที่ 12 ขั้นตอนการสร้างประเด็นการสนทนากลุ่ม

1.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ตารางที่ 11 การดำเนินการขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา ประเมินผลรูปแบบ

วัตถุประสงค์	วิธีการ	กลุ่มเป้าหมาย	เครื่องมือ / การวิเคราะห์ข้อมูล	ผลที่ได้
เพื่อประเมินและปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา	1.ประเมิน ปรับปรุงแก้ไขรูปแบบ 2.การสนทนากลุ่ม (Focus Group) 3. การขยายผลรูปแบบ	1.ผู้รับผิดชอบหลักสูตร คณะกรรมการประจำหลักสูตร 2.อาจารย์ผู้สอนรายวิชา 3.นักศึกษาครูสาขาวิชาสังคมศึกษา 4. คิษย์เก่าและผู้ที่สนใจ	1.ประมวลข้อมูลเพื่อนำมาปรับปรุงรายละเอียดรูปแบบการจัดการเรียนการสอน 2.ประเด็นการสนทนากลุ่ม 3.ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) 4.ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 5.การวิเคราะห์เนื้อหา(Content Analysis)	รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษาที่เหมาะสมต่อการนำไปใช้

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) และแนวคิดแบบจำลองการออกแบบการเรียนการสอน (ADDIE Model) ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา 2) ทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์ย่อย เพื่อ 2.1) ประเมินทักษะวิชาชีพของครูสังคมศึกษา หลังการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา 2.2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา ของนักศึกษาครูสังคมศึกษา ก่อนและหลังการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา 2.3) ประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาครูสังคมศึกษาที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษาที่พัฒนาขึ้น 3) ขยายผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา ในการวิจัยครั้งนี้ใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา (R&D : research and development) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองแบบแผนการวิจัยแบบ The One-Group Pretest–Posttest Design (John and James, 2006: 177) ดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัยและพัฒนา 4 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Research (R₁) : Analysis (A)) ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบและพัฒนารูปแบบ (Development (D₁) : Design and Development (D&D)) ขั้นตอนที่ 3 การนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นไปใช้ (Research (R₂) : Implementation (I)) ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา ประเมินผลรูปแบบ (Development (D₂) : Evaluation (E)) และผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีรายละเอียดตามขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ตามลำดับดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา

- 1.1 ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน
- 1.2 ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอน
- 1.3 ผลการหาคุณภาพของรูปแบบการจัดการเรียนการสอน

ตอนที่ 2 ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา

ตอนที่ 3 ผลการขยายผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา

1.1 ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อมาใช้ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา การศึกษาขอบเขตและเป้าหมายของการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน มีการดำเนินการ ดังนี้ 1) การศึกษาเอกสาร โดยดำเนินการ ศึกษาข้อมูลเชิงนโยบายการศึกษาของระดับอุดมศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา ศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2555 เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษากำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดการเรียนการสอน และขอบเขตในการศึกษาวิจัย 2) การสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ผู้บริหารคณะครุศาสตร์ ผู้รับผิดชอบหลักสูตร คณะกรรมการประจำหลักสูตร อาจารย์ผู้สอนวิชาสังคมศึกษาในสถาบันการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ใช้บัณฑิต และนักศึกษาครู 3) การศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 4) การสนทนากลุ่ม (Focus Group) ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา เพื่อรับรองทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา 5) กำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา สรุปได้ดังนี้

1.1.1 การศึกษาเอกสาร ศึกษาข้อมูลเชิงนโยบายการศึกษาของระดับอุดมศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา โดยการพัฒนาด้านการเรียนการสอน และการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ต้องมุ่งเน้นให้นักศึกษาเป็นผู้มีความรู้ ทักษะ ความสามารถสูงทั้งในเชิงวิชาการ วิชาชีพ มีคุณธรรม และจิตวิญญาณ สอดคล้องกับมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ความว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (2555 - 2559: 20) และเชื่อม โยงสู่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (2560 - 2564: 4) ที่มุ่งเน้น

การยกระดับคุณภาพทุนมนุษย์ของประเทศ โดยพัฒนาคนให้เหมาะสมตามช่วงวัย เพื่อให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ พัฒนาทักษะที่สอดคล้องกับความต้องการในตลาดแรงงานและทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษหน้า และศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2555 ซึ่งมีปรัชญาของหลักสูตร ที่เน้นการมีคุณภาพ เรียนรู้ คิดวิเคราะห์ ถ่ายทอดความรู้อย่างเป็นระบบ สร้างเยาวชนให้เป็นพลเมืองที่ดีของสังคม และได้กำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ไว้เพื่อให้หลักสูตรได้พัฒนาบัณฑิตให้มีความรู้และประสบการณ์ทางสังคมศึกษา มีทักษะและเทคนิคในการจัดกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาวิชาชีพ พัฒนาคุณภาพชีวิตของตนและสังคมส่วนรวม เกิดวิสัยทัศน์กว้างไกล มีเจตคติที่ดี ต่อวิชาชีพครูสามารถวิเคราะห์ปรากฏการณ์ทางสังคมได้อย่างมีวิจารณญาณบนพื้นฐานของคุณธรรม จริยธรรม ตามครรลองของสังคมประชาธิปไตย ดำรงตนในฐานะพลเมืองไทยพลเมืองโลก ได้อย่างเป็นปกติสุข และมีความตระหนักและสนใจต่อปรากฏการณ์ทางสังคมและมีส่วนร่วม เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม มีจิตสาธารณะและท้องถิ่น ชำรงไว้ซึ่งสถาบัน ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ จึงทำให้หลักสูตรต้องมีการพัฒนาทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา เพื่อให้เกิดกับนักศึกษาครูที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในอนาคต

1.1.2 การสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ผู้บริหารคณะครุศาสตรมหาวิทาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ผู้รับผิดชอบหลักสูตร คณะกรรมการประจำหลักสูตร ครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ผู้ใช้บัณฑิต ผู้บริหารสถานศึกษา อาจารย์ผู้สอนวิชาสังคมศึกษาในสถาบันการศึกษาขั้นพื้นฐาน และนักศึกษาครูหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทาลัยราชภัฏกาญจนบุรี สรุปได้ดังนี้

ทักษะวิชาชีพในสาขาวิชาเฉพาะของนักศึกษาวิชาชีพครู จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาและเสริมสร้างให้เกิดขึ้นกับตัวของนักศึกษาวิชาชีพครู เพื่อเพิ่มศักยภาพในการพัฒนาตนเอง โดยกำหนดเป็นนโยบายในการพัฒนาทักษะวิชาชีพในสาขาวิชาเฉพาะ ซึ่งทักษะวิชาชีพในสาขาวิชาเฉพาะเป็นสิ่งที่สำคัญ หากสามารถระบุได้ตามศาสตร์ที่อยู่ในขอบข่ายของสังคมศึกษา จะเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะช่วยให้การพัฒนานักศึกษาครูของหลักสูตรประสบความสำเร็จ

ลักษณะของการพัฒนาทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา ควรหา กลวิธี รูปแบบการจัดการเรียนการสอน กระบวนการเรียนการสอนที่เสริมสร้างให้นักศึกษาในหลักสูตร ได้เกิดทักษะวิชาชีพในสาขาวิชาเฉพาะ ซึ่งสามารถแทรกเข้าไปกับการเรียนการสอนในรายวิชาที่ดำเนินการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตร

หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา ควรมีการเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา เพื่อให้บัณฑิตที่จบมีคุณสมบัติเพียงพอ และสามารถพัฒนาศักยภาพความเป็นครูสังคมศึกษาที่มีความชำนาญในทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา

1.1.3 การศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา คือ การวิจัยและพัฒนา (Research and Development) การออกแบบระบบการเรียนการสอน (ADDIE Model) รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาทักษะพิสัยของแฮร์โรว์ (Harrow's Instructional Model for psychomotor Domain) รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาทักษะพิสัยของเดวีส์ (Davies' Instructional Model for Psychomotor Domain) รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาทักษะพิสัยของฟิตส์ (Fitts's Instructional Model for psychomotor Domain) รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาทักษะพิสัยของดี เซคโค (De Cecco's Instructional Model for psychomotor Domain) ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของ บรูเนอร์ (Bruner's Cognitive Development theory) ทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความหมาย (A Theory of Meaningful Verbal Learning) ทฤษฎีการสร้างความรู้ (Constructivism Theory)

1.1.4 การสนทนากลุ่ม (Focus Group) ผู้เชี่ยวชาญทางสังคมศึกษา เพื่อรับรองทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา สรุปได้ดังนี้

ทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา มีความเหมาะสม และสอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบัน โดยทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา ประกอบด้วย 1) ทักษะหลัก ดังนี้ การจัดหมวดหมู่ การตีความ การเปรียบเทียบ และการทำข้อสรุปทั่วไปจากข้อมูลเฉพาะ ซึ่งสามารถนำไปเป็นทักษะพื้นฐานที่ดำเนินการให้นักศึกษาครูสังคมศึกษาเกิดเพื่อสร้างเป็นอัตลักษณ์ของนักศึกษาครูสังคมศึกษายุคใหม่ และ 2) ทักษะเฉพาะตามสาระการเรียนรู้ ของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ดังนี้ 2.1) สาระศาสนา ศิลปกรรม จริยธรรม คือ การสะท้อนคิดอย่างมีวิจารณญาณ ถือเป็นทักษะที่จำเป็นและเป็นเป็นเรื่องที่สำคัญ มีความเหมาะสมเข้ากับสถานการณ์ในปัจจุบันของสังคมไทย 2.2) สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม คือ การตัดสินใจเพื่อแก้ปัญหา ซึ่งในสถานการณ์ปัจจุบันเกิดปัญหา ต้องใช้การตัดสินใจเพื่อแก้ปัญหาที่เหมาะสม 2.3) สาระเศรษฐศาสตร์ คือ การตีความจากแผนภาพ กราฟ ที่เป็นทักษะขั้นพื้นฐานของเศรษฐศาสตร์ 2.4) สาระประวัติศาสตร์ คือ การวิเคราะห์หลักฐาน เป็นทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนการสอนสังคมศึกษา สามารถใช้ในการถ่ายทอดให้กับผู้เรียน และ การอ่านเส้นเวลา ถือเป็นฐานของทุกสาระ เพราะการอ่านหรือเขียนเส้นเวลาได้ จะเป็นการสร้างความเข้าใจขั้นพื้นฐานง่าย และสะดวกต่อการจดจำ สามารถลำดับเหตุการณ์อย่างเป็นระบบ ทั้งสองทักษะจึงเป็นทักษะที่มีความจำเป็นและสำคัญ และ 2.5) สาระภูมิศาสตร์ คือ การใช้แผนที่ เป็นพื้นฐาน

ทักษะหนึ่งของสาระภูมิศาสตร์ ที่มีความจำเป็น เหมาะสมสามารถนำมาประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวัน

ทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษาที่นำมาสามารถไปพัฒนาให้กับ นักศึกษาครูสังคมศึกษา ทำให้นักศึกษาครูของหลักสูตรมีความสามารถในการนำทักษะต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับตนเองไปใช้พัฒนาตนเองให้เป็นครูสังคมศึกษาที่มีความสามารถและทักษะเฉพาะตน ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อนักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ ทักษะ ความสามารถจากนักศึกษาครูที่ดี

1.1.5 กำหนดหลักการ วัตถุประสงค์ และผลลัพธ์ของรูปแบบการจัดการเรียน การสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา สรุปได้ดังนี้ ผลลัพธ์ที่ พึงประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคม ศึกษา คือ 1) ทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา ซึ่งประกอบด้วย 1.1) ทักษะหลัก ได้แก่ การเปรียบเทียบ การจัดหมวดหมู่ การตีความ การทำข้อสรุปทั่วไปจากข้อมูลเฉพาะ 1.2) ทักษะเฉพาะ สาระการเรียนรู้ 1.2.1) สาระศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม การสะท้อนคิดอย่างมีวิจารณญาณ 1.2.2) สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม การตัดสินใจเพื่อแก้ปัญหา 1.2.3) สาระเศรษฐศาสตร์ การตีความจากแผนภาพ กราฟ 1.2.4) สาระประวัติศาสตร์ การวิเคราะห์ หลักฐาน การอ่านเส้นเวลา 1.2.5) สาระภูมิศาสตร์ การใช้แผนที่ 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ของนักศึกษาครู และ 3) ความพึงพอใจของ นักศึกษาครูสังคมศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษาที่นำมาใช้ใน งานวิจัยครั้งนี้ ดังตารางที่ 12

ตารางที่ 12 ทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษาที่นำมาใช้ในการวิจัย

สาระการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการ เรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม	ทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครู สังคมศึกษา (ทักษะหลัก)	ทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครู สังคมศึกษา (ทักษะเฉพาะสาระการเรียนรู้)
สาระที่ 1 สาระศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม	1. การเปรียบเทียบ	การสะท้อนคิดอย่างมีวิจารณญาณ
สาระที่ 2 สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตใน สังคม	2. การจัดหมวดหมู่	การตัดสินใจเพื่อแก้ปัญหา
สาระที่ 3 สาระเศรษฐศาสตร์	3. การตีความ	การตีความจากแผนภาพ กราฟ
สาระที่ 4 สาระประวัติศาสตร์	4. การทำข้อสรุปทั่วไปจากข้อมูล เฉพาะ	การวิเคราะห์หลักฐาน
สาระที่ 5 สาระภูมิศาสตร์		การใช้แผนที่

1.2 ผลการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนการสอน

การพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนการสอน เป็นการออกแบบและพัฒนา (ร่าง) รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังกัดมหาวิทยาลัย สรรูปได้ ดังนี้

1.2.1 การจัดทำ (ร่าง) รูปแบบการจัดการเรียนการสอน โดยมีองค์ประกอบของ รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังกัดมหาวิทยาลัย มี 4 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) กระบวนการเรียนการสอน 4) เงื่อนไขของการนำรูปแบบการจัดการเรียนการสอนไปใช้ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

หลักการ การเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังกัดมหาวิทยาลัย เป็นการ พัฒนาทักษะวิชาชีพที่กำหนดให้นักศึกษาได้พัฒนาทักษะความสามารถเฉพาะทางที่นำไปสู่การ ประกอบวิชาชีพครูสังกัดมหาวิทยาลัย

วัตถุประสงค์ เพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังกัดมหาวิทยาลัย

กระบวนการเรียนการสอน ตามรูปแบบการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย ขั้นตอน 5 ขั้น ดังนี้ ขั้นที่ 1 ขั้นวิเคราะห์ประสบการณ์ (Analyze Experience) ขั้นที่ 2 ขั้นเชื่อมโยง ความรู้ (Connect Knowledge) ขั้นที่ 3 ขั้นประยุกต์ตามบริบท (Apply Context) ขั้นที่ 4 ขั้นฝึกปฏิบัติ (Practice) ขั้นที่ 5 ขั้นสะท้อนการปฏิบัติ (Reflect Practice)

เงื่อนไขของการนำรูปแบบการจัดการเรียนการสอนไปใช้

หลักการตอบสนอง ประกอบด้วย การกระตุ้นและให้ข้อมูลแก่ผู้เรียนในทุก ขั้นตอน เพื่อช่วยเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังกัดมหาวิทยาลัย

ระบบสังคม ประกอบด้วย 1) อาจารย์ผู้สอนให้นักศึกษาร่วมกันเรียนรู้ทั้งใน ห้องเรียนและนอกห้องเรียน เพื่อฝึกการทำงานร่วมกับผู้อื่น 2) อาจารย์ผู้สอนให้นักศึกษามี ปฏิสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างผู้สอนและผู้เรียน

สิ่งสนับสนุน ประกอบด้วย 1) เพื่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพอาจารย์ผู้สอน ต้องจัดเตรียมวัสดุและอุปกรณ์การเรียนการสอนให้เพียงพอและเหมาะสมกับกิจกรรมทั้งรายบุคคล และรายกลุ่ม 2) อาจารย์ผู้สอนจัดเตรียมสถานที่ ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน 3) การจัดกิจกรรม การเรียนการสอนที่มีความยืดหยุ่น และเหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน

1.2.2 การจัดทำกระบวนการเรียนการสอนของ (ร่าง) รูปแบบการจัดการเรียน การสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังกัดมหาวิทยาลัย โดยการสังเคราะห์จากแนวคิด ทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย คือ รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาทักษะพิสัยของแฮร์โรว์ (Harrow's Instructional Model for psychomotor Domain) รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิด การพัฒนาทักษะพิสัยของเดวิส (Davies' Instructional Model for Psychomotor Domain) รูปแบบ การเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาทักษะพิสัยของฟิตทส์ (Fitts's Instructional Model for

psychomotor Domain) รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาทักษะพิสัยของดี เซคโค (De Cecco's Instructional Model for psychomotor Domain) ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของ บรูเนอร์ (Bruner's Cognitive Development theory) ทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความหมาย (A Theory of Meaningful Verbal Learning) ทฤษฎีการสร้างความรู้ (Constructivism Theory) โดยกำหนดเป็น กระบวนการเรียนการสอน 5 ขั้น ดังนี้ ขั้นที่ 1 ขั้นวิเคราะห์ประสบการณ์ (Analyze Experience) ขั้นที่ 2 ขั้นเชื่อมโยงความรู้ (Connect Knowledge) ขั้นที่ 3 ขั้นประยุกต์ตามบริบท (Apply Context) ขั้นที่ 4 ขั้นฝึกปฏิบัติ (Practice) ขั้นที่ 5 ขั้นสะท้อนการปฏิบัติ (Reflect Practice) ดังตารางที่ 13

ตารางที่ 13 การสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีที่นำมาใช้เป็นกระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบการ จัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา

กระบวนการเรียนการสอน	แนวคิด ทฤษฎีที่นำมาใช้ในกระบวนการเรียนการสอน
ขั้นที่ 1 ขั้นวิเคราะห์ประสบการณ์ (Analyze Experience) เป็นขั้นการวิเคราะห์ความรู้ ประสบการณ์ที่มีอยู่เดิม ของตนเอง และถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์นั้น เพื่อไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่น	รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนา ทักษะพิสัยของพิททส์ ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของบรูเนอร์
ขั้นที่ 2 ขั้นเชื่อมโยงความรู้ (Connect Knowledge) เป็นขั้นการสร้างองค์ความรู้ และทำความเข้าใจกับสิ่ง ใหม่ที่จะเรียนรู้ โดยใช้องค์ประสบการณ์ที่ผ่านมา เพื่อสร้างกระบวนการในการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่	รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนา ทักษะพิสัยของเควีส์ ทฤษฎีการสร้างความรู้ ทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความหมาย
ขั้นที่ 3 ขั้นประยุกต์ตามบริบท (Apply Context) เป็นขั้นประยุกต์ใช้องค์ความรู้ และประสบการณ์ของ ผู้เรียน เพื่อการนำไปใช้ให้เหมาะสมกับ สภาพแวดล้อม และสถานการณ์ตามบริบทที่แตกต่าง	รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนา ทักษะพิสัยของดี เซคโค ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของบรูเนอร์ ทฤษฎีการสร้างความรู้
ขั้นที่ 4 ขั้นฝึกปฏิบัติ (Practice) เป็นขั้นการลงมือกระทำ ปฏิบัติ เป็นการฝึกฝนเพื่อให้ เกิดการกระทำ ปฏิบัติอย่างชำนาญ	รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนา ทักษะพิสัยของพิททส์ และของแฮร์โรว์ ทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความหมาย
ขั้นที่ 5 ขั้นสะท้อนการปฏิบัติ (Reflect Practice) เป็นขั้นการสะท้อนจากสิ่งที่ได้กระทำ ปฏิบัติ โดยใช้ การอภิปรายถึงสิ่งที่ได้เรียนรู้ ได้กระทำ ปฏิบัติ ฝึกฝน เพื่อสร้างเป็นประสบการณ์ ทักษะใหม่ที่ได้รับ	รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนา ทักษะพิสัยของเควีส์ และของดี เซคโค ทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความหมาย ทฤษฎีการสร้างความรู้

1.3 ผลการหาคุณภาพของรูปแบบการจัดการเรียนการสอน

1.3.1 การหาคุณภาพของรูปแบบการจัดการเรียนการสอน เป็นการนำ (ร่าง) รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูศึกษาศาสตร์ศึกษา ที่พัฒนาขึ้นไป ตรวจสอบความเหมาะสมของ (ร่าง) รูปแบบการจัดการเรียนการสอน ความเป็นไปได้และการนำไปใช้โดยวิธีการสัมมนาของผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) จำนวน 8 คน และมีค่าเฉลี่ยดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) เท่ากับ 1.00 พร้อมนำรูปแบบการจัดการเรียนการสอนไปปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ สรุปได้ดังนี้

สภาพปัญหาและความจำเป็นของ (ร่าง) รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูศึกษาศาสตร์ศึกษา มีความเหมาะสม น่าสนใจ และมีความเหมาะสมต่อการนำไปใช้ประโยชน์ เพื่อเป็นทิศทางในการนำไปใช้ควบคู่กับการพัฒนานักศึกษาของหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ เป็นการสร้างอัตลักษณ์ของบัณฑิตที่จบจากมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี และหากสามารถพัฒนาขึ้นมาได้จริงจะเกิดประโยชน์ต่อการหลักสูตรและนักศึกษา

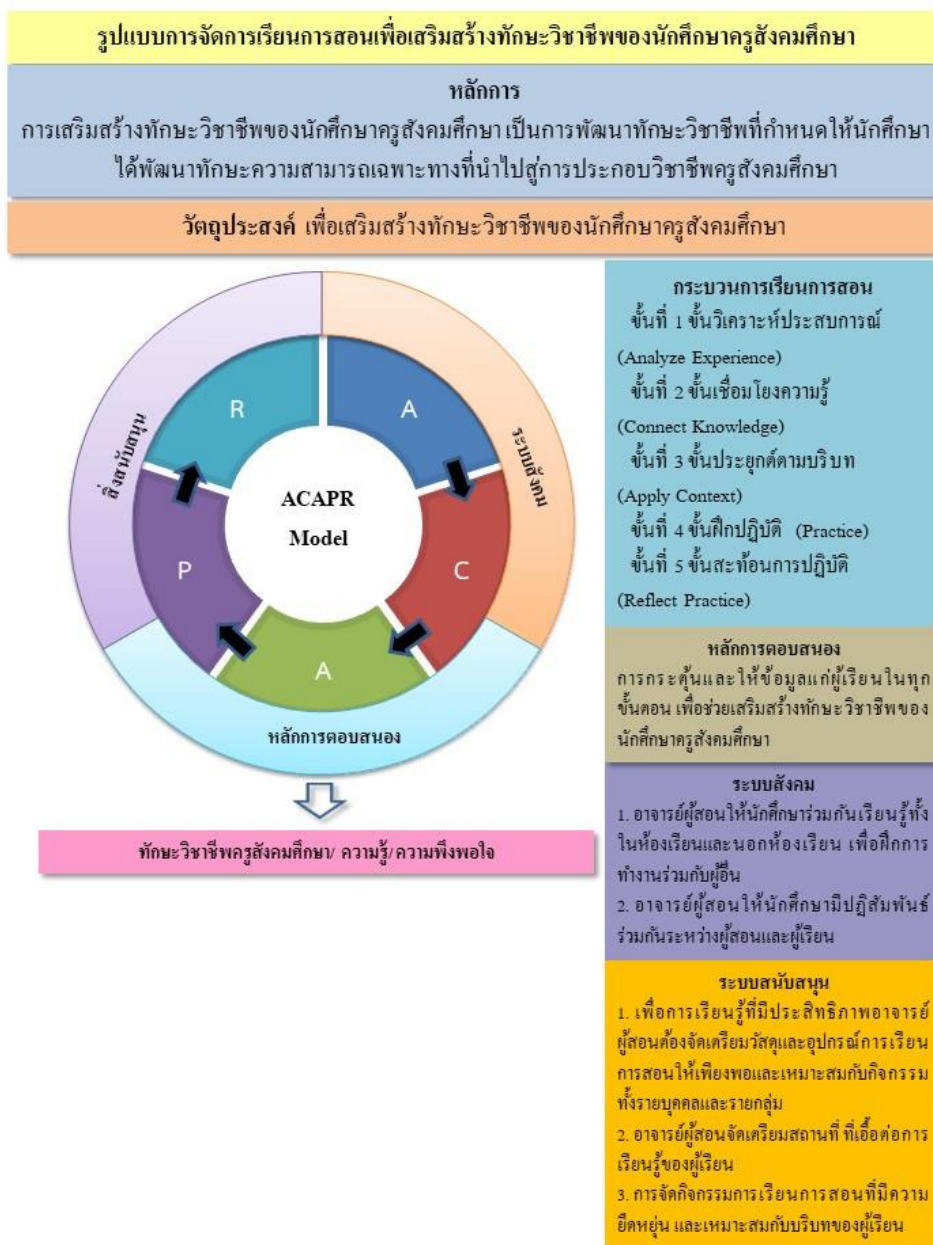
ชื่อ (ร่าง) รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูศึกษาศาสตร์ศึกษา มีความเหมาะสมกับร่างรูปแบบที่กำลังจะพัฒนา เหมาะกับการจะพัฒนาเพื่อนำไปใช้จริงกับนักศึกษา

หลักการ (ร่าง) รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูศึกษาศาสตร์ศึกษา มีความเหมาะสม โดยหลักการสะท้อนถึงหลักการที่ใช้สำหรับการจัดการเรียนการสอน การประเมินผล เป็นจากสื่อถึงจุดเด่นของรูปแบบการเรียนการสอน

วัตถุประสงค์ (ร่าง) รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูศึกษาศาสตร์ศึกษา มีความเหมาะสมดี

กระบวนการเรียนการสอนของ (ร่าง) รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูศึกษาศาสตร์ศึกษา มีความกระบวนการจัดการเรียนการสอนมีความเหมาะสมกับบริบทของท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี และเป็นระบบที่ชัดเจนและขั้นตอนที่อยู่ในกระบวนการเรียนการสอน ตามรูปแบบการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วยขั้นตอน 5 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้ ขั้นที่ 1 ขั้นวิเคราะห์ประสบการณ์ (Analyze Experience) ขั้นที่ 2 ขั้นเชื่อมโยงความรู้ (Connect Knowledge) ขั้นที่ 3 ขั้นประยุกต์ตามบริบท (Apply Context) ขั้นที่ 4 ขั้นฝึกปฏิบัติ (Practice) ขั้นที่ 5 ขั้นสะท้อนการปฏิบัติ (Reflect Practice) เป็นลำดับขั้นที่ดี และมีความเชื่อมโยงกันเป็นอย่างดี มองภาพว่ามีความเป็นไปได้ในการนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้

เงื่อนไขของการนำรูปแบบการจัดการเรียนการสอนไปใช้ (ร่าง) มีความเหมาะสมแต่ให้ปรับข้อความให้มีความชัดเจนขึ้น เพื่อให้เข้ากับขั้นตอนที่อยู่ในกระบวนการเรียนการสอน

ภาพที่ 13 (ร่าง) รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังกัดมหาวิทยาลัย

1.3.2 การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้แบบบันทึกสะท้อนการเรียนรู้จากการเรียนการสอน โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา แบบประเมินทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา 102301 การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี แบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนตามรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา และประเด็นการสนทนากลุ่ม (Focus Group) นักศึกษา อาจารย์ และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้รูปแบบ เพื่อรับรองรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา โดยนำเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลที่พัฒนาขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสม และความสอดคล้องของรูปแบบเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและให้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ สรุปได้ดังนี้

แผนการจัดการเรียนรู้มีขั้นตอนกระบวนการเรียนการสอนตามรูปแบบมีความเหมาะสมในแต่ละขั้นตอน ให้มีการออกแบบกิจกรรมที่แทรกในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการเรียนรู้ และระบุถึงทักษะที่เกิดขึ้นจากขั้นตอนนั้นของแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้

บันทึกสะท้อนการเรียนรู้จากการเรียนการสอน โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา มีความเหมาะสมต่อการนำไปใช้ประกอบการทดลอง

แบบประเมินทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษามีการปรับรายละเอียดของเกณฑ์ให้เกิดความชัดเจนมากขึ้น เพราะเนื่องจากต้องมีการประเมินทักษะที่หลากหลาย

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา 102301 การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี มีความสอดคล้องต่อการนำไปใช้ในการทดสอบ ถูกต้องตามเนื้อหาสาระที่ใช้ในการเรียนการสอน

แบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนตามรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา มีความชัดเจน

ประเด็นการสนทนากลุ่ม (Focus Group) นักศึกษา อาจารย์ และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้รูปแบบ เพื่อรับรองรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา มีความชัดเจน

1.3.3 การนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นไปใช้ เป็นการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังกัดมศึกษา มีการดำเนินการ ดังนี้ 1) นำรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังกัดมศึกษา ไปทดลองใช้กับนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย มีการดำเนินการ ดังนี้ 1.1) ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ถึงคณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังกัดมศึกษา 1.2) นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา 102301 การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ให้นักศึกษาทำก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังกัดมศึกษา 1.3) ผู้วิจัยจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่กำหนด จำนวน 5 แผน กับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 ตามหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2560 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย 1.4) ดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังกัดมศึกษา ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้หลังการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังกัดมศึกษาในแต่ละครั้ง นักศึกษาจะดำเนินการทำบันทึกสะท้อนการเรียนรู้จากการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังกัดมศึกษา 1.5) นำแบบประเมินทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังกัดมศึกษา ประเมินนักศึกษาหลังการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังกัดมศึกษา และให้นักศึกษาทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา 102301 การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี และให้นักศึกษาตอบแบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนตามรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังกัดมศึกษาที่พัฒนาขึ้น

1.3.4 การพัฒนา ประเมินผลรูปแบบ เป็นการปรับปรุง และประเมินรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังกัดมศึกษา ให้สามารถนำไปใช้และเผยแพร่รูปแบบการเรียนการสอน มีการดำเนินการ ดังนี้ 1) นำข้อมูลผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังกัดมศึกษา มาพิจารณาประเมินผล และปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนการสอน มีการดำเนินการ ดังนี้ 1.1) ศึกษาผลการประเมินทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังกัดมศึกษาที่เกิดขึ้นจากรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อ

เสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา 1.1.1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชา 102301 การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี 1.1.2) ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการ เรียนตามรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา 1.1.3) ศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาครู และอาจารย์ที่เกี่ยวข้องที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนการสอน เพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา 1.2) การสนทนากลุ่ม (Focus Group) สำหรับนักศึกษา อาจารย์ผู้เกี่ยวข้อง เพื่อรับรองรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้าง ทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา สรุปได้ดังนี้ องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียน การสอนมีความเหมาะสม ซึ่งมีการวางแผนและเชื่อมโยงการใช้องค์ประกอบของรูปแบบการ จัดการเรียนการสอนกับการเรียนการสอนได้ดี มีกระบวนการเรียนการสอนตามรูปแบบการ จัดการเรียนการสอน มีความเหมาะสม มีการจัดลำดับกระบวนการเรียนการสอนจากง่ายไปหายาก ได้ดี มีกระบวนการที่ให้นักศึกษาได้สะท้อนคิด และถ่ายทอดกระบวนการที่ฝึกให้นักศึกษาได้ เสริมสร้างทักษะเป็นระยะ ได้อย่างเหมาะสม เน้นการให้นักศึกษาได้ลงมือปฏิบัติ สร้างความชำนาญ เกี่ยวกับทักษะที่นักศึกษาได้ฝึกอย่างเป็นระบบและเป็นขั้นตอน และรูปแบบการเรียนการสอนนี้ ก่อให้เกิดทักษะตามที่อาจารย์ผู้สอนได้กำหนด เพราะได้ฝึกปฏิบัติจริง ลงมือทำจริง ขั้นตอนที่ใช้ ส่งเสริมให้เกิดทักษะ ถือเป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ครบองค์ประกอบ พัฒนานักศึกษา ในทุกด้าน ทั้งความรู้ ทักษะ และเจตคติ 1.3) ประมวลข้อมูลเพื่อปรับปรุงรายละเอียดของรูปแบบ การจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา ให้มีความ เหมาะสมมากยิ่งขึ้นและพร้อมนำไปใช้ต่อไป

การปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของ นักศึกษาครู สังคมศึกษา

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการนำตามรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อ เสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา ผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยมาประมวลเพื่อทบทวน พิจารณา ปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สามารถสรุปการปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการจัดการเรียน การสอน แสดงในตารางที่ 14

ตารางที่ 14 สรุปการปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการจัดการเรียนการสอน (ฉบับสมบูรณ์)

รูปแบบการจัดการเรียนการสอน (ฉบับเดิม)	รูปแบบการจัดการเรียนการสอน (ฉบับสมบูรณ์)	การปรับปรุง แก้ไข
หลักการ การเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครู สังคมศึกษา เป็นการพัฒนาทักษะวิชาชีพที่ กำหนดให้นักศึกษาได้พัฒนาทักษะ ความสามารถเฉพาะทางที่นำไปสู่การ ประกอบวิชาชีพครูสังคมศึกษา	หลักการ การเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครู สังคมศึกษา เป็นการพัฒนาทักษะวิชาชีพที่ กำหนดให้นักศึกษาได้พัฒนาทักษะ ความสามารถเฉพาะทางที่นำไปสู่การ ประกอบวิชาชีพครูสังคมศึกษา	คงเดิม
วัตถุประสงค์ เพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครู สังคมศึกษา	วัตถุประสงค์ เพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครู สังคมศึกษา	คงเดิม
กระบวนการเรียนการสอน กระบวนการเรียนการสอน ตามรูปแบบการ จัดการเรียนการสอน ประกอบด้วยขั้นตอน 5 ขั้น ดังต่อไปนี้ ขั้นที่ 1 ขั้นวิเคราะห์ประสบการณ์ (Analyze Experience) ขั้นที่ 2 ขั้นเชื่อมโยงความรู้ (Connect Knowledge) ขั้นที่ 3 ขั้นประยุกต์ตามบริบท (Apply Context) ขั้นที่ 4 ขั้นฝึกปฏิบัติ (Practice) ขั้นที่ 5 ขั้นสะท้อนการปฏิบัติ (Reflect Practice)	กระบวนการเรียนการสอน กระบวนการเรียนการสอน ตามรูปแบบการ จัดการเรียนการสอน ประกอบด้วยขั้นตอน 5 ขั้น ดังต่อไปนี้ ขั้นที่ 1 ขั้นวิเคราะห์ประสบการณ์ (Analyze Experience) ขั้นที่ 2 ขั้นเชื่อมโยงความรู้ (Connect Knowledge) ขั้นที่ 3 ขั้นประยุกต์ตามบริบท (Apply Context) ขั้นที่ 4 ขั้นฝึกปฏิบัติ (Practice) ขั้นที่ 5 ขั้นสะท้อนการปฏิบัติ (Reflect Practice)	คงเดิม
หลักการตอบสนอง การกระตุ้นและให้ข้อมูลแก่ผู้เรียนในทุก ขั้นตอน เพื่อช่วยเสริมสร้างทักษะวิชาชีพ ของนักศึกษาครูสังคมศึกษา	หลักการตอบสนอง 1. ผู้สอนสะท้อนข้อมูลป้อนกลับแก่ผู้เรียน ในทุกขั้นตอน อย่างต่อเนื่อง ช่วยเสริมสร้าง ทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา 2. ผู้สอนอำนวยความสะดวก ดูแล และ ติดตามกระบวนการทำงานของผู้เรียนทั้ง รายบุคคล และรายกลุ่ม	เพิ่มเติม หลักการ ตอบสนองให้มี ความเหมาะสม มากยิ่งขึ้น

ตารางที่ 14 สรุปการปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการจัดการเรียนการสอน (ฉบับสมบูรณ์) (ต่อ)

รูปแบบการจัดการเรียนการสอน (ฉบับเดิม)	รูปแบบการจัดการเรียนการสอน (ฉบับสมบูรณ์)	การปรับปรุง แก้ไข
	3. ผู้สอนกระตุ้น และสร้างแรงจูงใจให้ ผู้เรียนเกิดความตั้งใจ มุมานะในการ ปฏิบัติการเรียนการสอน	
ระบบสังคม 1. อาจารย์ผู้สอนให้นักศึกษาร่วมกันเรียนรู้ ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน เพื่อฝึก การทำงานร่วมกับผู้อื่น 2. อาจารย์ผู้สอนให้นักศึกษามีปฏิสัมพันธ์ ร่วมกันระหว่างผู้สอนและผู้เรียน	ระบบสังคม 1. อาจารย์ผู้สอนให้นักศึกษาร่วมกัน เรียนรู้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน เพื่อฝึกการทำงานร่วมกับผู้อื่น 2. อาจารย์ผู้สอนให้นักศึกษามี ปฏิสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างผู้สอนกับ ผู้เรียน และผู้อื่นในสังคม	ปรับและเพิ่มเติม ระบบสังคมให้มีความ เหมาะสมมากยิ่งขึ้น
สิ่งสนับสนุน 1. เพื่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพอาจารย์ ผู้สอนต้องจัดเตรียมวัสดุและอุปกรณ์การ เรียนการสอนให้เพียงพอและเหมาะสมกับ กิจกรรมทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม 2. อาจารย์ผู้สอนจัดเตรียมสถานที่ ที่เอื้อต่อ การเรียนรู้ของผู้เรียน 3. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มี ความยืดหยุ่น และเหมาะสมกับบริบทของ ผู้เรียน	ระบบสนับสนุน 1. ผู้สอนต้องจัดเตรียมวัสดุและอุปกรณ์ การเรียนการสอนให้เพียงพอและ เหมาะสมกับกิจกรรมทั้งรายบุคคลและ รายกลุ่ม 2. ผู้สอนจัดเตรียมสถานที่ ที่เอื้อต่อการ เรียนรู้ของผู้เรียน 3. ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ มีความยืดหยุ่น และเหมาะสมกับบริบท ของผู้เรียน	ปรับซื้อห่าว้อ จากสิ่ง สนับสนุน เป็นระบบ สนับสนุน และ เพิ่มเติมระบบ สนับสนุนให้มีความ เหมาะสมและชัดเจน มากยิ่งขึ้น

ภาพที่ 14 รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังกัดมหาวิทยาลัย (ฉบับสมบูรณ์)

ตอนที่ 2 ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา

จากการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษาที่พัฒนาขึ้น ผู้วิจัยนำเสนอผลการทดลองใช้เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

2.1 ประเมินทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา หลังการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา

2.2 ประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา ของนักศึกษาครูสังคมศึกษา หลังการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา

2.3 ประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาครูสังคมศึกษาที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา ที่พัฒนาขึ้น

2.1 ประเมินทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา หลังการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา

ตารางที่ 15 ทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา หลังการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา

ทักษะวิชาชีพของ นักศึกษาครูสังคมศึกษา	ครั้งที่ 1		ครั้งที่ 2		ครั้งที่ 3		ครั้งที่ 4		ครั้งที่ 5		รวม		ระดับทักษะวิชาชีพของ นักศึกษาครูสังคมศึกษา	ลำดับที่
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
ทักษะหลัก														
การเปรียบเทียบ	1.93	0.69	2.27	0.45	2.33	0.47	2.70	0.46	2.77	0.43	2.54	0.31	ดี	(2)
การจัดหมวดหมู่	2.17	0.59	2.40	0.49	2.47	0.50	2.80	0.40	2.87	0.34	2.54	0.31	ดี	(2)
การตีความ	1.47	0.50	2.00	0.00	2.20	0.40	2.60	0.49	2.83	0.37	2.22	0.23	พอใช้	(8)
การทำข้อสรุป ทั่วไปจากข้อมูล เฉพาะ	1.67	0.47	1.93	0.25	2.47	0.50	2.33	0.47	2.67	0.47	2.21	0.27	พอใช้	(9)
ทักษะเฉพาะสาระการเรียนรู้														
การสะท้อนคิด อย่างมี วิจารณญาณ	1.87	0.73	2.27	0.52	2.40	0.56	2.70	0.46	2.77	0.43	2.40	0.41	ดี	(7)

ตารางที่ 15 ทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา หลังการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา (ต่อ)

ทักษะวิชาชีพของ นักศึกษาครูสังคมศึกษา	ครั้งที่ 1		ครั้งที่ 2		ครั้งที่ 3		ครั้งที่ 4		ครั้งที่ 5		รวม		ระดับทักษะวิชาชีพของ นักศึกษาครูสังคมศึกษา	ลำดับที่
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.		
การตัดสินใจเพื่อ แก้ปัญหา	1.73	0.45	1.97	0.18	2.03	0.18	2.53	0.50	2.63	0.49	2.18	0.19	พอใช้	(10)
การตีความจาก แผนภาพ กราฟ	1.87	0.73	2.27	0.45	2.40	0.49	2.70	0.46	2.83	0.37	2.41	0.36	ดี	(6)
การวิเคราะห์ หลักฐาน	2.17	0.46	2.20	0.40	2.43	0.50	2.77	0.43	2.93	0.25	2.50	0.25	ดี	(4)
การอ่านเส้นเวลา	2.17	0.46	2.23	0.43	2.77	0.43	2.97	0.18	0.40	0.54	2.83	1.10	ดี	(1)
การใช้แผนที่	1.77	0.43	2.13	0.34	2.50	0.50	2.93	0.25	2.97	0.18	2.46	0.17	ดี	(5)
รวม											2.43	0.20	ดี	

จากตารางที่ 15 พบว่าผลการประเมินทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา หลังการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา ที่ประเมินโดยใช้ประเมินทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา หลังการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา มีทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา โดยภาพรวม อยู่ในระดับดี ($\bar{x} = 2.43$, S.D. = 0.20) ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 เมื่อพิจารณาเป็นรายทักษะ พบว่า นักศึกษามีทักษะการอ่านเส้นเวลา เป็นลำดับที่หนึ่ง อยู่ในระดับดี ($\bar{x} = 2.83$, S.D. = 1.10) รองลงมาคือทักษะการเปรียบเทียบ และทักษะการจัดหมวดหมู่ อยู่ในระดับดี ($\bar{x} = 2.54$, S.D. = 0.31) ทักษะการวิเคราะห์หลักฐาน อยู่ในระดับดี เป็นลำดับที่สาม ($\bar{x} = 2.50$, S.D. = 0.25) และทักษะการตัดสินใจเพื่อแก้ปัญหา อยู่ในระดับพอใช้ เป็นลำดับสุดท้าย ($\bar{x} = 2.18$, S.D. = 0.19)

และจากการสังเกตการณ์สอนภายหลังการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนการสอน พบว่า นักศึกษามีความสนใจในการเรียน โดยสามารถปฏิบัติกิจกรรมตามขั้นตอนได้เป็นอย่างดี เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน และสามารถพัฒนาองค์ความรู้ของตนเองในเชิงเหตุและผลได้ สนุกกับการเรียน โดยเฉพาะการทำกิจกรรมที่พัฒนาทักษะการอ่านเส้นเวลาที่นักศึกษาสามารถปฏิบัติกิจกรรมได้ดีที่สุด ทั้งเรื่องของการอ่านและการจัดทำเส้นเวลา (Timeline) ด้วยตนเองปรากฏในชิ้นงานที่นักศึกษาได้สร้างสรรค์ ด้านทักษะการเปรียบเทียบและทักษะการจัด

หมวดหมู่ ถือว่าเป็นทักษะหลักที่เกิดขึ้นกับนักศึกษา โดยนักศึกษสามารถใช้องค์ความรู้ของตนเอง มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนในชั้นเรียน รูปแบบของการนำเสนอมีความหลากหลายน่าสนใจ เกิดแนวคิดใหม่จากการปฏิบัติกิจกรรมตามขั้นตอน และทักษะที่นักศึกษายังไม่สามารถพัฒนาได้ คือ ทักษะการตัดสินใจเพื่อแก้ปัญหา ซึ่งอาจเป็นเพราะประสบการณ์ของนักศึกษาแต่ละคนมีความแตกต่างกัน จึงขาดความเชื่อมั่นในการนำเสนอแนวคิดที่ใช้ในการตัดสินใจ เพื่อการแก้ปัญหา

2.2 ประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา ของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ก่อนและหลังการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ตารางที่ 16 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา ของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ก่อนและหลังการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

การทดสอบ	N	คะแนนเต็ม	\bar{x}	S.D.	t	p
ก่อนการทดลองใช้รูปแบบ	30	30	11.10	3.05	-18.692*	.000
หลังการทดลองใช้รูปแบบ	30	30	17.77	2.51		

โดยกำหนดค่า $p < .05$

จากตารางที่ 16 พบว่า ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาหลังการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา สูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 โดยค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา หลังการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ($\bar{x} = 17.77$, S.D. = 2.51) สูงกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาก่อนการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ($\bar{x} = 11.10$, S.D. = 3.05) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

และจากการสังเกตการณ์สอนภายหลังการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียน การสอน พบว่า การใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนี้เป็นการเชื่อมโยงเนื้อหา ที่สอนเข้ามาร่วมในกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ตามขั้นตอนกระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบ ทำให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ด้านเนื้อหาสาระจากการปฏิบัติกิจกรรม ซึ่งการที่นักศึกษาได้ลงมือ ปฏิบัติก่อให้เกิดองค์ความรู้ด้วยตนเองอย่างคงทนถาวร สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง

2.3 ประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาครูที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อ เสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา ที่พัฒนาขึ้น

ตารางที่ 17 ความพึงพอใจของนักศึกษาครูสังคมศึกษาที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อ เสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา

ความพึงพอใจของนักศึกษาครูสังคมศึกษาที่มีต่อรูปแบบการจัดการ เรียนการสอน	\bar{x}	S.D.	ระดับความ พึงพอใจ	ลำดับ ที่
ด้านเนื้อหา (ทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา)				
1. เนื้อหาที่เป็นทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษามีความ เหมาะสมกับความสามารถของนักศึกษา	4.57	0.50	มากที่สุด	4
2. การจัดลำดับความยากง่ายของทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคม ศึกษา	4.57	0.50	มากที่สุด	4
3. ทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษามีความครอบคลุมศาสตร์ ทางสังคมศึกษา	4.60	0.56	มากที่สุด	3
4. เนื้อหาที่เป็นทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษามีความ ครบถ้วนเพียงพอต่อการนำไปเป็นพื้นฐานของการเรียนรู้	4.63	0.49	มากที่สุด	2
5. เนื้อหาและทักษะมีความจำเป็นและเป็นที่ต้องการในการประกอบ วิชาชีพครูสังคมศึกษา	4.73	0.45	มากที่สุด	1
รวม	4.62	0.38	มากที่สุด	(2)
ด้านกิจกรรมการเรียนการสอนและสื่อการเรียนการสอนตามรูปแบบ				
6. การวิเคราะห์ประสบการณ์เดิมของนักศึกษา	4.47	0.50	มาก	3
7. การเชื่อมโยงความรู้ให้กับนักศึกษา	4.67	0.47	มากที่สุด	1
8. การประยุกต์ให้เข้ากับบริบท	4.33	0.54	มาก	4

ตารางที่ 17 ความพึงพอใจของนักศึกษาครูสังคมศึกษาที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา (ต่อ)

ความพึงพอใจของนักศึกษาครูสังคมศึกษาที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนการสอน	\bar{x}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ	ลำดับที่
9. การฝึกปฏิบัติของแต่ละทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา	4.60	0.56	มากที่สุด	2
10. เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้สะท้อนคิดถึงสิ่งที่ได้รับจากการปฏิบัติ	4.67	0.54	มากที่สุด	1
11. ระยะเวลาในกระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบมีความเหมาะสม	4.47	0.62	มาก	3
12. บรรยากาศของการเรียนการสอนเอื้อต่อการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.27	0.64	มาก	5
13. สื่อและวัสดุอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอนเหมาะสมและเพียงพอ	4.20	0.66	มาก	6
รวม	4.45	0.40	มาก	(4)
ด้านประโยชน์และความพึงพอใจที่ได้รับ				
14. การเรียนรู้ตามรูปแบบช่วยสร้างความมั่นใจในการใช้ทักษะวิชาชีพตามศาสตร์ของสังคมศึกษา	4.67	0.54	มากที่สุด	2
15. การเรียนรู้ตามรูปแบบจะช่วยให้สามารถปฏิบัติวิชาชีพครูได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล	4.67	0.60	มากที่สุด	1
รวม	4.66	0.53	มากที่สุด	(1)
ด้านความพึงพอใจโดยภาพรวม				
16. ความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยภาพรวม	4.56	0.56	มากที่สุด	1
รวม	4.56	0.56	มากที่สุด	(3)
ภาพรวมทั้ง 4 ด้าน	4.57	0.42	มากที่สุด	

จากตารางที่ 17 พบว่า ผลการประเมินระดับความพึงพอใจของนักศึกษาครูสังคมศึกษาที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา ที่ตอบแบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาครูสังคมศึกษาที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{x} = 4.57$, S.D. = 0.42) ต่อรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของ

นักศึกษาครูสังคมศึกษา เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีระดับความพึงพอใจมากที่สุดในด้านประโยชน์และความพึงพอใจที่ได้รับ ($\bar{x} = 4.66$, S.D. = 0.53) เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นคำถาม พบว่า นักศึกษาพึงพอใจมากที่สุดทุกประเด็น โดยพึงพอใจมากที่สุดในประเด็นเรื่องการเรียนรู้ตามรูปแบบจะช่วยให้สามารถปฏิบัติวิชาชีพครูได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเป็นลำดับที่หนึ่ง ($\bar{x} = 4.67$, S.D. = 0.60) รองลงมาพึงพอใจมากที่สุดในประเด็นเรื่องการเรียนรู้ตามรูปแบบช่วยสร้างความมั่นใจในการใช้ทักษะวิชาชีพตามศาสตร์ของสังคมศึกษา ($\bar{x} = 4.67$, S.D. = 0.54)

นักศึกษาส่วนใหญ่พึงพอใจมากที่สุดในด้านเนื้อหา (ทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา) ($\bar{x} = 4.62$, S.D. = 0.38) เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นคำถาม พบว่า นักศึกษาพึงพอใจมากที่สุดทุกประเด็น โดยพึงพอใจมากที่สุดในประเด็นเรื่องเนื้อหาและทักษะมีความจำเป็นและเป็นที่ต้องการในการประกอบวิชาชีพครูสังคมศึกษา เป็นลำดับที่หนึ่ง ($\bar{x} = 4.73$, S.D. = 0.45) รองลงมาพึงพอใจมากที่สุดในประเด็นเรื่องเนื้อหาที่เป็นทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษามีความครบถ้วนเพียงพอต่อการนำไปเป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ เป็นลำดับที่สอง ($\bar{x} = 4.63$, S.D. = 0.49) พึงพอใจมากที่สุดในประเด็นเรื่องทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษามีความครอบคลุมศาสตร์ทางสังคมศึกษา เป็นลำดับที่สาม ($\bar{x} = 4.60$, S.D. = 0.56) และเป็นลำดับสุดท้ายในประเด็นเรื่องเนื้อหาที่เป็นทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษามีความเหมาะสมกับความสามารถของนักศึกษา, การจัดลำดับความยากง่ายของทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา ($\bar{x} = 4.57$, S.D. = 0.50)

นักศึกษาส่วนใหญ่พึงพอใจมากที่สุดในด้านความพึงพอใจโดยภาพรวม ($\bar{x} = 4.56$, S.D. = 0.56) เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นคำถาม พบว่า นักศึกษาพึงพอใจมากที่สุดในเรื่องความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยภาพรวม ($\bar{x} = 4.56$, S.D. = 0.56)

นักศึกษาส่วนใหญ่พึงพอใจมากที่สุดในด้านกิจกรรมการเรียนการสอนและสื่อการเรียนการสอนตามรูปแบบ ($\bar{x} = 4.45$, S.D. = 0.40) เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นคำถาม พบว่า นักศึกษาพึงพอใจมากที่สุดทุกประเด็น โดยพึงพอใจมากที่สุดในประเด็นเรื่องเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้สะท้อนคิดถึงสิ่งที่ได้รับจากการปฏิบัติ, การเชื่อมโยงความรู้ให้กับนักศึกษา เป็นลำดับที่หนึ่ง ($\bar{x} = 4.67$, S.D. = 0.54) ($\bar{x} = 4.67$, S.D. = 0.47) รองลงมาพึงพอใจมากที่สุดในประเด็นเรื่องการฝึกปฏิบัติของแต่ละทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา เป็นลำดับที่สอง ($\bar{x} = 4.60$, S.D. = 0.56) พึงพอใจมากที่สุดในประเด็นเรื่องระยะเวลาในกระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบมีความเหมาะสม, การวิเคราะห์ประสบการณ์เดิมของนักศึกษา เป็นลำดับที่สาม ($\bar{x} = 4.47$, S.D. = 0.62)

($\bar{x} = 4.47$, S.D. = 0.50) และเป็นลำดับสุดท้ายในประเด็นเรื่องสื่อและวัสดุอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอนเหมาะสมและเพียงพอ ($\bar{x} = 4.20$, S.D. = 0.66)

สรุปผลพบว่า ผลการประเมินระดับความพึงพอใจของนักศึกษาครูสังกัดมหาวิทยาลัยที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังกัดมหาวิทยาลัย ที่ตอบแบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาครูสังกัดมหาวิทยาลัยที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังกัดมหาวิทยาลัย มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{x} = 4.57$, S.D. = 0.42) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีระดับความพึงพอใจมากที่สุดในด้านประโยชน์และความพึงพอใจที่ได้รับ เป็นลำดับที่หนึ่ง ($\bar{x} = 4.66$, S.D. = 0.53) รองลงมาคือด้านเนื้อหา (ทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังกัดมหาวิทยาลัย) ($\bar{x} = 4.62$, S.D. = 0.38) ด้านความพึงพอใจโดยภาพรวม เป็นลำดับที่สาม ($\bar{x} = 4.56$, S.D. = 0.56) และกิจกรรมการเรียนการสอนและสื่อการเรียนการสอนตามรูปแบบ ($\bar{x} = 4.45$, S.D. = 0.40)

ตอนที่ 3 การขยายผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังกัดมหาวิทยาลัย

ผู้วิจัยนำรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปใช้ขยายผลกับบัณฑิตศึกษายุทธศาสตร์ที่จบการศึกษาจากหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี และนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ที่สนใจเข้ารับการอบรม จำนวน 17 คน ซึ่งเป็นการจัดอบรมเกี่ยวกับการเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังกัดมหาวิทยาลัย โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังกัดมหาวิทยาลัย เป็นการขยายผลในลักษณะของการเข้าร่วมการอบรมเป็นระยะเวลา 6 ชั่วโมง หรือ 1 วัน มีขั้นตอนของกระบวนการจัดอบรม และผลการอบรม สรุปได้ดังนี้

1. การชี้แจงวัตถุประสงค์ของการอบรม เพื่อเป็นการขยายผลรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังกัดมหาวิทยาลัย ให้กับผู้ที่สนใจในการเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังกัดมหาวิทยาลัย

2. การแนะนำคู่มือการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังกัดมหาวิทยาลัย ซึ่งประกอบด้วย

คำชี้แจงการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอน

ความเป็นมาและความสำคัญของรูปแบบการจัดการเรียนการสอน

แนวคิดพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอน

องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนการสอน ซึ่งประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการเรียนการสอน และเงื่อนไขการนำรูปแบบการจัดการเรียนการสอนไปใช้

3. การอธิบายถึงกระบวนการเรียนการสอน

ขั้นที่ 1 ขั้นวิเคราะห์ประสบการณ์ (Analyze Experience) เป็นขั้นการวิเคราะห์ความรู้ ประสบการณ์ที่มีอยู่เดิมของตนเอง และถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์นั้นเพื่อไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่น

ขั้นที่ 2 ขั้นเชื่อมโยงความรู้ (Connect Knowledge) เป็นขั้นการสร้างองค์ความรู้ และทำความเข้าใจกับสิ่งใหม่ที่จะเรียนรู้ โดยใช้องค์ประสบการณ์ที่ผ่านมา เพื่อสร้างกระบวนการในการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่

ขั้นที่ 3 ขั้นประยุกต์ตามบริบท (Apply Context) เป็นขั้นประยุกต์ใช้องค์ความรู้ และประสบการณ์ของผู้เรียน เพื่อการนำไปใช้ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม และสถานการณ์ตามบริบทที่แตกต่าง

ขั้นที่ 4 ขั้นฝึกปฏิบัติ (Practice) เป็นขั้นการลงมือกระทำ ปฏิบัติ เป็นการฝึกฝนเพื่อให้เกิดการกระทำ ปฏิบัติอย่างชำนาญ

ขั้นที่ 5 ขั้นสะท้อนการปฏิบัติ (Reflect Practice) เป็นขั้นการสะท้อนจากสิ่งที่ได้กระทำ ปฏิบัติ โดยใช้การอภิปรายถึงสิ่งที่ได้เรียนรู้ ได้กระทำ ปฏิบัติ ฝึกฝน เพื่อสร้างเป็นประสบการณ์ ทักษะใหม่ที่ได้รับ

4. การดำเนินการฝึกปฏิบัติโดยใช้กระบวนการเรียนการสอน ตามรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา โดยใช้การอภิปรายร่วมกันเป็นกลุ่ม จากการสังเกตการฝึกปฏิบัติ พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมสามารถเข้าร่วมการอบรม โดยการปฏิบัติได้เป็นอย่างดี เกิดการสะท้อนคิดจากกิจกรรมที่ได้ปฏิบัติ และเกิดมุมมองในประเด็นการเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา ทั้งทักษะหลักและทักษะเฉพาะสาระการเรียนรู้ และเกิดความสนใจที่จะพัฒนาตนเอง ที่จะพัฒนาทักษะอย่างสม่ำเสมอ

5. ผลการประเมินทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา หลังการขยายผลโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา กับบัณฑิตศึกษายุ่งเกี่ยวกับการศึกษาจากหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี และนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ที่สนใจเข้ารับการอบรม จำนวน 17 คน ซึ่งเป็นการจัดการอบรมเกี่ยวกับการเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา สรุปได้ดังตารางที่ 18

ตารางที่ 18 ระดับคะแนนทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา หลังการขยายผลโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา

ทักษะวิชาชีพ ของนักศึกษาครูสังคมศึกษา	ทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครู สังคมศึกษา		ระดับทักษะวิชาชีพ ของนักศึกษาครู สังคมศึกษา	ลำดับที่
	\bar{x}	S.D.		
ทักษะหลัก				
การเปรียบเทียบ	2.47	0.51	ดี	(3)
การจัดหมวดหมู่	2.53	0.51	ดี	(2)
การตีความ	2.00	0.61	พอใช้	(7)
การทำข้อสรุปทั่วไปจากข้อมูล เฉพาะ	2.06	0.56	พอใช้	(6)
ทักษะเฉพาะสาระการเรียนรู้				
การสะท้อนคิดอย่างมีวิจารณญาณ	1.82	0.39	พอใช้	(9)
การตัดสินใจเพื่อแก้ปัญหา	1.76	0.43	พอใช้	(10)
การตีความจากแผนภาพ กราฟ	2.29	0.47	พอใช้	(5)
การวิเคราะห์หลักฐาน	1.88	0.69	พอใช้	(8)
การอ่านเส้นเวลา	2.58	0.51	ดี	(1)
การใช้แผนที่	2.24	0.44	พอใช้	(4)
รวม	2.16	0.51	พอใช้	

จากตารางที่ 18 ผลการประเมินทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา หลังการขยายผลโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา ที่ประเมินโดยใช้ประเมินทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา ระหว่างทำการอบรมเกี่ยวกับการเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษาโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา มีทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา โดยภาพรวม อยู่ในระดับพอใช้ ($\bar{x} = 2.16$, S.D. = 0.51) เมื่อพิจารณาเป็นรายทักษะ พบว่าผู้เข้ารับการอบรมมีทักษะการอ่านเส้นเวลา เป็นลำดับที่หนึ่ง อยู่ในระดับดี ($\bar{x} = 2.58$, S.D. = 0.51) รองลงมาคือทักษะการจัดหมวดหมู่ อยู่ในระดับดี ($\bar{x} = 2.53$, S.D. = 0.51) ทักษะการเปรียบเทียบ อยู่ในระดับดี เป็นลำดับที่สาม ($\bar{x} = 2.47$, S.D. = 0.51) และทักษะการตัดสินใจเพื่อแก้ปัญหา อยู่ในระดับพอใช้ เป็นลำดับสุดท้าย ($\bar{x} = 1.76$, S.D. = 0.43)

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา 2) ทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์ย่อย เพื่อ 2.1) ประเมินทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา หลังการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา 2.2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา ของนักศึกษาครูสังคมศึกษา ก่อนและหลังการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา 2.3) ประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาครูสังคมศึกษาที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษาที่พัฒนาขึ้น 3) ขยายผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 ตามหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2560 ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา 102301 การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) และแนวคิดแบบจำลองการออกแบบการเรียนการสอน (ADDIE Model) วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test for dependent) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา มีองค์ประกอบ คือ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) กระบวนการเรียนการสอน 4) เงื่อนไขของการนำรูปแบบการจัดการเรียนการสอนไปใช้ ซึ่งมีกระบวนการจัดการเรียนการสอน

ของรูปแบบ 5 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ขั้นวิเคราะห์ประสบการณ์ (Analyze Experience) ขั้นที่ 2 ขั้นเชื่อมโยงความรู้ (Connect Knowledge) ขั้นที่ 3 ขั้นประยุกต์ตามบริบท (Apply Context) ขั้นที่ 4 ขั้นฝึกปฏิบัติ (Practice) ขั้นที่ 5 ขั้นสะท้อนการปฏิบัติ (Reflect Practice) มีผลการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนจากผู้เชี่ยวชาญ 8 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสม ความถูกต้องทางภาษา และความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) พบว่ามีค่าเฉลี่ยความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 ทุกประการ และได้เสนอแนะถึงรูปแบบการจัดการเรียนการสอนว่าเป็นรูปแบบที่น่าสนใจ มีความเหมาะสมต่อการนำไปใช้ประโยชน์ เพื่อเป็นทิศทางในการนำไปใช้ควบคู่กับการพัฒนา นักศึกษาของหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา เป็นการสร้างอัตลักษณ์ของบัณฑิตที่ จบจากมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี เกิดประโยชน์ต่อนักศึกษาอย่างมาก และแสดงให้เห็นว่า รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา ที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสม มีความสอดคล้องเชิงโครงสร้าง สามารถนำไปทดลองใช้ และนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนต่อไปได้

2. การทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของ นักศึกษาครูสังคมศึกษา

2.1 การประเมินทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา หลังการทดลองใช้รูปแบบ การจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา มีทักษะวิชาชีพ ของนักศึกษาครูสังคมศึกษา อยู่ในระดับดี

2.2 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา 102301 การจัดการเรียนรู้กลุ่ม สารการเรียนรู้สังคมศึกษา ของนักศึกษาครูสังคมศึกษา หลังการทดลองใช้รูปแบบสูงกว่าก่อนการ ทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 การประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาครูสังคมศึกษาที่มีต่อรูปแบบการจัด การเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด

3. การขยายผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของ นักศึกษาครูสังคมศึกษา เป็นการจัดการอบรมเชิงปฏิบัติการ โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนตาม รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา มีผลการ ประเมินทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา อยู่ในระดับพอใช้

อภิปรายผล

การวิจัย เรื่องการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัยจากข้อค้นพบตามลำดับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนจากผู้เชี่ยวชาญ 8 คน พบว่า มีความเหมาะสม ถูกต้อง มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และความสอดคล้องเชิงโครงสร้างสามารถนำไปทดลองใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษาได้พัฒนาขึ้นอย่างเป็นระบบ โดยมีองค์ประกอบที่สัมพันธ์กัน คือ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) กระบวนการเรียนการสอน และ 4) เจื้อนใจของการนำรูปแบบการจัดการเรียนการสอนไปใช้ ซึ่งมีกระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบ 5 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ขั้นวิเคราะห์ประสบการณ์ (Analyze Experience) ขั้นที่ 2 ขั้นเชื่อมโยงความรู้ (Connect Knowledge) ขั้นที่ 3 ขั้นประยุกต์ตามบริบท (Apply Context) ขั้นที่ 4 ขั้นฝึกปฏิบัติ (Practice) และ ขั้นที่ 5 ขั้นสะท้อนการปฏิบัติ (Reflect Practice) โดยในการพัฒนารูปแบบผู้วิจัยได้มีศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนารูปแบบการจัดการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา คือ การนำแนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R & D) (Mahdjoubi, 2009: 10-11) มาเป็นขั้นตอนหลักของการดำเนินการวิจัย และนำการออกแบบระบบการเรียนการสอน (ADDIE Model) (Schlegel, 1995: 5) มาเป็นกระบวนการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอน โดยนำมาบูรณาการร่วมกัน 4 ขั้นตอน ดังนี้ คือ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Research (R₁) : Analysis (A)) ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบและพัฒนารูปแบบ (Development (D₁) : Design and Development (D&D)) ขั้นตอนที่ 3 การนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นไปใช้ (Research (R₂) : Implementation (I)) ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา ประเมินผลรูปแบบ (Development (D₂) : Evaluation (E)) ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะพิสัยมาใช้ในการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา โดยนำแนวคิดตามรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาทักษะพิสัยของฟิตส์ (Fitts, 1964: 85) เน้นการจัดการเรียนรู้ทางด้านทักษะปฏิบัติโดยต้องให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ เพื่อให้สามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้องจนเกิดความชำนาญ จึงเน้นที่การฝึกทักษะในขั้นนี้ถือว่าได้บรรลุถึงขั้นสุดท้ายของระดับ Taxonomy ในทักษะพิสัย ผู้สอนควรจัดให้ผู้เรียนได้กระทำ ได้ฝึกทักษะเรียนรู้วิธีการเพื่อให้บรรลุ

ถึงประสบการณ์ในระดับมาตรฐานที่ต้องการ ผู้วิจัยจึงนำมาใช้ในขั้นที่ 1 ขั้นวิเคราะห์ประสบการณ์ (Analyze Experience) และ ขั้นที่ 4 ขั้นฝึกปฏิบัติ (Practice) รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิด การพัฒนาทักษะพิสัยของเดวีส์ (Davies, 1971: 50-56) เน้นการพัฒนาทักษะย่อยก่อนพัฒนาทักษะที่ ซับซ้อนขึ้น ผู้สอนจะดำเนินการสาธิตและนักเรียน ได้ปฏิบัติ และมีการแนะนำเทคนิควิธีการที่จะช่วย ให้ผู้เรียนสามารถทำงานนั้น ได้ดีขึ้น จนผู้เรียนสามารถปฏิบัติทักษะได้อย่างสมบูรณ์และชำนาญ

ผู้วิจัยจึงนำมาใช้ในขั้นที่ 2 ขั้นเชื่อมโยงความรู้ (Connect Knowledge) และ ขั้นที่ 5 ขั้นสะท้อนการ ปฏิบัติ (Reflect Practice) รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาทักษะพิสัยของแฮร์โรว์ (Harrow, 1972: 96-99) ที่เน้นการฝึกทักษะจากง่ายไปหายาก เริ่มจากการเลียนแบบ สังเกต ลงมือ กระทำตามคำสั่ง และฝึกฝนจนเกิดความถูกต้องโดยไม่ต้องมีแบบอย่าง เปิดโอกาสให้กระทำอย่าง เป็นธรรมชาติ และสามารถกระทำสิ่งนั้นอย่างอัตโนมัติโดยไม่รู้สึกรู้ว่าต้องใช้ความพยายามเป็น พิเศษ ผู้วิจัยจึงนำมาใช้ในขั้นที่ 4 ขั้นฝึกปฏิบัติ (Practice) และรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิด การพัฒนาทักษะพิสัยของดี เซลโล (De Cecco, 1974: 272-279) ที่เน้นบทบาทของผู้สอนต้อง วิเคราะห์ทักษะที่จะสอน และวิเคราะห์งานที่จะให้ผู้เรียนปฏิบัติ มีการประเมินความสามารถ เบื้องต้นของผู้เรียน และเสริมให้มีพื้นฐานความรู้เมื่อผู้เรียนขาด และจัดลำดับทักษะพื้นฐาน ไปสู่ ทักษะที่มีความสลับซับซ้อน สาธิตและอธิบายแนะนำ ยกตัวอย่าง ฝึกปฏิบัติจริง อย่างเป็นลำดับ ขั้นตอนอย่างต่อเนื่องกัน มีการฝึกหัด และมีการให้แรงเสริม โดยให้ผู้เรียนได้รู้ผลของการฝึกปฏิบัติ (Feedback) ผู้วิจัยจึงนำมาใช้ในขั้นที่ 3 ขั้นประยุกต์ตามบริบท (Apply Context) และ ขั้นที่ 5 ขั้น สะท้อนการปฏิบัติ (Reflect Practice) และผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎีการเรียนรู้ คือ ทฤษฎีพัฒนาการทาง สติปัญญาของบรูเนอร์ (Bruner, 1963: 25-29) ทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความหมาย (Ausubel, 1963: 77-97) และทฤษฎีการสร้างความรู้ (Vygotsky, 1978: 86-89) มาใช้ในการพัฒนารูปแบบการจัดการ เรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคัมศึกษา เพื่อให้การพัฒนารูปแบบ การจัดการเรียนการสอน มีการดำเนินการและวิธีการอย่างเป็นระบบ ตามแนวคิดเชิงปฏิบัติ โดยมิ การแก้ไขปัญหาอย่างเป็นลำดับ ขั้นตอน และสมเหตุสมผลตามหลักวิทยาศาสตร์ และการมอง ความสัมพันธ์ในเชิงเหตุและผล สามารถนำไปใช้ในการตรวจผลลัพธ์ที่ได้ หากผลที่ได้ไม่สมบูรณ์ ก็สามารถปรับปรุงแก้ไขใหม่จนกว่าจะได้ผลลัพธ์ที่สมบูรณ์ (Romiszowski, 1981: 5) และรูปแบบ การจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นในครั้งนี้ เป็นรูปแบบการเรียนการสอนเชิงทฤษฎี (Theoretical Model) ที่สร้างขึ้นจากกรอบความคิดที่มีทฤษฎีเป็นพื้นฐาน ตัวทฤษฎีไม่ใช่รูปแบบหรือแบบจำลอง แต่เป็นตัวช่วยให้เกิดรูปแบบที่โครงสร้างต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กัน เป็นไปตามแนวคิดของ Steiner (1988:20-45) สอดคล้องกับงานวิจัยของเพ็ญพูน พ่วงแพ (2557: 242) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบ การเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้สังคัมศึกษา (RLASA

Model) ที่ดำเนินการพัฒนารูปแบบอย่างเป็นระบบ และดำเนินการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนจากผู้เชี่ยวชาญ ทำให้รูปแบบการเรียนการสอนมีความเหมาะสมและนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลตามที่ผู้วิจัยได้ตั้งไว้ มีรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาด้านทักษะพิสัยของนักศึกษาครูสังคมศึกษา

2. การทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา

2.1 ทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา หลังการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ทั้งนี้เกิดจากทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษาที่นำมาใช้ในรูปแบบการจัดการเรียนการสอนมีที่มาจากขั้นตอน และกระบวนการที่ชัดเจน และเป็นระบบ มีการวิเคราะห์เกี่ยวกับทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษาที่จำเป็น และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ผู้เชี่ยวชาญที่มีความเชี่ยวชาญตามขอบข่ายของสังคมศึกษา ดังนี้ ด้านภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ หน้าที่พลเมือง ศาสนา และการสอนสังคมศึกษา เพื่อรับรองทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษาที่นำมาใช้ในการวิจัย ทั้งนี้ รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษาที่พัฒนาขึ้น มีกระบวนการเรียนการสอนที่เหมาะสม และชัดเจน คือ ขั้นที่ 1 ขั้นวิเคราะห์ประสบการณ์ (Analyze Experience) ขั้นที่ 2 ขั้นเชื่อมโยงความรู้ (Connect Knowledge) ขั้นที่ 3 ขั้นประยุกต์ตามบริบท (Apply Context) ขั้นที่ 4 ขั้นฝึกปฏิบัติ (Practice) ขั้นที่ 5 ขั้นสะท้อนการปฏิบัติ (Reflect Practice) โดยในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการเรียนการสอน มีการบูรณาการเนื้อหาสาระของรายวิชาผสมผสานกับการพัฒนาทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา ทำให้นักศึกษาเกิดความสนใจในการเรียน เพราะเป็นการเรียนภาคทฤษฎีที่ควบคู่ไปกับการปฏิบัติ ซึ่งในการพัฒนาทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษาได้ดำเนินการฝึกปฏิบัติเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาทักษะพิสัยของดี เซคโค (De Cecco, 1974: 272-279) ที่มีการฝึกปฏิบัติทักษะที่เป็นลำดับขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง และจากผลการประเมินทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา แสดงให้เห็นว่า มีพัฒนาการที่ดีขึ้นในทุกทักษะ สอดคล้องกับรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาทักษะพิสัยของแฮร์โรว์ (Harrow, 1972: 96-99) ที่เปิดโอกาสให้ฝึกฝนจนสามารถกระทำสิ่งนั้นได้ถูกต้องสมบูรณ์ และกระทำอย่างเป็นธรรมชาติแบบอัตโนมัติ โดยไม่รู้สึกรู้ว่าต้องใช้ความพยายามเฉพาะเป็นพิเศษ อาศัยการปฏิบัติบ่อยครั้งในสถานการณ์ที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ ทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา ที่เกิดการพัฒนาขึ้นภายหลังจากการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา ทำให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ที่ดีเพิ่มขึ้น สามารถพัฒนาองค์ความรู้ของตนเองในเชิงเหตุและ

ผล สันถกกับการเรียน โดยเฉพาะการทำกิจกรรมที่พัฒนาทักษะการอ่านเส้นเวลาที่นักศึกษาสามารถปฏิบัติกิจกรรมได้ดีที่สุด ทั้งเรื่องของการอ่านและการจัดทำเส้นเวลา (Timeline) ผู้เรียนสามารถใช้อองค์ความรู้ของตนเองมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในชั้นเรียน มีการนำเสนอผลงานที่มีความหลากหลายพัฒนาแนวคิดใหม่จากการปฏิบัติกิจกรรมตามขั้นตอน แต่มีทักษะการตัดสินใจเพื่อแก้ปัญหาที่อยู่ในระดับพอใช้ อาจเป็นเพราะประสบการณ์ของผู้เรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกัน จึงขาดความเชื่อมั่นในการนำเสนอแนวคิดที่ใช้ในการตัดสินใจเพื่อการแก้ปัญหา จึงเป็นข้อจำกัดที่เกิดขึ้นตามระบบสนับสนุน ที่ต้องคำนึงถึงการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีความยืดหยุ่น และเหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน เพื่อที่จะนำมาช่วยให้เกิดการพัฒนาในทิศทางที่ดีขึ้นในอนาคต

2.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา 102301 การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาของนักศึกษาครูสังคมศึกษา หลังการทดลองใช้รูปแบบสูงกว่าก่อนการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา เกิดจากการใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีการนำเนื้อหาวิชาที่สอนมาบูรณาการกับการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนตามกระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบ ทำให้นักศึกษาสามารถพัฒนาองค์ความรู้ของตนเอง เกิดการเรียนรู้ด้านเนื้อหาสาระจากการปฏิบัติกิจกรรมที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น ซึ่งผู้วิจัยได้ออกแบบเนื้อหาในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ให้มีความสอดคล้องและต่อเนื่องกันอย่างเป็นระบบ และได้พัฒนากระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบ ที่เป็นลำดับขั้นตอนที่ชัดเจน คือ ในขั้นที่ 1 ขั้นวิเคราะห์ประสบการณ์ (Analyze Experience) เป็นขั้นการวิเคราะห์ความรู้ประสบการณ์ที่มีอยู่เดิมของนักศึกษา โดยนักศึกษาจะได้ถ่ายทอดความรู้ที่เป็นเนื้อหาและประสบการณ์ที่เคยได้รับ นำไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนนักศึกษา ขั้นที่ 2 ขั้นเชื่อมโยงความรู้ (Connect Knowledge) เป็นขั้นการสร้างองค์ความรู้ และทำความเข้าใจกับสิ่งใหม่ที่จะเรียนรู้ โดยใช้องค์ประสบการณ์ที่ผ่านมา เพื่อสร้างกระบวนการในการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ และขั้นที่ 3 ขั้นประยุกต์ตามบริบท (Apply Context) เป็นขั้นประยุกต์ใช้องค์ความรู้ และประสบการณ์ของนักศึกษา เพื่อการนำไปใช้ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม และสถานการณ์ตามบริบทที่แตกต่าง ทั้งนี้จากขั้นตอนดังกล่าว ผู้วิจัยได้นำรายละเอียดของเนื้อหาในรายวิชา 102301 การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาเข้าไปแทรกอยู่ในกิจกรรมที่ใช้ในการพัฒนาทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา โดยในกระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบการเรียนการสอน ในขั้นที่ 4 ขั้นฝึกปฏิบัติ (Practice) และ ขั้นที่ 5 ขั้นสะท้อนการปฏิบัติ (Reflect Practice) มีลักษณะที่ให้นักศึกษาได้ลงมือปฏิบัติ เป็นการฝึกฝนเพื่อให้เกิดการปฏิบัติอย่างชำนาญ ก่อให้เกิดองค์ความรู้ด้วยตนเองอย่างแท้จริง สามารถพัฒนาไปใช้กับสถานการณ์อื่น ได้อย่างหลากหลาย จึงกล่าวได้ว่ากระบวนการเรียนการสอนตามรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของ

นักศึกษาครูสังคมศึกษา มีการส่งเสริมให้นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ วินัยธร วิชัยดิษฐ์ (2555:196-197) ที่ทำการศึกษาผลการเรียนรู้ของนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษาที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนการสอน พบว่า ก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผลการเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และพิจิตรา ทิสุงคะ (2556 : 148) ที่ได้ทำการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบด้านความรู้ก่อนและหลังการเรียนรู้อตามการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอน พบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยคะแนนความรู้ของนักศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน เป็นการพัฒนาศักยภาพด้านความรู้ของนักศึกษาจากการใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น

2.3 ความพึงพอใจของนักศึกษาครูสังคมศึกษาที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนการสอน เพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด โดยนักศึกษาส่วนใหญ่มีระดับความพึงพอใจมากที่สุดในด้านประโยชน์และความพึงพอใจที่ได้รับ ดังนี้ การเรียนรู้อตามรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นนี้ช่วยให้สามารถปฏิบัติวิชาชีพครูสังคมศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ทั้งนี้เป็นเพราะการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนการสอน เพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา มีการพัฒนาขึ้นอย่างเป็นระบบ สามารถทำให้นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติจริง และนำทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษาไปใช้ประโยชน์ในการฝึกปฏิบัติการในสถานศึกษาในฐานะของครูสังคมศึกษาได้ สนองต่อความต้องการพื้นฐานของตนเองในการพัฒนาความรู้ ความสามารถ เพื่อให้ประสบความสำเร็จในฐานะนักศึกษาวิชาชีพครูสังคมศึกษา สอดคล้องกับลำดับขั้นความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ (Maslow, 1970: 69-80) ที่ต้องการจะได้รับความสำเร็จในชีวิต จึงแสวงหาองค์ความรู้เพื่อพัฒนาตนเอง สอดคล้องกับ ทศนีย์ ทองไชย (2556 : 225) ที่ได้ทำการศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

3. การขยายผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา เป็นการจัดการอบรมเชิงปฏิบัติการ โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนตามรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา มีผลการประเมินทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา อยู่ในระดับพอใช้ ซึ่งจากการอบรมเชิงปฏิบัติการช่วยให้ผู้เข้ารับการอบรม เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ เน้นทั้งด้านวิชาการ ทฤษฎี และด้านการปฏิบัติ เป็นการเสริมสร้างให้ผู้เข้ารับการอบรม ได้นำสิ่งที่ตนเรียนรู้นั้นมาปฏิบัติในสถานการณ์จริง การดำเนินการฝึกปฏิบัติได้มีการอภิปรายร่วมกันเป็นกลุ่ม เกิดผลดีต่อการเรียนรู้ร่วมกัน ผู้เข้ารับการอบรมสามารถเข้าร่วมการอบรมโดยการปฏิบัติได้เป็นอย่างดี เกิดการสะท้อนคิดจากกิจกรรมที่ได้ปฏิบัติ มีมุมมองในประเด็นการเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครู

สังคมศึกษา ทั้งทักษะหลักและทักษะเฉพาะสาระการเรียนรู้ และจากผลประเมินทักษะวิชาชีพของ นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์ จังหวัดบุรีรัมย์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะข้อจำกัดในเรื่องของระยะเวลาในการพัฒนาทักษะวิชาชีพของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์ จังหวัดบุรีรัมย์ ทำให้เกิดข้อค้นพบของการฝึกทักษะวิชาชีพของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์ จังหวัดบุรีรัมย์ว่า ต้องมีการดำเนินการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดความชำนาญในการปฏิบัติ และเมื่อนำผลดังกล่าวไปเปรียบเทียบกับผลของการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียน การสอนกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองในครั้งที่ 1 พบว่า จากการขยายผลโดยการอบรมจะมี ค่าเฉลี่ยที่สูงกว่าของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง เมื่อพิจารณาทักษะวิชาชีพครูสังคมศึกษาที่ใช้ ในการอบรมกับผู้เข้ารับการอบรม พบว่า มีทักษะการอ่านเส้นเวลา อยู่ใน ระดับดี และทักษะการ ตัดสินใจเพื่อแก้ปัญหา อยู่ในระดับพอใช้ และเป็นลำดับสุดท้าย มีลักษณะเหมือนกับผลของการนำ รูปแบบการจัดการเรียนการสอนไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง แสดงให้เห็นว่าการใช้รูปแบบ การจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์ จังหวัดบุรีรัมย์ สามารถนำไปใช้ ได้จริงอย่างมีคุณภาพ

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะ วิชาชีพของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์ จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยได้สรุปแนวคิดและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประเด็นต่อไปนี้ คือ ข้อเสนอแนะทั่วไป ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป โดยมีรายละเอียดดังนี้ คือ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. การนำรูปแบบการจัดการเรียนการสอนไปเป็นทางเลือกหนึ่งของการพัฒนาทักษะ วิชาชีพของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์ จังหวัดบุรีรัมย์ ควรมีการศึกษาคู่มือการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอน กระบวนการเรียนการสอน และองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนให้ชัดเจน เพื่อให้ เกิดประสิทธิผลกับนักศึกษาตามเป้าหมายที่รูปแบบกำหนดไว้

2. ผู้สอนควรมีการพัฒนาสื่อที่หลากหลายให้ผู้เรียนเห็นตัวอย่างที่ชัดเจน รวมถึงวัสดุ อุปกรณ์ที่เอื้อประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้า การสร้างบรรยากาศของการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนที่เอื้อให้ผู้เรียนได้ผ่อนคลาย และเกิดประสิทธิภาพในการเรียน

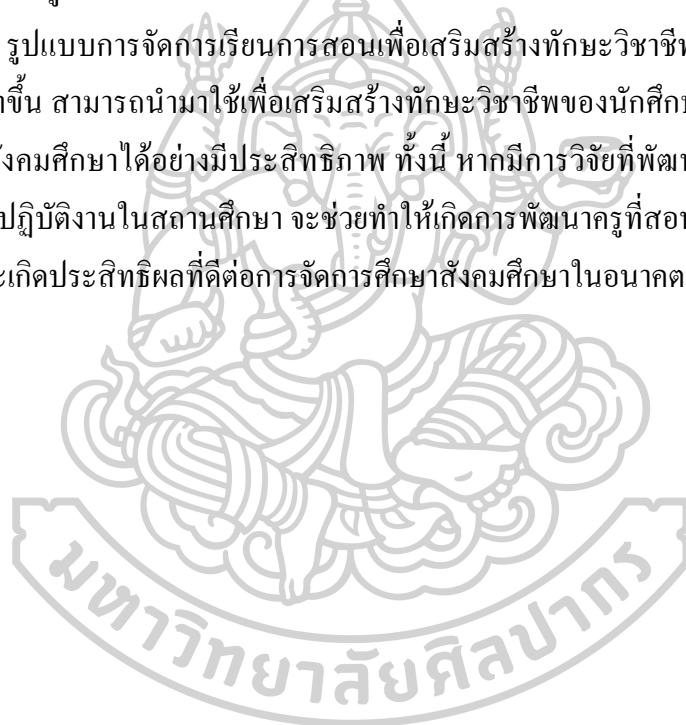
3. ทักษะวิชาชีพของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์ จังหวัดบุรีรัมย์ มีทักษะที่ต้องได้รับการพัฒนาเพิ่มเติม คือ ทักษะการตัดสินใจเพื่อ จึงควรพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียน ได้ตัดสินใจ และแก้ปัญหาจากสถานการณ์ที่ผู้สอนให้เพิ่มมากขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา ที่เกิดขึ้นกับนักศึกษาครูสังคมศึกษา มีการพัฒนาเพิ่มขึ้นในทุกด้าน เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา ให้กับนักศึกษาวิชาชีพครูสังคมศึกษา และควรมีการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่เสริมสร้างสมรรถนะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษาทางด้านอื่นต่อไป

2. ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาทักษะวิชาชีพของครูสังคมศึกษาที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเพิ่มเติม โดยเพิ่มทักษะตามสาระการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ จากทักษะการใช้แผนที่เป็นทักษะการใช้ระบบภูมิสารสนเทศศาสตร์ เพื่อให้ครูผู้สอนภูมิศาสตร์ใช้สื่อประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภูมิศาสตร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษาที่พัฒนาขึ้น สามารถนำมาใช้เพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษาให้กับนักศึกษาครูสังคมศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ หากมีการวิจัยที่พัฒนาทักษะวิชาชีพของครูสังคมศึกษาที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา จะช่วยทำให้เกิดการพัฒนาครูที่สอนรายวิชาสังคมศึกษาให้มีคุณภาพ และเกิดประสิทธิผลที่ดีต่อการจัดการศึกษาสังคมศึกษาในอนาคต

รายการอ้างอิง

- Ahrari, Othman, and others. "Ahrari, Othman, and Others." *International Education Studies* 6, no. 12 (November) (2013): 1-8.
- Ausubel, David P. *Education Psychology : Cognitive View*. New York. Hold Rinehatt and Winston. Inc. 1963.
- Bailey, Beatrice N. EDD. "Our History Clips: Collaborating for the Common Good." *Middle Grades Review* 3, no. 2 (August) (2017): 1-13.
- Best, John W. *Research in Education*. New Delhi : Prentice-Hall. 1986.
- Best, John W. and James V. Khan. "Research in Education, Ninth Edition, Published by Dorling Kindersely (India) Pvt Ltd. License of Pearson Education in South Asia." (2006).
- Bourke et al. "Mapping Geographical Knowledge and Skill Needed for Pre-Service Teachers in Teacher Education." *SAGE Open* 5, no. 1 (January-March) (2015): 1-13.
- Bruner. J. *The Process of Education*. New York: Alfred A. Knopf, Inc. And Random Hourse, Inc., 1963.
- Brush, T. and J. W. Saye. "Strategies for Preparing Preservice Social Studies Teachers to Integrate Technology Effectively: Models and Practices." *Contemporary Issues in Technology and Teacher Education* 9, no. 1 (2009): 46-59.
- Colley, B. M., A. R. Bilics, and C. M. Lerch. "Reflection: A Key Component to Thinking Critically." *The Canadian Journal for the Scholarship of Teaching and Learning* 3, no. 1 (2012): 1-19.
- Davies, I.K. *The Management of Learning*. . London: McGrew-Hill, 1971.
- De Cecco, J. P. *The Psychology of Learning and Instruction: Educational Psychology*. Englewood Cliffs. Edition 2. New Jersey: Prentice Hall. 1974.
- Dick, W. and L. M. Carey. *The Systematic Design of Instruction*. Edition 2. New York: Harper Collins. 1985.
- Dolan, Waldron, and others. "Student Teachers Reflections on Prior Experiences of Learning

- Geography." *International Research in Geographical and Environmental Education* 23, no. 4 (August) (2014): 314-30.
- Filiz Evran ACAR. "An Assessment of Social Studies Competency of Turkish Classroom Teachers." *Duzce University, Faculty of Technical Education, Turkey. Elementary Education Department Graduates of the Faculty of Education Based on the Four Courses: Turkish, Social Studies Phd Thesis*. 2008.
- Fitts, P.M. *Perceptual-Motor Skill Learning*. In *Categories of Human Learning*. New York: Aw Melton. 1964.
- FNBE Finnish National Board of Education. *National Core Curriculum for Basic Education*. Accessed July 15. Available from [Http://Www.Oph.Fi/English/Curriculum_and_Qualification/Basic_Education](http://www.oph.fi/english/curriculum_and_qualification/basic_education). 2004.
- Gagné, R. M. and other. *Principles of Instructional Design*. 5th Ed. Belmont, Ca: Wadsworth/Thomson Learning. 2005.
- Gencturk et al. "Qualifications of an Ideal Teacher According to Social Studies Preservice Teachers." *Eskisehir Osmangazi University. Turkey*. 2012.
- Gersmehl and others. "The Importance of Geographic Skills. Accessed 19 April. Available From :[Http://Education.Nationalgeographic.Com/Education/Geographic-Skills/?Ar_a=1](http://Education.Nationalgeographic.Com/Education/Geographic-Skills/?Ar_a=1)." (2015).
- Gokce, Nazli. "Social Studies in Improving Students' Map Skills: Teachers' Opinions." *Education Sciences: Theory & Practice* 15, 5 (October) 15, no. 5 (October) (2015): 1345-62.
- Grant, Susan. *Teaching and Assessing Skills in Economics*. "The Key Skills of an Economist" . Accessed July 15. Available from [Http://Assets.Cambridge.Org/97805215/48250/Excerpt/9780521548250excerpt.Pdf](http://Assets.Cambridge.Org/97805215/48250/Excerpt/9780521548250excerpt.Pdf) 2015.
- Gredler, M. E. *Learning and Instruction: Theory into Practice*. 3rd ed. Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall., 1997.
- Harrow, A. "A Taxonomy of the Psychomotor Domain: A Guide for Developing Behavioral Objectives. New York: Longman Inc." (1972).

- HTAA. *Historical Skills. The History Teachers' Association of Australia. Accessed April 19. Available from [Http://Www.Achistoryunits.Edu.Au/Teaching-History/Historical-Skills/Teachhist-Skills.Html](http://www.achistoryunits.edu.au/teaching-history/historical-skills/teachhist-skills.html). 2015.*
- Icen, Mustafa., Ozlem Oztaskin, and Bektas. "Icen, Mustafa., Oztaskin, Ozlem. Bektas,." *Academic Journals* 12, no. 4 (February) (2017): 220-29.
- Ilechukwu. and Leonard. Chidi. "Introducing Critical Thinking in Religious Education Classroom." *Introducing Critical Thinking in Religious Education Classroom* 5, no. 9 (2014): 14-17.
- Kelly, Melissa. *Skills Students Need to Succeed in Social Studies Classes. Accessed 19, Available From : [Http://712educators.About.Com/Od/Socialstudies/Tp/Skills-Student-Need-to-Succeed-in-Social-Studies-Classes](http://712educators.about.com/od/socialstudies/tp/skills-student-need-to-succeed-in-social-studies-classes). 2015.*
- Kirlin, Mary. *The Role of Civic Skills in Fostering Civic Engagement. Accessed July 15. Available From: [Http://Www.Civicyouth.Org/Popups/Workingpapers/Wp06kirlin.Pdf](http://www.civicyouth.org/popups/workingpapers/wp06kirlin.pdf). 2003.*
- Mager, R. *Preparing Instructional Objectives. 2nd Edition. Belmont, Ca: Lake Publishing Co. 1975.*
- Mahdjoubi, D. *Four Types of R&D. Austin, Texas: Research Associate, Ic2 Institute. 2009.*
- Maslow, Abraham. *Motivation and Personnality. New York: Harper and Row Publishers. 1970.*
- McClelland, D.C. "Testing for Competence Rather Than Intelligence." *American Psychologist* 28, no. 1 (1973): 1-40.
- McDougall. Roseanne and LaMonica. Jeffrey. "Interdisciplinary Education and Critical Thinking in Religion and History: The Delivery of Two "Content-Based" Linked Courses." *The Journals of Effective Teaching* 7, no. 1 (2007): 44-60.
- Monteiro, C. "Investigating the Interpretation of Economics Graphs. In: A. Cockburn, and Nardi, E. (Eds.), Proceedings of the 26th Conference of the International Group for the Psychology of Mathematics Education, 361-368, Vol. 3. Norwich, Uk: East Anglia University." (2002).
- National Council for the Social Studies. "National Standards for Social Studies Teachers. Revised Edition First Printing, September." (2006).
- National Council for the Social Studies. *National Curriculum Standards for Social Studies. Printed*

in the United States of America. Second Printing, June, 2011.

- NCSS. National Council for the Social Studies. "The Part, Present, and Future of Social Studies Studies Teaching and Learning. Available from Http://Www.Pearsonhighered.Com/Assets/Hip/Us/Hip_Us_Pearsonhighered/Samplechapter/013256551x.Pdf." (2011).
- Peter, Bagoly-Simo and and others. "Exploring Map Drawing Skills of Geography Teacher Training Students." *The European Proceeding of Social & Behavioural Sciences* Fourth Adition (2016): 41-47.
- Rainer, J. and E Guyton. "Democratic Practices in Teacher Education and the Elementary Classroom." *Teaching and Teacher Education* 15 (1999): 121-32.
- Romiszowski, A.J. *Designing Instructional System*. London: Kogan. 1981.
- Schlegel, M.J. *A Handbook of Instructional and Training Program Design*. Eric Document Reproduction Service Ed383281. Accessed April 19. Available From. Http://Www.Nwlink.Com/~Donclark/History_Isd/Addie.Html. 1995.
- Seels, B. and Z. Glasgow. *Exercises in Instructional Technology*. Columbus Oh: Merrill Publishing Co. 1990.
- Shambaugh, R. N. and S. Magliaro. *Mastering the Possibilities: A Process Approach to Instructional Design*. Needham Heights, Ma: Allyn and Bacon, 1997.
- Smith, P. L. and T. J. Ragan. *Instructional Design*. 2nd Ed. New York: John Wiley & Sons. 1999.
- Steiner., E. *Methodogy of Theory Building*. Sydney: Educology Research Associates. 1988.
- Stewart Laura. "Religious and Moral Education Principles and Practice July 15. Accessed Available From: Https://Www.Educationscotland.Gov.Uk/Images/Rme_Principles_Practice_Tcm4-540203.Pdf." (2015).
- TCI. *Multiple Intelligence Teaching Strategies. Social Studies Skill Builder in Five Easy Steps*. Accessed March 26. Available from <Http://Www.Teachtci.Com> 2010.
- Tekin H. *Surveying and Evaluation in Education*. Yargı Publishing. Ankara, 1993.
- Tyler, R. W. *Basic Principles of Curriculum and Instruction*. Chicago: University of Chicago Press,

1949.

Vygotsky, L.S. *Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes*. Cambridge, Ma: Harvard University Press, 1978.

กระทรวงศึกษาธิการ. กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรห้าปี). เอกสารอัดสำเนา, (2554).

ณัฐพล ร้าไพ. การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ผ่านเว็บที่เสริมสร้างสมรรถนะของนักศึกษาครู. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2554.

ทัศนีย์ ทองไชย. การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการจัดการความรู้กับภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2556.

ทิสนา แคมมณี. ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 15. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2555.

นวพร ชลารักษ์. "บทบาทของครูกับการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21." วารสารฟาร์อีสเทอร์นไทย 9, no. 1 (พฤษภาคม-กรกฎาคม) (2558): 64.

บัณฑิต ฉัตรวิโรจน์. "การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบการจัดการความรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการสอนของนักศึกษาครู." ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550.

พิจิตรา ทีสุภะ. "การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน โดยใช้วิจัยเป็นฐาน วิชาการพัฒนาหลักสูตรสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู." มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2556.

พิณสุดา สิริรังษศรี. การยกระดับคุณภาพ "ครูไทยในศตวรรษที่ 21". กรุงเทพฯ: มาตาการพิมพ์, 2557.

เพ็ญพนอ พ่วงแพ. "การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษา สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู." มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2557.

มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี. แผนพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี 4 ปี พ.ศ. 2555-2560. กาญจนบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี, 2554.

วิจารณ์ พานิช. วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี- สฤษดิ์วงศ์, (2555).

วินัยธร วิชัยดิษฐ์. "การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนกลุ่มวิชาภูมิศาสตร์ที่ส่งเสริม

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักศึกษาครุศาสตร์ สาขาวิชาสังคมศึกษา." มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2555.

ศิริชัย กาญจนวาสี. "การวิจัยและการพัฒนาการศึกษาไทย." วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย 8, no. 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2559) (2560): 1.

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี. รายงานการปฏิบัติงาน ประจำปี พ.ศ. 2555. กาญจนบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี, 2555.

สาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี. หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ฉบับปรับปรุง ปี พ.ศ. 2555. กาญจนบุรี: คณะครุศาสตร์. 2555.

สาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี. คุณลักษณะบัณฑิตของผู้ใช้บัณฑิต ครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี: สาขาวิชาสังคมศึกษา . กาญจนบุรี: คณะครุศาสตร์, 2557.

สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2551.

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. กรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2551-2565). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550.

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. กรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550.

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. แผนการศึกษาระดับอุดมศึกษาฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, (2556).

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. ระบบและรูปแบบการพัฒนาครูที่เหมาะสมกับสังคมไทยและความเป็นสากล. กรุงเทพฯ: พรินทิวานกราฟฟิค. 2560.

สำนักนายกรัฐมนตรี., คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบเอ็ด พ.ศ. 2555-2559. กรุงเทพฯ: สหมิตรพรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, 2554.

สำนักนายกรัฐมนตรี., สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560-2564. กรุงเทพฯ: สหมิตรพรินติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง. 2559.

สุเทพ ธรรมะตระกูล. การศึกษาคุณลักษณ์ของครูยุคใหม่. เพชรบูรณ์: กลุ่มจิตวิทยาและแนะแนว คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์. 2555.

องอาจ นัยพัฒน์. วิถีวิทยาการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สามลดา, 2551.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและรับรองทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ บุญรอด ชลาวัณย์
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
ผู้เชี่ยวชาญด้านประวัติศาสตร์
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธง บุญเรือง
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
ผู้เชี่ยวชาญด้านภูมิศาสตร์
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรพรรณ เศรษฐธรรม
คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
ผู้เชี่ยวชาญด้านเศรษฐศาสตร์
4. ดร.ภกมน เจริญสูง
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
ผู้เชี่ยวชาญด้านหน้าที่พลเมือง
5. นายสมชาย เจริญกิจ
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
ผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายและศาสนา
6. นางอมรา ชวนขยัน
ครูชำนาญการ โรงเรียนวิสุทธิรังษี จังหวัดกาญจนบุรี
ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนสังคมศึกษา
7. นางทรงศนีย์ สัมปรีตสกุล
ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนกาญจนาอนุเคราะห์ จังหวัดกาญจนบุรี
ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนสังคมศึกษา

ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบรูปแบบการจัดการเรียนการสอน

1. ศาสตราจารย์ ดร.วิชัย ศรีคำ
คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผู้เชี่ยวชาญด้านภูมิศาสตร์
2. รองศาสตราจารย์สุทิน สนองพันธ์
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
ผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนการสอนสังคมศึกษา
3. รองศาสตราจารย์ ดร.พรชัย หนูแก้ว
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธีระพันธ์ โชคอุดมชัย
คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
ผู้เชี่ยวชาญด้านเศรษฐศาสตร์
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์เจิดชาย ดวงภมร
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
ผู้เชี่ยวชาญด้านหน้าที่พลเมือง
6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มณฑล คงแถวทอง
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
ผู้เชี่ยวชาญด้านประวัติศาสตร์
7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มารุต พัฒนาผล
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ผู้เชี่ยวชาญด้านวิจัยและพัฒนาหลักสูตร
8. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรากรณ์ พูลสวัสดิ์
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
ผู้เชี่ยวชาญด้านปรัชญาและศาสนา

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. รองศาสตราจารย์อ่อนกัพร สมานชาติ
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนการสอนสังคมศึกษา
2. รองศาสตราจารย์ ดร.สมจิต จันทรฉาย
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบการเรียนการสอน
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุจิราพร รามศิริ
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กำแพงแสน
ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและการประเมินผล
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กรัณย์พล วิวรรณมงคล
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
ผู้เชี่ยวชาญด้านการกระบวนการจัดการเรียนการสอน
5. ดร.ทัศนีย์ ทองไชย
ครูเชี่ยวชาญ โรงเรียนโพธิ์ไทรพิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29
ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา

คู่มือการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอน
เพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังกัดมศึกษา

คู่มือการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพ ของนักศึกษาครูสังคมศึกษา

คำนำ

คู่มือการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครู สังคมศึกษานี้ เป็นเอกสารที่อธิบายรายละเอียดของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่จัดทำขึ้น เพื่อให้ผู้ที่ต้องการนำรูปแบบการจัดการเรียนการสอนนี้ไปใช้ ได้เข้าใจในหลักการ วัตถุประสงค์ และองค์ประกอบต่าง ๆ ของรูปแบบการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนได้ทราบถึงสิ่งที่ต้องการศึกษา และจัดเตรียมเพื่อให้การใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษานี้ บรรลุตามจุดมุ่งหมายของรูปแบบ ผู้ที่ต้องการนำรูปแบบการจัดการเรียนการสอนนี้ไปใช้ ควรศึกษาคู่มือการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนให้เข้าใจชัดเจนก่อน คู่มือฉบับนี้ประกอบด้วยสาระสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

1. คำชี้แจงการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอน
2. ความเป็นมาและความสำคัญของรูปแบบการจัดการเรียนการสอน
3. แนวคิดพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอน
4. องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนการสอน
 - 4.1 หลักการ
 - 4.2 วัตถุประสงค์
 - 4.3 กระบวนการเรียนการสอน
 - 4.4 เงื่อนไขของการนำรูปแบบการจัดการเรียนการสอนไปใช้

1. คำชี้แจงการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอน

การใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา มีข้อควรปฏิบัติก่อนดำเนินการจัดการเรียนการสอน ดังนี้

1. ศึกษารายละเอียดของคู่มือการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอน

1.1 ศึกษาความเป็นมาของรูปแบบการจัดการเรียนการสอน แนวคิดพื้นฐานที่รองรับรูปแบบการจัดการเรียนการสอน องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนการสอน และตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งจะช่วยให้เห็นภาพรวม และความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ ในลักษณะองค์รวมของรูปแบบการจัดการเรียนการสอน

1.2 ศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย 5 แผน ดังนี้ คือ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ศึกษาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยกำหนดเนื้อหา คือ การศึกษามาตรฐานการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้แกนกลาง และตัวชี้วัดกลุ่มสาระสังคมศึกษา ใช้เวลาการจัดการเรียนการสอนในสัปดาห์ที่ 1 - 3 รวมจำนวน ชั่วโมงที่ใช้ในการทดลอง 12 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของวิชาชีพครูสังคมศึกษา โดยกำหนดเนื้อหา คือ การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ เทคนิคและทักษะการจัดการเรียนรู้ ใช้เวลาการจัดการเรียนการสอนในสัปดาห์ที่ 4 - 6 รวมจำนวน ชั่วโมงที่ใช้ในการทดลอง 12 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 ความสำคัญขององค์ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของวิชาชีพครูสังคมศึกษา โดยกำหนดเนื้อหา คือ การใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ใช้เวลาการจัดการเรียนการสอนในสัปดาห์ที่ 7 - 9 รวมจำนวน ชั่วโมงที่ใช้ในการทดลอง 12 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เสริมทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา โดยกำหนดเนื้อหา คือ การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ การทดลองสอน และการวิเคราะห์หลังการสอน ใช้เวลาการจัดการเรียนการสอนในสัปดาห์ที่ 10 - 13 รวมจำนวน ชั่วโมงที่ใช้ในการทดลอง 15 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 สะท้อนการปฏิบัติสู่การปรับปรุงแก้ไข โดยกำหนดเนื้อหา คือ การปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา และการเขียนรายงานผลการจัดการเรียนรู้ ใช้เวลาการจัดการเรียนการสอนในสัปดาห์ที่ 14 - 15 รวมจำนวน ชั่วโมงที่ใช้ในการทดลอง 8 ชั่วโมง

1.2.1 แผนการจัดการเรียนรู้ มีลักษณะเป็นบทเรียนสำเร็จรูปและมีความยืดหยุ่นในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียน ผู้วิจัยได้กำหนดสิ่งที่จำเป็นในการเรียนการสอนไว้อย่างครบถ้วน ประกอบด้วย ชื่อแผนการจัดการเรียนรู้ ระยะเวลาที่กำหนดในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จุดประสงค์การจัดการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ สื่อและแหล่งการเรียนรู้ แนวทางการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้

1.2.2 แผนการจัดการเรียนรู้ ได้กำหนดกิจกรรมการจัดการเรียนการสอน โดยมุ่งเน้นพัฒนาศักยภาพผู้เรียนให้สามารถปฏิบัติกิจกรรมเป็นรายบุคคล และรายกลุ่ม โดยกระบวนการเรียนการสอน ประกอบไปด้วย

ขั้นที่ 1 ขั้นวิเคราะห์ประสบการณ์ (Analyze Experience) เป็นขั้นการวิเคราะห์ ความรู้ ประสบการณ์ที่มีอยู่เดิมของตนเอง และถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์นั้นเพื่อไป แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่น

ขั้นที่ 2 ขั้นเชื่อมโยงความรู้ (Connect Knowledge) เป็นขั้นการสร้างองค์ ความรู้ และทำความเข้าใจกับสิ่งใหม่ที่จะเรียนรู้ โดยใช้องค์ประสบการณ์ที่ผ่านมา เพื่อสร้าง กระบวนการในการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่

ขั้นที่ 3 ขั้นประยุกต์ตามบริบท (Apply Context) เป็นขั้นประยุกต์ใช้องค์ ความรู้ และประสบการณ์ของผู้เรียน เพื่อการนำไปใช้ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม และ สถานการณ์ตามบริบทที่แตกต่าง

ขั้นที่ 4 ขั้นฝึกปฏิบัติ (Practice) : เป็นขั้นการลงมือกระทำ ปฏิบัติ เป็นการ ฝึกฝนเพื่อให้เกิดการกระทำ ปฏิบัติอย่างชำนาญ

ขั้นที่ 5 ขั้นสะท้อนการปฏิบัติ (Reflect Practice) เป็นขั้นการสะท้อนจากสิ่งที่ ได้กระทำ ปฏิบัติ โดยใช้การอภิปรายถึงสิ่งที่ได้เรียนรู้ ได้กระทำ ปฏิบัติ ฝึกฝน เพื่อสร้างเป็น ประสบการณ์ ทักษะใหม่ที่ได้รับ

2. จัดเตรียมสิ่งที่จำเป็นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ดังนี้

2.1 ศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้

2.2 ศึกษาและจัดเตรียมสื่อการเรียนการสอนที่เสนอไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้ให้ เพียงพอกับจำนวนนักศึกษา

3. บทบาทของผู้สอน ในการดำเนินการตามการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้าง ทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูตั้งคมศึกษา อาจารย์ผู้สอนควรคำนึงถึงบทบาท ดังนี้

3.1 ผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้นักศึกษาเกิดทักษะและการเรียนรู้ โดยผู้สอน เปลี่ยนบทบาทเป็นผู้สนับสนุน ผู้ช่วยเหลือ แนะนำ ให้คำปรึกษา หรือเป็นต้นแบบ ตัวอย่าง ที่ดีในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ช่วยเอื้อต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน

3.2 ผู้สอนเป็นผู้กระตุ้นให้ผู้เรียนได้แสดงออกเป็นรายบุคคล การมีส่วนร่วมภายใน กลุ่ม และการใช้ข้อมูลย้อนกลับแก่นักศึกษาในทุกขั้นตอนของกิจกรรมการเรียนการสอน

3.3 ผู้สอนเป็นผู้กระตุ้นการพัฒนาทักษะให้แก่นักศึกษา และบันทึกปัญหา อุปสรรค ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการจัดการเรียนการสอนใน ครั้งต่อไป

2. ความเป็นมาและความสำคัญของรูปแบบการจัดการเรียนการสอน

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โลกยุคปัจจุบันเป็นยุคแห่งการแข่งขันทางสังคม ส่งผลต่อการปรับตัวเพื่อให้ทัดเทียมและเท่าทันกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในบริบททางสังคมทุกมิติรอบด้าน กระแสการปรับเปลี่ยนทางสังคมที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 เป็นยุคแห่งความเป็นโลกาภิวัตน์ที่เกิดวิวัฒนาการความก้าวหน้าในทุก ๆ มิติอย่างรวดเร็ว ส่งผลต่อวิถีการดำรงชีพของสังคมอย่างทั่วถึง ดังนั้นการกำหนดยุทธศาสตร์และการสร้างความพร้อมที่จะรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจึงเป็นสิ่งที่ไม่ทำทนาย ศักยภาพและความสามารถของมนุษย์ที่จะสร้างนวัตกรรมทางการเรียนรู้ในลักษณะต่าง ๆ ให้เกิดขึ้น ดังนั้นการเสริมสร้างองค์ความรู้ ทักษะเฉพาะทาง ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน และสมรรถนะของการรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง จึงเป็นตัวแปรสำคัญที่ต้องเกิดขึ้นกับตัวผู้เรียน ในการเรียนรู้ยุคสังคมแห่งการเปลี่ยนแปลงนี้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังภารกิจของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (2555 - 2559: 20) และเชื่อมโยงสู่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (2560 - 2564: 4) ที่มุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพทุนมนุษย์ของประเทศ โดยพัฒนาคนให้เหมาะสมตามช่วงวัย เพื่อให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ พัฒนาทักษะที่สอดคล้องกับความต้องการในตลาดแรงงานและทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษหน้า

มหาวิทยาลัยและสถาบันอุดมศึกษามีหน้าที่สอนและถ่ายทอดความรู้ให้แก่เยาวชนพร้อมกับทำหน้าที่รวบรวม สังเคราะห์ วิเคราะห์ สร้าง และเผยแพร่ ความรู้ ผ่านกระบวนการวิจัย ซึ่งผลที่สังคมได้รับจากมหาวิทยาลัย คือ บัณฑิตที่มีความรู้ สามารถเข้าสู่ชีวิตการทำงาน เป็นพลเมืองที่ได้รับการขัดเกลาทางสังคมและวัฒนธรรมมาเป็นอย่างดี ส่วนความรู้และองค์ความรู้ที่เป็นผลิตผลจากมหาวิทยาลัย จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศและช่วยนำพาไปสู่ความเป็นอารยประเทศที่ยั่งยืน โดยกำหนดเป้าหมายในอนาคต คือ การผลิตและพัฒนาบุคลากรที่มีคุณภาพสู่ตลาดแรงงานและพัฒนาศักยภาพอุดมศึกษาในการสร้างความรู้และนวัตกรรม เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในโลกาภิวัตน์ ทั้งสนับสนุนการพัฒนาที่ยั่งยืนของท้องถิ่นไทย โดยใช้กลไกของธรรมมาภิบาล การกำกับมาตรฐาน เครือข่ายอุดมศึกษาบนพื้นฐานของเสรีภาพทางวิชาการ ความหลากหลาย และเอกภาพเชิงระบบ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2550: 1-23)

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ประสบความสำเร็จ ขึ้นอยู่กับปัจจัยและองค์ประกอบหลายด้าน ที่สำคัญที่สุดคือ ครู ผู้เป็น “โค้ช” ที่คอยออกแบบการเรียนรู้ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนบรรลุผล (นวพร ชลารักษ์, 2558: 64) ครูต้องเปลี่ยนบทบาทจากครูสอนมาเป็นครูฝึก หรือครูผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของผู้เรียน (วิจารณ์ พานิช, 2555: 20) เป็นการยกระดับคุณภาพการศึกษาของ

ชาติ ที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง ที่ต้องดำเนินการอย่างเร่งด่วนที่จะต้องยกระดับคุณภาพครูให้มีความรู้ความสามารถ และทักษะที่เพียงพอ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560: 1-2) ซึ่งแนวปฏิบัติที่ดีของการผลิตครูของสถาบันการศึกษาไทย พบว่า กระบวนการผลิตครูมีส่วนสำคัญ มุ่งเน้นการจัดการศึกษาที่เน้นการปฏิบัติทักษะในวิชาชีพ (ศักดิ์ชาย เพชรช่วย, 2560: 315)

ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ลักษณะตามขอบข่ายเนื้อหาสาระของสังคมศึกษาที่ประกอบด้วย เนื้อหาความเป็นพลเมืองและวัฒนธรรม เศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ และศาสนา จริยธรรม พร้อมสมรรถนะที่เป็นลักษณะพื้นฐานของบุคคลที่ใช้ในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพตามศักยภาพ ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์องค์ประกอบของสมรรถนะ คือความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) คุณลักษณะส่วนบุคคล (Personal attribute) และแรงจูงใจและเจตคติ (Motives and Attitude) และในการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำสมรรถนะในองค์ประกอบที่ 2 คือ ทักษะ (Skills) มาใช้ในการวิจัย โดยกำหนดเป็นทักษะวิชาชีพของครูสังคมศึกษา ที่เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกให้เห็นถึงความสามารถ โดยเฉพาะนักศึกษาครูสังคมศึกษามีความจำเป็นต้องพัฒนาทักษะตามขอบข่ายวิชาสังคมศึกษา ดังที่สถาบันหลักสูตรครูผู้สอนสังคมศึกษาประเทศสหรัฐอเมริกา (TCI, 2010: 38) ได้กล่าวถึงทักษะวิชาชีพของครูสังคมศึกษา โดยครูผู้สอนต้องใช้ในการสอนของระดับชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษา คือ ทักษะแผนที่ (Map) การจัดหมวดหมู่ (Categorizing) การวิเคราะห์หลักฐานขั้นต้น (Analyzing primary sources) กราฟ การตีความกราฟ (Graphing and interpreting) และการอ่านเส้นเวลา (Reading a timeline) และในส่วนของทักษะแผนที่ ทางสภาสังคมศึกษาแห่งชาติของประเทศสหรัฐอเมริกา (NCSS, 2011: 13) และนักวิจัยทางการสอนภูมิศาสตร์ (Gokce, 2015: 1345-1346) (Peter, Dulama, and others, 2016: 41-43) ได้กล่าวไว้เช่นเดียวกันว่า ทักษะวิชาชีพครูสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 สามารถบูรณาการเข้าไปในหลักสูตรวิชาสังคมศึกษา คือ ทักษะแผนที่ (Skills Map) สอดคล้องกับตัวแทนสมาคมครูสังคมศึกษาของประเทศสหรัฐอเมริกา (Kelly, 2015: 1-2) ได้กล่าวถึงทักษะในวิชาสังคมศึกษา ที่เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนที่ต้องการประสบความสำเร็จในการเรียนวิชาสังคมศึกษา ประกอบด้วย การใช้แผนที่ (Using Maps) การเข้าใจในการใช้เส้นเวลา (Understanding and Using Timelines) การตีความข้อมูลจากกราฟ ตาราง และภาพ (Interpreting Data from Graphs, Table, and Visuals) ทักษะการเปรียบเทียบและความแตกต่าง (Comparing and Contrasting Skills) การรับรู้ ทำความเข้าใจ เชื่อมโยงถึงความสัมพันธ์ (Recognizing and Understanding Connections and Relationships) การวิเคราะห์แหล่งข้อมูลขั้นต้นและขั้นรอง (Critical Analysis of Primary and Secondary Sources) การทำข้อสรุปทั่วไปจากข้อมูลเฉพาะ (Making Generalizations From Specific Information) และหน่วยงานการจัดการศึกษาและพัฒนาหลักสูตรกลางของรัฐบาลสก็อตแลนด์ (Stewart, 2015: 4)

และนักวิจัยทางการสอนศาสนา (McDougall & LaMonica, 2007: 44-60) (Colley, Bilics, & Lerch, 2012: 1-19) (Ilechukwu, 2014: 14-17) ได้กำหนดทักษะของสาระศาสนา ศิลปกรรม จริยธรรม คือ การสะท้อนจากการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การตัดสินใจ และหน่วยงานศูนย์ข้อมูล และการวิจัยเกี่ยวกับการเรียนรู้ของพลเมืองและการมีส่วนร่วมของประเทศสหรัฐอเมริกา (Kirlin, 2003: 14) ได้กล่าวถึง ทักษะสำคัญสำหรับการศึกษาความเป็นพลเมือง คือ การเรียนรู้เพื่อองค์การ การสื่อสาร ทักษะการตัดสินใจเพื่อแก้ปัญหา และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ นอกจากนี้ สมาคมภูมิศาสตร์ของประเทศสหรัฐอเมริกา (Gersmehl and others, 2015: 3) ได้กำหนดถึงทักษะสำคัญทางภูมิศาสตร์ ประกอบด้วย การถามคำถามทางด้านภูมิศาสตร์ (Asking Geographic Questions) การเก็บรวบรวมสารสนเทศภูมิศาสตร์ (Acquiring Geographic Information) การจัดการสารสนเทศภูมิศาสตร์ (Organizing Geographic Information) การวิเคราะห์สารสนเทศภูมิศาสตร์ (Analyzing Geographic Information) และการตอบคำถามทางด้านภูมิศาสตร์ (Answering Geographic Information) และทักษะทางประวัติศาสตร์ ที่กำหนดโดยสมาคมครูประวัติศาสตร์ของประเทศออสเตรเลีย (HTAA, 2015: 1-2) ประกอบด้วย การลำดับเหตุการณ์ (Chronology) การใช้คำศัพท์และแนวคิดทางประวัติศาสตร์ (Use of historical terms and concepts) การใช้คำถามและการวิจัยทางประวัติศาสตร์ (Historical questions and research) การตีความ (Interpretations) การอธิบายและการสื่อสาร (Explanation and communication) และนักวิชาการทางด้านเศรษฐศาสตร์ (Grant, 2015: 5) ได้กล่าวถึง ทักษะที่สำคัญของนักเศรษฐศาสตร์ คือ การติดต่อสื่อสาร ทักษะเชิงตัวเลข การคำนวณ การตีความข้อมูลที่นำเสนอในหลากหลายรูปแบบ การตีความจากแผนภาพ กราฟ (Monteiro, 2002: 361-368) การวิเคราะห์และประเมินปัญหาทางเศรษฐกิจ และการแก้ปัญหา

การศึกษาถึงวัตถุประสงค์ของหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2555 ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตรไว้ว่า 1) พัฒนาระดับจิตให้มีความรู้และประสบการณ์ทางสังคมศึกษา มีทักษะ เทคนิคในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ 2) พัฒนาระดับจิต ที่มีความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาวิชาชีพ พัฒนาคุณภาพชีวิตของตน และสังคมส่วนรวม 3) การพัฒนาระดับจิตที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครูสามารถวิเคราะห์ปรากฏการณ์ทางสังคมได้อย่างมีวิจารณญาณบนพื้นฐานของคุณธรรม จริยธรรม ตามครรลองของสังคมประชาธิปไตย ดำรงตนในฐานะพลเมืองไทย พลเมืองโลกได้อย่างเป็นปกติสุข 4) พัฒนาระดับจิตให้มีความตระหนัก สนใจต่อปรากฏการณ์ทางสังคมและมีส่วนร่วม เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม มีจิตสาธารณะและท้องถิ่น ชำรงไว้ซึ่งสถาบัน ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ (สาขาวิชาสังคมศึกษา, 2555: 9) และให้ความสำคัญกับสภาพปัญหาของนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษาที่ต้องการเสริมสร้างทักษะวิชาชีพ

ของครูสังคมศึกษาที่เน้นทักษะพื้นฐานของครูสังคมศึกษา (สาขาวิชาสังคมศึกษา, 2557:35) ไม่ได้กำหนดไว้เป็นจุดเน้นของการพัฒนานักศึกษาครู ของสาขาวิชาสังคมศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

การสร้างอัตลักษณ์และจุดเน้นให้เกิดขึ้นกับบัณฑิตที่จบจากหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี จึงมีความสนใจการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา โดยจัดใน รูปของการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครู สังคมศึกษา ในรายวิชารายวิชา 102301 รายวิชาการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา (Learning Process in Social Studies) จำนวนหน่วยกิต 3 (2-2-5) ในหมวดวิชาเฉพาะ กลุ่มวิชาเอก บัณฑิต ตามหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ กาญจนบุรี ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2555 อีกทั้งรายวิชาดังกล่าว มีประเด็นที่ครอบคลุมเนื้อหาสาระของ สังคมศึกษา สามารถเชื่อมโยงให้นักศึกษาได้ฝึกทักษะและพัฒนาตนเองก้าวสู่วิชาชีพครูในอนาคต โดยคาดหวังว่ารูปแบบการเรียนการสอน ที่พัฒนาขึ้นจะช่วยให้ นักศึกษาวิชาชีพครูของหลักสูตร ครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษาเกิดการพัฒนาทักษะวิชาชีพของครูสังคมศึกษา เป็น ผู้ประกอบวิชาชีพครูสังคมศึกษาและเป็นต้นแบบของการพัฒนาครูสังคมศึกษาที่มีคุณภาพ

3. แนวคิดพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอน

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนารูปแบบการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา คือ การวิจัยและพัฒนา (Research and Development) การออกแบบระบบการเรียนการสอน (ADDIE Model) รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาทักษะพิสัยของแฮร์โรว์ (Harrow's Instructional Model for psychomotor Domain) รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิด การพัฒนาทักษะพิสัยของเดวิส (Davies' Instructional Model for Psychomotor Domain) รูปแบบ การเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาทักษะพิสัยของฟิตทส์ (Fitts's Instructional Model for psychomotor Domain) รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาทักษะพิสัยของดี เซคโค (De Cecco's Instructional Model for psychomotor Domain) ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของ บรูเนอร์ (Bruner's Cognitive Development theory) ทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความหมาย (A Theory of Meaningful Verbal Learning) ทฤษฎีการสร้างความรู้ (Constructivism Theory) มีรายละเอียด ดังนี้

แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนา

การวิจัยและพัฒนา (Research and Development) (Mahdjoubi, 2009: 10-11) เป็นวิธีวิทยาการวิจัยแบบหนึ่งที่อยู่คู่หลักการวิจัย และพัฒนามาใช้ทางการศึกษา เพื่อสร้างนวัตกรรมหรือประดิษฐ์กรรมทางการศึกษา ที่สามารถเผยแพร่ และนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการศึกษาไทย ซึ่งในการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ ร่วมกับกระบวนการพัฒนา และเป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R & D) สรุปได้ว่า ขั้นตอนหลักของการดำเนินการวิจัยนั้นประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้คือ ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Research : R₁) เป็นการศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development : D₁) เป็นการพัฒนาและหาประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอน ขั้นตอนที่ 3 การนำไปใช้ (Research : R₂) เป็นการทดลองใช้รูปแบบการสอน และขั้นตอนที่ 4 การประเมินผล และปรับปรุง (Development : D₂) เป็นการประเมินและปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการสอน

แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการออกแบบระบบการเรียนการสอน

การออกแบบระบบการเรียนการสอน (ADDIE Model) (Schlegel, 1995: 5) เป็นแบบจำลองที่ใช้วิธีการเชิงระบบ ประกอบด้วย ขั้นตอนการดำเนินการ 5 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นตอนการวิเคราะห์ (Analysis) การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น ทฤษฎีการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง และขอบเขตในการจัดการเรียนรู้ 2) ขั้นตอนการออกแบบ (Design) การระบุกิจกรรมการเรียนรู้ การประเมินการเรียนรู้ การเลือกสื่อ และวิธีการจัดการเรียนการสอน 3) ขั้นตอนการพัฒนา (Development) การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ การพัฒนานวัตกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้และพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผล 4) ขั้นตอนการนำไปใช้ (Implementation) การนำแผนการจัดการเรียนรู้ นวัตกรรม และเครื่องมือวัดผล การเรียนรู้ไปใช้ในสถานการณ์จริง และ 5) ขั้นตอนการประเมินผล (Evaluation) การประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ ทุกระดับ สำหรับการนำไปใช้ในครั้งต่อไป

สรุปได้ว่า ในการวิจัยครั้งนี้ได้นำการวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R & D) มาเป็นขั้นตอนหลักของการดำเนินการวิจัย และนำการออกแบบระบบการเรียนการสอน (ADDIE Model) มาเป็นกระบวนการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอน โดยนำมาบูรณาการกระบวนการร่วมกันเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้ คือ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Research (R₁) : Analysis (A)) ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบและพัฒนารูปแบบ (Development (D₁) : Design and Development (D&D)) ขั้นตอนที่ 3 การนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นไปใช้ (Research (R₂) : Implementation (I)) ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา ประเมินผลรูปแบบ (Development (D₂) : Evaluation (E))

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะพิสัย

รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาทักษะพิสัยของฟิตทส์ (Fitts's Instructional Model for psychomotor Domain) (Fitts, 1964: 85) ได้จัดการเรียนรู้ทางด้านทักษะปฏิบัติไว้ 3 ขั้น คือ ขั้นความรู้ความเข้าใจ โดยจะบอกถึงทักษะและความรู้ในทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ผู้สอนให้ข้อมูลแก่ผู้เรียน ขั้นปฏิบัติ เป็นการกระทำเพื่อให้ได้พฤติกรรมในรูปแบบที่ถูกต้อง ทักษะจะเกิดขึ้นได้เมื่อได้ลงมือปฏิบัติ การขึ้นชำนาญ เป็นขั้นที่ปฏิบัติทักษะนั้นอย่างรวดเร็วและถูกต้อง ทักษะที่เกิดขึ้นเป็นการเพิ่มพูนความชำนาญเป็นอัตโนมัติมากขึ้น ในขั้นนี้เรียกว่าขั้นผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งต้องใช้การปฏิบัติอย่างมาก การฝึกทักษะในขั้นนี้ถือว่าได้บรรลุถึงขั้นสุดท้ายของระดับ Taxonomy ในทักษะพิสัย ผู้สอนควรจัดให้ผู้เรียน ได้กระทำ ได้ฝึกทักษะ เรียนรู้วิธีการเอาชนะ ความเครียดและการสอแตรกต่าง ๆ เพิ่มพูนความเร็วและความถูกต้อง และบรรลุถึงประสบการณ์ในระดับมาตรฐานที่ต้องการ ในขั้นนี้ผู้เรียนแต่ละคนอาจจะแสดงผลสำเร็จที่แตกต่างกัน ซึ่งความแตกต่างกันนี้มักจะขึ้นอยู่กับความสามารถ ความสนใจ นิสัย อารมณ์ และความขยันหมั่นเพียรของผู้เรียน

รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาทักษะพิสัยของเดวิส (Davies' Instructional Model for Psychomotor Domain) (Davies, 1971: 50-56) การพัฒนาทักษะส่วนใหญ่จะประกอบไปด้วยทักษะย่อย การฝึกให้ผู้เรียนสามารถทำทักษะย่อย เหล่านั้นได้ก่อนแล้วค่อยเชื่อมโยงต่อกันเป็นทักษะใหญ่ จะช่วยให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จได้ดีและเร็วขึ้น มีกระบวนการเรียนการสอน ดังนี้ ขั้นสาธิตทักษะหรือการกระทำ ขั้นสาธิตและให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย ขั้นให้เทคนิควิธีการ เมื่อผู้เรียนปฏิบัติได้แล้ว ผู้สอนอาจแนะนำเทคนิควิธีการที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถทำงานนั้นได้ดีขึ้น ขั้นเชื่อมโยงทักษะย่อย ๆ เป็นทักษะที่สมบูรณ์ เมื่อผู้เรียนสามารถปฏิบัติแต่ละส่วนได้แล้ว จึงให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย ๆ ต่อเนื่องกันตั้งแต่ต้นจนจบ และฝึกปฏิบัติหลายครั้ง จนกระทั่งสามารถปฏิบัติทักษะที่สมบูรณ์ได้อย่างชำนาญ

รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาทักษะพิสัยของแฮร์โรว์ (Harrow's Instructional Model for psychomotor Domain) (Harrow, 1972: 96-99) ได้จัดลำดับขั้นการเรียนรู้ทางด้านทักษะไว้ 5 ขั้น เริ่มจากระดับที่ซับซ้อนน้อยไปจนถึงระดับที่มีความซับซ้อนมาก ดังนั้นการกระทำจึงเริ่มจากการเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อใหญ่ไปถึงการเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อย่อย ลำดับขั้นดังกล่าว ได้แก่ การเลียนแบบ การลงมือกระทำตามคำสั่ง การกระทำอย่างถูกต้องสมบูรณ์ การแสดงออก และการกระทำอย่างเป็นธรรมชาติโดยมีกระบวนการเรียนการสอน ดังนี้ ขั้นเลียนแบบ ให้ผู้เรียนสังเกตการกระทำที่ต้องการให้ผู้เรียนทำได้ ขั้นลงมือกระทำตามคำสั่ง เมื่อผู้เรียนได้เห็นและสามารถบอกขั้นตอนของการกระทำที่ต้องการเรียนรู้แล้ว ให้ผู้เรียนลงมือทำ

โดยไม่มีแบบอย่างให้เห็น ผู้เรียนอาจลงมือทำตามคำสั่งของผู้สอน หรือทำตามคำสั่งที่ผู้สอนเขียนไว้ในคู่มือก็ได้ ชั้นกระทำอย่างถูกต้องสมบูรณ์ เป็นขั้นที่ผู้เรียนจะต้องฝึกฝนจนสามารถทำสิ่งนั้น ๆ ได้อย่างถูกต้องสมบูรณ์ โดยไม่จำเป็นต้องมีแบบอย่างหรือมีคำสั่งนำทางการกระทำ การกระทำที่ถูกต้อง แม่น ตรง พอดี สมบูรณ์แบบ เป็นขั้นที่ผู้เรียนมีโอกาสได้ฝึกฝนและสามารถกระทำสิ่งนั้นได้ถูกต้องสมบูรณ์แบบ ชั้นกระทำอย่างเป็นธรรมชาติ เป็นขั้นที่ผู้เรียนสามารถกระทำสิ่งนั้นอย่างอัตโนมัติโดยไม่รู้สึกรู้ว่าต้องใช้ความพยายามเป็นพิเศษ ซึ่งต้องอาศัยการปฏิบัติบ่อยครั้งในสถานการณ์ที่แตกต่างกัน

รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาทักษะพิสัยของดี เซคโค (De Cecco's Instructional Model for psychomotor Domain) (De Cecco, 1974: 272-279) ได้จัดลำดับขั้นของการเรียนรู้ทางด้านทักษะปฏิบัติไว้ 5 ขั้น คือ ขั้นวิเคราะห์ทักษะที่จะสอน ผู้สอนต้องวิเคราะห์งานที่จะให้ผู้เรียนปฏิบัติ ว่าประกอบด้วยทักษะย่อยอะไรบ้าง ขั้นประเมินความสามารถเบื้องต้นของผู้เรียนว่าผู้เรียนมีความรู้ความสามารถพื้นฐานเพียงพอที่จะเรียนทักษะใหม่หรือไม่ ถ้ายังขาดความรู้ความสามารถที่จำเป็นต่อการเรียนทักษะต้องเรียนเสริมให้มีพื้นฐานความรู้ก่อน ขั้นการจัดขั้นตอนการฝึก ให้เป็นไปตามลำดับขั้นจากง่ายไปยาก จากทักษะพื้นฐานไปสู่ทักษะที่มีความสลับซับซ้อน จัดให้มีการฝึกทักษะย่อยก่อน แล้วฝึกรวมทั้งหมด ขั้นสาธิตและอธิบายแนะนำ ผู้เรียนเห็นลำดับขั้นตอนการปฏิบัติจากตัวอย่างที่ผู้สอนสาธิตให้ดู หรือจากภาพยนตร์จากวีดิทัศน์ ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเห็นรายละเอียดการปฏิบัติในขั้นตอนต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจน ขั้นฝึกปฏิบัติจริง ซึ่งต้องจัดให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติทักษะที่เรียนตามลำดับขั้นต่อเนื่องกัน มีการฝึกหัด และมีการให้แรงเสริม โดยให้ผู้เรียนได้รู้ผลของการฝึกปฏิบัติ (Feedback) จากผู้สอนสู่ผู้เรียน

สรุปได้ว่า ในการวิจัยครั้งนี้ได้นำแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะพิสัยมาใช้ในการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา โดยนำแนวคิดตามรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาทักษะพิสัยของพิททส์ มาใช้ในขั้นที่ 1 ขั้นวิเคราะห์ประสบการณ์ (Analyze Experience) และ ขั้นที่ 4 ขั้นฝึกปฏิบัติ (Practice) รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาทักษะพิสัยของเดวิส มาใช้ในขั้นที่ 2 ขั้นเชื่อมโยงความรู้ (Connect Knowledge) และขั้นที่ 5 ขั้นสะท้อนการปฏิบัติ (Reflect Practice) รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาทักษะพิสัยของแฮร์โรว์ มาใช้ในขั้นที่ 4 ขั้นฝึกปฏิบัติ (Practice) และรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาทักษะพิสัยของดี เซคโค มาใช้ในขั้นที่ 3 ขั้นประยุกต์ตามบริบท (Apply Context) และ ขั้นที่ 5 ขั้นสะท้อนการปฏิบัติ (Reflect Practice)

ทฤษฎีเกี่ยวกับทฤษฎีการเรียนรู้

ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของบรูเนอร์ (Bruner's Cognitive Development theory) (Bruner, 1963: 25-29) เชื่อว่ามนุษย์เลือกที่จะรับรู้สิ่งที่ตนเองสนใจและการเรียนรู้เกิดจากกระบวนการค้นพบด้วยตนเอง (Discovery learning) โดยเชื่อว่า กระบวนการค้นพบมีความสำคัญต่อการพัฒนาชาวปัญญา และเสนอให้ใช้การชี้แนะช่วยเหลือ เป็นการควบคุมองค์ประกอบของงานซึ่งอยู่เหนือระดับความสามารถของผู้เรียนที่จะทำได้ด้วยตนเองเพียงลำพัง ให้อยู่ในระดับที่ผู้เรียนสามารถทำได้เมื่อได้รับการชี้แนะแนวทางจากครูหรือผู้ที่มีความรู้ในเรื่องนั้น มีการประยุกต์ใช้ ดังนี้ 1) กระบวนการค้นพบการเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ดีมีความหมายสำหรับผู้เรียน 2) การวิเคราะห์และจัดโครงสร้างเนื้อหาสาระการเรียนรู้ให้เหมาะสมเป็นสิ่งที่จะต้องทำก่อนการสอน 3) การจัดหลักสูตรแบบเกลียว (Spiral Curriculum) ช่วยให้สามารถสอนเนื้อหาหรือความคิดรวบยอดเดียวกันแก่ผู้เรียนทุกวัยได้ โดยต้องจัดเนื้อหาความคิดรวบยอดและวิธีสอนให้เหมาะสมกับขั้นพัฒนาการของผู้เรียน 4) การเรียนการสอนควรส่งเสริมให้ผู้เรียนได้คิดอย่างอิสระให้มากที่สุด เพื่อช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน 5) การสร้างแรงจูงใจภายในให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน เป็นสิ่งจำเป็นในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แก่ผู้เรียน 6) การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับขั้นพัฒนาการทางสติปัญญาของผู้เรียน จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี 7) การสอนความคิดรวบยอดให้แก่ผู้เรียนเป็นสิ่งจำเป็น การจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้ค้นพบการเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี

ทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความหมาย (A Theory of Meaningful Verbal Learning) (Ausubel, 1963: 77-97) เป็นทฤษฎีที่หาหลักการอธิบายการเรียนรู้ โดยการเชื่อมโยงความรู้ที่ปรากฏในหนังสือกับความรู้เดิมที่อยู่ในสมองของผู้เรียนในโครงสร้างสติปัญญา (Cognitive Structure) หรือการสอนโดยวิธีการให้ข้อมูลข่าวสาร ด้วยถ้อยคำ เน้นความสำคัญของการเรียนรู้ที่มีความเข้าใจและมีความหมาย การเรียนรู้เกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนได้เรียนรวมหรือเชื่อมโยง (Subsumme) สิ่งที่ยังไม่รู้หรือข้อมูลใหม่ ซึ่งอาจจะเป็นความคิดรวบยอด (Concept) หรือความรู้ที่ได้รับใหม่ในโครงสร้างสติปัญญา กับความรู้เดิมในสมองของผู้เรียน การเรียนรู้ที่มีความหมาย คือ การที่ผู้เรียนได้เชื่อมโยงสิ่งที่จะต้องเรียนรู้ใหม่หรือข้อมูลใหม่ กับความรู้เดิมที่มีมาก่อนในโครงสร้างทางสติปัญญาของผู้เรียน

ทฤษฎีการสร้างความรู้ (Constructivism Theory) (Vygotsky, 1978: 86-89) เป็นทฤษฎีการสร้างความรู้ที่เน้นวิธีการเรียนรู้มากกว่าการให้ความรู้โดยตรง โดยเชื่อว่าพัฒนาการการเรียนรู้ของมนุษย์ ขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมและสังคมที่เด็กได้รับการอบรมและเลี้ยงดูตั้งแต่แรกเกิด มนุษย์ได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม ซึ่งวัฒนธรรมแต่ละวัฒนธรรมจะช่วยบ่งชี้

ผลิตและพัฒนาการของผู้เรียน ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยสถาบันทางสังคมจะมีบทบาทในการสร้างสรรค์ความรู้และเกิดพัฒนาการทางวิชาชีพปัญญา ดังนี้ 1) การวิเคราะห์หลักการและความคิดรวบยอดที่เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคน กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เป็นการทำงานร่วมกันระหว่างผู้สอนและผู้เรียน การสอนและการประเมินผล 2) หลักการเรียนรู้ที่ดี ต้องล้าหน้าพัฒนาการที่ผู้เรียนเป็นอยู่ ดังนั้นควรจัดการเรียนการสอนที่ทำทลายการเรียนรู้ของผู้เรียน แต่อยู่ในวิสัยที่ผู้เรียนจะทำได้ หากได้รับการชี้แนะช่วยเหลือ 3) การจัดการเรียนการสอนให้อยู่ในช่วงพัฒนาการที่นักเรียนจะพัฒนาไปถึง เป็นกิจกรรมที่ร่วมมือกันระหว่างผู้สอนและผู้เรียน โดยถ่ายโอนการควบคุมการเรียนรู้ไปสู่ผู้เรียน ให้ผู้เรียนค่อยๆ เรียนรู้เพิ่มขึ้นจนในที่สุดผู้เรียนสามารถทำงานได้เอง 4) การจัดหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ควรพิจารณาจากมุมมองของผู้เรียน ดังนั้นการมอบหมายให้ผู้เรียนจึงควรรับฟังความคิดเห็นของผู้เรียน

สรุปได้ว่า ในการวิจัยครั้งนี้ได้นำแนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับทฤษฎีการเรียนรู้ มาใช้ในการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา โดยนำทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของบรูเนอร์ มาใช้ในขั้นที่ 1 ขั้นวิเคราะห์ประสบการณ์ (Analyze Experience) และ ขั้นที่ 3 ขั้นประยุกต์ตามบริบท (Apply Context) ทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความหมาย มาใช้ในขั้นที่ 2 ขั้นเชื่อมโยงความรู้ (Connect Knowledge) ขั้นที่ 3 ขั้นประยุกต์ตามบริบท (Apply Context) และขั้นที่ 4 ขั้นฝึกปฏิบัติ (Practice) ทฤษฎีการสร้างความรู้ มาใช้ในขั้นที่ 2 ขั้นเชื่อมโยงความรู้ (Connect Knowledge) ขั้นที่ 3 ขั้นประยุกต์ตามบริบท (Apply Context) และขั้นที่ 5 ขั้นสะท้อนการปฏิบัติ (Reflect Practice)

4. องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน

4.1 หลักการ

การเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา เป็นการพัฒนาทักษะวิชาชีพที่กำหนดให้นักศึกษาได้พัฒนาทักษะความสามารถเฉพาะทางที่นำไปสู่การประกอบวิชาชีพครูสังคมศึกษา

4.2 วัตถุประสงค์

เพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา

4.3 กระบวนการจัดการเรียนการสอน

ใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา

ขั้นที่ 1 ขั้นวิเคราะห์ประสบการณ์ (Analyze Experience) เป็นขั้นการวิเคราะห์ความรู้ ประสบการณ์ที่มีอยู่เดิมของตนเอง และถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์นั้นเพื่อไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่น

ขั้นที่ 2 ขั้นเชื่อมโยงความรู้ (Connect Knowledge) เป็นขั้นการสร้างองค์ความรู้ และทำความเข้าใจกับสิ่งใหม่ที่จะเรียนรู้ โดยใช้องค์ประสบการณ์ที่ผ่านมา เพื่อสร้างกระบวนการในการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่

ขั้นที่ 3 ขั้นประยุกต์ตามบริบท (Apply Context) เป็นขั้นประยุกต์ใช้องค์ความรู้และประสบการณ์ของผู้เรียน เพื่อการนำไปใช้ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม และสถานการณ์ตามบริบทที่แตกต่าง

ขั้นที่ 4 ขั้นฝึกปฏิบัติ (Practice) : เป็นขั้นการลงมือกระทำ ปฏิบัติ เป็นการฝึกฝน เพื่อให้เกิดการกระทำ ปฏิบัติอย่างชำนาญ

ขั้นที่ 5 ขั้นสะท้อนการปฏิบัติ (Reflect Practice) เป็นขั้นการสะท้อนจากสิ่งที่ได้กระทำ ปฏิบัติ โดยใช้การอภิปรายถึงสิ่งที่ได้เรียนรู้ ได้กระทำ ปฏิบัติ ฝึกฝน เพื่อสร้างเป็นประสบการณ์ ทักษะใหม่ที่ได้รับ

4.4 เงื่อนไขของการนำรูปแบบการจัดการเรียนการสอนไปใช้

หลักการตอบสนอง คือ การกระตุ้นและให้ข้อมูลแก่ผู้เรียนในทุกขั้นตอน เพื่อช่วยเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา

ระบบสังคม คือ 1) อาจารย์ผู้สอนให้นักศึกษาร่วมกันเรียนรู้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน เพื่อฝึกการทำงานร่วมกับผู้อื่น 2) อาจารย์ผู้สอนให้นักศึกษามีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างผู้สอนและผู้เรียน

สิ่งสนับสนุน คือ 1) เพื่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพอาจารย์ผู้สอนต้องจัดเตรียมวัสดุและอุปกรณ์การเรียนการสอนให้เพียงพอและเหมาะสมกับกิจกรรมทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม 2) อาจารย์ผู้สอนจัดเตรียมสถานที่ ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน 3) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีความยืดหยุ่น และเหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน

ภาคผนวก ค

ข้อมูลแสดงดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

การหาค่าดัชนีความสอดคล้องของ (ร่าง) รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะ

วิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา

โดยการประชุมสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) จำนวน 8 คน

ตารางที่ 19 ดัชนีความสอดคล้องของ (ร่าง) รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะ

วิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา

รายการประเมิน	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ								ค่าดัชนี ความ สอดคล้อง (IOC)	ความ หมาย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	คนที่ 6	คนที่ 7	คนที่ 8		
1. ชื่อรูปแบบ										
รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	1	มีความสอดคล้อง
2. หลักการ										
การเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษาเป็นการพัฒนาทักษะวิชาชีพที่กำหนดให้นักศึกษาได้พัฒนาทักษะความสามารถเฉพาะทางที่นำไปสู่การประกอบวิชาชีพครูสังคมศึกษา	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	1	มีความสอดคล้อง
3. วัตถุประสงค์										
เพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	1	มีความสอดคล้อง

ตารางที่ 19 ดัชนีความสอดคล้องของ (ร่าง) รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะ
วิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา (ต่อ)

รายการประเมิน	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ								ค่าดัชนี ความ สอดคล้อง (IOC)	ความ หมาย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	คนที่ 6	คนที่ 7	คนที่ 8		
4. กระบวนการเรียนการสอน										
ขั้นที่ 1 ขั้นวิเคราะห์ ประสบการณ์ (Analyze Experience) ขั้นที่ 2 ขั้นเชื่อมโยงความรู้ (Connect Knowledge) ขั้นที่ 3 ขั้นประยุกต์ตามบริบท (Apply Context) ขั้นที่ 4 ขั้นฝึกปฏิบัติ (Practice) ขั้นที่ 5 ขั้นสะท้อนการปฏิบัติ (Reflect Practice)	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1	มี ความ สอดคล้อง
5. เงื่อนไขของการนำรูปแบบการจัดการเรียนการสอนไปใช้										
หลักการตอบสนอง	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1	มี ความ สอดคล้อง
ระบบสังคม	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1	มี ความ สอดคล้อง
ระบบสนับสนุน	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1	มี ความ สอดคล้อง

การหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้
ประกอบการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน

ตารางที่ 20 ดัชนีความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

รายการประเมิน	คะแนนความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ					ค่าดัชนี ความสอดคล้อง (IOC)	ความหมาย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
1. สาระสำคัญ							
1.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การ เรียนรู้และสาระการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	1	มีความ สอดคล้อง
2. จุดประสงค์การเรียนรู้							
2.1 สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	1	มีความ สอดคล้อง
2.2 สอดคล้องกับกิจกรรมการ เรียนการสอน	+1	+1	+1	+1	+1	1	มีความ สอดคล้อง
2.3 สอดคล้องกับสื่อการเรียนการ สอน	+1	+1	+1	+1	+1	1	มีความ สอดคล้อง
2.4 สอดคล้องกับการวัดและการ ประเมินผล	+1	+1	+1	+1	+1	1	มีความ สอดคล้อง
3. สาระสำคัญ							
3.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การ เรียนรู้และกิจกรรมการเรียนการสอน	+1	+1	+1	+1	+1	1	มีความ สอดคล้อง
4. กิจกรรมการเรียนการสอน							
4.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การ เรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	1	มีความ สอดคล้อง
4.2 สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	1	มีความ สอดคล้อง

ตารางที่ 20 คำนวณความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 (ต่อ)

รายการประเมิน	คะแนนความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ					ค่าดัชนี ความสอดคล้อง (IOC)	ความหมาย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
4. กิจกรรมการเรียนการสอน (ต่อ)							
4.3 สอดคล้องกับกระบวนการจัดการเรียนการสอน 5 ขั้นตอน	+1	+1	+1	+1	+1	1	มีความสอดคล้อง
4.4 สอดคล้องกับการพัฒนาทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	1	มีความสอดคล้อง
4.5 สอดคล้องกับการวัดและประเมินผล	+1	+1	+1	+1	+1	1	มีความสอดคล้อง
5. สื่อการเรียนการสอน							
5.1 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน	+1	+1	+1	+1	+1	1	มีความสอดคล้อง
6. การวัดและประเมินผล							
6.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	1	มีความสอดคล้อง
6.2 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน	+1	+1	+1	+1	+1	1	มีความสอดคล้อง

ตารางที่ 21 คำนวณความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2

รายการประเมิน	คะแนนความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ					ค่าดัชนี ความสอดคล้อง (IOC)	ความหมาย
	คนที่	คนที่	คนที่	คนที่	คนที่		
	1	2	3	4	5		
1. สาระสำคัญ							
1.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และสาระการเรียนรู้	+1	0	+1	+1	+1	0.80	มีความสอดคล้อง
2. จุดประสงค์การเรียนรู้							
2.1 สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	1	มีความสอดคล้อง
2.2 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	0	+1	+1	+1	0.80	มีความสอดคล้อง
2.3 สอดคล้องกับสื่อการเรียนรู้	+1	0	+1	+1	+1	0.80	มีความสอดคล้อง
2.4 สอดคล้องกับการวัดและการประเมินผล	+1	+1	+1	+1	+1	1	มีความสอดคล้อง
3. สาระสำคัญ							
3.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้	0	+1	+1	+1	+1	0.80	มีความสอดคล้อง
4. กิจกรรมการเรียนรู้							
4.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	0	+1	+1	+1	0.80	มีความสอดคล้อง
4.2 สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	+1	0	+1	+1	+1	0.80	มีความสอดคล้อง
4.3 สอดคล้องกับกระบวนการจัดการเรียนการสอน 5 ขั้นตอน	+1	+1	+1	+1	+1	1	มีความสอดคล้อง

ตารางที่ 21 คำนวณความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 (ต่อ)

รายการประเมิน	คะแนนความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ					ค่าดัชนี ความสอดคล้อง (IOC)	ความหมาย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
4. กิจกรรมการเรียนการสอน (ต่อ)							
4.4 สอดคล้องกับการพัฒนาทักษะ วิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	1	มีความ สอดคล้อง
4.5 สอดคล้องกับการวัดและ ประเมินผล	0	+1	+1	+1	+1	0.80	มีความ สอดคล้อง
5. สื่อการเรียนการสอน							
5.1 สอดคล้องกับกิจกรรมการ เรียนการสอน	+1	0	+1	+1	+1	0.80	มีความ สอดคล้อง
6. การวัดและประเมินผล							
6.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การ เรียนรู้	0	+1	+1	+1	+1	0.80	มีความ สอดคล้อง
6.2 สอดคล้องกับกิจกรรมการ เรียนการสอน	0	+1	+1	+1	+1	0.80	มีความ สอดคล้อง

ตารางที่ 22 คำนวณความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3

รายการประเมิน	คะแนนความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ					ค่าดัชนี ความสอดคล้อง (IOC)	ความหมาย
	คนที่	คนที่	คนที่	คนที่	คนที่		
	1	2	3	4	5		
1. สาระสำคัญ							
1.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และสาระการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	1	มีความสอดคล้อง
2. จุดประสงค์การเรียนรู้							
2.1 สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	1	มีความสอดคล้อง
2.2 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้การสอน	+1	0	+1	+1	+1	0.80	มีความสอดคล้อง
2.3 สอดคล้องกับสื่อการเรียนรู้การสอน	+1	0	+1	+1	+1	0.80	มีความสอดคล้อง
2.4 สอดคล้องกับการวัดและการประเมินผล	+1	+1	+1	+1	+1	1	มีความสอดคล้อง
3. สาระสำคัญ							
3.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้การสอน	+1	+1	+1	+1	+1	1	มีความสอดคล้อง
4. กิจกรรมการเรียนรู้การสอน							
4.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	1	มีความสอดคล้อง
4.2 สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	1	มีความสอดคล้อง
4.3 สอดคล้องกับกระบวนการจัดการเรียนการสอน 5 ขั้นตอน	+1	+1	+1	+1	+1	1	มีความสอดคล้อง

ตารางที่ 22 คำนวณความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 (ต่อ)

รายการประเมิน	คะแนนความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ					ลำดับนี้ ความสอดคล้อง (IOC)	ความหมาย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
4. กิจกรรมการเรียนการสอน (ต่อ)							
4.4 สอดคล้องกับการพัฒนาทักษะ วิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	1	มีความ สอดคล้อง
4.5 สอดคล้องกับการวัดและ ประเมินผล	+1	+1	+1	+1	+1	1	มีความ สอดคล้อง
5. สื่อการเรียนการสอน							
5.1 สอดคล้องกับกิจกรรมการ เรียนการสอน	+1	+1	+1	+1	+1	1	มีความ สอดคล้อง
6. การวัดและประเมินผล							
6.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การ เรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	1	มีความ สอดคล้อง
6.2 สอดคล้องกับกิจกรรมการ เรียนการสอน	+1	+1	+1	+1	+1	1	มีความ สอดคล้อง

ตารางที่ 23 คำนวณความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4

รายการประเมิน	คะแนนความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ					ค่าดัชนี ความสอดคล้อง (IOC)	ความหมาย
	คนที่	คนที่	คนที่	คนที่	คนที่		
	1	2	3	4	5		
1. สาระสำคัญ							
1.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และสาระการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	1	มีความสอดคล้อง
2. จุดประสงค์การเรียนรู้							
2.1 สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	1	มีความสอดคล้อง
2.2 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน	+1	+1	+1	+1	+1	1	มีความสอดคล้อง
2.3 สอดคล้องกับสื่อการเรียนการสอน	+1	+1	+1	+1	+1	1	มีความสอดคล้อง
2.4 สอดคล้องกับการวัดและการประเมินผล	+1	+1	+1	+1	+1	1	มีความสอดคล้อง
3. สาระสำคัญ							
3.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนการสอน	+1	+1	+1	+1	+1	1	มีความสอดคล้อง
4. กิจกรรมการเรียนการสอน							
4.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	0	+1	+1	+1	0.80	มีความสอดคล้อง
4.2 สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	+1	0	+1	+1	+1	0.80	มีความสอดคล้อง
4.3 สอดคล้องกับกระบวนการจัดการเรียนการสอน 5 ขั้นตอน	+1	+1	+1	+1	+1	1	มีความสอดคล้อง

ตารางที่ 23 คำนวณความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 (ต่อ)

รายการประเมิน	คะแนนความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ					ลำดับนี้ ความสอดคล้อง (IOC)	ความหมาย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
4. กิจกรรมการเรียนการสอน (ต่อ)							
4.4 สอดคล้องกับการพัฒนาทักษะ วิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	1	มีความ สอดคล้อง
4.5 สอดคล้องกับการวัดและ ประเมินผล	+1	+1	+1	+1	+1	1	มีความ สอดคล้อง
5. สื่อการเรียนการสอน							
5.1 สอดคล้องกับกิจกรรมการ เรียนการสอน	+1	+1	+1	+1	+1	1	มีความ สอดคล้อง
6. การวัดและประเมินผล							
6.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การ เรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	1	มีความ สอดคล้อง
6.2 สอดคล้องกับกิจกรรมการ เรียนการสอน	+1	+1	+1	+1	+1	1	มีความ สอดคล้อง

ตารางที่ 24 คำนวณความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5

รายการประเมิน	คะแนนความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ					ค่าดัชนี ความสอดคล้อง (IOC)	ความหมาย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
1. สารสำคัญ							
1.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และสาระการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	1	มีความสอดคล้อง
2. จุดประสงค์การเรียนรู้							
2.1 สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	1	มีความสอดคล้อง
2.2 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	1	มีความสอดคล้อง
2.3 สอดคล้องกับสื่อการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	1	มีความสอดคล้อง
2.4 สอดคล้องกับการวัดและการประเมินผล	+1	+1	+1	+1	+1	1	มีความสอดคล้อง
3. สารสำคัญ							
3.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้	+1	0	+1	+1	+1	0.80	มีความสอดคล้อง
4. กิจกรรมการเรียนรู้							
4.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	1	มีความสอดคล้อง
4.2 สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	1	มีความสอดคล้อง
4.3 สอดคล้องกับกระบวนการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน	+1	+1	+1	+1	+1	1	มีความสอดคล้อง

ตารางที่ 24 คำนวณความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 (ต่อ)

รายการประเมิน	คะแนนความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ					ค่าดัชนี ความสอดคล้อง (IOC)	ความหมาย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
4. กิจกรรมการเรียนการสอน (ต่อ)							
4.4 สอดคล้องกับการพัฒนาทักษะ วิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	1	มีความ สอดคล้อง
4.5 สอดคล้องกับการวัดและ ประเมินผล	+1	0	+1	+1	+1	1	มีความ สอดคล้อง
5. สื่อการเรียนการสอน							
5.1 สอดคล้องกับกิจกรรมการ เรียนการสอน	+1	+1	+1	+1	+1	1	มีความ สอดคล้อง
6. การวัดและประเมินผล							
6.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การ เรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	1	มีความ สอดคล้อง
6.2 สอดคล้องกับกิจกรรมการ เรียนการสอน	+1	+1	+1	+1	+1	1	มีความ สอดคล้อง

การหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบบันทึกสะท้อนการเรียนรู้
 ประกอบการใช้รูปแบบการจัดการจัดการเรียนการสอนโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน

ตารางที่ 25 ดัชนีความสอดคล้องของแบบบันทึกสะท้อนการเรียนรู้

รายการประเมิน	คะแนนความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ					ค่าดัชนี ความสอดคล้อง (IOC)	ความหมาย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
1. แบบบันทึกสะท้อนผลการเรียนรู้มี คำชี้แจงการบันทึกที่มีความชัดเจน และครบถ้วน	+1	+1	+1	+1	+1	1	มีความ สอดคล้อง
2. ประเด็นบันทึกสะท้อนผลการ เรียนรู้มีความเหมาะสม	+1	0	+1	+1	+1	0.80	มีความ สอดคล้อง

การหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบประเมินทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา
ประกอบการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน

ตารางที่ 26 ดัชนีความสอดคล้องของแบบประเมินทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา

รายการประเมิน	คะแนนความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ					ค่าดัชนี ความสอดคล้อง (IOC)	ความหมาย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
ทักษะหลัก							
1. การเปรียบเทียบ	+1	+1	+1	+1	+1	1	มีความ สอดคล้อง
2. การจัดหมวดหมู่	+1	+1	+1	+1	+1	1	มีความ สอดคล้อง
3. การตีความ	+1	+1	+1	+1	+1	1	มีความ สอดคล้อง
4. การทำข้อสรุปทั่วไปจากข้อมูล เฉพาะ	+1	+1	+1	+1	+1	1	มีความ สอดคล้อง
ทักษะเฉพาะตามกลุ่มสาระการเรียนรู้							
ศาสนา ศีลธรรม และ จริยธรรม การสะท้อนคิดอย่างมี วิจารณญาณ	+1	+1	+1	+1	+1	1	มีความ สอดคล้อง
สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม การตัดสินใจเพื่อแก้ปัญหา	+1	+1	+1	+1	+1	1	มีความ สอดคล้อง
สาระเศรษฐศาสตร์ การตีความจากแผนภาพ กราฟ	+1	+1	+1	+1	+1	1	มีความ สอดคล้อง
สาระประวัติศาสตร์ การวิเคราะห์หลักฐาน	+1	+1	+1	+1	+1	1	มีความ สอดคล้อง

ตารางที่ 26 คำนีความสอดคล้องของแบบประเมินทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา (ต่อ)

รายการประเมิน	คะแนนความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ					ค่าดัชนี ความสอดคล้อง (IOC)	ความหมาย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
สาระประวัติศาสตร์ (ต่อ) การอ่านเส้นเวลา	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	1	มีความ สอดคล้อง
สาระภูมิศาสตร์ การใช้แผนที่	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	1	มีความ สอดคล้อง

การหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
รายวิชา 102301 การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา
ประกอบการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน

ตารางที่ 27 ดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา 102301
 การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา

แผนการจัดการเรียนรู้/ จุดประสงค์การเรียนรู้	ข้อ ที่	ประเภท	ผู้เชี่ยวชาญ					ค่าดัชนี ความสอดคล้อง (IOC)
			คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	
1. ศึกษากลุ่มสาระการ เรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จุดประสงค์การเรียนรู้ เพื่อให้นักศึกษาอธิบาย มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และสาระการ เรียนรู้แกนกลางของกลุ่ม สาระการเรียนรู้สังคม ศึกษาได้	1	จำ	0	+1	+1	+1	+1	0.80
	2	จำ	+1	+1	+1	+1	+1	1
	3	จำ	+1	+1	+1	+1	+1	1
	4	จำ	+1	+1	+1	+1	+1	1
	5	จำ	+1	+1	+1	+1	+1	1
2. การจัดกิจกรรมการ เรียนรู้ของวิชาชีพครู สังคมศึกษา จุดประสงค์การเรียนรู้ เพื่อให้นักศึกษา ออกแบบหน่วยการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคม ศึกษาได้	6	วิเคราะห์	+1	+1	0	+1	+1	0.80
	7	จำ	+1	+1	+1	+1	+1	1
	8	จำ	+1	+1	+1	+1	+1	1
	9	วิเคราะห์	+1	+1	0	+1	+1	0.80
	10	เข้าใจ	+1	+1	+1	+1	+1	1
	11	วิเคราะห์	+1	+1	0	+1	+1	0.80
	12	เข้าใจ	+1	+1	+1	+1	+1	1

ตารางที่ 27 ดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา 102301 การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา (ต่อ)

แผนการจัดการเรียนรู้/ จุดประสงค์การเรียนรู้	ข้อ ที่	ประเภท	ผู้เชี่ยวชาญ					ค่าดัชนี ความสอดคล้อง (IOC)
			คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	
3. ความสำคัญของ องค์ประกอบการจัด กิจกรรมขององค์ประกอบ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ของวิชาชีพครูสังคมศึกษา จุดประสงค์การเรียนรู้ เพื่อให้นักศึกษา ออกแบบกระบวนการ จัดการเรียนรู้ เทคนิคและ ทักษะการจัดการเรียนรู้ การใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการ เรียนรู้	13	จำ	+1	+1	+1	+1	+1	1
	14	จำ	+1	0	+1	+1	+1	0.80
	15	เข้าใจ	+1	0	+1	+1	+1	0.80
	16	วิเคราะห์	+1	+1	+1	+1	+1	1
	17	จำ	+1	+1	+1	+1	+1	1
4. เสริมทักษะวิชาชีพของ นักศึกษาครูสังคมศึกษา จุดประสงค์การเรียนรู้ เพื่อให้นักศึกษาอธิบาย การจัดทำแผนการจัดการ เรียนรู้ การทดลองสอน และวิเคราะห์หลัง การสอน	18	จำ	+1	+1	+1	+1	+1	1
	19	จำ	+1	+1	+1	+1	+1	1
	20	เข้าใจ	+1	+1	+1	+1	+1	1
	21	นำไปใช้	+1	+1	0	+1	+1	0.80
	22	วิเคราะห์	+1	+1	0	+1	+1	0.80
	23	ประเมินค่า	+1	+1	0	+1	+1	0.80
	24	วิเคราะห์	+1	+1	0	+1	+1	0.80

ตารางที่ 27 ดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา 102301 การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา (ต่อ)

แผนการจัดการเรียนรู้/ จุดประสงค์การเรียนรู้	ข้อ ที่	ประเภท	ผู้เชี่ยวชาญ					ค่าดัชนี ความสอดคล้อง (IOC)
			คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	
5. สะท้อนการปฏิบัติสู่การ ปรับปรุงแก้ไข จุดประสงค์การเรียนรู้ เพื่อให้นักศึกษาอธิบาย การปรับปรุงและพัฒนาการ จัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการ เรียนรู้สังคมศึกษา และการ เขียนรายงานผลการจัดการ เรียนรู้	25	วิเคราะห์	+1	+1	0	+1	+1	0.80
	26	เข้าใจ	+1	+1	+1	+1	+1	1
	27	เข้าใจ	+1	+1	+1	+1	+1	1
	28	เข้าใจ	+1	+1	+1	+1	+1	1
	29	จำ	+1	+1	+1	+1	+1	1
	30	จำ	+1	+1	+1	+1	+1	1

การหาค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนรายวิชา 102301 การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา

ตารางที่ 28 ค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนรายวิชา 102301 การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา
วิเคราะห์ข้อสอบปรนัย โดยใช้สูตรวิเคราะห์โดยโปรแกรมสำเร็จรูป

ข้อที่	ค่าความยากง่าย (p)	ค่าอำนาจจำแนก (r)	ข้อที่	ค่าความยากง่าย (p)	ค่าอำนาจจำแนก (r)
1	0.57	0.69	16	0.34	0.33
2	0.55	0.31	17	0.66	0.33
3	0.45	0.31	18	0.50	0.40
4	0.56	0.50	19	0.28	0.48
5	0.70	0.24	20	0.45	0.31
6	0.70	0.24	21	0.28	0.48
7	0.40	0.21	22	0.53	0.89
8	0.44	0.50	23	0.62	0.62
9	0.72	0.48	24	0.30	0.24
10	0.66	0.33	25	0.55	0.31
11	0.67	0.84	26	0.38	0.62
12	0.50	0.20	27	0.67	0.55
13	0.50	0.40	28	0.56	0.50
14	0.55	0.31	29	0.28	0.48
15	0.40	0.21	30	0.56	0.50

KR-20 = 0.7011

**การหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษา
ที่มีต่อการเรียนตามรูปแบบการจัดการเรียนการสอน
เพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังกัดศึกษา
ประกอบการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน**

ตารางที่ 29 ดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาสังกัดศึกษาที่มีต่อ
การเรียนตามรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครู
สังกัดศึกษา

รายการประเมิน	คะแนนความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ					ค่าดัชนี ความสอดคล้อง (IOC)	ความหมาย
	คนที่	คนที่	คนที่	คนที่	คนที่		
	1	2	3	4	5		
ด้านเนื้อหา (ทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังกัดศึกษา)							
1. เนื้อหาที่เป็นทักษะวิชาชีพของ นักศึกษาครูสังกัดศึกษามีความ เหมาะสมกับความสามารถของ นักศึกษา	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	1	มีความ สอดคล้อง
2. มีการจัดลำดับความยากง่ายของ ทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังกัด ศึกษา	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	1	มีความ สอดคล้อง
3. ทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครู สังกัดศึกษามีความครอบคลุมศาสตร์ ทางสังกัดศึกษา	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	1	มีความ สอดคล้อง
4. เนื้อหาที่เป็นทักษะวิชาชีพของ นักศึกษาครูสังกัดศึกษา มีความ ครบถ้วนเพียงพอต่อการนำไปเป็น พื้นฐานของการเรียนรู้	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	1	มีความ สอดคล้อง
5. เนื้อหาและทักษะมีความจำเป็น และเป็นที่ต้องการในการประกอบ วิชาชีพครูสังกัดศึกษา	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	1	มีความ สอดคล้อง

ตารางที่ 29 ดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาสังคมศึกษาที่มีต่อการเรียนตามรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครู สังคมศึกษา (ต่อ)

รายการประเมิน	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)	ความหมาย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
ด้านกิจกรรมการเรียนการสอนและสื่อการเรียนการสอนตามรูปแบบ							
6. มีการวิเคราะห์ประสบการณ์เดิมของนักศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	1	มีความสอดคล้อง
7. การเชื่อมโยงความรู้ให้กับนักศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	1	มีความสอดคล้อง
8. การประยุกต์ให้เข้ากับบริบท	+1	+1	+1	+1	+1	1	มีความสอดคล้อง
9. การฝึกปฏิบัติของแต่ละทักษะวิชาชีพของครูสังคมศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	1	มีความสอดคล้อง
10. เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้สะท้อนคิดถึงสิ่งที่ได้จากการปฏิบัติ	+1	+1	+1	+1	+1	1	มีความสอดคล้อง
11. ระยะเวลาในกระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบมีความเหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	1	มีความสอดคล้อง
12. บรรยากาศของการเรียนการสอนเอื้อต่อการเรียนรู้ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	+1	+1	+1	+1	+1	1	มีความสอดคล้อง
13. สื่อและวัสดุอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอนเหมาะสมและเพียงพอ	+1	+1	+1	+1	+1	1	มีความสอดคล้อง

ตารางที่ 29 ดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาสังคมศึกษาที่มีต่อการเรียนตามรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาศังคมศึกษา (ต่อ)

รายการประเมิน	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)	ความหมาย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
ด้านประโยชน์และความพึงพอใจที่ได้รับ (ต่อ)							
14. การเรียนรู้ตามรูปแบบช่วยสร้างความมั่นใจในการใช้ทักษะวิชาชีพตามศาสตร์ของสังคมศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	1	มีความสอดคล้อง
15. การเรียนรู้ตามรูปแบบจะช่วยให้สามารถปฏิบัติวิชาชีพครูได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล	+1	+1	+1	+1	+1	1	มีความสอดคล้อง
ด้านความพึงพอใจโดยภาพรวม							
16. ความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนโดยภาพรวม	+1	+1	+1	+1	+1	1	มีความสอดคล้อง

การหาค่าดัชนีความสอดคล้องของประเด็นการสนทนากลุ่ม (Focus Group)
นักศึกษาครูสังคมศึกษา อาจารย์ และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้รูปแบบ เพื่อรับรองรูปแบบการจัด
การเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา ประกอบการใช้
รูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน

ตารางที่ 30 ดัชนีความสอดคล้องของประเด็นการสนทนากลุ่ม (Focus Group) นักศึกษาครูสังคมศึกษา อาจารย์ และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้รูปแบบ เพื่อรับรองรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา

รายการประเมิน	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)	ความหมาย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
1. ประเด็นการสนทนากลุ่มมีความชัดเจนและครอบคลุม	+1	+1	0	+1	+1	0.80	มีความสอดคล้อง
2. ความสอดคล้องของประเด็นสนทนากลุ่ม	+1	0	+1	+1	+1	0.80	มีความสอดคล้อง

ตารางที่ 31 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา 102301 การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ก่อนและหลังการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา

เลขที่	ทดสอบก่อนเรียน (Pretest) ปรนัย 30 คะแนน	ทดสอบหลังเรียน (Posttest) ปรนัย 30 คะแนน	ส่วนต่างของ คะแนน
1	11	16	5
2	13	17	4
3	14	22	8
4	6	15	9
5	13	16	3
6	17	22	5
7	12	16	4
8	12	19	7
9	11	19	8
10	9	15	6
11	6	15	9
12	11	18	7
13	10	19	9
14	9	19	10
15	9	16	7
16	12	20	8
17	11	15	4
18	11	16	5
19	13	19	6
20	12	17	5
21	11	19	8
22	9	16	7
23	7	16	9

ตารางที่ 31 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา 102301 การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ก่อนและหลังการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา (ต่อ)

เลขที่	ทดสอบก่อนเรียน (Pretest) ปรนัย 30 คะแนน	ทดสอบหลังเรียน (Posttest) ปรนัย 30 คะแนน	ส่วนต่างของ คะแนน
24	17	21	4
25	11	17	6
26	15	22	7
27	10	15	5
28	4	14	10
29	11	19	8
30	16	23	7
รวม	333	533	200
\bar{X}	11.10	17.77	6.67
S.D.	3.05	2.51	1.95

ภาคผนวก จ
เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์ เรื่อง สภาพการณ์ในการพัฒนาทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา
2. แบบสัมภาษณ์ เรื่อง การพัฒนาทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา
3. แบบสัมภาษณ์ เรื่อง แนวทางการพัฒนาทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา
4. แบบสัมภาษณ์ เรื่อง การส่งเสริมและพัฒนาทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา
5. แบบวิเคราะห์เอกสาร ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียน การสอน เพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของครูสังคมศึกษา สำหรับนักศึกษาครู
6. ประเด็นการสนทนากลุ่ม เกี่ยวกับทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา เพื่อรับรองทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา
7. ประเด็นการ ประชุมสัมมนา อิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) (ว่าง) รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา
8. แผนการจัดการเรียนรู้
9. แบบบันทึกสะท้อนการเรียนรู้จากการเรียนการสอน โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียน การสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา
10. แบบประเมินทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา
11. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา 102301 การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
12. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนตามรูปแบบการจัดการ เรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา
13. ประเด็นการสนทนากลุ่ม (Focus Group) นักศึกษา อาจารย์ และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการ ใช้รูปแบบ เพื่อรับรองรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครู สังคมศึกษา

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง สภาพการณ์ในการพัฒนาทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา

ข้อมูลของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ-สกุล (ตำแหน่งทางวิชาการ)..... อายุ..... ปี

เพศ ชาย หญิง

วุฒิการศึกษาสูงสุด.....

ตำแหน่งบริหาร คณบดี
 รองคณบดีฝ่ายวิชาการ
 ประธานหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา

ประเด็นสัมภาษณ์

1. ความคาดหวังของท่านในการพัฒนาทักษะวิชาชีพในสาขาวิชาเฉพาะเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

2. แนวทางการบริหารงาน นโยบายในการพัฒนาด้านพัฒนาทักษะวิชาชีพในสาขาวิชาเฉพาะเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

3. ผลการดำเนินงาน ปัญหา และ/หรือ อุปสรรคด้านพัฒนาทักษะวิชาชีพในสาขาวิชาเฉพาะเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

4. ทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา ควรเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

5. ทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา ตามความคาดหวังของท่าน ควรมีการพัฒนาในลักษณะอย่างไร

.....

.....

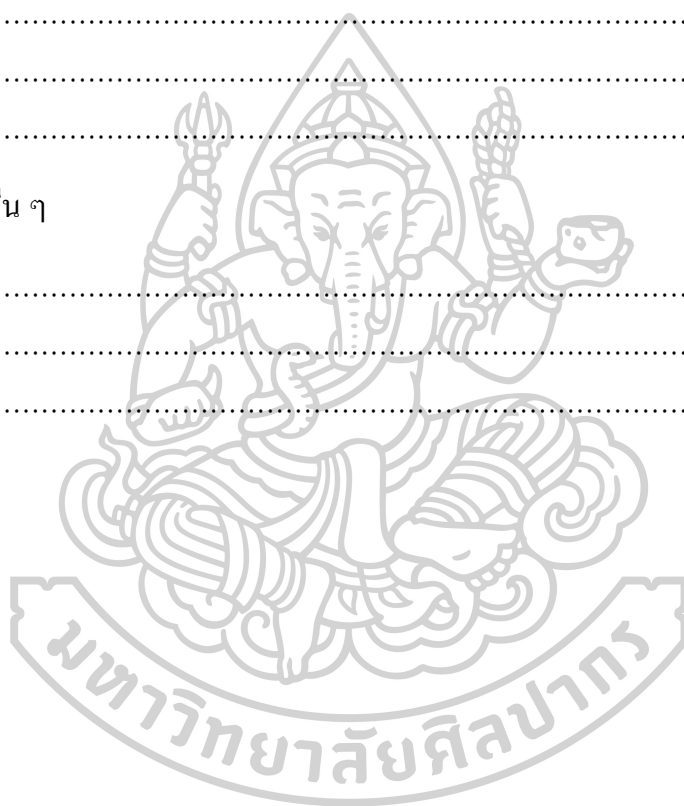
.....

6. ข้อคิดเห็นอื่น ๆ

.....

.....

.....

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง การพัฒนาทักษะวิชาชีพของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์
(สำหรับสัมภาษณ์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร คณะกรรมการประจำหลักสูตร)

ข้อมูลของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ-สกุล (ตำแหน่งทางวิชาการ)..... อายุ..... ปี

เพศ ชาย หญิง

วุฒิการศึกษาสูงสุด.....

ตำแหน่ง ผู้รับผิดชอบหลักสูตร
 คณะกรรมการประจำหลักสูตร

ประเด็นสัมภาษณ์

1. ลักษณะของการพัฒนาทักษะวิชาชีพของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์เป็นอย่างไร

.....
.....
.....

2. ความคาดหวังของท่านในการพัฒนาทักษะวิชาชีพของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์เป็นอย่างไร

.....
.....
.....

3. แนวทางการบริหารหลักสูตร นโยบายในการพัฒนาด้านพัฒนาทักษะวิชาชีพของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ เป็นอย่างไร

.....
.....
.....

4. ผลการดำเนินงาน ปัญหา และ/หรือ อุปสรรคด้านพัฒนาทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครู
สังกัดศึกษาเป็นอย่างไร

.....
.....
.....

5. ทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังกัดศึกษาควรเป็นอย่างไร

.....
.....
.....

6. เกล็ดขันธ์ทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังกัดศึกษา ที่ท่านต้องการให้เกิดกับนักศึกษาครูเป็น
อย่างไร

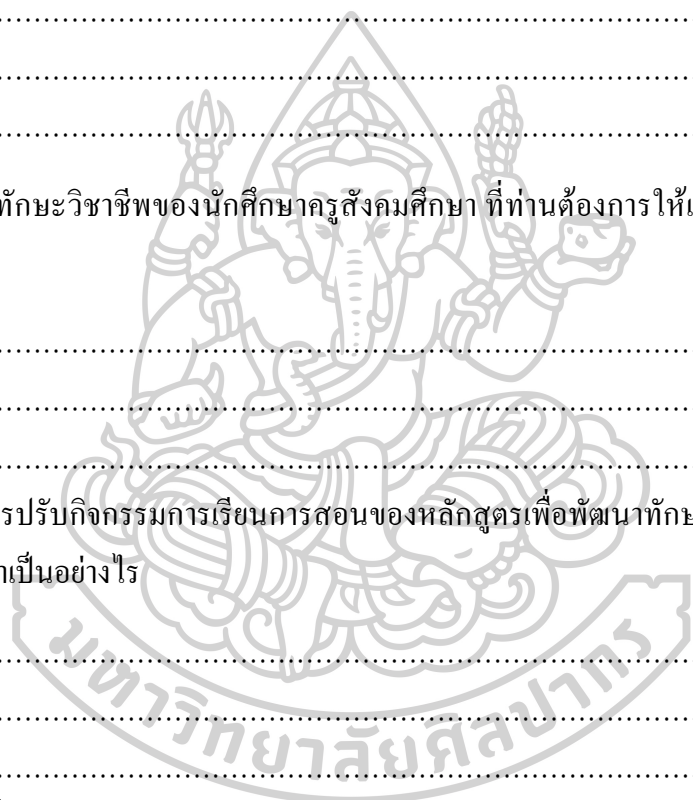
.....
.....
.....

7. แนวทางการปรับกิจกรรมการเรียนการสอนของหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะวิชาชีพของนักศึกษา
ครูสังกัดศึกษาเป็นอย่างไร

.....
.....
.....

8. ข้อคิดเห็นอื่น ๆ

.....
.....
.....

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง แนวทางการพัฒนาทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังกัดมศึกษา

(สำหรับสัมภาษณ์อาจารย์พี่เลี้ยงของนักศึกษาฝึกปฏิบัติการวิชาชีพครู

อาจารย์ผู้สอนวิชาสังกัดมศึกษาในสถาบันการศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ใช้บัณฑิต)

ข้อมูลของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ-สกุล อายุ..... ปี

เพศ ชาย หญิง

วุฒิการศึกษาสูงสุด.....

ตำแหน่ง ผู้บริหารสถานศึกษา
 อาจารย์พี่เลี้ยงของนักศึกษาฝึกปฏิบัติการวิชาชีพครู
 อาจารย์ผู้สอนวิชาสังกัดมศึกษา

การทำงาน ชื่อสถานศึกษา

ประสบการณ์ด้านการสอนวิชาสังกัดมศึกษา..... ปี

ประเด็นสัมภาษณ์

1. สภาพปัจจุบันของทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังกัดมศึกษาเป็นอย่างไร

.....
.....
.....2. ปัญหา และ/หรือ อุปสรรค ของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครู
สังกัดมศึกษา ที่ผ่านมาเป็นอย่างไร.....
.....
.....

3. ท่านคิดว่าทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษาคควรเป็นอย่างไร

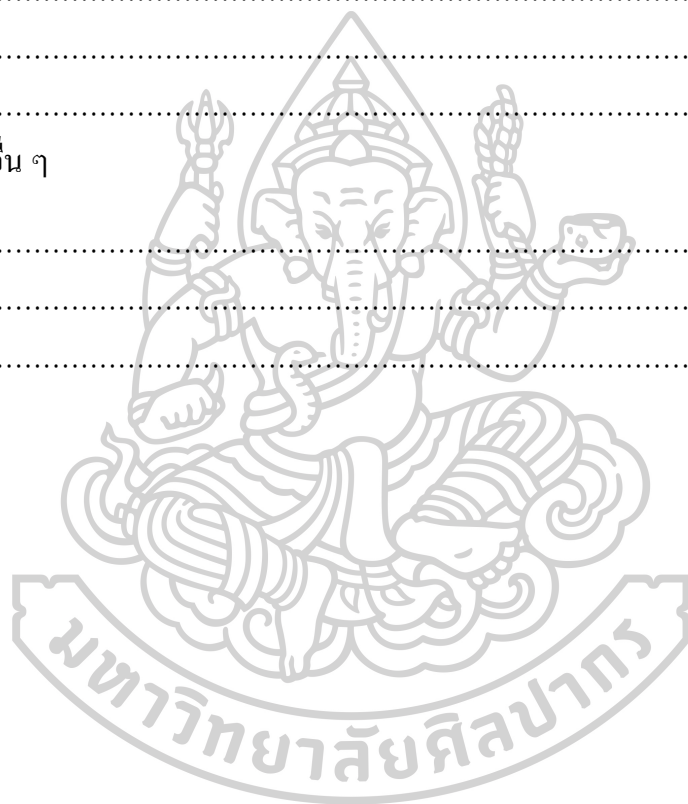
.....
.....
.....

4. ท่านสามารถเรียงลำดับความสำคัญของทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษาคควรเป็นอย่างไร

.....
.....
.....

5. ข้อคิดเห็นอื่น ๆ

.....
.....
.....

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง การส่งเสริมและพัฒนาทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังกัดมศึกษา
(สำหรับสัมภาษณ์นักศึกษาครู สาขาวิชาสังคมศึกษา)

ข้อมูลของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ-สกุล อายุ..... ปี

เพศ ชาย หญิง

ชั้นปีที่ศึกษา ชั้นปีที่ 5

ชั้นปีที่ 4

ชั้นปีที่ 3

ประเด็นสัมภาษณ์

1. ความคาดหวังของนักศึกษาที่มีต่อการพัฒนาทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังกัดมศึกษาเป็นอย่างไร

.....

.....

2. สิ่งที่นักศึกษาได้รับจากการพัฒนาทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังกัดมศึกษาที่ผ่านมาเป็นอย่างไร

.....

.....

3. ท่านคิดว่าลักษณะที่เป็นทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังกัดมศึกษาที่สถาบันของท่านเป็นอย่างไร

.....

.....

4. ท่านคิดว่าแนวทางที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรที่ท่านศึกษา ต้องมีการส่งเสริมและพัฒนาด้านทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษาอย่างไร

.....
.....

5. ข้อคิดเห็นอื่น ๆ

.....
.....

ประเด็นการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เกี่ยวกับทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา
เพื่อรับรองทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา

คำชี้แจง

การประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group) เกี่ยวกับทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อรับรองทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา

ส่วนที่ 1 รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

ส่วนที่ 2 ประเด็นการประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group)

2.1 ทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา มีความเหมาะสม และสอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบัน หรือไม่ อย่างไร

2.1.1 ทักษะหลัก

การเปรียบเทียบ

การจัดหมวดหมู่

การตีความ

การทำข้อสรุปทั่วไปจากข้อมูลเฉพาะ

.....

.....

.....

2.1.2 ทักษะเฉพาะตามสาระการเรียนรู้ ของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

สารศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม : การสะท้อนคิดอย่างมีวิจารณญาณ

.....
.....
.....

สารหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม : การตัดสินใจเพื่อ
แก้ปัญหา

.....
.....
.....

สาระเศรษฐศาสตร์ : การตีความจากแผนภาพ กราฟ

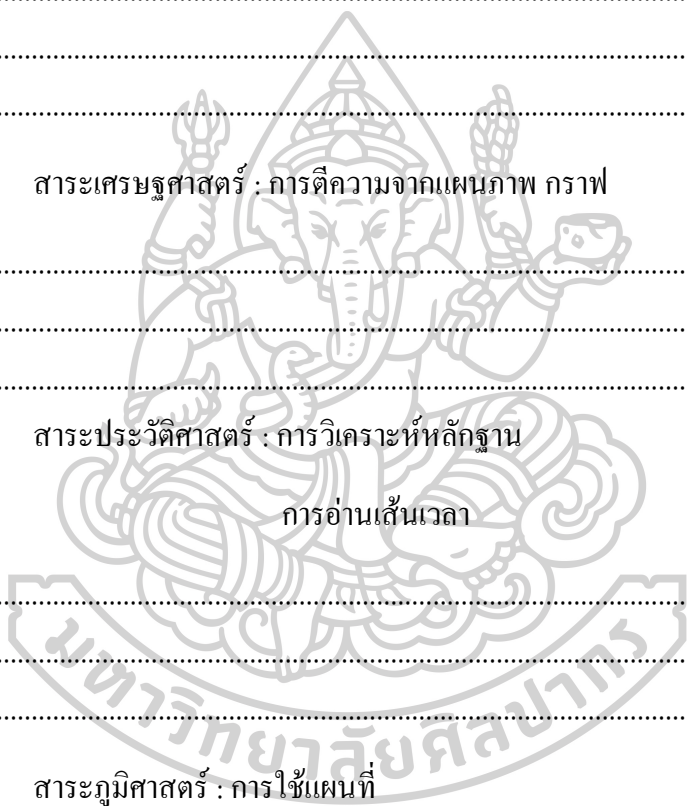
.....
.....
.....

สาระประวัติศาสตร์ : การวิเคราะห์หลักฐาน
การอ่านเส้นเวลา

.....
.....
.....

สาระภูมิศาสตร์ : การใช้แผนที่

.....
.....
.....

2.2 สิ่งที่เราควรได้รับการแก้ไขปรับปรุง คืออะไรบ้าง แนวทางการแก้ไขปรับปรุงเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

ประเด็นการประชุมสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship)
(ร่าง) รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา

คำชี้แจง

การประชุมสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) ครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อหาฉันทามติที่มีต่อความเหมาะสมของ (ร่าง) รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของร่างรูปแบบการจัดการเรียนการสอนความเป็นไปได้และการนำไปใช้

ส่วนที่ 1 รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

ส่วนที่ 2 ประเด็นการสนทนาอิงผู้เชี่ยวชาญ

2.1 สภาพปัญหาและความจำเป็นของ (ร่าง) รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา มีความเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร และมีสิ่งสมควรได้รับการแก้ไขปรับปรุง และแนวทางการแก้ไขปรับปรุง

.....

.....

.....

2.2 ชื่อของ (ร่าง) รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา มีความเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร และมีสิ่งสมควรได้รับการแก้ไขปรับปรุง และแนวทางการแก้ไขปรับปรุง

.....

.....

.....

2.3 หลักการของ (ร่าง) รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา มีความเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร และมีสิ่งสมควรได้รับการแก้ไขปรับปรุง และแนวทางการแก้ไขปรับปรุง

.....

.....

.....

2.4 วัตถุประสงค์ของ (ร่าง) รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพ
ของนักศึกษาครูสังคมศึกษา มีความเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร และมีสิ่งสมควรได้รับการแก้ไข
ปรับปรุง และแนวทางการแก้ไขปรับปรุง

.....

.....

.....

2.5 กระบวนการเรียนการสอนของ (ร่าง) รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้าง
ทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา มีความเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร และมีสิ่งสมควรได้รับ
การแก้ไขปรับปรุง และแนวทางการแก้ไขปรับปรุง

.....

.....

.....

2.6 เนื้อหาของการนำรูปแบบการจัดการเรียนการสอนไปใช้ของ (ร่าง) รูปแบบการจัดการ
เรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา มีความเหมาะสมหรือไม่
อย่างไร และมีสิ่งสมควรได้รับการแก้ไขปรับปรุง และแนวทางการแก้ไขปรับปรุง

.....

.....

.....

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

รายวิชา 102301 การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
เรื่อง ศึกษาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จำนวน 12 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้แกนกลาง ที่กำหนดในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นความคาดหวังที่ต้องการให้เกิดการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนเกิดความชัดเจนเรื่องการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และสะท้อนคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ ในฐานะที่เป็นครูสังคมศึกษาจึงต้องศึกษามาตรฐานการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ และตัวชี้วัดที่กำหนดในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้สามารถนำไปเป็นทิศทางของการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนและสร้างเยาวชนของชาติไปสู่คุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ และเกิดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีส่วนร่วมในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักศึกษาอธิบายมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้แกนกลางของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาได้
2. นักศึกษาเกิดทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา
3. นักศึกษาเขียนบันทึกสะท้อนการเรียนรู้จากการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา (Reflective Journal) จากการเรียนได้

เนื้อหา

มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้แกนกลางของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นที่ 1 ขั้นวิเคราะห์ประสบการณ์ (Analyze Experience)

1.1 ประเมินเทคนิคศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมในการเรียน และทำแบบทดสอบก่อนเรียน

1.2 แบ่งนักศึกษาเป็นกลุ่ม ๆ ละ 5 คน โดยกำหนดให้นักศึกษาร่วมกันวิเคราะห์ประสบการณ์ที่มีของตนเองและแลกเปลี่ยนให้กับสมาชิกของกลุ่ม เกี่ยวกับมาตรฐานการเรียนรู้สาระการเรียนรู้แกนกลาง และตัวชี้วัดของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา โดยใช้ประเด็นในการอภิปรายร่วมกัน ดังนี้

ประเด็นที่ 1 มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัด มีความเหมือนหรือต่างกันอย่างไร (ทักษะการเปรียบเทียบ)

ประเด็นที่ 2 การกำหนดสาระการเรียนรู้แกนกลางของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีการกำหนดหมวดหมู่อย่างไร พร้อมยกตัวอย่างประกอบ (ทักษะการจัดหมวดหมู่)

ขั้นที่ 2 ขั้นเชื่อมโยงความรู้ (Connect Knowledge)

2.1 อาจารย์กำหนดให้นักศึกษาได้อ่านข้อความ เรื่องทำไมต้องเรียนสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และตอบคำถามตามประเด็นคำถามที่กำหนดให้

ทำไมต้องเรียนสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

สังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตลอดเวลา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ว่ามนุษย์ดำรงชีวิตอย่างไร ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคล และการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตามสภาพแวดล้อม การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด นอกจากนี้ ยังช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจถึงการพัฒนา เปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย กาลเวลา ตามเหตุปัจจัยต่าง ๆ ทำให้เกิดความเข้าใจในตนเอง และผู้อื่น มีความอดทน อดกลั้น ยอมรับในความแตกต่าง และมีคุณธรรม สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ และสังคมโลก

ประเด็นคำถามที่ 1 จากข้อความข้างต้นสาระสำคัญ คือสิ่งใด เพราะเหตุใดจึงคิดเช่นนั้น (ทักษะการตีความ)

ประเด็นคำถามที่ 2 การเรียนสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ผู้เรียนจำเป็นต้องเรียนรู้เรื่องใดบ้าง (ทักษะการตีความ)

ประเด็นคำถามที่ 3 ท่านคิดว่า เป้าหมายสูงสุดของการเรียนสังคมศึกษา คือสิ่งใด เพราะเหตุใดจึงคิดเช่นนั้น (ทักษะการทำข้อสรุปทั่วไปจากข้อมูลเฉพาะ)

2.2 อาจารย์นำแผนภาพให้นักศึกษาได้สังเกต วิเคราะห์และเชื่อมโยงความรู้ของตนว่าแผนภาพที่นักศึกษาเห็นคือภาพของสิ่งใด องค์ประกอบของแผนภาพมีความสัมพันธ์กันอย่างไร สอดคล้องกับครุสังคมศึกษาอย่างไร (ทักษะการตีความจากแผนภาพ)

ขั้นที่ 3 ขั้นประยุกต์ตามบริบท (Apply Context)

3.1 อาจารย์อธิบายโดยใช้สื่อประกอบการนำเสนอ เรื่องพลวัตของหลักสูตรสังคมศึกษา 3 ช่วง คือ 1) หลักสูตรวิชาสังคมศึกษา จัดรายวิชาโดยเน้นความสำคัญของวิชาประวัติศาสตร์และภูมิศาสตร์ 2) หลักสูตรวิชาสังคมศึกษา เป็นสังคมศึกษาแนวใหม่ จัดหลักสูตรเน้นความสำคัญของหมวดวิชาสังคมศาสตร์ มีการขยายขอบเขตของเนื้อหามากกว่าเดิม 3) หลักสูตรวิชาสังคมศึกษา มีการขยายขอบเขตของเนื้อหา เน้นเนื้อหาที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมยุค โลกาภิวัตน์ จึงมีการเพิ่มเนื้อหาในหลักสูตรมากขึ้น

3.2 อาจารย์มอบหมายให้นักศึกษาได้สืบค้นข้อมูลจากเอกสาร บทความ หนังสือ เว็บไซต์ เกี่ยวกับพัฒนาการของหลักสูตรสังคมศึกษาในประเทศไทย พร้อมให้ระบุถึงแหล่งที่มา และหลักฐาน เอกสารที่ใช้ในการสืบค้น (ทักษะการวิเคราะห์หลักฐาน) และกำหนดให้ออกแบบและนำเสนองานของตนเองผ่านการทำเส้นเวลา เรื่อง พัฒนาการของหลักสูตรสังคมศึกษาในประเทศไทย (ทักษะการอ่านเส้นเวลา)

ขั้นที่ 4 ขั้นฝึกปฏิบัติ (Practice)

4.1 นักศึกษาศึกษาตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นรายบุคคล

4.2 นักศึกษาจับคู่กับเพื่อน 1 คน แล้วดำเนินการตามกิจกรรมที่อาจารย์ดำเนินการจัดขึ้น ดังนี้ (ทักษะการตัดสินใจเพื่อแก้ไขปัญหา, ทักษะการใช้แผนที่)

ขั้นที่ 1 กำหนดสถานการณ์

ครูอนันต์ สอนรายวิชาสังคมศึกษา ได้ศึกษามาตรฐาน ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเพื่อจัดทำหลักสูตรสังคมศึกษาของโรงเรียน และจากหมวดวิชาสังคมศึกษาให้ไปสำรวจเกี่ยวกับสื่อที่เป็นแผนที่เพื่อนำมาใช้ในการสอนตอนเปิดเทอม ทางโรงเรียนได้กำหนดให้ครูอนันต์เป็นผู้ดำเนินการ หากท่านเป็นครูอนันต์ท่านจะมีวิธีการดำเนินการอย่างไร โดยมีเงื่อนไขในการดำเนินการว่าต้องใช้ข้อเท็จจริงทางด้านมาตรฐาน ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเข้ามาใช้ประโยชน์

ขั้นที่ 2 แจกอุปกรณ์ คือ กระดาษปรีฟ และปากกาเมจิกให้นักศึกษาคู่ละ 1 ชุด

ขั้นที่ 3 กำหนดระยะเวลาในการดำเนินการกิจกรรม จำนวน 30 นาที

ขั้นที่ 4 เมื่อนักศึกษาดำเนินการเรียบร้อยแล้วให้นักศึกษานำผลงานของกลุ่มตนเองไปติดไว้ที่ด้านข้างบริเวณฝาผนังห้อง

ขั้นที่ 5 อาจารย์และนักศึกษาดินชม ศึกษา ผลงานของเพื่อน พร้อมแต่ละคู่จะเลือกวิธีการดำเนินการที่ชื่นชอบมากที่สุด 1 ผลงาน พร้อมบอกเหตุผลประกอบ

ขั้นที่ 5 ขั้นสะท้อนการปฏิบัติ (Reflect Practice)

5.1 อาจารย์นำนักศึกษาร่วมกันสะท้อนคิดจากสิ่งที่นักศึกษาได้ปฏิบัติ โดยให้นักศึกษาได้พูดอภิปรายเกี่ยวกับสิ่งที่นักศึกษาได้เรียนรู้ ได้ฝึกปฏิบัติ ตามประเด็นดังนี้ ด้านทักษะที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติ ด้านองค์ความรู้ และด้านเจตคติที่เกิดขึ้น (ทักษะการสะท้อนคิดอย่างมีวิจารณญาณ)

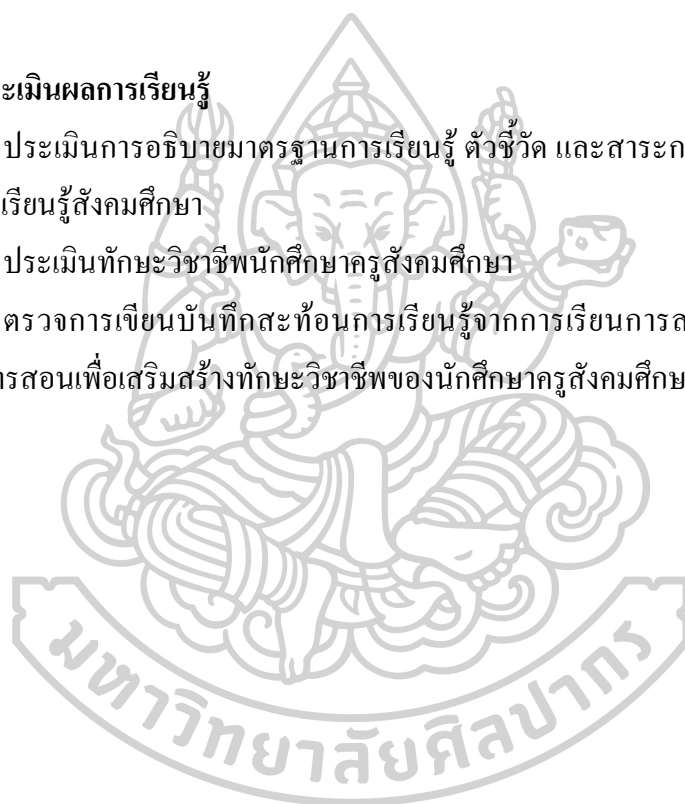
5.2 นำแบบประเมินทักษะวิชาชีพครูสังคมศึกษา และแบบบันทึกสะท้อนการเรียนรู้จากการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาคูสังคมศึกษา (Reflective Journal) ให้นักศึกษาได้ประเมินและตรวจสอบตามความสามารถของนักศึกษา

สื่อการเรียนการสอน

1. รูปภาพ “ขอบข่ายวิชาสังคมศึกษา”
2. เอกสารตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
3. แบบประเมินทักษะวิชาชีพนักศึกษาครูสังคมศึกษา
4. แบบบันทึกสะท้อนการเรียนรู้จากการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา (Reflective Journal)

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

1. ประเมินการอธิบายมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้แกนกลางของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา
2. ประเมินทักษะวิชาชีพนักศึกษาครูสังคมศึกษา
3. ตรวจสอบการเขียนบันทึกสะท้อนการเรียนรู้จากการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา (Reflective Journal)

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2

รายวิชา 102301 การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
เรื่อง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของวิชาชีพครูสังคมศึกษา จำนวน 12 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

หน่วยการเรียนรู้เป็นหัวใจสำคัญของหลักสูตร มีความสัมพันธ์กับมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้แกนกลาง ครูผู้สอนสังคมศึกษาจึงควรต้องมีต้องสามารถออกแบบ หน่วยการเรียนรู้ให้ครอบคลุมตามมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด เพื่อให้ผู้เรียนสามารถบรรลุได้ตาม เป้าหมายที่วางไว้ของหลักสูตร

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนออกแบบหน่วยการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาได้
2. นักเรียนเกิดทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา
3. นักเรียนเขียนบันทึกสะท้อนการเรียนรู้จากการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา (Reflective Journal) จากการเรียนได้

เนื้อหา

การจัดทำหน่วยการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา

กิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นที่ 1 ขั้นวิเคราะห์ประสบการณ์ (Analyze Experience)

- 1.1 อาจารย์แจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ของการเรียน
- 1.2 อาจารย์นำเสนอสนทนากับนักศึกษา พร้อมใช้ประเด็นคำถาม ดังนี้ มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัด สาระภูมิศาสตร์ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความ

แตกต่างจากมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด สาระภูมิศาสตร์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 อย่างไร (ทักษะการเปรียบเทียบ)

ขั้นที่ 2 ขั้นเชื่อมโยงความรู้ (Connect Knowledge)

2.1 อาจารย์ใช้ประเด็นคำถาม ดังนี้ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมที่มีการจัดการเรียนการสอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องใดบ้าง นักศึกษาเขียนชื่อรายวิชาและเนื้อหาที่มีสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม คนละ 1 ชื่อรายวิชา/เนื้อหา ลงในกระดาษบัตรคำที่อาจารย์แจกให้

2.2 อาจารย์ออกคำสั่งให้นักศึกษาในชั้นเรียนจัดหมวดหมู่ของรายวิชาตามบัตรคำชื่อรายวิชาที่นักศึกษาเขียน โดยกำหนดหมวดหมู่เป็นรายวิชาพื้นฐาน และรายวิชาเพิ่มเติม (ทักษะการจัดหมวดหมู่)

2.3 นักศึกษาร่วมกันตรวจทานความถูกต้อง พร้อมกับสรุปความคิดรวบยอดจากกิจกรรมที่ได้ดำเนินการ โดยอาจารย์ใช้คำถามซึ่งนำถึงการใช้หลักการในการเลือกรายวิชาเข้าหมวดหมู่ พร้อมให้นักศึกษาให้เหตุผลประกอบ (ทักษะการทำข้อสรุปทั่วไปจากข้อมูลเฉพาะ)

ขั้นที่ 3 ขั้นประยุกต์ตามบริบท (Apply Context)

3.1 อาจารย์อธิบายเรื่อง การกำหนดรายวิชา โดยสามารถจำแนกได้ 2 ประเภท คือ 1) รายวิชาพื้นฐาน เป็นรายวิชาที่เปิดสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้แกนกลางที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลาง ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้เรียนทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องเรียนรู้ 2) รายวิชาเพิ่มเติม เป็นรายวิชาที่สถานศึกษาแต่ละแห่งสามารถเปิดสอนเพิ่มเติมจากสิ่งที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลาง เพื่อให้สอดคล้องกับจุดเน้น ความต้องการ และความถนัดของผู้เรียน หรือความต้องการของท้องถิ่น โดยกำหนด “ผลการเรียนรู้” เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนในรายวิชาเพิ่มเติม

3.2 อาจารย์นำแผนภาพให้ผู้เรียนได้สังเกต วิเคราะห์และเชื่อมโยงความรู้ของตนว่าแผนภาพที่นักศึกษาเห็น คือแผนภาพใด เพราะเหตุใดจึงคิดเช่นนั้น (ทักษะการตีความจากแผนภาพ) และคำว่า “แปลงหลักสูตรสู่การสอน” หมายถึงสิ่งใด (ทักษะการตีความ)

3.3 อาจารย์แบ่งกลุ่มนักศึกษา กลุ่มละ 3 คน มอบหมายให้นักศึกษาเลือกสถานศึกษาในเขตจังหวัดกาญจนบุรี โดยกำหนดให้นักศึกษา ได้ไปศึกษาประเด็นหัวข้อดังนี้

ชื่อสถานศึกษา

ประวัติสถานศึกษา

ข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษา

แผนที่การเดินทางไปยังสถานศึกษาและแผนผังของสถานศึกษา

หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

คำอธิบายรายวิชา

โครงสร้างรายวิชา

3.4 นักศึกษาระบุถึงแหล่งที่มา หลักฐาน เอกสารที่ใช้ในการสืบค้นข้อมูล (ทักษะการวิเคราะห์หลักฐาน)

3.5 นักศึกษาภายในกลุ่มช่วยกัน ศึกษาประวัติของสถานศึกษา โดยออกแบบ และนำเสนองานของตนเองผ่านการทำเส้นเวลา เกี่ยวกับประวัติของสถานศึกษา (ทักษะการอ่านเส้นเวลา)

3.6 นักศึกษาภายในกลุ่มช่วยกัน ออกแบบ และสร้างแผนที่การเดินทางไปยังสถานศึกษาและแผนผังของสถานศึกษา พร้อมนำเสนอผลงานของตนเอง (ทักษะการใช้แผนที่)

ขั้นที่ 4 ขั้นฝึกปฏิบัติ (Practice)

4.1 นักศึกษาแต่ละกลุ่มศึกษา วิเคราะห์ หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม คำอธิบายรายวิชา โครงสร้างรายวิชา ของสถานศึกษาที่ตนเลือก

4.2 อาจารย์ให้นักศึกษาแต่ละคนเลือกรายวิชาที่ตนรับผิดชอบ และดำเนินการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ตามโครงสร้างรายวิชาที่ตนเลือก ขณะที่ดำเนินการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ อาจารย์

จะเข้าไปช่วยเสนอแนะ และให้นักศึกษำบันทึกปัญหาและสถานการณ์การแก้ไขปัญหำที่เกิดขึ้นเป็นระยะ ๆ ลงในกระด่ำย (ทักษะการตัดสินใจเพื่อแก้ไขปัญหำ)

ขั้นที่ 5 ขั้นสะท้อนการปฏิบัติ (Reflect Practice)

5.1 อาจารย์นำนักศึกษำร่วมกันสะท้อนคิดจากสิ่งทีนักศึกษำได้ปฏิบัติ โดยให้นักศึกษำได้พูดเกี่ยวกับสิ่งทีนักศึกษำได้เรียนรู้ ได้ฝึกปฏิบัติ ตามประเด็นดั่งนี้ ด้านทักษะทีเกิดขึ้นจากการปฏิบัติ ด้านองค์ความรู้ และด้านเจตคติทีเกิดขึ้น (ทักษะการสะท้อนคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ)

5.2 นำแบบประเมินทักษะวิชาชีพครูสังคมศึกษำ และแบบบันทึกสะท้อนการเรียนรู้จากการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษำครูสังคมศึกษำ (Reflective Journal) ให้นักศึกษำได้ประเมินและตรวจสอบตามความสามารถของนักศึกษำ

สื่อการเรียนการสอน

1. รูปภาพ “บทบาทของผู้สอน”
2. เอกสารตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษำ ศำสนำ และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
3. แบบประเมินทักษะวิชาชีพของนักศึกษำครูสังคมศึกษำ
4. แบบบันทึกสะท้อนการเรียนรู้จากการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษำครูสังคมศึกษำ (Reflective Journal)

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

1. ตรวจสอบการออกแบบหน่วยการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษำ
2. ประเมินทักษะวิชาชีพของนักศึกษำครูสังคมศึกษำ
3. ตรวจสอบการเขียนบันทึกสะท้อนการเรียนรู้จากการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษำครูสังคมศึกษำ (Reflective Journal)

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3

รายวิชา 102301 การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
เรื่อง ความสำคัญขององค์ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของวิชาชีพครูสังคมศึกษา

จำนวน 12 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

กระบวนการจัดการเรียนรู้ เทคนิคและทักษะการจัดการเรียนรู้ การใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เป็นองค์ประกอบหลักของการออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนเพื่อบรรลุเป้าหมายของการจัดการศึกษา

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักศึกษาอธิบายกระบวนการจัดการเรียนรู้ เทคนิคและทักษะการจัดการเรียนรู้ การใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้
2. นักศึกษาเกิดทักษะวิชาชีพของนักศึกษาคณะครุศาสตร์
3. นักศึกษาเขียนบันทึกสะท้อนการเรียนรู้จากการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ (Reflective Journal) จากการเรียนได้

เนื้อหา

กระบวนการจัดการเรียนรู้ เทคนิคและทักษะการจัดการเรียนรู้ การใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

กิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นที่ 1 ขั้นวิเคราะห์ประสบการณ์ (Analyze Experience)

1.1 อาจารย์จับกลุ่มนักศึกษา โดยกำหนดให้นักศึกษาที่มีจัดทำหน่วยการเรียนรู้ในรายวิชา และในระดับชั้นเดียวกันอยู่กลุ่มเดียวกัน (ทักษะการจัดหมวดหมู่)

1.2 กำหนดให้นักศึกษาสังเกต และเปรียบเทียบการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ของตนเองกับเพื่อนในกลุ่มว่ามีความเหมือนหรือต่างกันอย่างไร (ทักษะการเปรียบเทียบ) พร้อมบันทึกข้อสังเกตที่พบ

ขั้นที่ 2 ขั้นเชื่อมโยงความรู้ (Connect Knowledge)

2.1 อาจารย์มอบหมายให้นักศึกษาได้สืบค้น และศึกษาเรื่อง ทฤษฎีการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดการเรียนรู้ พร้อมให้ระบุถึงแหล่งที่มาและหลักฐาน เอกสารที่ใช้ในการสืบค้น (ทักษะการวิเคราะห์หลักฐาน) และกำหนดให้ออกแบบ และนำเสนองานของตนเองผ่านการทำเส้นเวลา เรื่อง ทฤษฎีการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดการเรียนรู้ (ทักษะการอ่านเส้นเวลา)

2.2 แบ่งกลุ่มนักศึกษาเป็น 8 กลุ่ม ๆ ละเท่า ๆ กัน ร่วมกันทำความเข้าใจและตีความ ทฤษฎีการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดการเรียนรู้ ว่าสามารถนำมาใช้กับกระบวนการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาได้อย่างไร (ทักษะการตีความ) พร้อมดำเนินการสรุปเป็นผังความคิดลงในกระดาษบรูฟ (ทักษะการทำข้อสรุปทั่วไปจากข้อมูลเฉพาะ) พร้อมนำเสนอองค์ความรู้ให้กับเพื่อน นักศึกษาภายในห้อง

2.3 อาจารย์นำแผนภาพให้ผู้เรียนได้สังเกต วิเคราะห์และเชื่อมโยงความรู้ของตนว่าแผนภาพที่ผู้เรียนเห็นคือภาพของสิ่งใด และมีความเกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดการเรียนรู้ อย่างไร อย่างไร โดยทำในใบงานที่กำหนดให้ (ทักษะการตีความจากแผนภาพ)

The Cone of Learning

sparkinsight.com

ขั้นที่ 3 ขั้นประยุกต์ตามบริบท (Apply Context)

3.1 อาจารย์อธิบายโดยใช้สื่อประกอบการนำเสนอ เรื่องหลักการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา โดยต้องมีความเข้าใจใน 3 เรื่อง คือ 1) เข้าใจการเรียนรู้ของผู้เรียน 2) เข้าใจแนวทางการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาอย่างมีคุณค่า 3) เข้าใจบทบาทครูสังคมศึกษา

3.2 แบ่งกลุ่มนักศึกษาเป็น 3 กลุ่ม โดยกำหนดหัวข้อความรับผิดชอบงานของแต่ละกลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 เทคนิคและทักษะการจัดการเรียนรู้

กลุ่มที่ 2 การใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้

กลุ่มที่ 3 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

3.3 นักศึกษาในแต่ละกลุ่มรับผิดชอบกันสืบค้นข้อมูลตามประเด็นที่กลุ่มได้ พร้อมดำเนินการจัดทำเป็นผังความคิด นำเสนอหน้าชั้นเรียนให้กับเพื่อนสมาชิกกลุ่มอื่น (ทักษะการวิเคราะห์ หลักฐาน) และกำหนดให้ออกแบบ และนำเสนองานของตนเองผ่านการทำเส้นเวลาเกี่ยวกับเนื้อหาที่ตนเองรับผิดชอบ (ทักษะการอ่านเส้นเวลา)

ขั้นที่ 4 ขั้นฝึกปฏิบัติ (Practice)

4.1 นักศึกษาจับคู่กับเพื่อน 1 คน ดำเนินการตามกิจกรรมที่อาจารย์ดำเนินการจัดขึ้น ดังนี้ (ทักษะการตัดสินใจเพื่อแก้ไขปัญหา, ทักษะการใช้แผนที่)

ขั้นที่ 1 กำหนดสถานการณ์

เปิดเทอมปีนี้ ครูอุสาได้รับมอบหมายให้สอนสังคมศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในหน่วยการเรียนรู้ เรื่องจังหวัดของฉันทน์ จำนวน 3 ชั่วโมง โดยมีจำนวนนักเรียนในห้องทั้งหมด 20 คน ในจำนวนนี้มีนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียน จำนวน 5 คน หากนักศึกษาเป็นครูอุสาคือ นักศึกษาจะจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกับสถานการณ์นี้ได้อย่างไร มีการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้อย่างไร

ขั้นที่ 2 แจกอุปกรณ์ คือ กระดาษปรู๊ฟ และปากกาเมจิก ให้นักศึกษาคู่ละ 1 ชุด

ขั้นที่ 3 กำหนดระยะเวลาในการดำเนินการกิจกรรม จำนวน 30 นาที

ขั้นที่ 4 เมื่อนักศึกษาดำเนินการเรียบร้อยแล้ว ให้นักศึกษานำผลงานของกลุ่มตนเอง ไปติดไว้ที่ด้านข้างบริเวณฝาผนังห้อง

ขั้นที่ 5 อาจารย์และนักศึกษาเดินชม ศึกษา ผลงานของเพื่อน พร้อมแต่ละคู่จะเลือกวิธีการดำเนินการที่ชื่นชอบมากที่สุด 1 ผลงาน พร้อมบอกเหตุผลประกอบ

ขั้นที่ 5 ขั้นสะท้อนการปฏิบัติ (Reflect Practice)

5.1 อาจารย์นำนักศึกษาด้วยกันสะท้อนคิดจากสิ่งที่นักศึกษาได้ปฏิบัติ โดยให้นักศึกษาได้พูดเกี่ยวกับสิ่งที่นักศึกษาได้เรียนรู้ ได้ฝึกปฏิบัติ ตามประเด็นดังนี้ ด้านทักษะที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติ ด้านองค์ความรู้ และด้านเจตคติที่เกิดขึ้น (ทักษะการสะท้อนคิดอย่างมีวิจารณญาณ)

5.2 นำแบบประเมินทักษะวิชาชีพครูสังคัมศึกษา และแบบบันทึกสะท้อนการเรียนรู้จากการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาคูสังคัมศึกษา ให้นักศึกษาได้ประเมินและตรวจสอบตามความสามารถของนักศึกษา

สื่อการเรียนการสอน

1. รูปภาพ “The Cone of Learning”
2. เอกสารตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคัมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
3. แบบประเมินทักษะวิชาชีพของนักศึกษาคูสังคัมศึกษา
4. แบบบันทึกสะท้อนการเรียนรู้จากการเรียนการสอน โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาคูสังคัมศึกษา (Reflective Journal)

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

1. ประเมินการอธิบายกระบวนการจัดการเรียนรู้ เทคนิคและทักษะการจัดการเรียนรู้ การใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้
2. ประเมินทักษะวิชาชีพของนักศึกษาคูสังคัมศึกษา
3. ตรวจสอบการเขียนบันทึกสะท้อนการเรียนรู้จากการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาคูสังคัมศึกษา (Reflective Journal)

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4

รายวิชา 102301 การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
เรื่อง เสริมทักษะวิชาชีพครูสังคมศึกษา จำนวน 16 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

แผนการจัดการเรียนรู้เปรียบได้กับเข็มทิศในการชี้ทางให้กับครู เพื่อทำการสอนในชั้นเรียนได้อย่างมีทิศทาง และสร้างความพร้อมของผู้สอนก่อนเข้าชั้นเรียน เพิ่มศักยภาพความสามารถของผู้สอนในส่วนของจัดการเรียนรู้ ทั้งมีการวิเคราะห์การสอนเพื่อนำไปแก้ไขปัญหา และปรับปรุงให้การจัดการเรียนการสอนสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักศึกษาอธิบายการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ การทดลองสอน และการวิเคราะห์หลังการสอน
2. นักศึกษาเกิดทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา
3. นักศึกษาเขียนบันทึกสะท้อนการเรียนรู้จากการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา (Reflective Journal) จากการเรียนได้

เนื้อหา

การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ การทดลองสอน และการวิเคราะห์หลังการสอน

กิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นที่ 1 ขั้นวิเคราะห์ประสบการณ์ (Analyze Experience)

1.1 อาจารย์นำภาพให้ผู้เรียนได้สังเกต วิเคราะห์ว่าภาพสมมติที่นักศึกษาเห็นสื่อถึงสิ่งใด และเปรียบเทียบสมมติทั้งสองฝั่งว่ามีความแตกต่างกันอย่างไร โดยทำในใบงานที่กำหนดให้ (ทักษะการตีความ, ทักษะการเปรียบเทียบ)

1.2 อาจารย์แจกบัตรคำเปล่าให้นักศึกษาคณะ 1 แผ่น และให้นักศึกษาเขียนข้อความที่
บ่งบอกถึงเทคนิค วิธีสอน รูปแบบการสอน กลยุทธ์การสอน ที่นักเรียนรู้จัก คณะ 1 ข้อความ

ขั้นที่ 2 ขั้นเชื่อมโยงความรู้ (Connect Knowledge)

2.1 อาจารย์ออกคำสั่งให้นักศึกษาในชั้นเรียนจัดหมวดหมู่ของบัตรคำเทคนิค วิธีสอน
รูปแบบการสอน กลยุทธ์การสอน ที่นักศึกษาเขียน และให้นักศึกษาจัดหมวดหมู่ของเทคนิค วิธี
สอน รูปแบบการสอน กลยุทธ์การสอน (ทักษะการจัดหมวดหมู่)

2.2 อาจารย์ร่วมกับนักศึกษาร่วมกันสรุปกิจกรรมการจัดหมวดหมู่บัตรคำเทคนิค วิธี
สอน รูปแบบการสอน กลยุทธ์การสอน และให้นักศึกษาทำผังความคิดลงในกระดาษ A4 (ทักษะ
การทำข้อสรุปทั่วไปจากข้อมูลเฉพาะ) พร้อมนำชิ้นงานไปติดไว้ในชั้นเรียน

ขั้นที่ 3 ขั้นประยุกต์ตามบริบท (Apply Context)

3.1 อาจารย์มอบหมายให้นักศึกษาได้สืบค้น และศึกษาเรื่อง เทคนิค วิธีสอน รูปแบบ
การสอน กลยุทธ์การสอนที่นักศึกษาสนใจและสามารถนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนสังคม
ศึกษาได้ คณะ 1 วิธี พร้อมให้ระบุถึงแหล่งที่มาและหลักฐาน เอกสารที่ใช้ในการสืบค้น (ทักษะ
การวิเคราะห์หลักฐาน) และกำหนดให้ออกแบบ และนำเสนองานของตนเองผ่านการทำเส้นเวลา
เรื่อง พัฒนาการของเทคนิค วิธีสอน รูปแบบการสอน กลยุทธ์การสอนที่สนใจ (ทักษะการอ่านเส้น
เวลา)

3.2 อาจารย์อธิบายโดยใช้สื่อประกอบการนำเสนอ เรื่องการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้
ในวิชาของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ขั้นที่ 4 ขั้นฝึกปฏิบัติ (Practice)

4.1 นักศึกษาจับคู่กับเพื่อน 1 คน ดำเนินการตามกิจกรรมที่อาจารย์ดำเนินการจัดขึ้น

ดังนี้

ขั้นที่ 1 เขียนแผนการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา จำนวน 1 แผน โดยกำหนดตามสาระการเรียนรู้และให้นักศึกษาได้จับสลากการเขียนแผน โดยกำหนดเงื่อนไขให้มีสื่อการสอนที่เป็นแผนที่ (ทักษะการใช้แผนที่) ดังนี้

แผนการจัดการเรียนรู้ตามศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม จำนวน 6 คู่

แผนการจัดการเรียนรู้ตามสาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม จำนวน 6 คู่

แผนการจัดการเรียนรู้ตามสาระเศรษฐศาสตร์ จำนวน 6 คู่

แผนการจัดการเรียนรู้ตามสาระประวัติศาสตร์ จำนวน 6 คู่

แผนการจัดการเรียนรู้ตามสาระภูมิศาสตร์ จำนวน 6 คู่

ขั้นที่ 2 จับฉลากลำดับของการทดลองสอน พร้อมใช้สื่อประกอบ กำหนดเวลาในการทดลองสอนคู่ละ 50 นาที

ขั้นที่ 3 ทดลองสอนต่อหน้าเพื่อนและอาจารย์ (สามารถใช้เวลาในและนอกคาบเรียน)

ขั้นที่ 4 กำหนดให้คู่ที่ทำกรทดลองสอนเขียนบันทึกสภาพปัญหา และการแก้ไข ปัญหา โดยบันทึกในทุกขั้นตอนของการดำเนินกิจกรรม และเพื่อนที่ดูการทดลองสอนให้สังเกตพฤติกรรมการสอนของเพื่อน (ทักษะการตัดสินใจเพื่อแก้ไขปัญหา)

ขั้นที่ 5 ท้ายการทดลองสอนของแต่ละคู่ จะมีการสรุปและถอดบทเรียน จากการทดลองสอน และการดูเพื่อนทดลองสอน

4.2 อาจารย์ให้นักศึกษาสำรวจ มาตรฐานการเรียนรู้ที่เพื่อนในห้องได้ดำเนินการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ และนำมาจัดทำเป็นกราฟแสดงถึงมาตรฐานการเรียนรู้ที่เพื่อนเลือกมาเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ลงในกระดาษ A3 (ทักษะการตีความจากแผนภาพ)

ขั้นที่ 5 ขั้นสะท้อนการปฏิบัติ (Reflect Practice)

5.1 อาจารย์นำนักศึกษาาร่วมกันสะท้อนคิดจากสิ่งที่นักศึกษาได้ปฏิบัติ โดยให้นักศึกษาได้พูดเกี่ยวกับสิ่งที่นักศึกษาได้เรียนรู้ ได้ฝึกปฏิบัติ ตามประเด็นดังนี้ ด้านทักษะที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติ ด้านองค์ความรู้ และด้านเจตคติที่เกิดขึ้น (ทักษะการสะท้อนคิดอย่างมีวิจารณญาณ)

5.2 นำแบบประเมินทักษะวิชาชีพครูสังคมศึกษา และแบบบันทึกสะท้อนการเรียนรู้จากการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา (Reflective Journal) ให้นักศึกษาได้ประเมินและตรวจสอบตามความสามารถของนักศึกษา

สื่อการเรียนการสอน

1. รูปภาพ “การทำงานของสมอง”
2. เอกสารตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
3. แบบประเมินทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา
4. แบบบันทึกสะท้อนการเรียนรู้จากการเรียนการสอน โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา (Reflective Journal)

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

1. ประเมินการอธิบายการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ การทดลองสอน และการวิเคราะห์หลังการสอน
2. ประเมินทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา
3. ตรวจสอบการเขียนบันทึกสะท้อนการเรียนรู้จากการเรียนการสอน โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา (Reflective Journal)

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5

รายวิชา 102301 การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

เรื่อง สะท้อนการปฏิบัติสู่การปรับปรุงแก้ไข

จำนวน 8 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

การเขียนรายงานผลการเรียนรู้ เป็นการสะท้อนถึงสภาพการณ์ที่พบและเกิดขึ้นในการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน เพื่อประโยชน์ต่อการปรับปรุง และพัฒนาการจัดการเรียนรู้เป็นสิ่งจำเป็น และสำคัญของการจัดการเรียนรู้ สามารถทำให้การจัดการเรียนการสอนเกิดประสิทธิผล

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักศึกษาอธิบายการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา และการเขียนรายงานผลการจัดการเรียนรู้
2. นักศึกษาเกิดทักษะวิชาชีพของนักศึกษาคณะสังคมศึกษา
3. นักศึกษาเขียนบันทึกสะท้อนการเรียนรู้จากการเรียนการสอน โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาคณะสังคมศึกษา (Reflective Journal) จากการเรียนได้

เนื้อหา

การปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา และการเขียนรายงานผลการจัดการเรียนรู้

กิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นที่ 1 ขั้นวิเคราะห์ประสบการณ์ (Analyze Experience)

- 1.1 อาจารย์ให้นักศึกษาเขียนวิเคราะห์ตนเองเป็นผังความคิดเปรียบเทียบความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของตนเอง ก่อนและหลังจากการเรียนในรายวิชานี้ (ทักษะการเปรียบเทียบ)

ขั้นที่ 1 กำหนดสถานการณ์

อาจารย์นิเทศ ไปนิเทศและดูการสอนของนางสาวดวงเดือน ที่ทำการสอนโดยใช้การสอนแบบร่วมมือ เทคนิคจิ๊กซอร์ เรื่องสัญลักษณ์ของแผนที่กายภาพ แต่ปรากฏว่านางสาวดวงเดือนสอนไม่เป็นไปตามขั้นตอนการสอนแบบร่วมมือ เทคนิคจิ๊กซอร์ และไม่สามารถอธิบายถึงการใช้สื่อแผนที่ได้อย่างถูกต้อง จึงถูกอาจารย์นิเทศให้ทำการสอนใหม่ในแผนการสอนนี้ และให้อธิบายเรื่องสัญลักษณ์ของแผนที่กายภาพให้ถูกต้อง

ขั้นที่ 2 อาจารย์ใช้ประเด็นคำถาม ดังนี้

ประเด็นคำถามที่ 1 หากท่านเป็นนางสาวดวงเดือน ท่านจะมีการรายงานผลการจัดการเรียนรู้ในคาบนี้อย่างไร

ประเด็นคำถามที่ 2 ท่านจะปรับปรุงแก้ไขปัญหาจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นนี้ อย่างไร

ขั้นที่ 3 อาจารย์ให้นักศึกษาแต่ละคู่ออกแบบการจัดการเรียนรู้ เรื่องสัญลักษณ์ของแผนที่กายภาพ โดยอธิบายขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้ และทดลองสอน โดยถ่ายวิดีโอการสอนของกลุ่มตนเอง และส่งไฟล์ให้อาจารย์ภายหลัง กำหนดระยะเวลาในการถ่ายวิดีโอการสอน ไม่น้อยกว่า 30 นาที

4.2 อาจารย์ให้นักศึกษาแต่ละคนจัดทำเส้นเวลา เรื่อง ลำดับขั้นของการจัดการเรียนรู้ สังคมศึกษา จากการวิเคราะห์ของตนเองใส่ลงในกระดาษ A3 (ทักษะการอ่านเส้นเวลา)

ขั้นที่ 5 ขั้นสะท้อนการปฏิบัติ (Reflect Practice)

5.1 อาจารย์นำนักศึกษาร่วมกันสะท้อนคิดจากสิ่งที่นักศึกษาได้ปฏิบัติ โดยให้นักศึกษาได้พูดเกี่ยวกับสิ่งที่นักศึกษาได้เรียนรู้ ได้ฝึกปฏิบัติ ตามประเด็นดังนี้ ด้านทักษะที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติ ด้านองค์ความรู้ และด้านเจตคติที่เกิดขึ้น (ทักษะการสะท้อนคิดอย่างมีวิจารณญาณ)

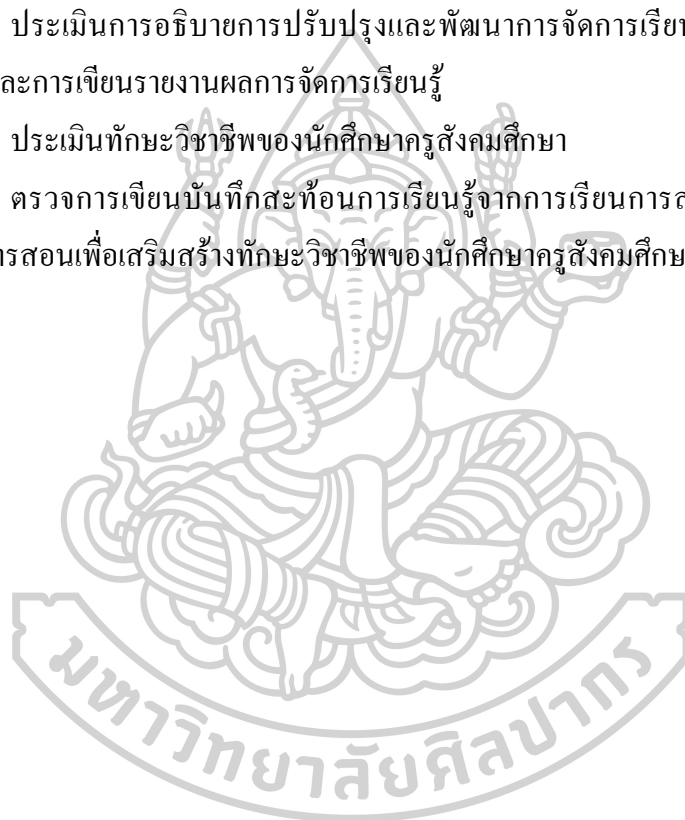
5.2 นำแบบประเมินทักษะวิชาชีพครูสังคมศึกษา และแบบบันทึกสะท้อนการเรียนรู้จากการเรียนการสอน โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาคูสังคมศึกษา (Reflective Journal) ให้นักศึกษาได้ประเมินและตรวจสอบตามความสามารถของนักศึกษา

สื่อการเรียนการสอน

1. รูปภาพ “คำศัพท์ที่เชื่อมโยงกับการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา”
2. แบบประเมินทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา
3. แบบบันทึกสะท้อนการเรียนรู้จากการเรียนการสอน โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา (Reflective Journal)

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

1. ประเมินการอธิบายการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา และการเขียนรายงานผลการจัดการเรียนรู้
2. ประเมินทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา
3. ตรวจสอบบันทึกสะท้อนการเรียนรู้จากการเรียนการสอน โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา (Reflective Journal)

แบบประเมินทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังกัดมศึกษา

ครั้งที่ทำการบันทึก

- ครั้งที่ 1 ครั้งที่ 2 ครั้งที่ 3 ครั้งที่ 4 ครั้งที่ 5

ผู้บันทึก

- อาจารย์ นักศึกษา

คำชี้แจง

เขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตัวเลขที่นักศึกษาที่มีความสามารถที่มีคุณภาพตามเกณฑ์

ทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังกัดมศึกษา	คะแนน			บันทึกเพิ่มเติม
	3	2	1	
ทักษะหลัก				
การเปรียบเทียบ				
การจัดหมวดหมู่				
การตีความ				
การทำข้อสรุปทั่วไปจากข้อมูลเฉพาะ				
ทักษะเฉพาะสาระการเรียนรู้				
สาระศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม การสะท้อนคิดอย่างมีวิจารณญาณ				
สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม การตัดสินใจเพื่อแก้ปัญหา				
สาระเศรษฐศาสตร์ การตีความจากแผนภาพ กราฟ				
สาระประวัติศาสตร์ การวิเคราะห์หลักฐาน				
การอ่านเส้นเวลา				
สาระภูมิศาสตร์ การใช้แผนที่				

ผู้ประเมิน

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
รายวิชา 102301 การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา
สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

คำชี้แจง

แบบทดสอบฉบับนี้มีข้อสอบ 2 ส่วน ทั้งหมด 31 ข้อ ใช้เวลาสอบ 1.30 ชั่วโมง

ส่วนที่ 1 ข้อสอบจำนวน 30 ข้อ

1. คำถามแต่ละข้อมีคำตอบให้เลือก 4 ตัวเลือก แต่ละข้อมีคำตอบที่ถูกต้องเพียงข้อเดียว
2. วิธีตอบ
 - 2.1 อ่านคำชี้แจง และคำถามแต่ละข้อให้ชัดเจน
 - 2.2 กรอกรข้อความในกระดาษคำตอบให้ครบถ้วน และตรวจสอบให้ถูกต้อง
 - 2.3 ใส่เครื่องหมาย × ในช่อง ที่ตรงกับ (ก ข ค หรือ ง) ตามคำตอบที่ต้องการ
 - 2.4 ถ้าต้องการเปลี่ยนคำตอบ ต้องลบคำตอบเดิมให้สะอาด หรือขีดฆ่าคำตอบเดิมก่อน

แล้วจึง × คำตอบใหม่

3. เมื่อหมดเวลาสอบ ให้ส่งคืนทั้งแบบทดสอบ และกระดาษคำตอบ

1. ข้อใดเป็นลักษณะของสังคมศึกษา

- ก. ศาสตร์สาขาหนึ่งของสังคมศาสตร์
- ข. กลุ่มเนื้อหาสาระที่นำมาจากสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์
- ค. กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และพฤติกรรมศาสตร์
- ง. กลุ่มวิชาและเนื้อหาสาระ ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ และหน้าที่พลเมือง

2. เป้าหมายสูงสุดของการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาให้กับผู้เรียน คือสิ่งใด

- ก. มีความเป็นพลเมืองดี
- ข. มีความรู้เท่าทันเหตุการณ์
- ค. มีความเป็นประชาธิปไตย
- ง. มีความรับผิดชอบต่อตนเอง

3. หลักสูตรสังคมศึกษาในประเทศไทยเกิดขึ้นครั้งแรกโดยมีการจัดรายวิชาที่เน้นความสำคัญของวิชาใด

- ก. ศาสนาและหน้าที่พลเมือง
- ข. เศรษฐศาสตร์และภูมิศาสตร์
- ค. ภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์
- ง. ประวัติศาสตร์และการเมืองการปกครอง

4. เนื้อหาสาระของสังคมศึกษา จัดอยู่ในลักษณะใด

- ก. ผสมผสานเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน
- ข. หลากหลายและผสมผสานกันแบบสหวิทยาการ
- ค. หลากหลายและเชื่อมโยงสัมพันธ์กันแบบบูรณาการ
- ง. ผสมผสานแบบสหวิทยาการและเชื่อมโยงแบบบูรณาการ

5. คำว่า “มาตรฐานการเรียนรู้” หมายถึงอะไร

- ก. คุณภาพที่พึงปฏิบัติต่อการจัดระบบการจัดการศึกษาของชาติ
- ข. คุณภาพที่จะพัฒนาศักยภาพและบทบาทในชั้นเรียนของครูผู้สอน
- ค. คุณภาพที่ต้องการให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนเป็นสิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้ ปฏิบัติ เกิดเจตคติที่ดี
- ง. คุณภาพที่เป็นเกณฑ์การพิจารณาสื่อ เทคโนโลยีประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

6. ทฤษฎีการเรียนรู้ที่เน้นการเสริมแรง เพื่อปรับผู้เรียนในการเรียนวิชาสังคมศึกษา มีความสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ใด

- ก. ทฤษฎีพฤติกรรมนิยม
- ข. ทฤษฎีพุทธิปัญญานิยม
- ค. ทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความหมาย
- ง. ทฤษฎีการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน

7. ตามบทบาทหน้าที่ของครูผู้สอนในการใช้หลักสูตร ควรเรียงลำดับความสำคัญในการใช้หลักสูตรตามข้อใด

- ก. ศึกษาหลักสูตร เลือกสื่อ สอน สะท้อนผลการสอน
- ข. ศึกษาหลักสูตร สร้างหน่วยการเรียนรู้ สอน บันทึกหลังสอน
- ค. ศึกษาหลักสูตร นำหลักสูตรสู่การสอน สอน สะท้อนผลการใช้หลักสูตร
- ง. ศึกษาหลักสูตร เขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม สอน รายงานผลการใช้หลักสูตร

8. ครูที่ดีควรจัดทำสิ่งใดเพื่อเป็นการเตรียมการและเป็นทิศทางในการจัดการเรียนรู้
- การทำแผนการจัดการเรียนรู้
 - การออกแบบกิจกรรมการสอน
 - การเลือกสื่อวัตกรรมการสอน
 - การวิเคราะห์เนื้อหาของหนังสือเรียน
9. สิ่งใดในหลักสูตรที่ทำให้เกิดความชัดเจนและช่วยในการจัดการเรียนการสอนเป็นลำดับ ลดความซ้ำซ้อน ช่วยให้ผู้สอนสั่งคมศึกษาในชั้นเดียวกันสอนไปในทิศทางเดียวกัน
- ตัวชี้วัดชั้นปี
 - มาตรฐานการเรียนรู้
 - สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน
 - เกณฑ์การวัดและประเมินผล
10. “การใช้ทรัพยากรได้มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับความเจริญทางเทคโนโลยี” จากข้อความข้างต้นเป็นความรู้ประเภทใดในวิชาสังคมศึกษา
- ความรู้ที่เป็นทฤษฎี
 - ความรู้ที่เป็นมโนคติ
 - ความรู้ที่เป็นข้อเท็จจริง
 - ความรู้ที่เป็นความคิดรวบยอด หลักการ
11. รายวิชาเพิ่มเติมของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ควรกำหนดสิ่งใดเพื่อเป็นเป้าหมายของการเรียนรู้
- ผลการเรียนรู้
 - ตัวชี้วัดการเรียนรู้
 - จุดประสงค์การเรียนรู้
 - ลักษณะที่พึงประสงค์เพื่อการเรียนรู้
12. การบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ผู้เรียนเกิดจริยธรรมเรื่อง “ความรับผิดชอบต่อสังคม” ตรงกับการกระทำใดของผู้เรียน
- สมหญิงรับฝากเพื่อนทำการบ้าน
 - สมถวิลกวาดบ้านถูบ้านหลังกลับจากโรงเรียน
 - สมใจนอนหอนเพื่อนเพื่อจะได้มาโรงเรียนได้ทันเวลา
 - สมศรีคลิกออกนอกระบบทุกครั้งที่เล่นเกมอินเทอร์เน็ต

13. จากเนื้อหาตามหลักสูตรสังคมศึกษา เรียงลำดับเนื้อหาตามระดับความยากง่าย จากน้อยไปหา มากได้อย่างไร

- A : ความรู้เกี่ยวกับความเป็นไปของโลกอย่างกว้างขวางและลึกซึ้ง
- B : ความรู้เกี่ยวกับเรื่องราวของตนเอง ครอบครัว โรงเรียน จังหวัด ภูมิภาค และประเทศของ ตนเอง
- C : ความรู้เกี่ยวกับเรื่องราวของจังหวัด ภูมิภาคของประเทศไทย ประเทศเพื่อนบ้าน และ ประเทศในภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก
- D : ความรู้เกี่ยวกับตนเองและผู้ที่อยู่รอบข้าง ตลอดจนสภาพแวดล้อมในท้องถิ่น ที่อยู่อาศัย เชื่อมโยงประสบการณ์ไปสู่โลกกว้าง

- ก. ABCD
- ข. BCDA
- ค. CABD
- ง. DBCA

14. จุดมุ่งหมายของการเรียนรู้แต่ละหน่วยการเรียนรู้ สิ่ง que ผู้เรียนจะได้รับหลังจากเรียนครบหน่วย การเรียนรู้ คือข้อใด

- ก. สื่อเทคโนโลยี
- ข. ตัวแบบกิจกรรม
- ค. ทักษะและความสามารถ
- ง. จินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์

15. การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาที่สอดคล้องกับจุดหมายของหลักสูตร และจุดประสงค์ของสังคม ศึกษา ควรจัดอย่างไร

- ก. จัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรในห้องเรียน
- ข. จัดการเรียนรู้ในห้องเรียน และกิจกรรมเสริมหลักสูตรนอกห้องเรียน
- ค. จัดการเรียนรู้ในห้องเรียน กิจกรรมเสริมหลักสูตร และสภาพแวดล้อมและวิถีชีวิตใน โรงเรียนและชุมชน
- ง. จัดการเรียนรู้ในห้องเรียน กิจกรรมเสริมหลักสูตร สภาพแวดล้อมและวิถีชีวิตใน โรงเรียนและชุมชน และ การเรียนตามอัธยาศัย

16. จุดมุ่งหมายในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในวิชาสังคมศึกษา สิ่งสำคัญที่สุดคือข้อใด

- ก. เรียนรู้วิถีใด
- ข. เรียนรู้อะไร
- ค. เรียนรู้ที่ไหน
- ง. เรียนรู้อย่างไร

17. ขั้นตอนใดที่ควรระบุเป็นลำดับแรกในแผนการจัดการเรียนรู้

- ก. เนื้อหาวิชา
- ข. จุดประสงค์
- ค. สื่อการสอน
- ง. กิจกรรมการสอน

18. เกณฑ์การพิจารณาแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดีคืออะไร

- ก. สั้น กระชับ
- ข. สื่ออุปกรณ์ทันสมัย
- ค. องค์กรประกอบครบถ้วนชัดเจน
- ง. ขั้นตอนการสอนที่หลากหลาย

19. การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา มีโครงสร้างขององค์ประกอบอย่างไร

- ก. มโนทัศน์ เนื้อหาสาระ จุดประสงค์ กิจกรรมการเรียนรู้ และประเมินผล
- ข. มโนทัศน์ เนื้อหาสาระ จุดประสงค์ กิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล
- ค. มโนทัศน์ เนื้อหาสาระ จุดประสงค์ กิจกรรมการเรียนรู้ และเกณฑ์การวัดและประเมินผล
- ง. มโนทัศน์ เนื้อหาสาระ ความคิดรวบยอด จุดประสงค์ กิจกรรมการเรียนรู้ และการประเมินผล

20. หากท่านต้องการพิจารณาการสอนว่าบรรลุตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ตั้งไว้ หรือไม่ ควรดูที่องค์ประกอบใดในแผนการจัดการเรียนรู้

- ก. ตัวชี้วัด
- ข. เนื้อหารายวิชา
- ค. กิจกรรมการเรียนรู้
- ง. การวัดและประเมินผล

21. หากต้องการให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะความสามารถของตนเอง ผู้สอนควรใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบใด

- ก. ฝึกปฏิบัติจริง
- ข. กิจกรรมกลุ่ม
- ค. สอนรายบุคคล
- ง. เสริมแรงด้วยรางวัล

22. การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ และสามารถพัฒนาศักยภาพของแต่ละคนให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เป็นลักษณะของการจัดการเรียนรู้แบบใด

- ก. เน้นผู้สอนเป็นสำคัญ
- ข. เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- ค. เน้นชุมชนเป็นสำคัญ
- ง. เน้นภาระงานเป็นสำคัญ

23. การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ควรมีการระบุถึงวัตถุประสงค์ของการสอนหรือไม่ เพราะเหตุใด

- ก. ควร เพราะเป็นสิ่งที่ยังจำเป็นต้องระบุถึง
- ข. ไม่ควร เพราะมีมาตรฐาน ตัวชี้วัดกำหนดไว้อยู่แล้ว
- ค. ควร เพราะเป็นเป้าหมายที่กำหนดไว้ให้ผู้เรียนบรรลุ
- ง. ไม่ควร เพราะมีความยุ่งยากต่อการวัดและประเมินผล

24. การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ ควรเริ่มจากข้อใดเป็นสำคัญ

- ก. การกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด
- ข. การกำหนดสาระสำคัญและความคิดรวบยอด
- ค. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับมาตรฐานและตัวชี้วัด
- ง. การวิเคราะห์คำอธิบายรายวิชาและโครงสร้างหน่วยการเรียนรู้

25. การเลือกสื่อการเรียนการสอนสังคมศึกษา ข้อใดมีความสำคัญที่สุด

- ก. คຸ້ມคຳ
- ข. ประหยัด
- ค. ประสิทธิภาพ
- ง. ประสิทธิภาพ

26. “กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในเนื้อหาที่กำลังจะเรียน” คือขั้นตอนใดของการใช้สื่อ

- ก. ชี้นำเข้าสู่บทเรียน
- ข. ชี้นกิจกรรมการสอน
- ค. ชี้นสรุปความคิดรวบยอด
- ง. ชี้นประเมินผลการจัดการเรียนรู้

27. การสอนแบบบรรยายกับการสอนแบบสาธิต มีความแตกต่างกันในขั้นตอนใด

- ก. ชี้นำเข้าสู่บทเรียน
- ข. ชี้นกิจกรรมการสอน
- ค. ชี้นสรุปความคิดรวบยอด
- ง. ชี้นประเมินผลการจัดการเรียนรู้

28. การวัดและประเมินผลท้ายกิจกรรมการเรียนการสอน ควรความสอดคล้องกับสิ่งใดมากที่สุด

- ก. เนื้อหา
- ข. ความรู้ของผู้เรียน
- ค. จุดประสงค์การเรียนรู้
- ง. กิจกรรมการเรียนการสอน

29. การเขียนรายงานบันทึกหลังสอน มีวิธีการเขียนรายงานอย่างไร

- ก. เขียนอธิบายสถานการณ์ที่เกิดขึ้น
- ข. เขียนเสนอข้อมูลต่าง ๆ ที่พบอย่างละเอียด
- ค. เขียนอธิบายบริบทสำคัญที่มีผลต่อการสอน
- ง. เขียนเสนอข้อมูลที่ต้องการและอภิปรายให้ตรงประเด็น

30. หากท่านต้องการจะทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ไขปัญหาของผู้เรียน ท่านสามารถศึกษา รวบรวม

ข้อมูลได้จากหัวข้อองค์ประกอบใดในแผนการจัดการเรียนรู้

- ก. จุดประสงค์การเรียนรู้
- ข. กิจกรรมการจัดการเรียนรู้
- ค. เนื้อหาของการจัดการเรียนรู้
- ง. บันทึกและการรายงานผลการจัดการเรียนรู้

.....

เฉลยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

รายวิชา 102301 การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา
สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

ข้อที่ 1 ข	ข้อที่ 11 ก	ข้อที่ 21 ก
ข้อที่ 2 ก	ข้อที่ 12 ง	ข้อที่ 22 ข
ข้อที่ 3 ค	ข้อที่ 13 ง	ข้อที่ 23 ค
ข้อที่ 4 ง	ข้อที่ 14 ค	ข้อที่ 24 ค
ข้อที่ 5 ค	ข้อที่ 15 ง	ข้อที่ 25 ค
ข้อที่ 6 ก	ข้อที่ 16 ค	ข้อที่ 26 ก
ข้อที่ 7 ค	ข้อที่ 17 ข	ข้อที่ 27 ข
ข้อที่ 8 ก	ข้อที่ 18 ค	ข้อที่ 28 ค
ข้อที่ 9 ก	ข้อที่ 19 ข	ข้อที่ 29 ง
ข้อที่ 10 ง	ข้อที่ 20 ง	ข้อที่ 30 ง

**แบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนตามรูปแบบการจัดการเรียนการสอน
เพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังกัดมศึกษา**

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามความพึงพอใจ แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยพิจารณาจากเกณฑ์ระดับความพึงพอใจ ดังนี้

5	หมายถึง	นักศึกษามีความพึงพอใจมากที่สุด
4	หมายถึง	นักศึกษามีความพึงพอใจมาก
3	หมายถึง	นักศึกษามีความพึงพอใจปานกลาง
2	หมายถึง	นักศึกษามีความพึงพอใจน้อย
1	หมายถึง	นักศึกษามีความพึงพอใจน้อยที่สุด

2. แบบสอบถามนี้ไม่มีคำตอบที่ถูกต้องหรือผิด และไม่ประสงค์จะทราบว่าผู้ตอบเป็นใคร จึงไม่มีผลกระทบต่อนักศึกษา ทั้งนี้ให้นักศึกษาอ่าน พิจารณา และตัดสินใจตอบด้วยตนเองตามความจริง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างขวามือ เพียงช่องใดช่องหนึ่ง ตามระดับความพึงพอใจของนักศึกษา

ข้อที่	รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจของนักศึกษา				
		5 มาก ที่สุด	4 มาก	3 ปาน กลาง	2 น้อย	1 น้อย ที่สุด
ด้านเนื้อหา (ทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังกัดมศึกษา)						
1	เนื้อหาที่เป็นทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังกัดมศึกษามีความเหมาะสมกับความสามารถของนักศึกษา					
2	การจัดลำดับความยากง่ายของทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังกัดมศึกษา					
3	ทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังกัดมศึกษามีความครอบคลุมศาสตร์ทางสังคมศึกษา					
4	เนื้อหาที่เป็นทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังกัดมศึกษามีความครบถ้วนเพียงพอต่อการนำไปเป็นพื้นฐานของการเรียนรู้					
5	เนื้อหาและทักษะมีความจำเป็นและเป็นที่ต้องการในการประกอบวิชาชีพครูสังกัดมศึกษา					

ข้อที่	รายการประเมินความพึงพอใจ	ระดับความพึงพอใจของนักศึกษา				
		5 มากที่สุด	4 มาก	3 ปาน กลาง	2 น้อย	1 น้อย ที่สุด
ด้านกิจกรรมการเรียนการสอนและสื่อการเรียนการสอนตามรูปแบบ						
6	การวิเคราะห์ประสบการณ์เดิมของนักศึกษา					
7	การเชื่อมโยงความรู้ให้กับนักศึกษา					
8	การประยุกต์ให้เข้ากับบริบท					
9	การฝึกปฏิบัติของแต่ละทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา					
10	เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้สะท้อนคิดถึงสิ่งที่ได้รับจากการปฏิบัติ					
11	ระยะเวลาในกระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบมีความเหมาะสม					
12	บรรยากาศของการเรียนการสอนเอื้อต่อการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
13	สื่อและวัสดุอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอนเหมาะสมและเพียงพอ					
ด้านประโยชน์และความพึงพอใจที่ได้รับ						
14	การเรียนรู้ตามรูปแบบช่วยสร้างความมั่นใจในการใช้ทักษะวิชาชีพตามศาสตร์ของสังคมศึกษา					
15	การเรียนรู้ตามรูปแบบจะช่วยให้สามารถปฏิบัติวิชาชีพครูได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล					
ด้านความพึงพอใจโดยภาพรวม						
16	ความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยภาพรวม					

ความคิดเห็นอื่น ๆ

.....

.....

.....

ขอขอบคุณในความร่วมมือน

**ประเด็นการสนทนากลุ่ม (Focus Group) นักศึกษา อาจารย์ และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้รูปแบบ
เพื่อรับรองรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพ
ของนักศึกษาครูสังคมศึกษา**

คำชี้แจง

การประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group) นักศึกษา อาจารย์ผู้เกี่ยวข้อง มีวัตถุประสงค์เพื่อ
รับรองรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา

ส่วนที่ 1 รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

ส่วนที่ 2 ประเด็นการประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group)

2.1 องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนมีความเหมาะสมอย่างไร และ
องค์ประกอบใดที่ควรได้รับการปรับปรุง อย่างไร

.....

.....

.....

2.2 กระบวนการการเรียนการสอนตามรูปแบบการจัดการเรียนการสอน มีความเหมาะสม
อย่างไร หรือควรปรับปรุงอย่างไร

.....

.....

.....

2.3 รูปแบบการจัดการเรียนการสอนช่วยเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของครูสังคมศึกษา ทักษะ
ใดบ้าง อย่างไร

.....

.....

.....

**ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนการสอนและการนำรูปแบบการจัดการ
เรียนการสอนไปใช้**

.....

.....

.....

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	ญดาภัค กิจทวี
วัน เดือน ปี เกิด	26 มกราคม 2522
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2543 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ศึกษาศาสตร์บัณฑิต วิชาเอกการสอนสังคมศึกษา วิชาโทภูมิศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม พ.ศ. 2551 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม
ที่อยู่ปัจจุบัน	12/66 หมู่ 4 ต.ท่าข้าม อ.สามพราน จ.นครปฐม 73110

